

Grad Novska

Strateški razvojni program grada Novske

2018.-2023.

Impressum

Projekt: Izrada Strateškog razvojnog programa grada Novske 2018.-2023.

Naručitelj i nositelj izrade: Grad Novska

Izrađivač: SI-MO-RA d.o.o, Rimska 28, 44000 Sisak

Mario Čelan, direktor

Lektura: SI-MO-RA d.o.o.

Grafičko oblikovanje: SI-MO-RA d.o.o.

U Novskoj, 31. prosinca 2017. godine

Sadržaj

1.	UVOD	7
2.	PRISTUP IZRADI STRATEGIJE	8
2.1.	Strategije višeg reda i strateška uvjetovanost.....	9
2.2.	Metodologija izrade	10
3.	ANALIZA STANJA.....	10
3.1.	GEOGRAFSKO-KOMUNIKACIJSKE KARAKTERISTIKE I PRIRODNI RESURSI	10
3.1.1.	Geografske i klimatske karakteristike grada Novska.....	11
3.1.2.	Komunikacijska povezanost	13
3.1.3.	Prirodni resursi i kulturna dobra	13
3.2.	POVIJEST GRADA NOVSKE	16
3.3.	DEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE I KRETANJA.....	17
3.4.	TRŽIŠTE RADA.....	21
3.4.1.	Nezaposlenost	21
3.4.2.	Zaposlenost	31
3.5.	DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA.....	38
	PREDŠKOLSKE USTANOVE	39
	OSNOVNE ŠKOLE	39
	SREDNJE ŠKOLE.....	39
	UMJETNIČKE ŠKOLE	39
	PUČKA OTVORENA UČILIŠTA	39
3.5.1.	Predškolsko i osnovnoškolsko obrazovanje	40
3.5.2.	Srednjoškolsko i visoko obrazovanje.....	43
3.5.3.	Cjeloživotno obrazovanje	44
3.5.4.	Zdravstvo	44
3.5.5.	Kultura	45
3.5.6.	Šport	47
3.5.7.	Organizacije civilnog društva.....	47
3.5.8.	Marginalizirane skupine i socijalna politika.....	48
3.5.9.	Ostala društvena infrastruktura	50
3.6.	KOMUNALNA I PROMETNA INFRASTRUKTURA.....	51
3.6.1.	Prometna infrastruktura.....	51
3.6.2.	Telekomunikacije.....	53

3.6.3.	Opskrba energijom, vodoopskrba i odvodnja	53
3.6.4.	Gospodarenje otpadom	54
3.6.5.	Ostala komunalna i javna infrastruktura	59
3.7.	LOKALNO GOSPODARSTVO	59
3.7.1.	Poduzetništvo i obrti	63
3.7.2.	Poslovne zone.....	72
3.7.3.	Poduzetničke potporne institucije	72
3.7.4.	Poduzetnički inkubator.....	73
3.7.5.	Campus gaming industrije.....	74
3.7.6.	Ostali prostori poslovne namjene	74
3.7.7.	Turizam.....	76
3.7.8.	Poljoprivreda	84
3.8.	STANJE OKOLIŠA.....	86
3.9.	DRUGA PODRUČJA RELEVANTNA ZA RAZVOJ	89
3.9.1.	Međuregionalna i međunarodna suradnja	91
3.10.	ANALIZA KAPACITETA LOKALNE SAMOUPRAVE.....	91
4.	SWOT ANALIZA.....	99
5.	STRATEGIJA RAZVOJA GRADA NOVSKE	106
5.1.	VIZIJA.....	106
5.2.	CILJEVI, PRIORITETI I MJERE	106
5.3.	RAZVOJNI PRIORITETI I MJERE	108
5.4.	USKLAĐENOST STRATEŠKOG RAZVOJNOG PROGRAMA GRADA NOVSKE S RAZVOJNOM STRATEGIJOM SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE.....	172
5.5.	BAZA PROJEKTNIH IDEJA	173
6.	INSTITUCIONALNI OKVIR I FINANCIJSKI IZVORI ZA UPRAVLJANJE.....	175
6.1.	Provedba Strateškog razvojnog programa	175
6.2.	Tijela provedbe.....	175
6.2.1.	Partnerstvo i radni tim.....	175
6.2.2.	Grad Novska	175
6.2.3.	Javne službe.....	176
6.2.4.	Javni sektor.....	176
6.2.5.	Civilno društvo.....	176
6.2.6.	Privatni sektor	177
6.3.	Financijski okvir	177

6.4. Praćenje i vrednovanje.....	182
7. ZAKLJUČAK.....	183
8. PRILOZI.....	184
8.1. POPIS GRAFIKONA.....	184
8.2. POPIS SLIKA.....	185
8.3. POPIS TABLICA.....	186
8.4. POPIS IZVORA.....	187

1. UVOD

Grad Novska svojim je ustrojem, među ostalim, uspostavio sustav za strateško planiranje razvoja i upravljanje sustavom javnih politika u cilju razvoja društva, gospodarstva i očuvanja prostora cijelog područja.

Procesi strateškog planiranja, programiranja, izrade, donošenja, praćenja provedbe, izvještavanja, mjerenja i vrednovanja učinaka dokumenata za planiranje razvoja i provedbu razvojnih politika sveobuhvatni su i u njih je uključen cijeli niz dionika.

U procesu strateškog planiranja i upravljanja razvojem, prilikom izrade, provedbe i vrednovanja planskih dokumenata, poštuje se niz načela. Načelo koordinacije i suradnje podrazumijeva koordinirani pristup strateškom planiranju, programiranju, financiranju i upravljanju razvojem, uz uvažavanje interesa svih sudionika u sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem.

Načelo međusobne usklađenosti podrazumijeva dosljednost sadržaja, u smislu ciljeva, mjera, aktivnosti, pokazatelja rezultata i financijskog plana, hijerarhijsku usklađenost dokumenata za strateško planiranje i upravljanje razvojem na način da se hijerarhijski niži dokumenti usklađuju sa hijerarhijski višim dokumentima u sustavu dokumenata za strateško planiranje i upravljanje razvojem, usklađenost dokumenata s preuzetim međunarodnim obavezama i usklađenost propisa sa usvojenim planskim dokumentima.

Načelo učinkovitosti i djelotvornosti podrazumijeva da odabrani scenariji jamče ostvarenje društvenog i gospodarskog napretka područja grada Novske, te da će se očekivani rezultati postići uz optimalno iskorištavanje raspoloživih resursa, u okviru čega koristi od istih opravdavaju troškove koje iziskuje njihova provedba.

Načelo pouzdanosti, relevantnosti i kontinuiteta planiranja podrazumijeva da se prilikom izrade i provedbe planskih dokumenata u sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem upotrebljavaju isključivo pouzdani, relevantni i aktualni podaci. Načelo pouzdanosti, relevantnosti i kontinuiteta planiranja također podrazumijeva cikličnost procesa strateškog planiranja, praćenja provedbe i vrednovanja učinaka, na način da su provedene odgovarajuće analize radi procjene i vrednovanja rezultata i učinaka, kao i da se prilikom pripreme novih planskih dokumenata u obzir uzimaju iskustva iz prethodnih procesa i provedbe vodeći računa o jasnoj i opravdanoj intervencijskoj logici, te da su novi planski dokumenti zasnovani na nalazima vrednovanja postignutih učinaka planskih dokumenata koji su im prethodili.

Načelo transparentnosti i odgovornosti podrazumijeva utvrđivanje jasnih i mjerljivih ciljeva unutar transparentnog i konzultativnog procesa sa svim zainteresiranim stranama, uz jasno određivanje odgovornosti i institucija odgovornih za provedbu utvrđenih ciljeva.

Načelo usmjerenosti na rezultate podrazumijeva osiguravanje uvjeta i resursa za postizanje željenih rezultata, kao i kontinuirano praćenje, analiziranje i vrednovanje rezultata u provedbi, koristeći različite metode analize, te prethodnu i naknadnu procjenu u obimu razmjerno značaju procijenjenih učinaka.

Načelo fiskalne održivosti podrazumijeva mogućnost održavanja financiranja ciljeva i mjera utvrđenih u planskim dokumentima u razdoblju vremenskog trajanja planskog dokumenta uz uvjet da se prilikom izrade i provedbe poštuju uspostavljena fiskalna ograničenja rashoda i izdataka, kao i da se

prilikom dopuna, izmjena ili zamjena planskih dokumenata uzimaju u obzir učinci provedbe na makroekonomske pokazatelje.

Svrha izrade Strateškog razvojnog programa grada Novske za predstojeće razdoblje 2018.-2023. je pridonijeti unaprjeđenju gospodarskog i društvenog razvoja te povećati kvalitetu života stanovništva. U ovom strateškom dokumentu analizom podataka utvrđeno je postojeće stanje, trendovi u pojedinim područjima, prepoznate su glavne snage i slabosti te prilike i prijetnje s kojima je grad suočen. Pored toga, definirane su razvojne potrebe i prioriteti, ali i načini njihovog ostvarenja. Na taj način, olakšano je postizanje konsenzusa oko ideja i projekata koji će najviše doprinijeti razvoju cijele zajednice.

Punopravnim članstvom Republike Hrvatske u Europskoj uniji, jedinicama lokalne samouprave omogućena je velika prilika za napredak u vidu različitih europskih fondova. Upravo je postojanje strateškog razvojnog dokumenta jedan od preduvjeta za korištenje sredstava iz različitih fondova.

Valja napomenuti kako je u proces izrade Strateškog razvojnog programa grada Novske uključena Radna skupina koju čine predstavnici javnog, privatnog i civilnog sektora. Zahvaljujući tome, prepoznate su potrebe lokalne zajednice te su stvoreni preduvjeti za međusobnu suradnju prilikom provođenja mjera koje će pridonijeti ostvarenju zacrtanih razvojnih ciljeva.

2. PRISTUP IZRADI STRATEGIJE

Strateški razvojni program grada Novske je planski dokument u kojem su definirani najvažniji ciljevi, prioriteti i mjere razvoja u razdoblju od 2018. do 2023. godine.

Analizom svih relevantnih područja, utvrđeno je trenutačno stanje područja, lokalnog gospodarstva, demografskih kretanja, komunalne i društvene infrastrukture te kapaciteta lokalne samouprave. Nakon toga su utvrđeni ciljevi koji se trebaju postići do 2023. godine kako bi se potaknuo napredak.

U ovom dokumentu je definirana vizija razvoja grada Novske koja predstavlja željeno stanje razvoja na kraju planiranog razdoblja i ostvarenja svih zacrtanih ciljeva. Radi lakšeg ostvarenja zacrtanih ciljeva, u Strateškom razvojnog programu grada Novske određene su odgovornosti pojedinih subjekata, definiran je plan njihovog ostvarenja te su identificirani potencijalni izvori financiranja za različite projekte.

Punopravnim članstvom u Europskoj uniji, Republika Hrvatska preuzela je obvezu usuglašavanja vlastitih strateških dokumenata s onima na europskoj razini. Gledajući na nacionalnoj razini, prilikom izrade strateških dokumenata nužno je ostvariti njihovu konzistentnost na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Prilikom izrade Strateškog razvojnog programa grada Novske poštovano je ovo načelo, stoga je on usuglašen sa sličnim strateškim dokumentima na regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini.

2.1. Strategije višeg reda i strateška uvjetovanost

U procesu izrade strateških dokumenata bitno je osigurati njihovu usklađenost sa strateškim dokumentima usvojenim od tijela više razine, tj. sa strateškim dokumentima višeg reda.

Kao punopravna članica Europske unije, Republika Hrvatska preuzela je obvezu usuglašavanja nacionalnih strategija s onima na europskoj razini. Nadalje, strateški dokumenti jedinica regionalne samouprave moraju biti usuglašeni s nacionalnima, dok strateški dokumenti jedinica lokalne samouprave moraju biti sukladni onima na županijskoj razini.

Poštivanjem ovoga principa cjelokupni sustav strateškog planiranja je koherentan, tj. zacrtani strateški ciljevi se ostvaruju kako na najvišoj tako i na onoj najnižoj razini.

Gledajući učinak ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju s institucionalnog aspekta, valja istaknuti kako Europska unija putem svojih smjernica zastupa decentralizaciju, regionalni razvoj te koheziju svih regija i država članica.

Strategija razvoja Europske unije (trenutno važeća strategija je Europa 2020) te strateške smjernice za korištenje europskih strukturnih i investicijskih fondova (trenutno je važeći Zajednički strateški okvir 2014.-2020.) su krovni dokumenti za izradu sektorskih strategija i operativnih programa u svim državama članicama. Sukladnost razvojnih ciljeva u Zajedničkom strateškom okviru 2014.-2020. osigurana je definiranjem tematskih cjelina u koje države članice usmjeravaju sredstva dodijeljena iz ESI fondova. Financiranje i provođenje nacionalnih razvojnih ciljeva država članica odvija se korištenjem ESI fondova. Međutim, valja naglasiti kako su prihvatljivi samo oni projekti koji se uklapaju u tematske cjeline definirane u Zajedničkom strateškom okviru i uredbama o fondovima. Države članice vlastitim sredstvima financiraju samo ona područja koja se ne mogu svrstati u niti jednu tematsku cjelinu Zajedničkog strateškog okvira 2014.-2020.

Dokumenti koji su rezultat konsenzusa između Europske komisije i svake države članice su Operativni programi i Partnerski sporazum.

Na nacionalnoj razini, svaka država članica samostalno izrađuje strategije razvoja i definira strateške okvire. Njima se utvrđuju područja od nacionalnog interesa te smjer daljnjeg društvenog i gospodarskog razvoja. Uvažavajući navedenu hijerarhiju, izrada strateških razvojnih dokumenata se dalje odvija na regionalnoj i lokalnoj razini.

Sustav strateškog planiranja u Republici Hrvatskoj sastoji se od sljedećih povezanih sastavnica: Sektorske strategije RH – donosi ih Vlada i Sabor Republike Hrvatske (npr. Strategija pametne specijalizacije, Industrijska strategija Republike Hrvatske 2014.-2020., Nacionalna strategija razvoja zdravstva 2012.-2020., Strategija prometnog razvoja RH 2014.-2030., itd.)

Županijske razvojne strategije – donose ih Županije u suradnji s jedinicama lokalne samouprave, civilnim i poslovnim sektorom;

Strategije razvoja gradova i općina – donose ih jedinice lokalne samouprave u suradnji sa zainteresiranim dionicima (udruge civilnog društva, gospodarstvenici, lokalno stanovništvo).

Prema tome, Strateški razvojni program grada Novske za razdoblje od 2018. do 2023. godine usklađen je s ovim dokumentima donesenim na regionalnoj i lokalnoj razini:

- Županijska razvojna strategija Sisačko-moslavačke županije 2017. - 2020.¹;
- Strategija razvoja ljudskih potencijala Sisačko-moslavačke županije za razdoblje 2014.-2020.;
- Strategija razvoja turizma Sisačko-moslavačke županije za razdoblje 2014.-2020. godine;
- Poljoprivredna razvojna strategija Sisačko-moslavačke županije;
- Prostorni plan Sisačko-moslavačke županije;
- Lokalna razvojna strategija LAG-a Zeleni trokut za razdoblje 2014.-2020.²;
- Prostorni plan uređenja grada Novske;

Osim toga, Strateški razvojni program grada Novske je na izravan ili neizravan način usklađen s ovim strateškim dokumentima donesenim na nacionalnoj razini:

- Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske³;
- Strategija ruralnog razvoja Republike Hrvatske⁴;
- Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske⁵;
- Strategija razvoja poduzetništva Republike Hrvatske⁶;
- Industrijska strategija Republike Hrvatske⁷;
- Strategija energetskog razvoja Republike Hrvatske⁸;
- Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije Republike Hrvatske⁹

Izradom Strateškog razvojnog programa grada Novske dan je cjeloviti uvid u trenutno stanje te su prepoznate najvažnije razvojne potrebe. Zahvaljujući njemu bit će olakšano planiranje proračuna i alokacija proračunskih sredstava za razvojne projekte koji će najviše pridonijeti razvoju područja grada.

2.2. Metodologija izrade

Budući da u Republici Hrvatskoj ne postoje zadani pravilnici koji propisuju obvezni sadržaj i strukturu strateških dokumenata lokalnog značenja, prilikom izrade ovog dokumenta kao smjernica su korišteni naputci Pravilnika o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija (NN 153/10; u daljnjem tekstu: Pravilnik). Premda se navedeni dokument odnosi na razvojne dokumente na županijskoj razini, njegove smjernice mogu se primijeniti i prilikom izrade razvojnih dokumenata jedinica lokalne samouprave.

3. ANALIZA STANJA

3.1. GEOGRAFSKO-KOMUNIKACIJSKE KARAKTERISTIKE I PRIRODNI RESURSI

¹ Dostupno na: <https://www.smz.hr/dokumenti/strategije/zrs>

² Dostupno na: <http://lag-zelenitrokut.com/download/LRS-Lag-Zeleni-Trokut.pdf>

³ Dostupno na:

https://razvoj.gov.hr/UserDocsImages/O%20ministarstvu/Regionalni%20razvoj/razvojne%20strategije/Strategija%20regionalnog%20razvoja%20Republike%20Hrvatske%20za%20razdoblje%20do%20kraja%202020._HS.pdf

⁴ Dostupno na: <http://www.mps.hr/default.aspx?id=3652>

⁵ Dostupno na: <http://www.mint.hr/UserDocsImages/Strategija-turizam-2020-editfinal.pdf>

⁶ Dostupno na: <http://www.minpo.hr/UserDocsImages/Strategy-HR-Final.pdf>

⁷ Dostupno na: www.mingo.hr/userdocsimages/industrija/Industrijska_strategija.docx

⁸ Dostupno na: <http://oie.mingo.hr/default.aspx?id=80>

⁹ Dostupno na: <https://www.azvo.hr/hr/novosti/1061-strategija-obrazovanja-znanosti-i-tehnologije>

3.1.1. Geografske i klimatske karakteristike grada Novska

Grad Novska smješten je na istočnom rubnom dijelu Sisačko-moslavačke županije, na području Zapadne Slavonije. Grad Novska na sjeveru graniči s Požeško-slavonskom županijom, na istoku s Brodsko-posavskom županijom, te je udaljen svega desetak kilometara od državne granice s Bosnom i Hercegovinom (granični prijelaz Jasenovac).

Grad zauzima površinu od 319,4 km², što čini 7,2% ukupne površine županije. Jedinica lokalne samouprave sastoji se od 23 naselja i to su: Bair, Borovac, Brestača, Brezovac, Bročice, Jazavica, Kozarice, Kričke, Lovska, Nova Subocka, Novi Grabovac, Novska, Paklenica, Plesmo, Popovac, Rađenovci, Rajčići, Rajić, Roždanik, Sigetac, Stara Subocka, Stari Grabovac i Voćarica. Naselje Novska je administrativno-upravno, gospodarsko, obrazovno-kulturno, zdravstveno-socijalno, uslužno i športsko središte grada Novske.

U makroregionalnoj podjeli Hrvatske, grad Novska dijelom pripada prostoru nizinskog područja sjeverne Hrvatske (Posavini), a dijelom Panonskom gorju (Psunj), te tako čini prirodnu vezu obronaka slavonskog gorja i posavske ravnice. Ravničarski aluvijalni dio prostire se uz regulirani vodotok Veliki Strug (sliv rijeke Save) koji čini južni rub područja grada, a sjeverni dio prostora čine jugozapadni obronci Psunja. Na južnim obroncima Psunja i kontaktu s ravničarskim područjem doline rijeke Save smjestila se većina naselja.

Nadmorske visine naselja unutar područja grada Novske kreću se od 90 m do 467 m n. v., a najviši vrh je Zmajevac. Rubni jugozapadni dio prostora sa površinom od oko 75,73 km² ulazi u područje Parka prirode Lonjsko polje te zauzima oko 15% ukupne površine Parka.

U strukturi ukupne površine grada Novske prirodni resursi koji obuhvaćaju poljoprivredne, šumske i vodene površine zauzimaju 28.305,7 ha ili 88,6% površine grada, odnosno poljoprivredne površine 13.836,65 ha ili 43,3%, šumske površine 14.061,8 ha ili 44,03%, te vodene površine 407,23 ha ili 1,27% površine grada. U odnosu na zatečene prirodno-geografske karakteristike diferenciraju se dvije različite funkcionalne cjeline i to: prigorska područja na sjeveroistočnom (veličine oko 163,40 km² ili 51% površine grada) i ravničarski prostor do reguliranog vodotoka Veliki Strug na jugozapadnom dijelu grada (156 km² ili 49% područja grada).

Područje grada ima umjerenu kontinentalnu klimu pod veoma jakim maritimnim utjecajem koju karakteriziraju umjerene hladne zime, topla ljeta i povoljan godišnji raspored oborina. Područje je zahvaćeno srednjom godišnjom izotermom od 10,5°C, dok prosječna izoterma za siječanj iznosi -1 °C, a za srpanj +21 °C. Godišnja izohijeta je 908 mm, a prosječna količina oborina u jednom mjesecu iznosi 75,6 mm. Prosječan broj dana sa snježnim pokrivačem za Novsku iznosi 36 dana. Prema prosječnim godišnjim vrijednostima relativne vlage zraka može se zaključiti da cijelo područje ima srednju do visoku vlažnost zraka. Vjetrovitost je promjenjiva, uglavnom prevladavaju sjeveroistočni vjetrovi, osobito zimi, dok su ljeti značajna i sjeverozapadna strujanja.

Slika 1: Položaj grada Novske u Republici Hrvatskoj

Izvor: Grad Novska, www.novska.hr

Slika 2: Položaj grada Novske u Sisačko-moslavačkoj županiji

Izvor: Grad Novska, www.novska.hr

3.1.2. Komunikacijska povezanost

Novska predstavlja vrlo važno željezničko čvorište smješteno neposredno uz europsku autocestu E 70, a udaljeno od Zagreba svega 85 km. Prometno značenje Novske danas se ogleda ponajprije u čvorišnoj ulozi željezničkog prometa gdje se u Novskoj spajaju dva ogranka međunarodnog 10.-og koridora (pruga iz smjera Dugog Sela i pruga iz smjera Siska).

U cestovnom prometu Novsku obilježava tzv. punkt 100.-og kilometra, jer je grad podjednako udaljen od većih centara prema zapadu (Zagreb) i prema istoku (Slavonski Brod) te od većih gradova u Bosni i Hercegovini. Vrijednost cestovnog položaja na pravcu istok-zapad distributivnog je karaktera zbog izgrađene autoceste E 70. Prometna povezanost i blizina većih gradova u BiH važne su za razvoj tranzitnog turizma, dok u unutrašnjoj cestovnoj mreži značajan pravac ide D47 prema sjeveru (Lipik, Pakrac, Daruvar) kao i prema jugu i graničnom prijelazu s BiH u Jasenovcu.

3.1.3. Prirodni resursi i kulturna dobra

- Na području grada Novske mogu se specificirati područja sa sljedećim obilježjima:
- zaštićena prirodna baština: - Park prirode Lonjsko polje
- Ekološka mreža Natura 2000:
- HR1000004 Donja Posavina (područja važna za ptice (SPA))
- HR2000416 Lonjsko Polje (područja važna za vrste i staništa (pSCI)).

Ukupna raznolikost biljnog i životinjskog svijeta predstavlja najveće bogatstvo predmetnog prostora. Periodične poplave rijeke Save i Lonje stvaraju povoljne hidrološke uvjete za postojeća staništa biljnog i životinjskog svijeta, osobito ptica (bijeće rode, čaplje, žličarke, ptice selice, orlovi štekavci i dr.) te riba (som, šaran, štuk, amur i dr.). Bogatstvo ornitofaune posebno je naglašeno u Lonjskom polju koje je proglašeno najvažnijim europskim staništem ptica. 227 vrsta ptica koje ovdje obitavaju je zaštićeno Zakonom o zaštiti prirode RH, 113 vrsta su zaštićene na nacionalnoj razini, 79 vrsta zaštićeno je na europskoj razini, a 133 vrste su zaštićene međunarodnim konvencijama.

Dio prostora grada vrednovan je kao područje kulturnog krajolika, osobito padine Psunja s malobrojnim naseljima i brežuljcima sa obrađenim padinama, ali i s brojnim arheološkim lokalitetima.

U nastavku su prikazana kulturna dobra grada Novske s najvećim stupnjem zaštite.

Tablica 1: Zaštićena kulturna dobra na području grada Novske

NAZIV	VRSTA	KLASIFIKACIJA	LOKACIJA
Zgrada hotela Knopp	nepokretno kulturno dobro – pojedinačno	profana graditeljska baština	Novska
Crkva sv. Luke Evanđeliste	nepokretno kulturno dobro – pojedinačno	sakralna graditeljska baština	Novska
Zgrada Drapczinski	nepokretno kulturno dobro – pojedinačno	profana graditeljska baština	Novska
Zgrada pošte	nepokretno kulturno dobro – pojedinačno	profana graditeljska baština	Novska
Crkva sv. Teodora Tirona	nepokretno kulturno dobro – pojedinačno	sakralna graditeljska baština	Lovska

Spomen obilježje Trokut iz Domovinskoga rata	nepokretno kulturno dobro – pojedinačno	memorijalna baština	Lovska
Crkva sv. Tome Apostola	nepokretno kulturno dobro – pojedinačno	sakralna graditeljska baština	Rajić
Crkva Pohođenja Blažene Djevice Marije	nepokretno kulturno dobro – pojedinačno	sakralna graditeljska baština	Stara Subocka
Povijesna seoska cjelina naselja Stara Subocka	nepokretno kulturno dobro – kulturno- povijesna cjelina	kulturno-povijesna cjelina	Stara Subocka
Zbirka Sajko	pokretno kulturno dobro – zbirka	etnografska građa	Novska
Namještaj Prve kotarske ljekarne „Sveta Marija“	pokretno kulturno dobro – zbirka	etnografska građa	Novska

Izvor: Ministarstvo kulture, Konzervatorski odjel Sisak

Grad Novska na svom području ima više zaštićenih kulturnih dobara, a neka od značajnijih su zgrada hotela Knopp, crkva sv. Luke Evanđeliste, namještaj Prve kotarske ljekarne "Sveta Marija". Godine 2017. Grad je potpisao Ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava za projekt "Klaster kulture na temeljima kulturne baštine povijesne jezgre Novske". Jedna od aktivnosti u tom projektu je izrada projektno-tehničke dokumentacije za obnovu zgrade hotela koji bi u budućnosti trebao biti centar svih kulturnih događanja u gradu.

NOVLJANSKI OGRC - *Viviparus Novskaensis Penecke*

Rijetka su mjesta koja se mogu pohvaliti da su paleontološku znanost ušla s tri vrste. Novljanski ogrc, izumrla vrsta *Viviparus*, je paludinska naslaga koju nalazimo samo u Novskoj te je i nazvana prema svom nalazištu. Okamina je puža koji je živio u vodama Panonskog mora na ovom području i simbol je grada Novske čije fosilne ostatke i danas nalazimo na svakom koraku na tom području. U plioceonskom razdoblju prije 5,6 mil godina pa do pleistocena (1,5 mil godina) na području Slavonije živjeli su i taložili puževi, školjkaši i mnogobrojne vrste roda *Viviparus*. Novljanskog ogrca i *Unio Novskaensis* (nova vrsta školjkaša nazvana također prema nalazištu u Novskoj) imenovao je i prvi opisao bečki paleontolog Karl A. Penecke 1886. godine. - *Melanopsis constricta novskaensis* Wenz je još jedna fosilna podvrsta koja je pronađena samo u Novskoj, a preimenovao ju je njemački paleontolog Wilhelm Wenz. Na glavnom novljanskom trgu postavljena je fontana „Ogrc“ kao prepoznatljiv simbol grada Novske.

Slika 3: Novska, Fontana Ogrc, autor fotografije: Željko Sajko-Saja

Župna crkva Sv. Luke Evanđelista, podignuta je 1744. na ruševinama crkve Sv. Demetrija u Belini (današnjoj Novskoj) kao drvena kapela. Godine 1755. izgrađena je sadašnja barokna crkva Sv. Luke Evanđelista kao filijalna kapela Rajičke župe. Slikar Marko Antonini ju je oslikao 1886., a oltarna slika Luke Evanđeliste rad je akademskog slikara Zlatka Šulentića. Akademski slikar Alojzije Ulman obnovila je 1979. godine Antoninijeve zidne freske (Rođenje Isusovo, Posljednja večera i Navještenje Blažene Djevice Marije). Crkva Sv. Luke Evanđeliste i župni dvor su zaštićeni spomenici.

Kapela Sv. Josipa na novljanskom gradskom groblju sagrađena je 1898. godine kao grobnica obitelji Knopp. U njoj su pokopani djevojčica Josipa Knopp (1896.) i njezini roditelji Adalbert (1907.) i Emilija (1921.). Kapelu je obitelj Knopp ustupila novljanskoj župi za Službu Božju, zadržavši si pravo na grobnicu.

Prvi župnički stan u župi sv. Luke Evanđelista sagrađen je 1773. godine, dok je Novska još bila u sastavu rajičke župe. Zalaganjem župnika Luke Ilića Oriovčanina 1874. godine znatno je obnovljen unutarnjim preinakama i nadogradnjom. Godine 1902. župnik Luka Žiljar na istom mjestu sagradio je novi župni stan koji je više puta obnavljan i proširivan. 1999. uređen je podrum za sastanke i susrete novljanske mladeži, a 2001. izgrađena je vjeronaučna dvorana u župnom dvorištu.

Muzejska zbirka obitelji Sajko raspolaže velikom i vrijednom kolekcijom starih predmeta sa šireg područja Novske, s naglaskom na predmete iz Domovinskog rata. Njihova bogata zbirka pohranjena je u nekoliko prostorija prizemnog dijela obiteljske kuće, pa su Živko i Željko Sajko (sin) jedini Novljani koji imaju „Muzej u kući“. U zbirci se nalazi više od 1900 izložaka registriranih pri Ministarstvu kulture kao kulturna baština od 7. stoljeća do današnjih dana. Tu je Zbirka etno predmeta, Zbirka sakralnih stvari, Zbirka kulturno-povijesnih i uporabnih predmeta, dijelovi arheoloških nalaza, a najbogatije i najvrjednije su zbirke starinskih fotoaparata, vojnih, vatrogasnih i ostalih kaciga, bogata zbirka hladnog i vatrenog oružja, te odore i razni predmeti svih vojski koje su boravile tijekom Domovinskog rata na novljanskom području (www.muzejsajko.com).

3.2. POVIJEST GRADA NOVSKE

Počeci povijesti graditeljstva i života u izgrađenim nastambama povezuju se s današnjim Starim selom, sjeveroistočnim dijelom grada. U popisu župa zagrebačke nadbiskupije 1334. godine spominje se i župa Item sancti Demetrii de Belina što se povezuje s imenom "Bjelavina", najstarijim nazivom Novske.

Područje Novske bilo je posjed plemića Svetačkih od sredine 11. stoljeća sve do provale Turaka (počevši od 1530.) kada je Kristofor II. Svetački 1540. godine postao turski vazal. Vidjevši da ne može zadržati svoje posjede, predao je sultanu svoje četiri utvrde, a među njima i Novsku, tadašnji Wyvar (Ujvar ili Novigrad) koji su Svetački podignuli 1532. godine kao obranu od Turaka. Padom utvrda Bijela stijena, Dubica, Jasenovac te Kraljeva Velika, novljansko je područje ostalo pod osmanilijskom vlašću sve do 1691. godine. Domicilno stanovništvo većinom je protjerano, a manji dio poturčen, dok osvajači naseljavaju Vlahe iz Bosne, koji im služe kao martolozi, tj. plaćeni ratnici. Nakon oslobodilačkih protuturskih ratova područje Novske, tada zvane „ničija zemlja“ naseljavaju Hrvati, većinom iz polonjskog kraja te iz Gorskog kotara, Like, Dalmacije i Bosne. Migracije su se odvijale u nekoliko valova te dale konačan pečat demografskom sastavu stanovništva.

Za povijest Slavonije, jednako tako i Novsku i njoj gravitirajućih naselja, vrlo je važan popis stanovništva Slavonije iz 1698. godine koji se čuva u Bečkom arhivu. Prema tom popisu u župi Kraljeva Velika bilo je naseljeno trinaest sela i zaseoka.

U to vrijeme (1698.) novljansko područje potpada pod župu Kraljeva Velika. Povećanjem broja žitelja rastao je i broj naselja. Prema crkvenim izvorima i popisu župa iz 1746. godine za Novsku piše da ima 50 kuća, 300 sposobnih za ispovijed (odraslih) i 36 djece - ukupno 336 novljanskih župljana. Od 1706. godine Novska pripada župi Jazavica.

Urbanom ustrojstvu Novske dan je obris u 18. stoljeću, prije svega izgradnjom Krajiške ceste 1769. godine, koju je dala sagraditi carica Marija Terezija i kada se stanovništvo Starog sela preseljava na glavnu cestu. Time se dovršilo formiranje centra Novske te ustroj Slavonske gradiške krajinske pukovnije osnovane 1747. godine. Pučka škola u Novskoj započela je s radom još 1760. godine.

Izgradnjom željezničke pruge od Siska u pravcu Novske i Nove Gradiške godine 1888., kao i pruge Novska - Dugo Selo 1897. godine, Novska postaje značajno željezničko čvorište te time doživljava značajan gospodarski rast i veliki porast broja stanovnika.

Između dva svjetska rata, kotar Novska godine 1931. zauzima površinu od 618 km² s 29164 stanovnika.

Sedamdesetih godina 19. stoljeća sav se kulturni i društveni život odvijao oko "Čitaoničkog društva u Novskoj", čiji je idejni začetnik i utemeljitelj bio Luka Ilić Oriovčanin te oko zagrebačkih podružnica drugih sličnih udruga. Taj se kontinuitet sačuvao i u prvim desetljećima 20. stoljeća djelovanjem "Hrvatskog sokola", "Šubića", "Graničara", Dobrovoljnog vatrogasnog društva te ostalih. Godine 1892. Novsku i njezinu okolicu opustošio je tornado, zabilježen i u stručnim radovima, koji je prouzročio posljednju i najveću promjenu demografskog sastava stanovništva. U saniranju štete, odnosno u izvozu ogromnih količina oborenih slavonskih hrastova iz cijele tadašnje Austro-Ugarske pristižu novi doseljenici, među kojima i veliki broj obrtnika, koji trajno naseljavaju područje Novske te gospodarski uzdižu cijeli kraj. Gospodarska kriza nakon 1. svjetskog rata uzrok je i pojačanog iseljavanja domaćeg stanovništva, većinom u SAD i prekomorske zemlje.

Dobar se dio kulturnih aktivnosti odvijao i za vrijeme Drugog svjetskog rata kada se, unatoč ratnim stradanjima, sačuvala hrvatska nacionalna svijest, vjera, kultura i pučki običaji.

Domovinski rat

Nakon prvih demokratskih izbora u Novskoj, na kojima su se građani Općine Novska, kao i građani cijele Republike Hrvatske odlučili za demokraciju, 18. svibnja 1990. godine održana je konstituirajuća sjednica Skupštine općine Novska u iznimno teškim uvjetima, jer je istoga dana, za vrijeme održavanja navedene sjednice, pripadnici JNA, demonstrirali su silu na način da su oko zgrade vijećnice rasporedili svoje snage, a iz Ureda teritorijalne obrane otuđili su svo naoružanje koje je pripadalo općini Novska.

Već podizanjem prvih barikada u Kninu, 17. kolovoza 1990. godine, te terorističkim akcijama na Plitvičkim jezerima, u Borovu Selu i Pakracu, i u Novskoj se osjećala ratna psihoza.

Od 28. lipnja 1991. godine u Novskoj se osniva 1. samostalna satnija Zbora narodne garde.

Početak agresije na područje Općine Novska dogodio se 19. kolovoza 1991. kada su jedinice tzv. JNA okupirale sela Rajić i Borovac.

Od tog perioda pa sve do 6. listopada 1991. JNA je okupirala 60% područja Općine Novska, i počinila neviđene zločine i ogromne materijalne štete.

Jedan od najtežih i najkrvavijih ratnih dana na novljanskom području bio je 18. listopada 1991. godine.

Artiljerija agresorske vojske i četnici od ranih jutarnjih sati bombardiraju Novsku i njezine branitelje u Starom Grabovcu. Tijekom artiljerijskog napada razoreno je dosta stambenih objekata, a zapaljen je i pogon finalizacije u DI Trokutu.

Dana 1. svibnja 1995. godine započela je vojno-redarstvenom akcija "Bljesak".

Akcijom "Bljesak", u kratkom vremenskom roku, oslobođeno je cijelo područje Zapadne Slavonije pa tako i područje grada Novske.

U vrijeme ratnih djelovanja i agresije na području grada Novske, od 1991. do 1995. godine živote na oltar Domovine položilo je 314 hrvatskih branitelja, od toga 96 branitelja koji su prije rata živjeli na području općine Novska, a zarobljen, ranjavan ili ozlijeđen je 241 branitelj.

Isto tako živote je izgubilo i 17 civila, a 46 civila je ranjeno.

U znak sjećanja na sve poginule u Domovinskom ratu, u gradskom parku podignut je spomenik.

3.3. DEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE I KRETANJA

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine na području grada Novska živi 13.518 stanovnika (4.458 kućanstva). Prosječna gustoća naseljenosti iznosi 42 stanovnika po km². Najveću koncentraciju stanovništva ima naselje Novska. Istovremeno, gustoća naseljenosti u Županiji je nešto niža te iznosi 39 stanovnika po km².

Broj stanovnika grada Novske čini 7,84% od ukupnog broja stanovnika Sisačko-moslavačke županije te se prema broju stanovnika Novska nalazi na četvrtom mjestu među svim jedinicama lokalne samouprave u Sisačko-moslavačkoj županiji iza gradova Siska, Petrinje i Kutine. Od 1991. do 2001.

godine broj stanovnika je smanjen za 2918, dok je od 2001. godine do 2011. godine smanjenje za 795 stanovnika ili kumulativno smanjenje od 1991. do 2011. za 3713 stanovnika, odnosno 21,55%. U Sisačko-moslavačkoj županiji smanjenje broja stanovnika od 1991. do 2011. godine iznosi 31,32%.

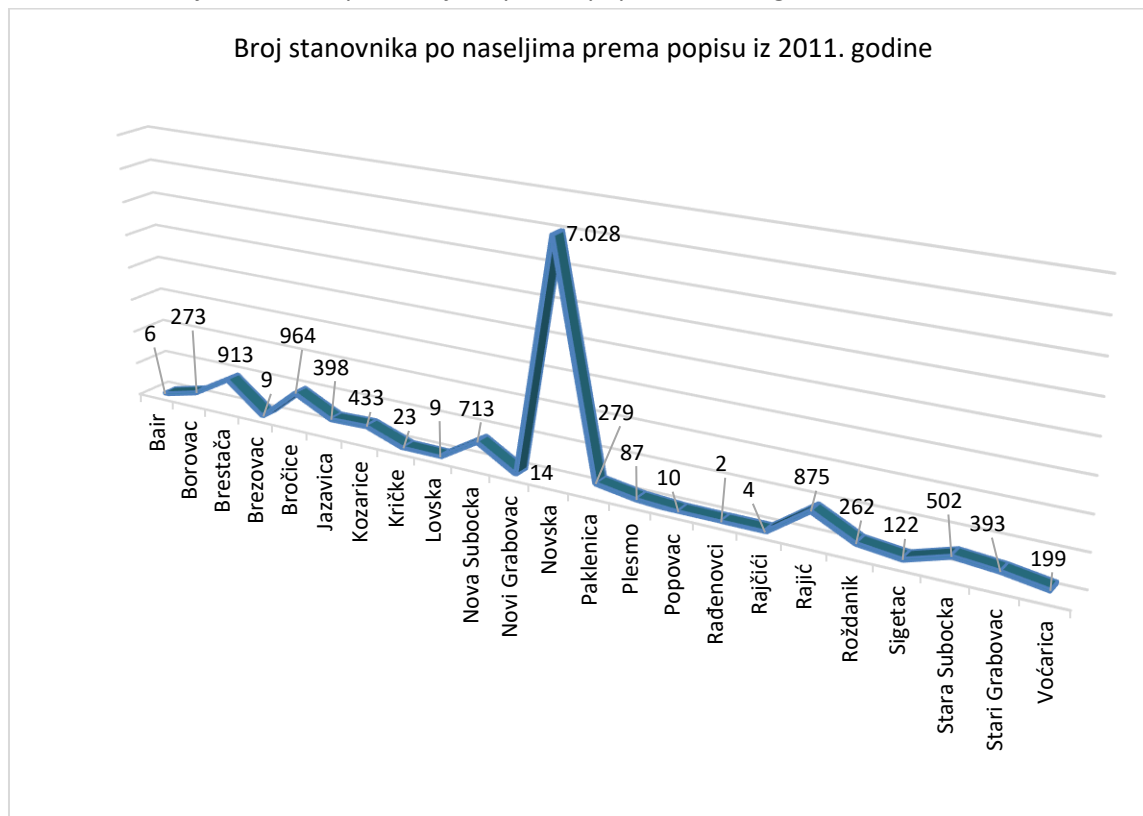
Tablica 2: Kretanje broja stanovnika na području grada Novske

	1991. godine	2001. godine	2011. godine
Broj stanovnika	17.231	14.313	13.518
Razlika u odnosu na prethodni popis	+ 3.16 %	- 16.93%	- 5.55%

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovnika 2011.

Analizirajući kretanje stanovništva na području grada Novske od 1991. godine može se uočiti trend opadanja broja stanovnika kao posljedica ratnih zbivanja na ovome području, ali i procesa deruralizacije i odlaska stanovništva u veće gradove.

Grafikon 1: Broj stanovnika po naseljima prema popisu iz 2011. godine

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovnika 2011.

Najveća koncentracija stanovnika nalazi se u naselju Novska koje je administrativno-upravno, gospodarsko, obrazovno-kulturno, zdravstveno-socijalno, uslužno i športsko središte grada Novske. Naselje Novska broji 7.028 stanovnika što čini 52% ukupnog broja stanovnika grada. Pojedina seoska naselja su gotovo u potpunosti nenaseljena, te broje manje od 10 stanovnika (Bair, Brezovac, Lovska, Rađenovci, Rajčiči). Zamjetno je da je samo u jednom naselju, Nova Subocka, u oba popisna razdoblja (2001. i 2011.) bilo povećanje broja stanovnika zahvaljujući svom geografskom i prometnom

položaju, jer se naselje nalazi na raskrsnici županijskih cesta Ž3124 (Kutina - Novska) i Ž3249 (Nova Subocka - Krapje) između dva gradska središta Novske i Kutine.

Iako je i u gradskom središtu, naselju Novska, prisutan pad broja stanovnika u oba posljednja popisna razdoblja, u njemu se nalazi najveći broj stanovnika grada. Čak se i povećava udio stanovnika naselja Novska u ukupnom broju stanovnika grada. Tako je 1991. godine u naselju Novska bilo 46,74% stanovnika grada, dok je 2011. godine taj postotak povećan na 51,99%, a što potvrđuje teoriju o migraciji stanovništva u gradove. Prema svim dosadašnjim analizama sva su predviđanja da će bez stalnih stanovnika ostati naselja u brdskom dijelu grada i to: Bair, Brezovac Subocki, Popovac Subocki, Rađenovci i Rajčići, jer su u vrijeme popisa stanovništva 2011. godine imali manje od deset stanovnika i to uglavnom starije dobi.

Grafikon 2: Broj stanovnika po naseljima prema popisu iz 2011. godine

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovnika 2011.

Ovakav neravnomjeran razmještaj stanovništva uzrok je velike razlike u razvijenosti i kvaliteti života između naselja, te otežava daljnja ulaganja u povećanje komunalnog i stambenog standarda tih naselja.

Tablica 3: Broj stanovnika po naseljima grada Novske, 2011. godine

Naselje	Površina (km ²)	Broj stanovnika (Popis 2011.)	Gustoća naseljenosti (st/km ²)
Bair	9,11	6	0,66
Borovac	10,77	273	25,35

Brestača	18,20	913	50,16
Brezovac	7,70	9	1,17
Bročice	18,98	964	50,79
Jazavica	12,89	398	30,88
Kozarice	16,31	433	26,55
Kričke	27,44	23	0,84
Lovska	12,82	9	0,70
Nova Subocka	6,61	713	107,87
Novi Grabovac	3,47	14	4,03
Novska	19,34	7.028	363,39
Paklenica	12,52	279	22,28
Plesmo	17,69	87	4,92
Popovac	3,42	10	2,92
Rađenovci	1,61	2	1,24
Rajčiči	22,35	4	0,18
Rajić	34,97	875	25,02
Roždanik	7,98	262	32,83
Sigetac	12,61	122	9,67
Stara Subocka	15,68	502	32,02
Stari Grabovac	17,06	393	3,26
Voćarica	9,87	199	20,16
UKUPNO:	319,40	13.518	42,32

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovnika 2011.

Tablica 4: Prosječna starost stanovništva na području grada Novske, Popisi 1953. – 2011.

	ukupno	muškarci	žene
1953.	30,7	29,3	31,9
1961.	32,5	30,5	33,3
1971.	34,0	32,4	35,5
1981.	35,4	33,8	37,1
1991.	37,1	35,4	38,7
2001.	39,3	37,5	41,0
2011.	41,7	39,9	43,4

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovnika 2011.

Prema podacima u Tablici, vidljivo je kako je u razdoblju od 1953. do 2011. prisutan trend povećanja prosječne starosti stanovništva područja grada Novske. Prosječna starost žena je povećana za 11,5 godina, a muškaraca za 10,6 godina.

Dobna i spolna struktura stanovništva

Dobna struktura stanovništva grada Novske ukazuje na dominaciju udjela radno sposobnog stanovništva u dobi od 15-64 godina (66%), ali i problem starenja stanovništva. Udio stanovništva starog 65 godina i više u 2011. godini povećao se za 2% u odnosu na 2001. godinu, te iznosi čak 18%. Ovaj podatak odražava stanje u cijeloj Sisačko-moslavačkoj županiji koja spada u četiri demografski najugroženije županije u Republici Hrvatskoj. Istodobno, udio mladog stanovništva (0-14 godina) je u

2011. iznosio 17%, što je za 2% manje nego u 2001. godini (Grafikon 2.). Ipak, zahvaljujući mjerama populacijske politike, grad Novska proteklih 6 godina bilježi porast nataliteta, a broj novorođenih iz godine u godinu raste.

Tablica 5: Dobna i spolna struktura stanovništva (2011.)

SPOL	DO 14 GODINA	DO 19 GODINA	RADNO SPOSOBNO 15-64 GODINA	60 I VIŠE GODINA	PROSJEČNA STAROST	INDEKS STARENJA	KOEFICIJENT STAROSTI
M	1.173	1.598	4.508	1.219	38,7	76,3	18,6
Ž	1.164	1.587	4.394	1.776	41,7	111,9	25,5
UKUPNO	2.337	3.185	8.902	2.995	40,2	94,0	22,2

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovnika 2011.

Promatrajući spolnu strukturu stanovništva može se zaključiti da se između zadnja dva popisa stanovništva odnos broja žena i broja muškaraca nije mijenjao. Od ukupnog broja stanovnika 52% čine žene, a 48% muškarci.

Tablica 6: Broj i struktura domaćinstava

GRAD NOVSKA	BROJ DOMAĆINSTAVA			INDEKSI KRETANJA	
	POPIS 1991.	POPIS 2001.	POPIS 2011.	2011./1991.	2011./2001.
UKUPNO	5.409	4.636	4.458	82,42	96,16

Izvor: Službeni vjesnik 27/2017.

3.4. TRŽIŠTE RADA

3.4.1. Nezaposlenost

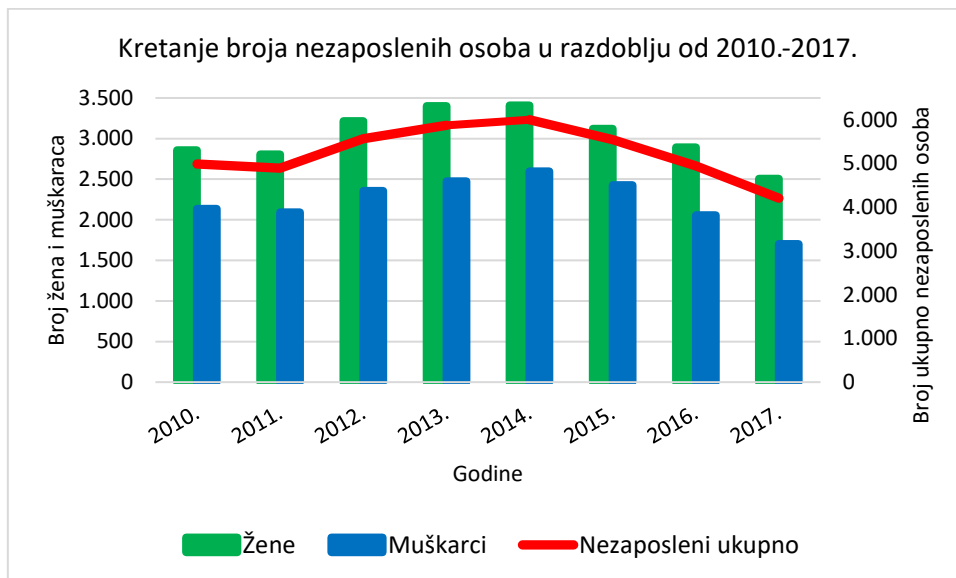
Vrijednost indeksa razvijenosti svake jedinice lokalne samouprave temelji se i na vrijednosti pokazatelja prosječne stope nezaposlenosti. U ovom je poglavlju prikazano kretanje prosječnog broja nezaposlenih osoba na području grada Novske, kretanje ukupnog broja nezaposlenih, nezaposlenost prema spolu, dobi, te djelatnosti.

Tablica 7: Kretanje prosječnog broja nezaposlenih osoba u razdoblju od 2010. – 2017. godine na području grada Novske

Godina	Nezaposleni ukupno	Žene	Muškarci
2010.	4.988	2.855	2.133
2011.	4.897	2.804	2.093
2012.	5.571	3.215	2.356
2013.	5.874	3.402	2.472
2014.	6.002	3.407	2.595
2015.	5.549	3.122	2.427
2016.	4.947	2.893	2.054
2017.	4.207	2.505	1.702

Izvor: HZZ Područni ured Kutina, GODIŠNJAK 2011., 2012., 2013., 2014., 2015., 2016., HZZ Područni ured Kutina, BILTEN za prosinac 2017. godine

Grafikon 3: Kretanje ukupnog broja nezaposlenih osoba na području grada Novske u razdoblju od 2010.-2017. godine (prosječne godišnje vrijednosti) i nezaposlenost prema spolu

Izvor: HZZ Područni ured Kutina, GODIŠNJAK 2011., 2012., 2013., 2014., 2015., 2016., HZZ Područni ured Kutina, BILTEN za prosinac 2017. godine

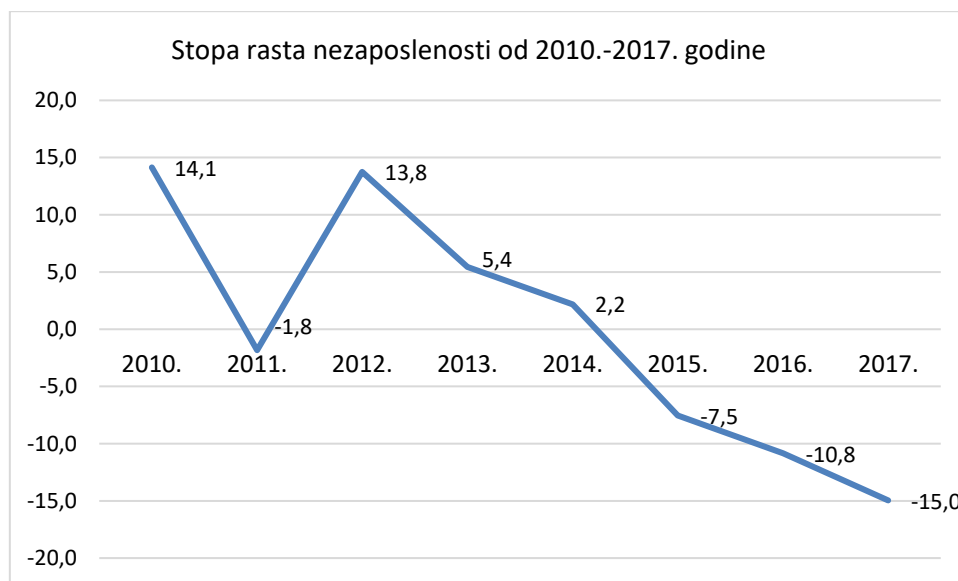
Kretanje prosječnog broja ukupno nezaposlenih osoba na području grada Novske od 2011. do 2014. godine ima uzlazni trend kada je zabilježeno ukupno 6.002 nezaposlene osobe, nakon čega njihov broj opada te na kraju 2017. godine iznosi 4.207 osoba, a vidljivo je i da je udio nezaposlenih žena u cijelom razdoblju veći nego muškaraca.

Grafikon 4: Udio žena i muškaraca u ukupnoj registriranoj nezaposlenosti u razdoblju od 2010.- 2017. godine

Izvor: HZZ Područni ured Kutina, GODIŠNJAK 2011., 2012., 2013., 2014., 2015., 2016., HZZ Područni ured Kutina, BILTEN za prosinac 2017. godine

Grafikon 5: Stopa rasta nezaposlenosti na području grada Novske u razdoblju od 2010.-2017. godine

Izvor: HZZ Područni ured Kutina, GODIŠNJAK 2011., 2012., 2013., 2014., 2015., 2016., HZZ Područni ured Kutina, BILTEN za prosinac 2017. godine

Vidljivo je da je najveća razina prosječne nezaposlenosti zabilježena 2010. i 2012. godine (14.1% i 13,8%) i da nakon toga dinamika kretanja nezaposlenosti ima opadajući trend te smanjenje nezaposlenosti na kraju 2017. godine iznosi 15% u odnosu na 2016. godinu.

Tablica 8: Pregled broja nezaposlenih osoba prema razini obrazovanja u razdoblju od 2010.-2017. godine

Razina obrazovanja		Ukupna prosječna nezaposlenost							
		2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Bez škole i nezavršena OŠ	I	699	673	746	742	722	675	647	565
OŠ	II	1.228	1.120	1.207	1.282	1.327	1.224	1.141	855
SŠ do 3 g. i škola za KV/VKV radnike	III	1.667	1.668	1.915	2.013	2.049	1.901	1.625	1.185
SŠ za zanimanja u trajanju od 4 i više godina	IV	1.081	1.108	1.294	1.379	1.421	1.229	1.212	849
Gimnazija	V	102	96	102	108	104	101	84	71
Viša škola, I. stupanj i stručni studij	VI	126	136	181	198	219	212	207	178
Fakulteti, akademije, magisterij, doktorat	VII	85	97	126	152	160	137	122	94

Izvor: HZZ Područni ured Kutina, GODIŠNJAK 2011., 2012., 2013., 2014., 2015., 2016., HZZ Područni ured Kutina, BILTEN za prosinac 2017. godine

U promatranom razdoblju, najveći broj nezaposlenih osoba ima završenu srednju školu do 3 godine i školu za KV/VKV radnike, dok ih je najmanje nezaposlenih sa završenom gimnazijom. Uočava se smanjenje broja nezaposlenih osoba u 2017. godini u odnosu na 2016., kod svih razina obrazovanja.

Tablica 9: Udio nezaposlenih osoba prema razini obrazovanja u ukupnom broju nezaposlenih na području grada Novske u razdoblju od 2010.-2017. godine

Razina obrazovanja	Udio nezaposlenih osoba prema razini obrazovanja (%)							
	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Bez škole i nezavršena OŠ	14,0	13,7	13,4	12,6	12,0	12,2	13,1	13,4
OŠ	24,6	22,9	21,7	21,8	22,1	22,1	23,1	20,3
SŠ do 3 g. i škola za KV/VKV radnike	33,4	34,1	34,4	34,3	34,1	34,3	32,8	28,2
SŠ za zanimanja u trajanju od 4 i više godina	21,7	22,6	23,2	23,5	23,7	22,1	24,5	20,2
Gimnazija	2,0	2,0	1,8	1,8	1,7	1,8	1,7	1,7
Viša škola, I. stupanj i stručni studij	2,5	2,8	3,2	3,4	3,6	3,8	4,2	4,2
Fakulteti, akademije, magisterij, doktorat	1,7	2,0	2,3	2,6	2,7	2,5	2,5	2,2

Izvor: HZZ Područni ured Kutina, GODIŠNJAK 2011., 2012., 2013., 2014., 2015., 2016., HZZ Područni ured Kutina, BILTEN za prosinac 2017. godine

Udio nezaposlenih osoba prema razinama obrazovanja u ukupnom broju u 2017. godini u odnosu na 2016. je u padu, osim kod osoba sa završenom višom školom, I. stupnjem i stručnim studijem te fakultetom, akademijom, magisterijem i doktoratom, gdje je ostao nepromijenjen.

Grafikon 6: Stopa rasta nezaposlenosti prema razinama obrazovanja na području grada Novske u 2017. godini

Izvor: HZZ Područni ured Kutina, GODIŠNJAK 2011., 2012., 2013., 2014., 2015., 2016., HZZ Područni ured Kutina, BILTEN za prosinac 2017. godine

U odnosu na 2016. godinu najveće smanjenje nezaposlenosti u 2017. godini zabilježeno je kod osoba sa završenom srednjom školom do 3 g. i školom za KV/VKV radnike (27,1%), zatim sa završenom osnovnom školom (25,1%), srednjom školom za zanimanja u trajanju od 4 i više godina (24,3%) te završenim fakultetom, akademijom, magisterijem ili doktoratom (23%), dok je najmanji rast nezaposlenosti ostvaren kod osoba bez škole i nezavršene osnovne škole (12,7%).

Tablica 10: Stopa rasta nezaposlenosti prema razinama obrazovanja na području grada Novske u 2017. godini

Godina	Starost	Ukupno	Razina obrazovanja						
			Bez škole i nezavršena OŠ	OŠ	SŠ za zanimanja do 3 god. i škola za KV i VKV radnike	SŠ za zanimanja u trajanju od 4 i više godina	Gimnazija	Viša škola, I. stupanj i stručni studij	Fakulteti, akademije, magisterij, doktorat
			I	II	III	IV	V	VI	VII
2011.	15-19	339	32	43	178	85	1	0	0
	20-29	1.569	137	144	625	494	40	88	41
	30-39	1.172	177	297	389	226	26	31	26
	40-49	1.036	160	358	260	228	5	15	10
	≥50	1.056	247	291	315	151	21	15	16
	Ukupno	5.172	753	1.133	1.767	1.184	93	149	93
2012.	15-19	420	31	55	223	111	0	0	0
	20-29	1.892	106	151	714	622	51	138	110
	30-39	1.371	162	329	526	245	33	48	28
	40-49	1.223	179	414	320	273	8	14	15
	≥50	1.150	268	323	326	176	20	21	16
	Ukupno	6.056	746	1.272	2.109	1.427	112	221	169
2013.	15-19	421	34	60	207	117	3	0	0
	20-29	1.792	89	152	714	665	39	152	88
	30-39	1.406	164	319	538	267	32	44	42
	40-49	1.238	172	430	330	274	6	9	17
	≥50	1.234	278	364	327	207	23	20	15
	Ukupno	6.091	737	1.325	2.067	1.472	103	225	162
2014.	15-19	387	27	73	202	83	2	0	0
	20-29	1.556	74	142	597	515	42	120	66
	30-39	1.299	153	265	505	252	28	53	43
	40-49	1.203	168	405	328	268	7	11	16
	≥50	1.612	276	449	490	316	29	29	23
	Ukupno	6.057	698	1.334	2.122	1.434	108	213	148
2015.	15-19	335	26	53	163	90	3	0	0
	20-29	1.302	60	116	483	419	33	126	65
	30-39	1.145	135	211	452	232	30	50	35
	40-49	1.034	164	330	302	211	6	12	9
	≥50	1.449	268	441	409	274	17	21	19
	Ukupno	5.265	653	1.151	1.809	1.226	89	209	128
2016.	15-19	301	38	53	136	71	3	0	0
	20-29	1.153	52	103	424	357	28	133	56
	30-39	1.036	128	180	416	203	28	47	34
	40-49	1.045	161	336	287	224	7	15	15
	≥50	1.363	268	440	348	251	17	24	15
	Ukupno	4.898	647	1.112	1.611	1.106	83	219	120

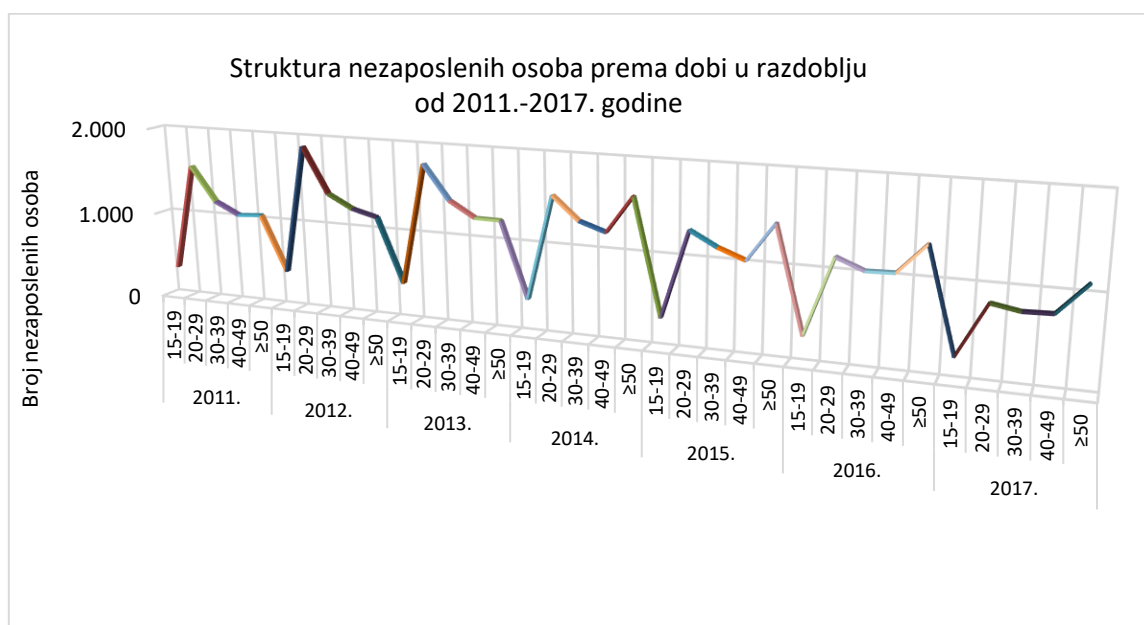

2017.	15-19	252	32	53	106	56	5	0	0
	20-29	829	64	78	302	268	18	99	44
	30-39	775	120	118	291	152	27	47	20
	40-49	785	142	232	222	154	7	13	15
	≥50	1.112	207	374	264	219	14	19	15
	Ukupno	3.797	565	855	1.185	849	71	178	94

Izvor: HZZ Područni ured Kutina, GODIŠNJAK 2011., 2012., 2013., 2014., 2015., 2016., HZZ Područni ured Kutina, BILTEN za prosinac 2017. godine

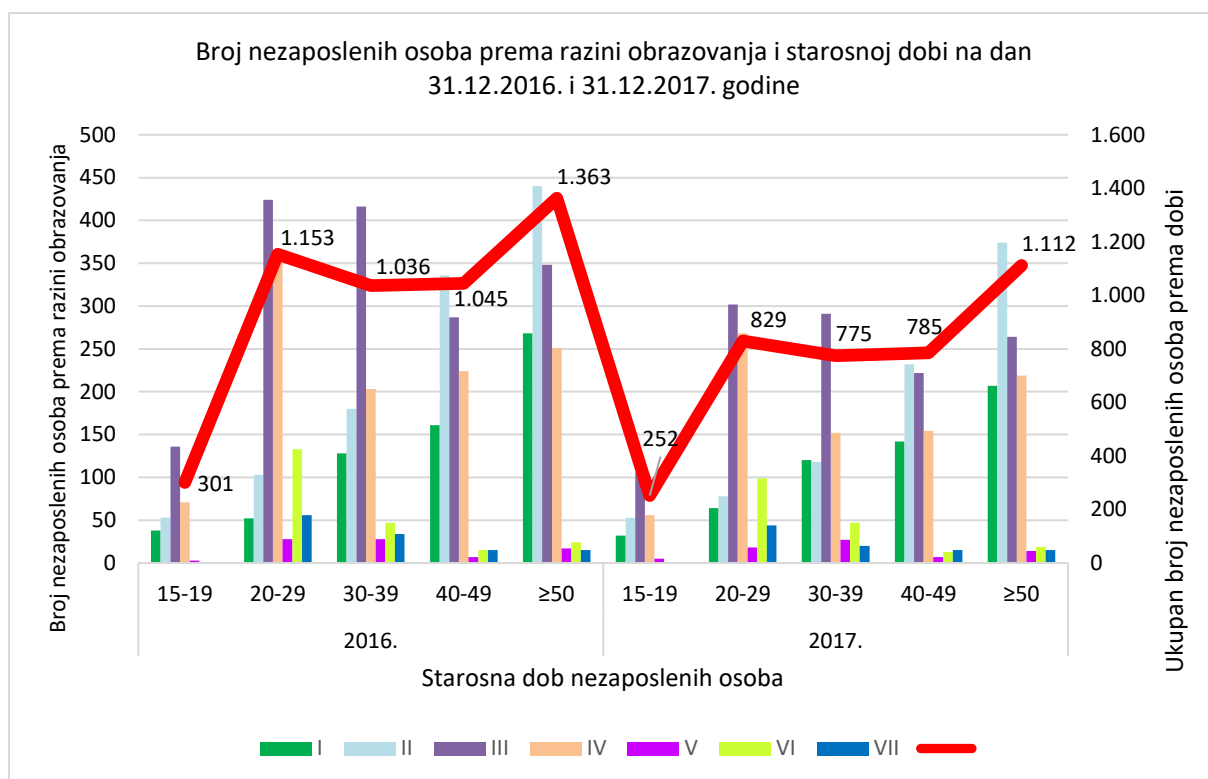
Iz tablice je vidljivo da je u promatranom razdoblju zabilježen najveći broj nezaposlenih osoba u dobi od 20-29 godina, slijede osobe starosti 30-39 godina, ali i da je nezaposlen značajan broj osoba starijih od 50 godina. U 2017. godini ukupna nezaposlenost prema dobnoj strukturi ima opadajući trend što je prikazano i na sljedećem grafikonu.

Grafikon 7: Struktura nezaposlenih osoba prema dobi u razdoblju od 2011.-2017. godine na području grada Novske

Izvor: HZZ Područni ured Kutina, GODIŠNJAK 2011., 2012., 2013., 2014., 2015., 2016., HZZ Područni ured Kutina, BILTEN za prosinac 2017. godine

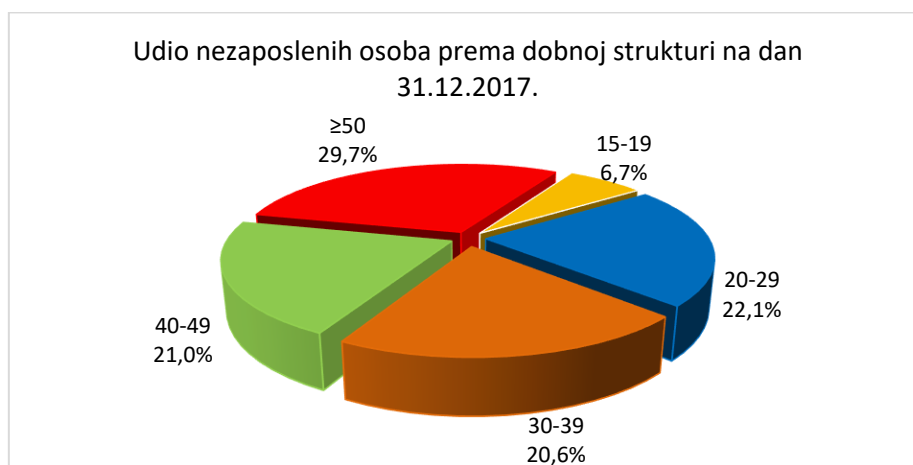
Grafikon 8: Broj nezaposlenih osoba prema razini obrazovanja i dobnoj strukturi na dan 31.12.2016. i 31.12.2017. na području grada Novske

Izvor: HZZ Područni ured Kutina, GODIŠNJAK 2016., HZZ Područni ured Kutina, BILTEN za prosinac 2017. godine

Na dan 31.12. 2017. godine vidljiv je pad broja nezaposlenih osoba svih dobnih skupina i razine obrazovanja u odnosu na 31.12.2016. godine.

Grafikon 9: Udio nezaposlenih osoba prema dobnoj strukturi na dan 31.12.2017. na području grada Novske

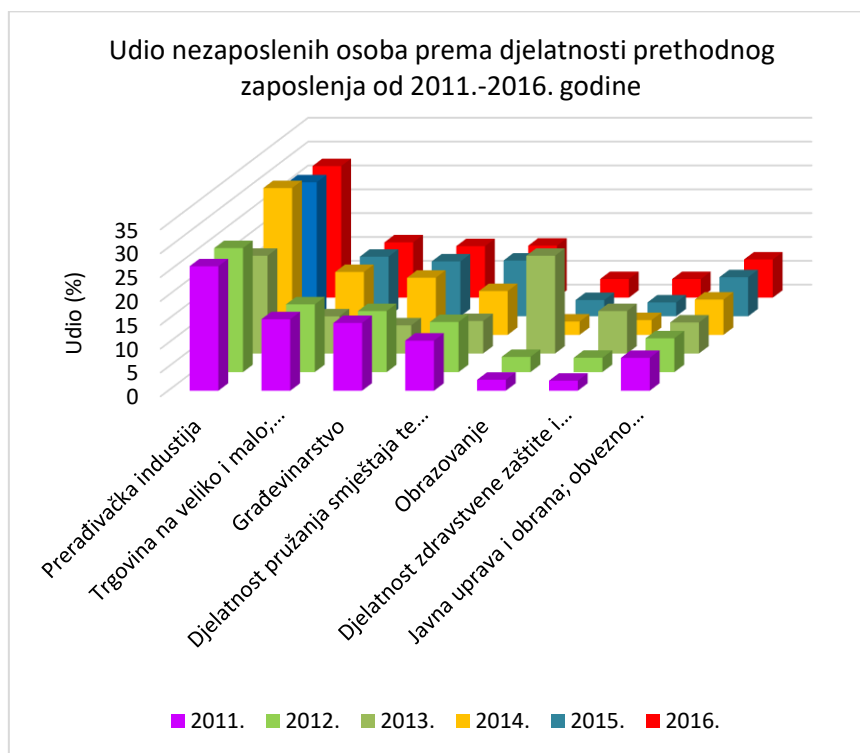

Izvor: HZZ Područni ured Kutina, BILTEN za prosinac 2017. godine

Prema dobnoj strukturi na dan 31.12.2017. godine najveći udio u ukupnoj nezaposlenosti zabilježen je kod osoba starijih od 50 godina (29,7%), a najmanji kod osoba od 15-19 godina (6,7%), dok se kod ostalih dobnih skupina kreće od 20,6% do 22,1%.

Udio nezaposlenih osoba u ukupnom broju prema djelatnosti prethodnog zaposlenja, u razdoblju od 2011.-2016. godine na području grada Novske (podaci za 2017. godinu nisu dostupni), najveći je u prerađivačkoj industriji, trgovini, djelatnosti pružanja smještaja te priprema i usluživanja hrane, zatim građevinarstvu te nešto manji u javnoj upravi, obrazovanju i zdravstvenoj zaštiti, a kretanje udjela prikazan je na sljedećem grafikonu.

Grafikon 10: Udio nezaposlenih osoba prema djelatnostima prethodnog zaposlenja u razdoblju od 2011.-2016. godine na području grada Novske

Izvor: HZZ Područni ured Kutina, GODIŠNJAK 2011., 2012., 2013., 2014., 2015., 2016.

Tablica 11: Broj nezaposlenih osoba prema ispostavama HZZ-a PU Kutina i gradovima i općinama u razdoblju od 2010.-2017. godine na području grada Novske

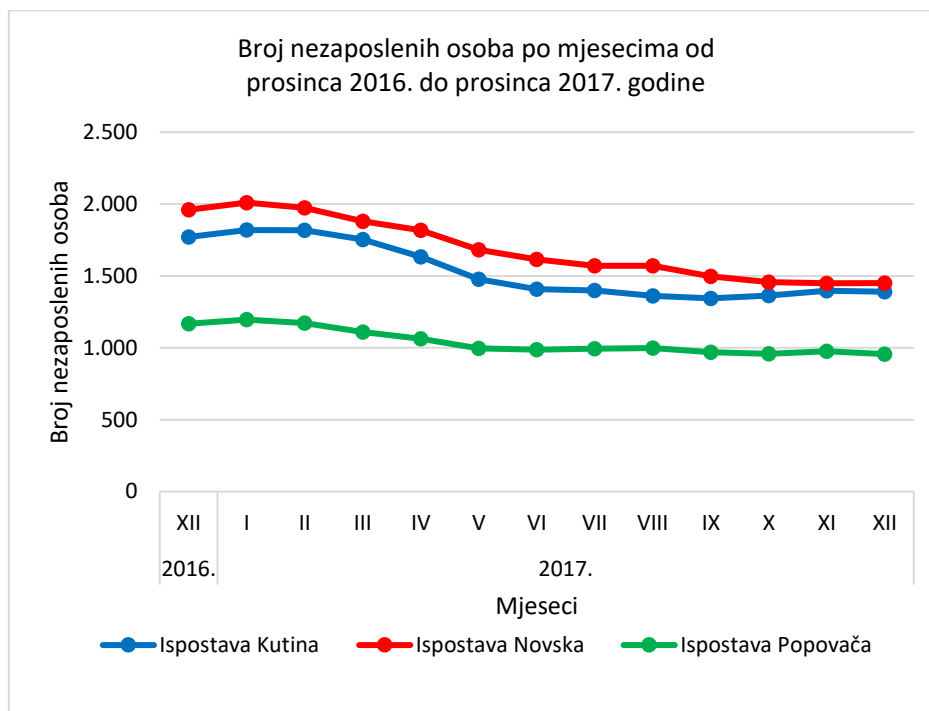
Godina	Broj nezaposlenih osoba					
	Ispostava Kutina	Ispostava Novska			Ispostava Popovača	
	Kutina	Novska	Lipovljani	Jasenovac	Popovača	Velika Ludina
2010.	2.097	1.371	280	201	979	249
2011.	1.992	1.383	264	176	1.105	252
2012.	2.312	1.621	340	227	1.250	306
2013.	2.340	1.634	361	208	1.262	286
2014.	2.390	1.656	341	237	1.176	257
2015.	2.043	1.479	274	208	1.031	230
2016.	1.770	1.467	277	216	957	211
2017.	1.514	1.242	221	201	841	189

Izvor: HZZ Područni ured Kutina, GODIŠNJAK 2016., HZZ Područni ured Kutina, BILTEN za prosinac 2017. godine

Vidljivo je da nezaposlenost po gradovima i općinama kontinuirano opada od 2015. do 2017. godine na što ukazuju i negativne stope rasta u tom razdoblju.

Kretanje ukupne nezaposlenosti po mjesecima 2017. godine u ispostavama HZZ-a na području grada Novske prikazano je na sljedećem grafikonu.

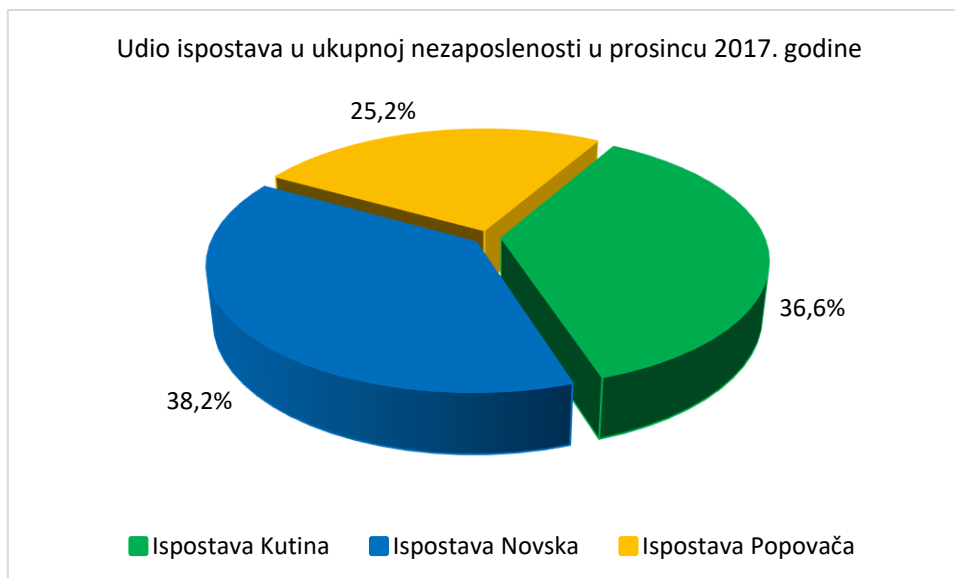
Grafikon 11: Kretanje ukupne nezaposlenosti po mjesecima 2017. godine na području grada Novske

Izvor: HZZ Područni ured Kutina, GODIŠNJAK 2016., HZZ Područni ured Kutina, BILTEN za prosinac 2017. godine

Iz grafikona je vidljiv opadajući trend nezaposlenosti po mjesecima u svim ispostavama HZZ-a na području grada Novske.

Grafikon 12: Udio pojedinih ispostava HZZ-a u ukupnoj nezaposlenosti u prosincu 2017. godine

Izvor: HZZ Područni ured Kutina, BILTEN za prosinac 2017. godine

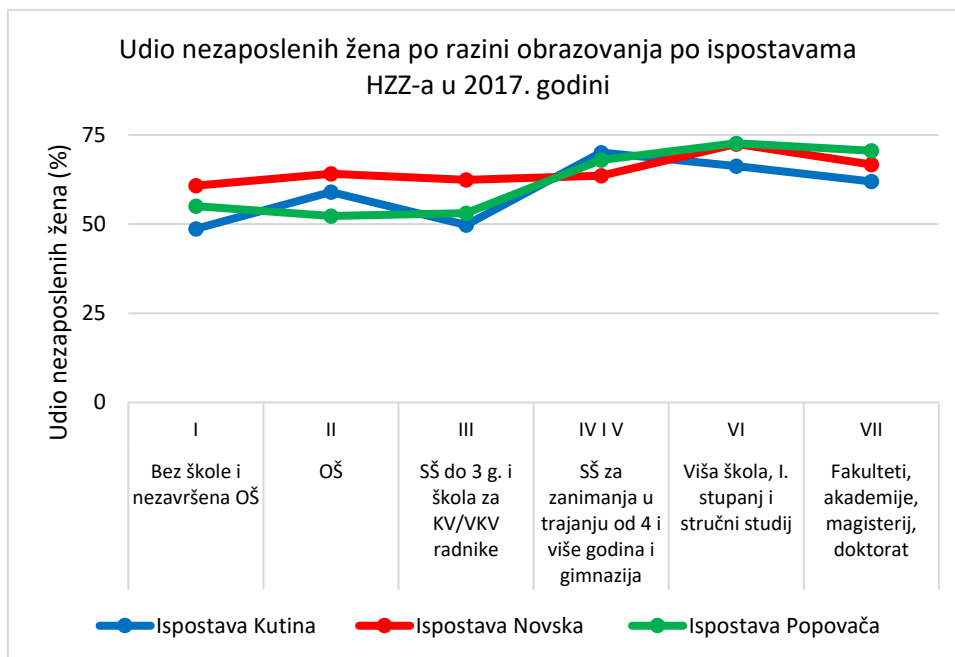
Najveći udio nezaposlenih osoba u prosincu 2017. godine zabilježen je u Ispostavi Novska (38.2%), slijedi Ispostava Kutina (36,6%), a najmaniji u Ispostavi Popovača (25,2%).

Tablica 12: Broj nezaposlenih osoba u ispostavama HZZ-a prema razini obrazovanja i spolu u 2017. godini na području grada Novske

Razina obrazovanja		Broj nezaposlenih osoba po spolu u ispostavama u 2017. godini								
		Ispostava Kutina			Ispostava Novska			Ispostava Popovača		
		u	ž	m	u	ž	m	u	ž	m
Bez škole i nezavršena OŠ	I	232	113	119	148	90	58	185	102	83
OŠ	II	273	161	112	345	221	124	237	124	113
SŠ do 3 g. i škola za KV/VKV radnike	III	412	205	207	481	300	181	292	155	137
SŠ za zanimanja u trajanju od 4 i više godina i gimnazija	IV V	341	239	102	398	253	145	181	123	58
Viša škola, I. stupanj i stručni studij	VI	83	55	28	51	37	14	44	32	12
Fakulteti, akademije, magisterij, doktorat	VII	50	31	19	27	18	9	17	12	5

Izvor: HZZ Godišnjak 2017.

Grafikon 13: Udio nezaposlenih žena prema razini obrazovanja po ispostavama HZZ-a na području grada Novske u 2017. godini

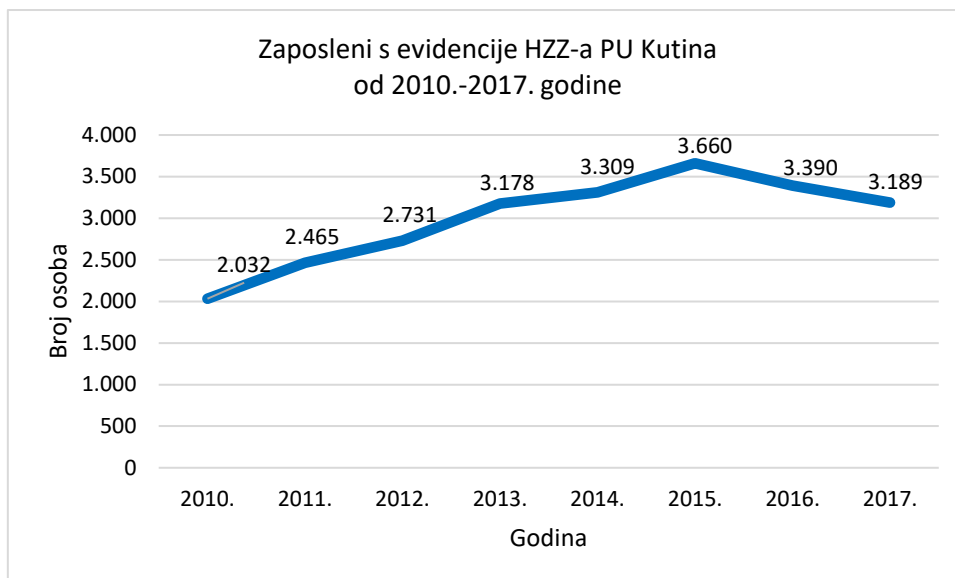
Izvor: HZZ Godišnjak 2017.

Udio nezaposlenih žena prelazi 50% kod svih razina obrazovanja osim u Ispostavi Kutina za žene sa završenom osnovnom školom i srednjom do 3 godine i školom za KV/VKV radnike (48,7% i 49,8%), a veći je od 70% kod žena sa završenom srednjom školom za zanimanja u trajanju od 4 godine i gimnazijom u Ispostavi Kutina, zatim završenom višom školom i stručnim studijem u Ispostavi Novska te višom školom i stručnim studijem, kao i završenim fakultetom, akademijom, magisterijem ili doktoratom u Ispostavi Popovača.

3.4.2. Zaposlenost

Kretanje broja zaposlenih jedan je od najvažnijih pokazatelja pri određivanju indeksa razvijenosti jedinica lokalne samouprave. Prikupljeni su podaci vezani uz zaposlenost s obzirom na različite varijable kao što su dob, spol i obrazovanje te je provedena odgovarajuća analiza odnosno tabelarno i grafičko prikazivanje svake varijable.

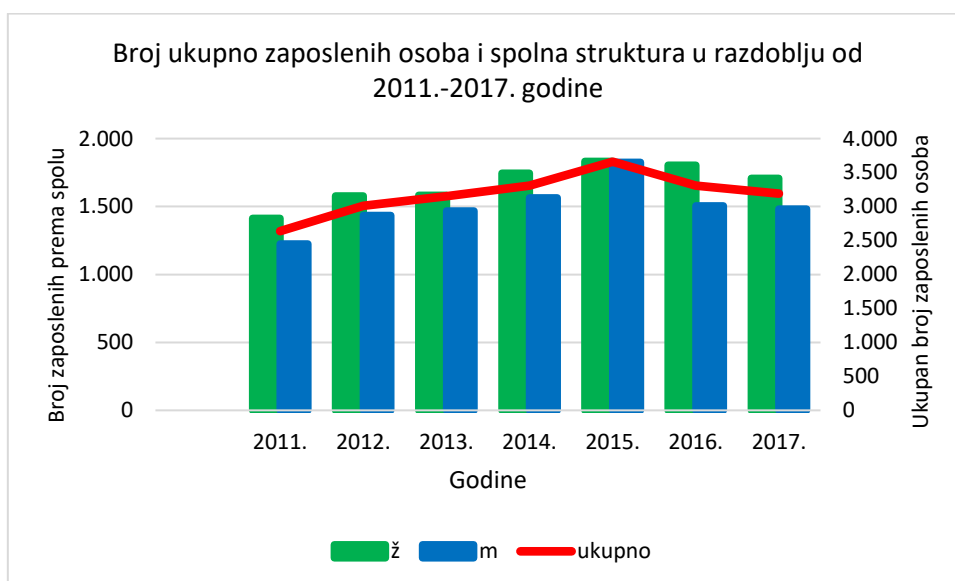
Grafikon 14: Kretanje broja zaposlenih osoba iz evidencije HZZ-a PU Kutina, temeljem radnog odnosa u razdoblju od 2010.-2017. godine na području grada Novske

Izvor: HZZ Područni ured Kutina, BILTEN za prosinac 2017. godine

Kretanje broja zaposlenih osoba ima rastući trend do 2015. godine, a nakon toga je u padu.

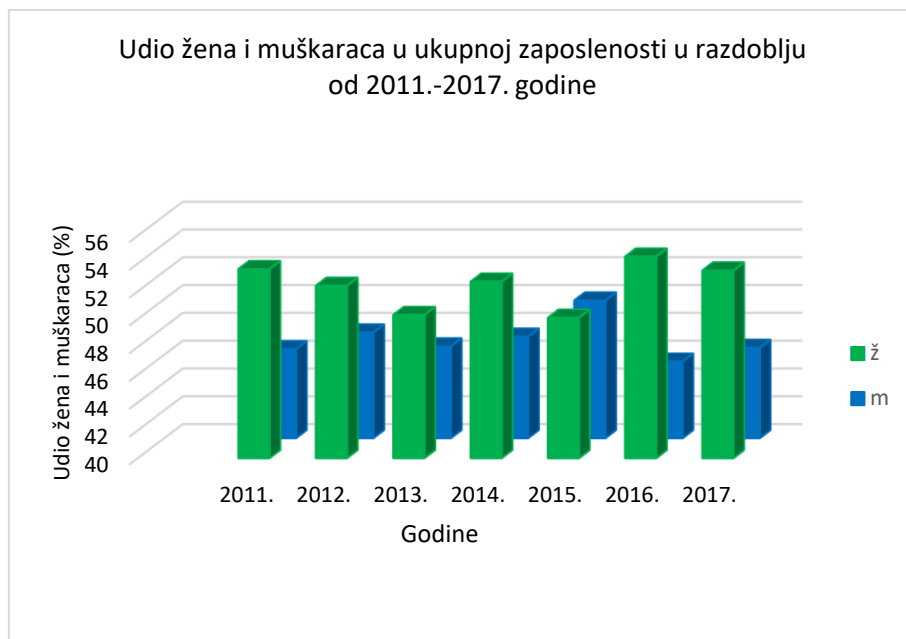
Grafikon 15: Kretanje broja ukupno zaposlenih osoba (radni odnos i druge poslovne aktivnosti) i spolna struktura prema evidencijama HZZ-a PU Kutina u razdoblju od 2011.-2017. godine na području grada Novske

Izvor: HZZ Područni ured Kutina, Mjesečni statistički bilten 2011., 2012., 2013., 2014., 2015., 2016. i 2017. godine

Vidljivo je da je prema spolnoj strukturi nešto veća zastupljenost žena prilikom zapošljavanja tijekom svih promatranih godina, osim u 2015. godini kada je taj broj podjednak.

Grafikon 16: Udio žena i muškaraca u ukupnoj zaposlenosti prema evidencijama HZZ-a PU Kutina u razdoblju od 2011.-2017. godine na području grada Novske

Izvor: HZZ Područni ured Kutina, Mjesečni statistički bilten 2011., 2012., 2013., 2014., 2015., 2016. i 2017. godine

Zaposlenost žena u većini godina promatranog razdoblja prelazi udio od 50%.

Tablica 13: Zaposlenost prema razini obrazovanja i spolu prema evidencijama HZZ-a PU Kutina u razdoblju od 2011.-2017. godine na području grada Novske

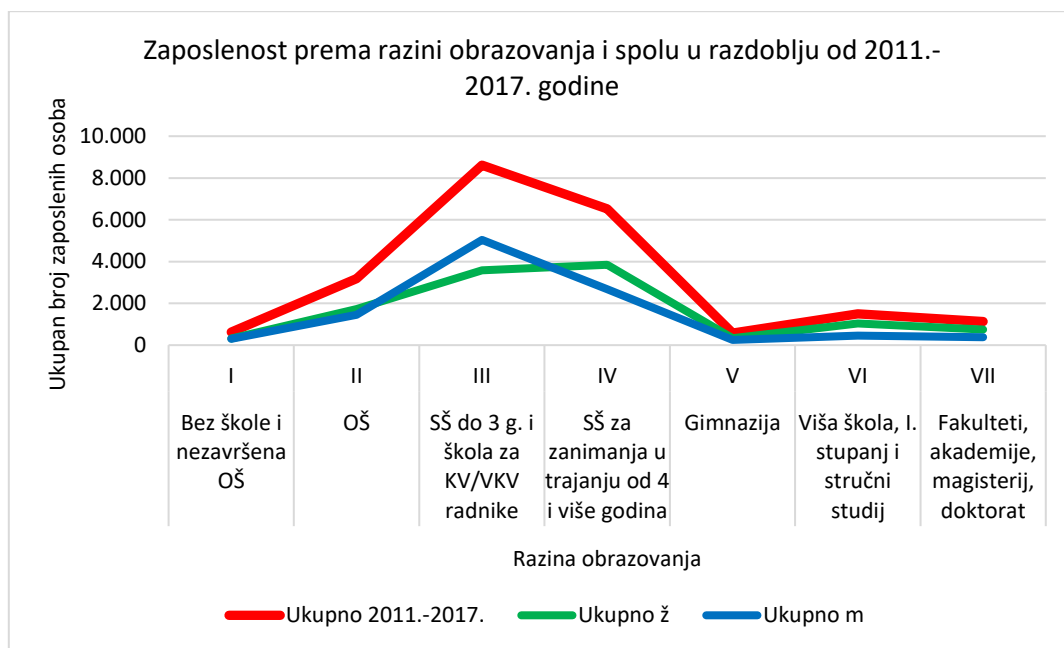
Razina obrazovanja		2011.		2012.		2013.		2014.		2015.		2016.		2017.	
		ž	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	m
Bez škole i nezavršena OŠ	I	39	49	68	67	47	37	52	36	40	39	36	36	36	42
OŠ	II	236	201	281	201	252	216	227	211	281	252	250	169	204	204
SŠ do 3 g. i škola za KV/VKV radnike	III	422	596	476	731	478	691	488	759	541	824	596	736	576	699
SŠ za zanimanja u trajanju od 4 i više godina	IV	478	283	524	328	496	366	607	418	601	500	586	421	555	364
Gimnazija	V	38	15	42	25	46	74	56	50	50	31	59	26	37	29
Viša škola, I. stupanj i stručni studij	VI	110	36	92	38	201	42	137	50	182	116	152	78	170	96
Fakulteti, akademije, magisterij, doktorat	VII	91	44	77	55	86	61	117	60	138	65	125	39	119	48

Izvor: HZZ Područni ured Kutina, Mjesečni statistički bilten 2011., 2012., 2013., 2014., 2015., 2016. i 2017. godine

U promatranom razdoblju zaposlen je najveći broj osoba razine obrazovanja SŠ do 3 g. i škola za KV/VKV radnike i prema spolnoj strukturi veći je broj zaposlenih muškaraca. Slijede osobe sa završenom SŠ za zanimanja u trajanju od 4 i više godina i prema spolnoj strukturi su u većem broju žene, a najmanji je broj zaposlenih osoba bez škole i nezavršenom OŠ, u nešto većoj mjeri su to žene.

Grafikon 17: Kretanje ukupnog broja zaposlenih osoba prema razini obrazovanja i spolu, prema evidencijama HZZ-a PU Kutina u razdoblju od 2011.-2017. godine na području grada Novske

Izvor: HZZ Područni ured Kutina, Mjesečni statistički bilten 2011., 2012., 2013., 2014., 2015., 2016. i 2017. godine

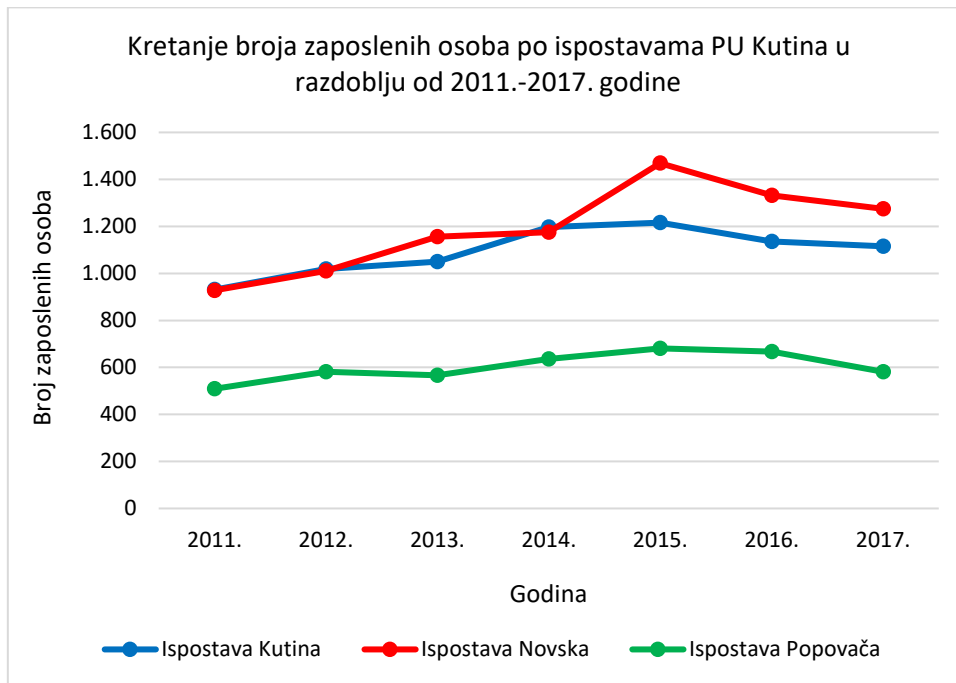
Tablica 14: Broj i spolna struktura zaposlenih osoba na temelju radnog odnosa, iz evidencije HZZ-a, na temelju radnog odnosa u ispostavama HZZ-a PU Kutina od 2011.-2017. godine

Godina	Broj zaposlenih osoba								
	Ispostava Kutina			Ispostava Novska			Ispostava Popovača		
	u	ž	m	u	ž	m	u	ž	m
2011.	931	489	442	928	486	442	509	254	255
2012.	1.019	538	481	1.010	525	485	581	285	296
2013.	1.050	573	472	1.156	574	582	567	276	291
2014.	1.197	636	561	1.176	610	566	636	289	349
2015.	1.216	601	615	1.469	733	736	681	301	380
2016.	1.136	608	528	1.332	714	618	668	353	315
2017.	1.115	567	548	1.275	713	562	581	288	293

Izvor: HZZ Mjesečni statistički bilten 2011., 2012., 2013., 2014., 2015., 2016. i 2017. godine

Vidljivo je da je najveći broj zaposlenih osoba zabilježen u 2015. godini u svim ispostavama PU Kutina, nakon čega je zaposlenost u manjem padu. Prema dobnoj strukturi, broj zaposlenih žena je nešto veći u Ispostavi Kutina i Novska, dok je u Ispostavi Popovača u većini godina promatranog razdoblja broj žena neznatno manji.

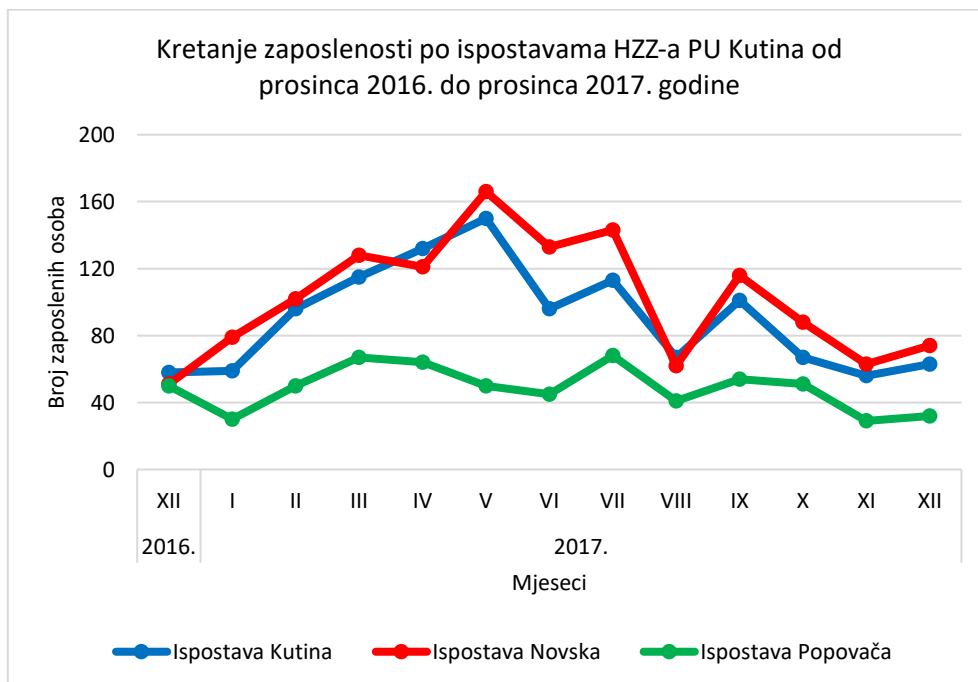
Grafikon 18: Kretanje broja zaposlenih osoba prema evidencijama HZZ-a, temeljem radnog odnosa, u Ispostavama PU Kutina u razdoblju 2011.-2017. godine na području grada Novske

Izvor: HZZ Mjesečni statistički bilten 2011., 2012., 2013., 2014., 2015., 2016. i 2017. godine

Iz grafikona je vidljivo da je najveći broj zaposlenih osoba zabilježen u Ispostavi Novska 2015. godine te da je u 2016. i 2017. godini u manjem padu.

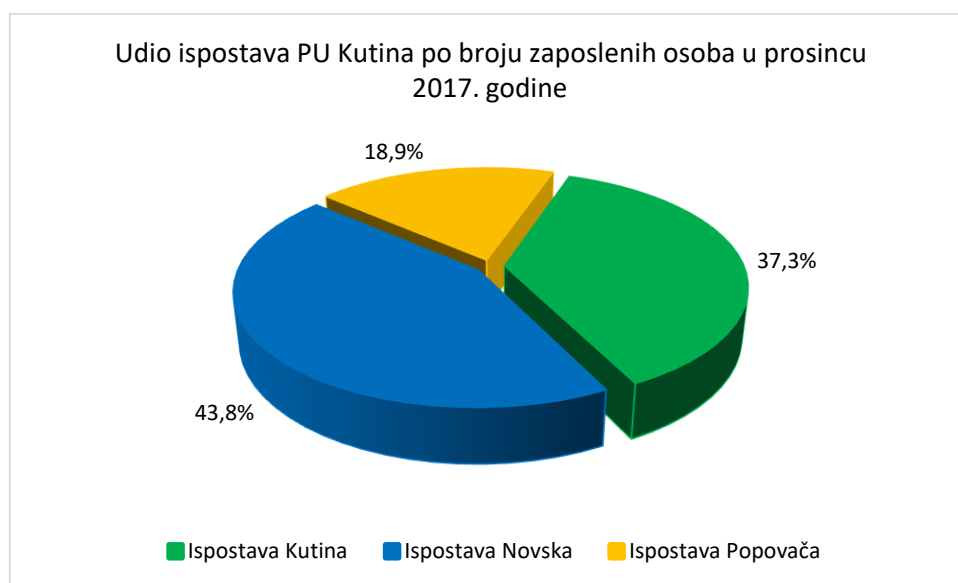
Grafikon 19: Kretanje ukupne zaposlenosti po mjesecima 2017. godine u ispostavama HZZ-a PU Kutina na području grada Novske

Izvor: HZZ Područni ured Kutina, BILTEN ZA prosinac 2016.godine, HZZ Područni ured Kutina, BILTEN za siječanj-prosinac 2017. godine

Iz grafikona je vidljivo da je najveća zaposlenost zabilježena u mjesecu svibnju u Ispostavama Novska i Kutina, nešto manja u rujnu, dok je u Ispostavi Popovača najveći broj zaposlenih bio u ožujku i srpnju.

Grafikon 20: Udio ispostava PU Kutina po broju zaposlenih osoba tijekom prosinca 2017. godine

Izvor: HZZ Mjesečni statistički bilten, prosinac 2017. godine

Iz grafikona je vidljivo da najveći udio po broju zaposlenih osoba u prosincu 2017. godine pripada Ispostavi Novska i to 43,8%, slijedi Ispostava Kutina s 37,3% te Ispostava Popovača s 18,9%.

Tablica 15: Struktura zaposlenih osoba iz evidencije HZZ PU Kutina, prema djelatnostima u razdoblju od 2014.-2017. godine na području grada Novske

Područja djelatnosti		Broj zaposlenih			
		2014.	2015.	2016.	2017.
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	26	46	35	26
B	Rudarstvo i vađenje	2	1	1	2
C	Prerađivačka industrija	277	313	254	239
D	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	-	-	-	-
E	Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	1	5	8	18
F	Građevinarstvo	119	147	113	100
G	Trgovina na veliko i malo, Popravak motornih vozila i motocikala	87	84	98	116
H	Prijevoz i skladištenje	14	18	25	16
I	Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	150	170	158	175
J	Informacije i komunikacije	4	5	3	5
K	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	2	3	1	3
L	Poslovanje nekretninama	3	-	-	-
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	10	25	23	13

N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	77	94	84	63
O	Javna uprava i obrana; Obvezno socijalno osiguranje	12	7	9	3
P	Obrazovanje	42	49	61	65
Q	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	12	35	40	28
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	4	18	21	11
S	Ostale uslužne djelatnosti	6	9	24	11
T	Djelatnosti kućanstava kao poslodavaca; Djelatnosti kućanstava koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	1	3	1	2
U	Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela	-	1	-	-
	Nema definiranu djelatnost	96	80	64	53
Ukupno		945	1.113	1.023	949

Izvor: HZZ, Područni ured Kutina

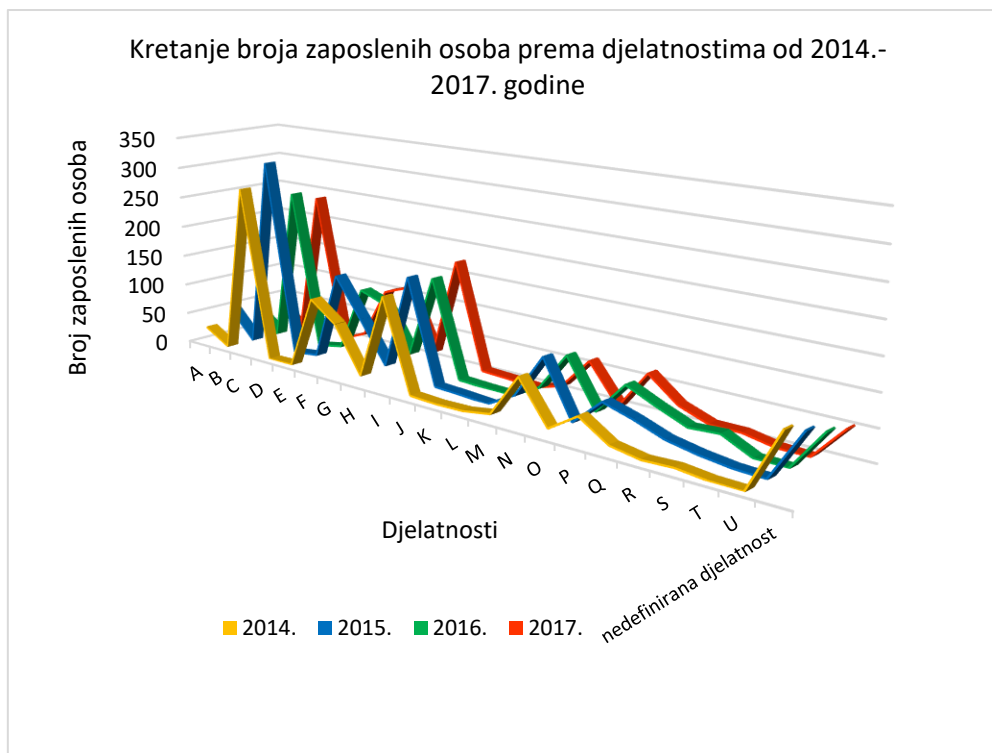
Prema podacima HZZ PU Kutina, vidljivo je da je u promatranom razdoblju najviše zaposlenih osoba bilo u području prerađivačke industrije, zatim djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane i građevinarstva. Slijede trgovina na veliko i malo i popravak motornih vozila i motocikala te administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti i obrazovanja.

Ukupan broj zaposlenih s evidencije HZZ-a PU Kutina odnosi se na zaposlene temeljem radnog odnosa i drugih poslovnih aktivnosti (npr. registriranje obrta, trgovačkog društva, stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa, ostvarivanje mjesečnog primitka i sl.), a za koje nije definirana djelatnost.

U 2017. godini u odnosu na 2016. vidljiv je porast broja zaposlenih osoba u djelatnosti Trgovine na veliko i malo, Popravaka motornih vozila i motocikala, Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane i Obrazovanja.

Kretanje broja zaposlenih osoba prema djelatnostima u razdoblju od 2014.-2017. godine na području grada Novske, prikazano je i u sljedećem grafikonu.

Grafikon 21: Kretanje broja zaposlenih osoba prema djelatnostima u razdoblju od 2014.-2017. godine

Izvor: HZZ, Područni ured Kutina

Tablica 16: Nezaposlenost i zapošljavanje iz evidencije HZZ-a za PU Kutina u prosincu 2016. i prosincu 2017. godine

	Nezaposlene osobe			Novoprijavljeni			Zaposleni s evidencije			Prijavljene potrebe za radnicima
	Ukupno	Ž	M	Ukupno	Ž	M	Ukupno	Ž	M	
Prosinac 2016.	4.898	2.881	2.017	407	222	185	159	95	64	125
Prosinac 2017.	3.797	2.271	1.526	293	163	130	169	89	80	130

Izvor: HZZ Mjesečni statistički bilten, prosinac 2016. i 2017. godine

Iz tablice je vidljivo da je u prosincu 2017. godine u odnosu na prosinac 2016. godine, zabilježen manji broj ukupno nezaposlenih osoba, kao i novo prijavljenih te veći broj zaposlenih s evidencije HZZ-a PU Kutina, ali i prijavljenih potreba za radnicima.

3.5. DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA

Društvene djelatnosti - javne službe (uprava, prosvjeta, umjetnost, kultura, zdravstvo, socijalna skrb i šport), te udruge građana, vjerske zajednice i druge organizacije, kao sadržaji od javnog interesa, pripadaju skupini središnjih uslužnih funkcija i čine nadgradnju nekog područja. Razvitak društvenih djelatnosti mora slijediti potrebe i razmještaj njihovih korisnika i time podizati i poboljšavati standard i kvalitetu života stanovništva. Također, te funkcije moraju slijediti planiran društveno-gospodarski razvoj i ciljeve razvitka u prostoru, a napose politiku usklađenog regionalnog razvoja.

U područjima demografske ugroženosti, gospodarske nerazvijenosti ili prostorne izoliranosti nužno je društvene djelatnosti i pripadajuću infrastrukturu prilagođavati stvarnim životnim uvjetima s ciljem ostvarivanja preduvjeta razvoja i očuvanja strateških interesa.

Za razvoj društvene infrastrukture na području grada Novska potrebne su aktivnosti za poboljšanje i unaprjeđenje kvalitete života lokalnog stanovništva kao što su poboljšanje kvalitete i dostupnosti javnih usluga (zdravstvo, socijalna skrb, briga o djeci, školstvo), unaprjeđenje športsko-rekreacijske infrastrukture, poticanje razvoja i rada organizacija civilnog društva, mjere i aktivnosti za poboljšanje ukupne demografske slike u smislu zaustavljanja depopulacije i iseljavanja mladih.

Školstvo u Novskoj datira još iz davne 1760. godine. Kanonskom vizitacijom na području župe Jazavica potvrđeno je postojanje Filijale za podučavanje djece. Prvi učitelj bio je Ivan Markulin.

Unaprjeđenje školstva u Novskoj dogodilo se 1955. godine kada Novska pored osnovnoškolskog obrazovanja dobiva i srednjoškolsko obrazovanje. S radom je tada započela ekonomska škola u Novskoj pod nazivom Ekonomski tehnikum. Škola je imala regionalni značaj i polazili su je osim novljanskih učenika i učenici iz Kutine, Nove Gradiške, Daruvara i drugih gradova. Prvi učenici u novljansku gimnaziju upisali su se šk.god.1963./64. Ekonomska škola i gimnazija u Novskoj imale su kvalitetan profesorski kadar, a mnogi od njih danas su sveučilišni profesori, znanstveni radnici, prosvjetni savjetnici i književnici.

Kasnije, nakon Domovinskog rata, 1995. godine, Grad Novska je osnovao Glazbenu školu, a 1999. godine i Srednju glazbenu školu. Osnovno i srednje glazbeno obrazovanje u Novskoj objedinjeno je 2003. godine u jednu ustanovu – Glazbenu školu u Novskoj koja gradu vraća regionalni značaj u školstvu te istodobno postaje jedan od važnih čimbenika razvoja kulture u novljanskoj sredini.

Obrazovni sustav u Novskoj danas počiva na jednoj predškolskoj ustanovi, dvije osnovne škole, jednoj srednjoj školi, jednoj glazbenoj školi (osnovno i srednje glazbeno obrazovanje), kao i na pučkom otvorenom učilištu koje provodi obrazovanje odraslih.

PREDŠKOLSKE USTANOVE

Dječji vrtić „Radost“ Novska

OSNOVNE ŠKOLE

Osnovna škola Rajić

Osnovna škola Novska

Katolička osnovna škola

SREDNJE ŠKOLE

Srednja škola Novska

UMJETNIČKE ŠKOLE

Glazbena škola u Novskoj

PUČKA OTVORENA UČILIŠTA

Pučko otvoreno učilište Novska

Gradska knjižnica i čitaonica „Ante Jagar“ Novska

Slika 4: Glazbena škola u Novskoj i Pučko otvoreno učilište Novska, autor fotografije: Željko Sajko-Saja

3.5.1. Predškolsko i osnovnoškolsko obrazovanje

Dječji vrtić "Radost" Novska

Godine 1975. otvoren je vrtić u Novskoj kojeg je pohađalo u početku 42 djece, uzrasta od 3 do 6 godina. Vrtić je rastao po broju upisane djece i bogatio se programima koji su boravak djece učinili sadržajnijim i poticajnijim. Djeca su bila podijeljena u četiri odgojne skupine, a rad se odvijao po godišnjim i mjesečnim planovima.

Već sljedeće godine odlukom Skupštine općine Novska vrtić je dobio ime DJEČJI VRTIĆ „RADOST“. Pedagoške 2001./02. godine u vrtić je bilo upisano 258 djece, od toga 156 u primarnom programu i 106 u programu „Male škole“. Po prvi puta u povijesti grada otpočeo je rad u jaslicama, a sva djeca čiji su roditelji iskazali potrebu, su primljena te je povećan i ukupan broj zaposlenih. Dječji vrtić provodi program tzv. „Male škole“ odnosno program predškole čiji je cilj odgojno-obrazovna priprema djece za polazak u osnovnu školu. U program je uključen veliki broj djece, prema mjestima održavanja na području grada Novske.

Plan i program odgojno-obrazovnog rada realizira se kroz razvojne zadatke prema područjima razvoja i to kroz tjelesni i psihomotorni razvoj, socio-emocionalni razvoj i razvoj ličnosti, spoznajni razvoj, govor, komunikaciju, izražavanje i stvaralaštvo.

Kako bi se osigurala što kvalitetnija priprema djece za polazak u školu pored životno praktičnih aktivnosti, raznih igara, društveno zabavnih aktivnosti, umjetničkih sadržaja, aktivnosti izražavanja, aktivnosti s kretanjem, intenzivnije se koriste radni listovi za djecu predškolske dobi.

Dječji vrtić „Radost“ Novska provodi i verificiran program engleskog jezika kojeg pohađaju i djeca koja nisu upisana u redovite programe.

U vrtićima je svake godine popunjena kvota upisa te je potrebno osigurati dodatne kapacitete i unaprijediti opremljenost. Kao poseban problem može se navesti kontinuirano povećanje broja djece

s posebnim potrebama. U postojećim vrtićima ne postoji adekvatno opremljen prostor za rad s djecom s posebnim potrebama, kao ni dovoljno stručnog kadra za specifične potrebe djece (stručni tim čine pedagog - psiholog - logoped za djecu s posebnim potrebama i nepravilnim ili otežanim izgovorom, te stručni kadar za rad s djecom s izraženim talentima).

U toj predškolskoj ustanovi u pedagoškoj godini 2017./2018. upisan je sljedeći broj djece:

1. u primarni program - 157 djece
  2. u program predškole - 93 djece
- UKUPNO: - 250 djece

Djeca su u primarnom programu raspoređena u 9 odgojnih skupina, a u program predškole u 4 odgojne skupine.

Grad Novska planira izgradnju još jednog dječjeg vrtića kako bi se zadovoljile potrebe prihvata djece u predškolsku ustanovu.

Ukupna površina unutarnjeg prostora vrtića „Radost“ je 1386 m², dok površina vanjskog prostora iznosi 3800 m².

U objektu Osovne škole Rajić izvodi se program predškole u koji je uključio 18 djece u 1 skupini.

Na čekanju za upis u 2017.-oj godini nalazilo se pedesetero djece te je Grad početkom 2018. godine otvorio područni objekt Dječjeg vrtića „Radost“ u Pastoralnom centru župe Blaženog Alojzija Stepinca.

Osnovna škola Novska

Osnovna škola Novska jedna je od najvećih škola u Sisačko-moslavačkoj županiji.

U školskoj godini 2017./2018. nastavu pohađa 803 učenika raspoređenih u 48 razrednih odjela. Ukupno je zaposleno 72 nastavnika. Broj učenika se smanjuje posljednjih godina no ne ukazuje na značajan pad.

Tablica 17: Kretanje broja učenika Osnovne škole Novska u razdoblju 2013.-2017.

Školska godina	Broj učenika	Broj razrednih odjela	Broj nastavnika
2017./2018.	803	48	72
2016./2017.	793	47	72
2015./2016.	844	48	71
2014./2015.	862	47	70
2013./2014.	870	45	69

Izvor: Osnovna škola Novska, 2018. godina

Osnovna škola Novska prepoznatljiva je po kvalitetnom odgojno-obrazovnom radu učitelja, estetskom uređenju škole i okoliša, kao i kontinuiranom uspjehu učenika na županijskim i državnim natjecanjima, susretima i smotrama. Učenicima se pruža mogućnost uključivanja u niz izvannastavnih aktivnosti, ekološko djelovanje i javne manifestacije. Škola je posebno prepoznatljiva po radu Učeničke zadruge „Novljanski ogrc“, uspjesima *lidranovaca*, Prometnoj kulturi, kao i izvrsnim rezultatima na brojnim sportskim natjecanjima. Pokrenuta je i suradnja s Radio postajom Novska, gdje učenici osnovne škole, jednom mjesečno sudjeluju u kreiranju programa pod nazivom „Radio 175“.

Učenici Osnovne škole Novska vrlo su uspješni u nastavku školovanja, o čemu govore predstavnici srednjih škola, iskazujući svoje zadovoljstvo predznanjem učenika. Osim kvalitetne edukacije, škola se

ističe i humanitarnim akcijama učenika i vjeroučitelja, a prihod je namijenjen učenicima slabijeg imovinskog stanja. Već šest godina učenici petih razreda sa svojim razrednicima i vjeroučiteljima posjećuju štíćenike Caritasovog doma „Blaženi Alojzije Stepinac“ u Brezovici, darivajući ih prigodnim darovima i prikupljenim novčanim sredstvima.

Slika 5: Osnovna škola Novska, autor fotografije: Željko Sajko-Saja

Osnovna škola Rajić

Osnovna škola Rajić nalazi se u istočnom dijelu Sisačko-moslavačke županije u mjestu Rajić, koje je prigradsko naselje grada Novske. Škola okuplja učenike iz naselja Borovac, Rajić, Roždanik, Jazavica i Voćarica.

Nema područnih razrednih odjela, jer nisu obnovljene zgrade u Jazavici i Borovcu.

U školsku godinu 2017./2018. upisano je ukupno 167 učenika, u 8 razrednih odjela. U školi je zaposleno 16 učitelja, 2 stručna suradnika, 4 administrativno-tehnička zaposlenika i ravnatelj škole, što ukupno čini 23 zaposlenika.

Broj učenika u prethodnih 5 školskih godina nije se značajnije mijenjao:

2016./2017.....163 učenika
2015./2016.....164 učenika
2014./2015.....179 učenika
2013./2014.....178 učenika
2012./2013.....187 učenika
2011./2012.....179 učenika

Učenici Osnovne škole Rajić bave se različitim oblicima izvannastavnih aktivnosti kao što su dramsko-recitatorska, literarna, scenska, tamburaška, mali i veliki zbor, ekološka a kroz ŠŠK OŠ Rajić ostvaruju sve aktivnosti vezane za športska natjecanja.

Katolička osnovna škola

U Novskoj od školske godine 2017./2018. djeluje Katolička osnovna škola. Školu pohađa 13 učenika u jednom razrednom odjelu, a organiziran je i produženi boravak.

3.5.2. Srednjoškolsko i visoko obrazovanje

Odlukom o otvaranju Ekonomskog tehnikuma, 1. rujna 1955. godine započelo je u Novskoj obrazovanje učenika ekonomske struke.

Sljedeće godine osniva se Srednja ekonomska škola u Novskoj, a u njoj se školske godine 1963./1964. pridružuje i Gimnazija, da bi im se, od školske godine 1967./1968. godine, pridružila i Zanatska škola za kvalificirane radnike s usmjerenjima frizeri-brijači i tekstilci.

Od 10. ožujka 1970. godine osnovan je Srednjoškolski centar, u čiji su sastav ušle postojeće škole.

Škola pod tim nazivom posluje do 1. siječnja 1984. godine kada Srednjoškolski centar mijenja naziv u Centar usmjerenog obrazovanja u Novskoj, čiji je pravni slijednik današnja Srednja škola Novska, koja postoji od 1. rujna 1993. godine.

U školskoj godini 2017./2018. u Srednjoj školi Novska zaposleno je 53 djelatnika te školu pohađa 301 učenik u 17 razrednih odjela. Obrazovna područja su opća gimnazija, ekonomist, strojarSKI tehničar (četiri godine obrazovanja) te prodavač, bravar, stolar, automehaničar (tri godine obrazovanja).

U promatranom razdoblju od školske 2011./2012. do 2017./2018. godine broj upisanih učenika se postepeno smanjuje kako je i vidljivo iz tablice 18:

Tablica 18: Broj upisanih učenika razdoblju od školske 2011./2012. do 2017./2018. godine

REDNI BROJ	ŠKOLSKA GODINA	BROJ UPISANIH UČENIKA
1.	2011./2012.	426
2.	2012./2013.	433
3.	2013./2014.	437
4.	2014./2015.	391
5.	2015./2016.	352
6.	2016./2017.	339
7.	2017./2018.	301

Izvor: Srednja škola Novska, 2018. godina

Glazbena škola u Novskoj

Organizirano glazbeno obrazovanje u Novskoj počinje u školskoj godini 1989./1990. Tada je formirana glazbena škola koja radi pri Narodnom sveučilištu Novska, a kao područni odjel Glazbene škole «Brune Bjelinskog» u Daruvaru.

U ožujku 1995. godine Gradsko vijeće Grada Novske osniva Osnovnu glazbenu školu kao samostalnu ustanovu.

Tijekom ratnih stradanja 1991./1992. godine, glazbena škola prekida s radom, no nakon što su se i stanovnici Novske vratili u porušeni grad, i glazbena škola nastavlja s radom.

Godine 1999., Uredbom Vlade Republike Hrvatske, osnovana je i Srednja glazbena škola Novska. Godine 2004. naziv škole se mijenja u «Glazbena škola u Novskoj».

Glazbena škola u Novskoj je odgojno-obrazovna ustanova koja obuhvaća predškolski, osnovnoškolski i srednjoškolski odgoj i obrazovanje te je njena primarna djelatnost ostvarivanje programa osnovnog glazbenog školovanja, ostvarivanje programa srednjeg školstva na području glazbene umjetnosti u četverogodišnjem trajanju i drugih programa na području glazbene umjetnosti za djecu i mladež.

3.5.3. Cjeloživotno obrazovanje

Pučko otvoreno učilište Novska

Pučko otvoreno učilište Novska jedno je od najstarijih učilišta u Republici Hrvatskoj osnovano 1964. godine. Osnivač učilišta je Grad Novska.

Primarna djelatnost Pučkog otvorenog učilišta je obrazovanje odraslih, a uz to Učilište je ustanova za kulturu. Bavi se prikazivanjem filmova u novoobnovljenom kinu, organiziranjem kazališnih gostovanja, pripremom i organizacijom kulturno športskih manifestacija u gradu Novskoj.

Učilište ima i Galeriju u kojoj se organiziraju postavi likovnih, kiparskih i fotografskih izložbi.

Tijekom 2018. godine, Učilište je registrirano za obavljanje još jedne kulturne djelatnosti, a to je muzejska djelatnost. To je nastavak realizacije programa otkupa zaštićenih predmeta iz obiteljske zbirke Sajko, koju je preuzeo Grad Novska. Muzejska zbirka Sajko, bit će smještena na prvom katu zgrade Pučkog otvorenog učilišta Novska, a sadržavat će nekoliko cjelina značajnih za očuvanje zavičajne kulturno povijesne baštine novljanskog područja.

Obrazovanje odraslih provodi se kroz nekoliko obrazovnih programa srednjoškolskog obrazovanja, te programa osposobljavanja i učenja stranih jezika.

POU Novska provodi srednjoškolsko obrazovanje za zanimanja kuhar/ica, konobar/ica, prodavač/ica, te 4. razred srednje škole za zanimanje komercijalist/ica. Učilište provodi programe osposobljavanja za obavljanje poslova: operater na računalu, knjigovođa, voditelj poljoprivrednog gospodarstva, ekološki poljoprivredni gospodarstvenik, voditelj agroturističkog gospodarstva, parketar, monter suhe gradnje, polagač keramičkih pločica i njegovatelj starih i nemoćnih osoba. Programom učenja stranih jezika, učilište provodi tečajeve učenja engleskog i njemačkog jezika, a u procesu je verifikacije i program učenja francuskog i talijanskog jezika.

Za sve navedene obrazovne programe, Učilište ima Rješenje o odobrenju izvođenja nastave od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja.

Pučko otvoreno učilište Novska u svom sastavu upravlja multifunkcionalnom dvoranom sa 222 sjedeća mjesta, te dvije učionice. Multifunkcionalna dvorana je potpuno renovirana 2008. godine te je opremljena sa svom potrebnom audio i video opremom za održavanje raznih događanja, kao što su kulturne priredbe, kazališne predstave, glazbeno scenski programi, mnoge gradske svečanosti, ali i konferencije za gospodarstvenike i ostale korisnike.

3.5.4. Zdravstvo

Primarna zdravstvena zaštita se provodi putem Doma zdravlja Kutina, Ispostavama u Novskoj i Rajiću; Zavoda za javno zdravstvo Sisačko-moslavačke županije i Zavoda za hitnu medicinu Sisačko-moslavačke županije.

Sekundarna zdravstvena zaštita obavlja se u županijskim zdravstvenim ustanovama: Općoj bolnici »Dr. Ivo Pedišić« u Sisku, Neuropsihijatrijskoj bolnici »Dr. Ivan Barbot« u Popovači, Lječilištu »Topusko« u Topuskom te ostalim zdravstvenim ustanovama u Republici Hrvatskoj.

Od ljekarničke djelatnosti u Novskoj se nalaze 3 ljekarne, a u Rajiću jedna.

Građanima je na raspolaganju pet timova opće medicine, 6 timova ordinacija dentalne medicine, jedan tim ginekološke ordinacije, jedan tim pedijatrijske ordinacije, medicinsko-biokemijski laboratorij, rentgen, tri zubno-tehnička laboratorija te patronaža s tri medicinske sestre. U naselju Rajić djeluje jedan tim opće medicine.

3.5.5. Kultura

Razvoj kulture u Novskoj, kao i potreba stanovništva za kulturnim sadržajima, potaknut je početkom 20.-og stoljeća kada Novska postaje kotarsko mjesto unutar Požeške županije. Već krajem 19. stoljeća Novska ima gradsku čitaonicu koja se spominje u Izvještaju Matice hrvatske za 1876. godinu. Središte Novske tada već ima sve potrebne gradske institucije i službe u objektima javne namjene koji su reprezentativni i građeni planski od sredine 18. stoljeća. Krajem 19. stoljeća u Novskoj je sagrađen hotel „Knopp“, otmjeno mjesto i najveće okupljalište lokalne inteligencije i dobrostojećih Novljana. S prenoćištem, restoranima i vrtnim stolovima, hotel je bio mjesto gdje su gostovale glumačke družine, priređivale se zabave, kabareti i druge kulturne priredbe.

Početkom 50.-ih godina prošlog stoljeća, 1951. godine, osnovana je prva samostalna knjižnica i čitaonica u Novskoj – „Narodna knjižnica i čitaonica“. „Radničko sveučilište“ u Novskoj osnovano 1960. godine, koje 1963. godine mijenja naziv u „Narodno sveučilište Novska“ postaje ishodište kulturnog života Novske u okrilju kojeg djeluje knjižnica, kino, muzej, izdavačka djelatnost i obrazovanje odraslih. Tadašnjoj kulturnoj sceni pridonosi i djelovanje više kulturno-umjetničkih društava.

Imena značajna za nacionalnu kulturu, koja su rođenjem ili stvaralačkim radom vezana uz Novsku supjesnik Ante Jagar, povjesničar i ilirac Luka Ilić Oriovčanin, povjesničar i muzeolog Đuro Szabo, teatrolog Slavko Batušić, filmski režiser Vladimir Tadej i Nedeljko Dragić.

Najznačajnije novljanske ustanove u kulturi su Pučko otvoreno učilište Novska i Gradska knjižnica i čitaonica Ante Jagar.

POVIJESNI TEMELJI GRADSKE KNJIŽNICE I ČITAONICE „ANTE JAGAR“ NOVSKA

Djelatnost čitaonice u Novskoj baštini se od 1876. godine kada se prvi put spominje u „Izvješću Matice hrvatske“ za tu godinu. Novljanska Čitaonica ima svoj ogranak najprije u Lipovljanima, a kasnije i u Jasenovcu, Krapju i Rajiću.

Prva samostalna knjižnica i čitaonica u Novskoj pod nazivom „Narodna knjižnica i čitaonica Novska“ osnovana je 1951. godine.

Osnivanjem „Radničkog sveučilišta“ 1960. godine, knjižnična i čitaonička djelatnost u Novskoj više se ne obavlja u samostalnoj knjižnici i čitaonici, već djeluje u sastavu Sveučilišta koje 1963. godine postaje „Narodno sveučilište Novska“.

Odlukom Gradskog vijeća Grada Novske od 4. listopada 1996. godine osnovana je Gradska knjižnica i čitaonica „Ante Jagar“ Novska kao samostalna ustanova. Ime dobiva po marijanskom pjesniku Anti Jagaru rođenom i umrlom u Novskoj (1867. – 1899.).

Dugi niz godina knjižnica je djelovala u prostoru u Ulici kralja Tomislava od svega 200 m² zbog čega je bilo nužno pronaći veći i primjereniji prostor. Putem Europske investicijske banke Vlada RH i Grad Novska sufinancirali su projekt izgradnje nove zgrade gradske knjižnice naslonjene uz obnovljenu staru srednju školu za potrebe Glazbene škole u Novskoj. Knjižnica tako sada radi u prostoru od 898m² i predstavlja jednu od najmodernijih gradskih knjižnica u Hrvatskoj.

Gradska knjižnica i čitaonica „Ante Jagar“ Novska kulturno je i informacijsko središte Grada Novske koje građanima osigurava pristup znanju, informacijama i kulturnim sadržajima za potrebe obrazovanja, stručnog i znanstvenog rada, cjeloživotnog učenja, informiranja, odlučivanja i razonode.

Ključne zadaće vezane uz informiranje, obrazovanje, kulturu i razonodu jezgra su usluga i službi knjižnice:

- razvijati usluge informiranja kao demokratskog prava svakog pojedinca;
- promicati svijest o kulturnom, posebice zavičajnom nasljeđu te uvažavanju umjetnosti, znanstvenih postignuća i inovacija;
- gajiti dijalog među kulturama i zastupati kulturne različitosti;
- stvarati i jačati čitateljske navike u djece od najranije dobi;
- poticati maštu, kreativnost i inovativnost kod korisnika knjižničnih programa, osobito u djece i mladih ljudi;
- podupirati formalno obrazovanje na svim razinama te osobno cjeloživotno učenje.

Na području grada Novske aktivno je 16 udruga u kulturi:

- KUD "Brest" Brestača
- KUD "Šubić" Novska
- Ogranak Matice Hrvatske u Novskoj
- Društvo Naša djeca Brestača
- Društvo Naša djeca "Osmijeh" Rajić
- Udruga za poticanje sportskih aktivnosti i komunikacijske kreativnosti "Ogrc"
- KUD Bročice
- Klapa Ogrc
- KUD "Javor" Jazavica-Voćarica-Roždanik
- Oldtimer klub "LANZ-BULLDOG" Novska
- Udruga žena "Iskra" Novska
- KUD "Kolo" Stari Grabovac
- Novljanske mažoretkinje
- Tamburaški sastav "Belina band" Novska
- KUD "Paklenica" Paklenica
- Društvo likovnih autora Novske

3.5.6. Šport

U sastavu osnovnih škola u Novskoj i Rajiću nalaze se suvremeno opremljene sportske dvorane i otvorena sportska igrališta. U ostalim naseljima to su prvenstveno nogometna igrališta s potrebnim pratećim sportskim objektima.

U gradu je osnovana Zajednica športskih udruga Grada Novske sa 34 članice - udruge iz raznih sportova: nogometa, košarke, rukometa, stolnog tenisa, kuglanja, šaha, borilačkih sportova športskog ribolova i planinarenja. U gradu djeluju i školsko - sportski klubovi osnovani pri osnovnim i srednjoj školi.

Uz registrirane sportske klubove postoji i nekoliko neformalnih skupina koje se bave rekreacijom i alternativnim sportovima kao što su: letenje, biciklizam, odbojka na pijesku, aerobik i slično.

3.5.7. Organizacije civilnog društva

Počeci razvoja novljanskih udruga u Novskoj započinju krajem 19. stoljeća, osnivanjem Dobrovoljnog vatrogasnog društva koje ima tradiciju dugu više od 130 godina. Početkom 20. Stoljeća nastavlja se osnivanjem Hrvatskog pjevačkog i tamburaškog društva „Šubić“. Danas na području grada Novske djeluje 90 udruga u različitim djelatnostima, od kulture, tehničke kulture, udruge djece i mladeži, športa, vatrogastva, socijalne skrbi, gospodarstva, lovstva i udruge iz drugih djelatnosti. Najveći broj novljanskih udruga osnovano je u športskoj djelatnosti, a u posljednje vrijeme sve više udruga osniva se radi unapređenja određenih gospodarskih i poljoprivrednih djelatnosti.

LAG Zeleni trokut

LAG „ZELENI TROKUT“ osnovan je s ciljem promocije održivog razvoja, oživljavanja gospodarstva i poboljšanja kvalitete života na području kojega LAG obuhvaća, korištenjem LEADER pristupa za razvoj ruralnih područja, koji se proteklih desetljeća uspješno provodi na području Europske unije. LEADER pristup razvoja ruralnih područja baziran je na specifičnostima prostora i na pristupu „odozdo prema gore“, uključujući lokalnu zajednicu i prepoznavanje vrijednosti lokalnih resursa. Stoga će se spajanjem gradova Lipik, Pakrac i Novska u jednu cjelinu lakše prepoznati i maksimalno iskoristiti i unaprijediti već postojeći potencijali i osobitosti područja LAG-a, te zajedničkim aktivnostima osmisliti i potaknuti projekti bazirani na specifičnim potrebama ovoga područja.

Područje LAG-a ima trajnu i vrijednu osnovu za autohtoni gospodarski razvoj, te brojne potencijale za razvoj selektivnih oblika turizma, a posebno se tu ističu rijeka Pakra te važni sakralni objekti i brojne povijesne građevine na području grada Pakraca, Novljansko jezero na području grada Novske, te ljekoviti termalni izvori na području grada Lipika. Osim kvalitetnih poljoprivrednih i šumskih površina, prirodnih vrijednosti i resursa, ekološki čistih prostora, važni potencijali ovoga područja su ljudi, geografsko-prometni položaj, te stvorena infrastruktura. Povezivanjem javnog, privatnog i društvenog sektora, uz iskorištavanje svih prirodnih i ljudskih resursa na principu zajedništva, naći će se najkraći put do gospodarskog razvoja ovoga područja.

Misija i ciljevi djelovanja LAG-a Zeleni trokut su priprema LAG područja za korištenje strukturnih fondova EU, stvaranje povoljnog gospodarskog okruženja te stvaranje novih radnih mjesta u LAG području, zaštita i unapređenje prirodnog i kulturnog naslijeđa, održivi razvoj selektivnih oblika turizma, poljoprivrede i drugih djelatnosti, osiguravanje protoka informacija i transfera znanja za napredak u razvoju ruralnog gospodarstva i lokalne zajednice, briga o infrastrukturnom, ekološko-

socijalnom, kulturnom, gospodarskom i drugom razvoju u širem ruralnom području, razvijanje suradnje s drugim udrugama, organizacijama i dionicima ruralnog razvoja, promoviranje i poticanje javno-privatnih partnerstva u realizaciji projekata u ruralnom razvoju, podizanje kvalitete života u ruralnom području te zadržavanje stanovništva, podizanje razine znanja i društvene osviještenosti o ruralnom razvoju i važnosti višedioničkog kreiranja javne politike ruralnog razvoja među stanovništvom te potaknuti i podržati sve zajedničke inicijative i pojedinačne projekte u svrhu bržeg i jačeg gospodarskog i društvenog razvoja.

LAG Zeleni trokut broji 57 članova (stanje 31.8.2017.).

3.5.8. Marginalizirane skupine i socijalna politika

Djelatnost socijalne skrbi organizirana je putem Centra za socijalnu skrb, Hrvatskog crvenog križa i Grada Novske.

Grad Novska svake godine provodi Program javnih potreba u socijalnoj skrbi, a njime se određuje ukupna visina sredstava osiguranih u Proračunu Grada Novske za podmirenje godišnjih javnih potreba u socijalnoj skrbi, raspodjela sredstava predviđenih za socijalnu skrb prema njihovoj namjeni te mjesečni iznos pomoći koji se može isplatiti korisnicima naknade za troškove stanovanja.

Grad Novska Odlukom o socijalnoj skrbi utvrđuje prava iz socijalne skrbi koja osigurava u skladu s odredbama Zakona o socijalnoj skrbi te prava iznad standarda propisanih Zakonom, kriterije i uvjete za ostvarivanje prava na pojedini oblik pomoći, nadležno tijelo koje odlučuje o dodjeli sredstava socijalne skrbi te postupak dodjele sredstava socijalne skrbi.

Prava socijalne skrbi utvrđena Odlukom o socijalnoj skrbi, izuzevši prava na naknadu za troškove stanovanja i pomoć za troškove ogrjeva, ostvaruju državljani Republike Hrvatske s prebivalištem na području Grada Novske. Naknadu za troškove stanovanja i pomoć za troškove ogrjeva ostvaruju korisnici određeni Zakonom o socijalnoj skrbi.

Navedenom Odlukom određeni su sljedeći oblici socijalne skrbi:

Naknada za troškove stanovanja

Troškovi stanovanja odnose se na najamninu, komunalnu naknadu, električnu energiju, plin, grijanje, vodu, odvodnju i druge troškove stanovanja u skladu s posebnim propisima. Pravo na naknadu za troškove stanovanja priznaje se korisniku zajamčene minimalne naknade. Naknada za troškove stanovanja odobrava se mjesečno na način da se djelomično ili u cijelosti podmiri račun izravno ovlaštenoj pravnoj ili fizičkoj osobi koja je izvršila uslugu, a iznimno može i na način da se pomoć isplati u novcu, izravno na račun korisnika.

Troškovi ogrjeva

Pravo na troškove ogrjeva ostvaruje samac ili kućanstvo, korisnik zajamčene minimalne naknade koji se grije na drva, pod uvjetima i na način određen Zakonom.

Novčana pomoć umirovljenicima

Pravo na novčanu pomoć umirovljenicima ostvaruju umirovljenici stariji od 60 godina čija su ukupna primanja iz tuzemnog i/ili inozemnog mirovinskog osiguranja (mirovina i zaštitni dodatak uz mirovinu) jednaka ili manja od 1.600,00 kuna mjesečno.

Pomoć za plaćanje minimalnih troškova pogreba

Pravo na pomoć za plaćanje minimalnih troškova pogreba ostvaruje samac ili obitelj kojoj ukupni prihod po članu domaćinstva ne prelazi iznos od 600,00 kuna mjesečno.

Minimalni troškovi pogreba odobrit će se i za pogreb pokojnika koji je u trenutku smrti imao prebivalište na području Grada Novske za kojeg nema tko platiti pogrebne troškove.

Jednokratna novčana pomoć

Jednokratne novčane pomoći su pomoći za različite potrebe koje nisu posebno navedene Programom javnih potreba u socijalnoj skrbi (potreba liječenja ili nabave lijekova preporučenih od liječnika koji se ne dobivaju na recept; troškovi participacije na lijekove; potreba učestalih i obveznih putovanja na pretrage ili liječenje; potreba provođenja dodatnih rehabilitacija kod težih bolesti; potreba saniranja štete od požara, poplave ili druge elementarne nepogode na stambenom objektu; potreba nabave neke kućanske opreme nužne za redovan život; potreba manjeg, nužnog popravka na stambenom objektu, ili neka druga potreba, odnosno trošak za koji korisnik, s obzirom na svoje trenutno financijsko stanje nije u mogućnosti sam podmiriti.

Pravo na ovu vrstu pomoći ostvaruje obitelj kojoj ukupni mjesečni prihod po članu domaćinstva ne prelazi 600,00 kuna, odnosno samac ako mu ukupni mjesečni prihod ne prelazi iznos od 800,00 kuna, osim u slučajevima isplate pomoći za potrebe nužnog liječenja i oporavka od teže bolesti, saniranja štete na stambenom objektu od elementarne nepogode i sl. kada se, ovisno o trenutnoj financijskoj situaciji, podnositelju zahtjeva pomoć može isplatiti i u slučaju kada njegovi ukupni prihodi prelaze navedene cenzuse.

Sufinanciranje troškova rehabilitacije osoba ometenih u psihofizičkom razvoju u Poliklinici „Suvag“, Downcentru Puli, Centru za autizam Nova Gradiška i dr. sličnim ustanovama i centrima.

Sufinanciranje troškova rehabilitacije djece predškolske dobi s teškoćama u razvoju u Poliklinici „Suvag“ vrši se na način da ustanova i Grad Novska na početku pedagoške godine zaključe Ugovor o sufinanciranju obrazovnog programa s iznosom mjesečnog troška programa odgoja i naobrazbe djece predškolske dobi s teškoćama u razvoju za svako dijete s područja Grada Novske, temeljem kojeg ustanova izdaje mjesečne račune za obavljenju zdravstvenu uslugu.

Sufinanciranje rehabilitacije osoba s teškoćama u razvoju u drugim ustanovama (Centar za autizam, Downcentar Pula i drugim centrima koji provode rehabilitacije osoba s teškoćama u razvoju) ostvaruje se na način da roditelj ili staratelj djeteta, odnosno skrbnik osobe s teškoćama u razvoju podnese pisani zahtjev Upravnom odjelu koji o pravu na ovaj oblik pomoći odlučuje rješenjem, a isplata se vrši na račun (IBAN) roditelja.

Pravo na sufinanciranje uključuje, osim boravka osoba s teškoćama u razvoju i drugim ustanovama, i mogućnost sufinanciranja boravka roditelja ili skrbnika u toj ustanovi kada je njihov boravak u ustanovi neophodan za rehabilitaciju.

Sufinanciranje rehabilitacije osoba ometenih u psihofizičkom razvoju uključuje i mogućnost da se sredstva za rehabilitaciju odobre i kada se ona provode izvan specijaliziranih ustanova za rehabilitaciju ako je liječnik istu preporučio (npr. povremeno korištenje usluga najbližeg bazena i sl.), a visina sredstava koju će po svakom zahtjevu odobriti Upravni odjel ovisit će o ukupnoj visini troškova takve usluge, odnosno drugih troškova povezanih s tom uslugom (npr. troškovi putovanja), ali iznos sufinanciranja troška ne može biti veći od 50% ukupnih troškova usluge.

Sufinanciranje prehrane učenika u osnovnim školama

Sufinanciranje prehrane učenika Osnovne škole u školskim kuhinjama provodi se na način da Osnovna škola Gradu Novska, prije isteka tekuće godine, dostavi zahtjev za osiguranje sredstava u proračunu Grada Novske za besplatnu prehranu učenika s popisom učenika koji će biti korisnici toga prava i naznakom cijene obroka.

Osnovna škola dužna je pri odabiru korisnika prava na besplatnu prehranu voditi računa o ukupnim socijalnim uvjetima učenika.

Oslobođenje od plaćanja komunalne naknade socijalno ugroženih osoba

Oslobođenje od plaćanja komunalne naknade ostvaruje obveznik komunalne naknade u skladu s Odlukom o komunalnoj naknadi, a rješenje o oslobođenju od komunalne naknade donosi Upravni odjel nadležan za komunalno gospodarstvo.

3.5.9. Ostala društvena infrastruktura

Grad Novska raspolaže brojnim prostorima koji su u funkciji zadovoljavanja društvenih potreba i obogaćivanja kvalitete života građana.

Središtem grada prostire se Gradski park koji je u zadovoljavajućem stanju te je potrebno njegovo redovno održavanje. Osim velikog parka u centru, postoje uređeni parkovi u ulici Kralja Tomislava i naselju Nova Subocka.

Dječjih igrališta je na području grada šest te i dalje postoji potreba za izgradnjom novih, osuvremenjivanjem i opremanjem postojećih. Osim igrališta u gradu postavljena su i ona u naseljima Roždanik, Rajić, Kozarice, Stara Subocka, Brestača, Bročice, Sigetac, Plesmo, Paklenica, Borovac, Voćarica te uz Novljansko jezero.

Sportska dvorana i kuglana najznačajniji su prostori za razvoj i provedbu sportskih, rekreativnih i natjecateljskih sadržaja.

Na području grada Novske značajan je broj mjesnih odnosno društvenih domova koji stanovnicima omogućavaju pripremu i provedbu različite aktivnosti od značaja za lokalnu zajednicu.

Mjesni domovi:

Društveni dom Kozarice

Društveni dom Roždanik

Društveni dom Sigetac

Društveni dom Stari Grabovac

Društveni dom Nova Subocka

Društveni dom Stara Subocka

Društveni dom Voćarica

Društveni dom Staro Selo - Novska

Društveni dom Brestača

Društveni dom Borovac

Društveni dom Bročice

Društveni dom Jazavica

Društveni dom Paklenica

Društveni dom Plesmo

Društveni dom Rajić

Svi društveni domovi , osim doma u Jazavici koji je u izgradnji, su u funkciji i koriste se za različite namjene. Većina navedenih društvenih domova je u zadovoljavajućem i vrlo dobrom stanju, a nekima je potrebna obnova i osuvremenivanje.

Veliki postotak požara i drugih nesreća čije posljedice saniraju vatrogasci rezultat su ljudske pogreške ili nepažnje. Veliki broj takvih događaja se može pravovremeno spriječiti povećanjem pozornosti te provođenjem preventivnih mjera. Stoga su na području grada Novske vrlo aktivni Vatrogasna zajednica grada Novske i Dobrovoljna vatrogasna društva kojih ima ukupno deset.

1. VZG Novske, Osječka 20, 44330 Novska
2. DVD Novska, Osječka 20, 44330 Novska
3. DVD Nova Subocka, Kolodvorska 2a, 44330 Nova Subocka
4. DVD Brestača, Zagrebačka bb, 44330 Brestača
5. DVD Kozarice, Kozarice 101, 44330 Kozarice
6. DVD Plesmo, Plesmo bb, 44325 Plesmo
7. DVD Bročice, Bročice bb, 44330 Bročice
8. DVD Sigetac, Sigetac bb, 44330 Novska
9. DVD Stara Subocka, Stara Subocka bb, 44330 Stara Subocka
10. DVD Jazavica Roždanik, Jazavica-Roždanik bb, 44323 Jazavica
11. DVD Rajić, 1. Svibnja 1995. 51, 44323 Rajić

3.6. KOMUNALNA I PROMETNA INFRASTRUKTURA

Program održavanja objekata i uređaja komunalne infrastrukture Grada Novske obuhvaća sljedeće programe:

Program održavanja nerazvrstanih cesta (ovim Programom obuhvaćeni su radovi na redovitom održavanju nerazvrstanih cesta na području Grada Novske, a sredstva su osigurana iz prihoda od komunalne naknade),

Program održavanja javnih površina (ovim Programom obuhvaćeni su radovi održavanja javnih površina na području Grada i prigradskih naselja, a sredstva se osiguravaju iz prihoda od komunalne naknade),

Program održavanja javne rasvjete (Ovim Programom obuhvaćeni su radovi održavanja javnih površina na području Grada i prigradskih naselja, a sredstva se osiguravaju iz prihoda od komunalne naknade),

Program rada zimske službe (Ovim Programom obuhvaćeni su radovi čišćenja i održavanja prometnica, nogostupa i ostalih javnih površina u zimskim uvjetima na području Grada i prigradskih naselja, a sredstva se osiguravaju iz prihoda od komunalne naknade).

3.6.1. Prometna infrastruktura

Kroz administrativno područje grada Novska prolazi autocesta A3 u duljini od 24 km i obuhvaća pravac GP Bregana - Zagreb - Slavonski prod - GP Bajakovo.

Tablica 19: Autocesta

OZNAKA CESTE	NAZIV CESTE	DULJINA (km)
--------------	-------------	--------------

A3	GP Bregana - Zagreb - Slavonski Brod - GP Bajakovo	24,0
----	--	------

Izvor: Hrvatske ceste d.o.o.

Tablica 20: Državne ceste

OZNAKA CESTE	NAZIV CESTE	DULJINA (km)
D47	Lipik (D5) - Novska - Hrvatska Dubica - Hrvatska Kostajnica - Dvor (D6)	15,4
D312	D47 Novska	1,8
UKUPNO		17,2

Izvor: Hrvatske ceste d.o.o.

Tablica 21: Županijske ceste

OZNAKA CESTE	NAZIV CESTE	DULJINA (km)
Ž3124	D43 - Bunjani - Voloder - Kutina - Novska (D47)	5,5
Ž3217	Kozarice (L33141)- D47	3,5
Ž3249	Nova Subocka (Ž3124) - Stara Subocka - Krapje (Ž3209)	11,2
Ž3250	Novska (D312) - Bročice - D47	5,1
Ž3251	Novska (Ž3250) - Željeznička postaja	0,7
Ž3252	Novska (D312) - Okučani (D5)	15,7
UKUPNO		41,7

Izvor: Županijska uprava za ceste SMŽ

Tablica 22: Lokalne ceste

OZNAKA CESTE	NAZIV CESTE	DULJINA (km)
L33140	Stara Subocka (Ž3249) - Sigetac	2,0
L33141	Lipovljani (Ž3124) - Kozarice (Ž3217) - Novi Grabovac	10,5
L33142	L33141 Novi Grabovac - L33141	3,1
L33143	Ž3124 - Ž3217	4,6
L33144	Rajić (Ž3252) - Željeznička postaja	0,9
L33145	Rajčići Rajić (Ž3252)	5,5
L33179	D47 - Bair - Popovac	1,2
UKUPNO		27,8

Izvor: Županijska uprava za ceste SMŽ

Za redovno održavanje županijskih i lokalnih cesta temeljem javnog natječaja na četiri godine zadužena je tvrtka PZC BROD d.o.o. Slavonski Brod, Nadcestarija Novska.

Cestovna gustoća, računajući dužinu svih vrsta cesta, osim nerazvrstanih, na području grada kroz površinu grada u km² iznosi 0,348 krn/km² dok je županijski prosjek 0,401 km/km².

Tablica 23: Udio pojedinih vrsta cesta i cestovna gustoća

VRSTA CESTE	DULJINA (km)	UDIO (%)	CESTOVNA GUSTOĆA (km/km ²)
-------------	--------------	----------	--

Autoceste	24,0	21,68	0,076
Državne	17,2	15,54	0,054
Županijske	41,7	37,67	0,131
Lokalne	27,8	25,11	0,087
UKUPNO	110,7	100,00	0,348

Izvor: Službeni vjesnik 27/2017.

Tablica 24: Željeznički promet

VRSTA PRUGE	OZNAKA	NAZIV	DULJINA PRUGE NA PODRUČJU GRADA NOVSKE (km)
Međunarodna	M103	Dugo Selo - Novska	6,5
Međunarodna	M104	Novska -Vinkovci - Tovarnik - DG (Šid)	15,9
Međunarodna	M502	Zagreb Glavni kolodvor - Sisak - Novska	3,9
UKUPNO			26,3

Izvor: Službeni vjesnik 27/2017.

3.6.2. Telekomunikacije

Telekomunikacijski promet je uspostavljen preko izgrađene telekomunikacijske infrastrukture: tranzitno pristupne TC/PC centrale Kutina, udaljenih pretplatničkih stupnjeva (UPS-ova) koji su povezani suvremenim svjetlosnim sustavima prijenosa, pristupnim telekomunikacijskim mrežama i priključcima. Prema podacima Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti (HAKOM) iz 2016. godine, za potrebe pokretne telekomunikacijske mreže na području grada postavljeno je 14 baznih stanica koje se nalaze na 10 lokacija. Pet baznih stanica nalaze se na antenskim stupovima. Prostorom grada Novske je obuhvaćeno 9 elektroničkih komunikacijskih zona namijenjenih izgradnji samostojećih antenskih stupova.

Poštanski uredi nalaze se u naseljima Novskoj i Rajiću.

3.6.3. Opskrba energijom, vodoopskrba i odvodnja

Elektroopskrba

Područje grada Novske uključeno je u elektroopskrbni sustav preko transformatorskog postrojenja TS 35/10 kV u Novskoj koje je povezano sa elektroopskrbnim sustavom preko 35 kV dalekovoda sa TS 110/35 kV Nova Gradiška, odnosno TS 220/110/35 kV Međurić. Područje grada Novske pokriva HEP Operator distribucijskog sustava d.o.o. Zagreb, Distribucijsko područje Elektre Križ.

Prema podacima distributera trenutno u gradu Novskoj postoje sljedeći elektroenergetski objekti:

- trafo stanica TS 35/10 kV ..... 1 kom
- trafostanica TS 10(20)/0,4 kV .....119 kom
- dalekovodi 35 kV..... 23.266 m
- dalekovodi 10 kV..... 264.962 m

Opskrba naftom i plinom

Na području grada Novske nalaze se koridori magistralnih naftovoda za međunarodni promet (JANAF) i plinovoda koji prolaze uz auto cestu A3. U postojeće koridore postavljat će se i budući cjevovodi. Na području grada izgrađeni su i magistralni plinovodi sa trasama Lipovljani - Janja Lipa, Lipovljani - Popovača i Lipovljani - MRS Novska. Područje grada Novske opskrbljuje se plinom sa magistralnog plinovoda Ivanić Grad- Kutina - Novska na koji se, preko mjerno redukcijske stanice Novska, spaja plinska distributivna mreža. Distributivna plinska mreža je izgrađena u svim naseljima Grada gdje je, zbog broja stanovnika, ulaganje u ovaj infrastrukturni objekt ekonomski isplativo. Na području naselja Kozarice izgrađeno je postrojenje - skladište nafte i naftnih derivata vezano za eksploatacijska polja Kozarice, Jamarice i Lipovljani.

Vodoopskrba

Vodoopskrbni sustav grada Novske u cijelosti je izgrađen, te se svi stanovnici mogu priključiti na vodovodnu mrežu. Sustav se temelji se na vodocrpilištu Drenov Bok, uređaju za kondicioniranje vode, vodospremnica »Samar brdo 1« i »Samar brdo 2« te 122 km vodovodne mreže.

Vodoopskrbom upravlja poduzeće »Vodovod Novska« d.o.o. za javnu vodoopskrbu i odvodnju. Vodoopskrbom je obuhvaćeno 15 naselja, tj. sva naselja u nizinskom dijelu grada. Priključenost stanovništva na javnu vodoopskrbnu mrežu u prosjeku iznosi 69%. Potrošnja pitke vode po stanovniku iz ovog vodoopskrbnog sustava iznosi 4,1 m³/mjesečno.

Sustav odvodnje otpadnih voda

Na području grada Novske i dijelu naselja Bročice izgrađena je osnovna kolektoraska mreža mješovitog sustava odvodnje i dio sekundarne kanalske mreže uključivo dio glavnih kolektora. Ukupna dužina postojeće kanalizacijske mreže je oko 50 km. Postotak izgrađenosti kanalizacijske mreže na području čitavog grada Novske iznosi oko 50%. U djelovima Grada gdje nije izgrađena kanalizacijska infrastruktura otpadne vode se ispuštaju u septičke jame, a oborinske, sa krovova, prometnih i drugih površina u grabe, odvodne kanale ili direktno, nepročišćene u recipijente.

3.6.4. Gospodarenje otpadom

Plan gospodarenja otpadom Grada Novske za razdoblje 2017.-2022. godine donesen je 7. lipnja 2018. godine, a objavljen je u "Službenom vjesniku", broj 28/18 od 8. lipnja 2018. godine. Sakupljanje, skladištenje, oporabu i zbrinjavanje otpada odlaganjem komunalnog otpada obavlja komunalno poduzeće Novokom d.o.o. iz Novske. Obuhvatnost stanovnika i ostalih korisnika uslugom organiziranog sakupljanja i odvoza na području grada Novske u 2017. godini bila je oko 94,4%. Otpad se odlaže na odlagalište komunalnog otpada "Kurjakana", koje se nalazi uz cestu Novska-Lipik, veličine je 4,53 ha. Na području grada Novske postoji reciklažno dvorište izgrađeno u okviru sanacije odlagališta komunalnog otpada "Kurjakana" koja je započela u ožujku 2015. godine. Za sanaciju odlagališta komunalnog otpada "Kurjakana" Grad Novska ishodio je Potvrdu glavnog projekta 2011. godine i Rješenje o produženju važenja potvrde glavnog projekta 2013. godine. Tijekom 2015. godine u sklopu provedbe projekata nabavljeno je malo komunalno vozilo (MUVO), sjeckalica granja, postavljeni su zeleni otoci (64 kontejnera) te su u školama i dječjim vrtićima postavljene kante za odvojeno prikupljanje otpada. Instalirana je oprema za sustav elektronske evidencije odvoza

komunalnog otpada. Za uvođenje predmetnog sustava investirano je 225.850,00 kn (180.680,00 kn bespovratnih sredstava FZOEU).

Hrvatska po glavi stanovnika stvara oko 403 kg otpada. Od toga reciklira samo 21,5%, spaljuje 0,1%, a najveći dio odlaže (78,4%) dok neke zemlje poput Švedske, Danske, Nizozemske i Belgije odlažu svega 1%. Stoga se potiče razvoj kružnog gospodarstva koje podrazumijeva smanjenje otpada na minimum kao i ponovno korištenje, popravak, obnavljanje i recikliranje postojećih materijala i proizvoda. Razvojem kružnog gospodarstva smanjit će se pritisak na okoliš, povećati sigurnost opskrbe sirovinama, povećati konkurentnost, inovativnost i rast te stvoriti radna mjesta. U Republici Hrvatskoj na snazi je Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.-2022. godine (NN 3/17) s kojim se izrađuju i usklađuju planovi gospodarenja otpadom nižeg reda, tj. Planovi gospodarenja otpadom jedinica lokalne samouprave.

Prema članku 21. Zakona o održivom gospodarenju otpadom, Plan gospodarenja otpadom jedinice lokalne samouprave, morao bi sadržavati sljedeće teme: analizu, odnosno ocjenu stanja i potreba u gospodarenju otpadom na području jedinice lokalne samouprave, podatke o vrstama i količinama proizvedenog otpada, odvojeno sakupljenog otpada, odlaganju komunalnog i biorazgradivog odlagališta i lokacija onečišćenih otpadom, podatke o lokacijama odbačenog otpada i njihovom uklanjanju, mjere provođenja edukativno-informativne aktivnosti na svom području i provedbe akcija prikupljanja otpada, aktivnosti za gospodarenje otpadom, opasnim otpadom i posebnim kategorijama otpada, mjere prikupljanja miješanog komunalnog otpada i biorazgradivog otpada, aktivnosti za odvojeno prikupljanje otpadnog papira, metala, stakla i plastike te krupnog komunalnog otpada, organizacijske aktivnosti, izvore i visinu financijskih sredstava za provedbu mjera gospodarenja otpadom, rokove i nositelje izvršenja Plana.

Plan gospodarenja otpadom Grada Novske za razdoblje 2017. - 2022. godine usklađen je sa Zakonom o održivom gospodarenju otpadom, nacionalnom Strategijom i Planom gospodarenja otpadom RH za razdoblje 2017.-2022. godine (NN 3/17) te ostalim propisima iz područja gospodarenja otpadom, a ujedno je usklađen i s okvirnom Direktivom EU-a o otpadu (2008/98/EC) koja se temelji na društvu usmjerenom na reciklažu, a koja postavlja prioritete kako slijedi:

- Sprječavanje nastajanja otpada
- Pripremu za ponovnu uporabu
- Recikliranje
- Ponovno korištenje (oporaba)
- Zbrinjavanje ostatnog otpada

Kao i u drugim područjima zaštite okoliša, i u području gospodarenja otpadom najbolji rezultati postižu se sinergijom svih sudionika i čimbenika pa tako Plan gospodarenja otpadom Grada Novske za razdoblje 2017.-2020. godine uključuje suradnju s drugim jedinicama lokalne samouprave u rješavanju zajedničkih pitanja gospodarenja otpadom.

Količine otpada

Količine sakupljenog komunalnog otpada i proizvedenog otpada na području grada Novske u razdoblju od 2008. do 2016. godine, a koje su evidentirane u bazi podataka Registra onečišćavanja okoliša (HAOP), prikazane su u tablicama u „Planu gospodarenja otpadom Grada Novske za razdoblje

od 2017. – 2022. godine“. Količina komunalnog otpada u 2016. godini iznosi ukupno 3200 tona. (Podaci HAOP)

Prema podacima za posljednju izvještajnu 2016. godinu, specifična količina komunalnog otpada po glavi stalnog stanovnika grada Novske iznosi oko 0,75 kg/stanovnik/dan što je u skladu s prosjekom kontinentalnog dijela RH.

Odlagalište otpada „Kurjakana“

Odlagalište komunalnog otpada „Kurjakana“ Novska koristi se od 1989. godine. Na njega se odlaže otpad s područja grada Novske. Odlagalište se nalazi uz cestu Novska-Lipik prema selu Kozarice, a udaljeno je cca. 700 m od stambenih objekata naselja Brestača. Procjenjuje se da je do sada ukupno odloženo cca 145.000 m³, odnosno 223.000 t komunalnog otpada. Ukupna površina unutar ograde iznosi 4,53 ha.

Sanacija odlagališta Kurjakana završena je 2017.godine te se otpad odlaže na sanitaran način.

Sustavi za gospodarenje otpadom na području grada, sprječavanja nastajanja otpada i gospodarenje otpadom

Miješani komunalni otpad odvozi se četiri puta mjesečno putem 3.649 kanti od 120 litara te 148 kanti od 240 litara i kontejnera od 1.100 litara. U slučaju povremene potrebe za dodatnim kapacitetima, na raspolaganju su dodatne vreće za otpad, volumena 120 litara. Ostali otpad se može dovesti na reciklažno dvorište od pon-sub od 08-14 h bez naknade za građane, ili na odlagalište u količini do 1m³ po dovozu.

Odvojeno sakupljanje otpada za reciklažu provodi se putem 27 reciklažna otoka opremljena spremnicima za papir, plastiku, staklo, a na nekima i spremnicima za metal, baterije i lijekove. Isto tako od korisnika u sustavu „od vrata do vrata“ odvojeno se sakuplja otpadni papir i otpadna plastika putem kanti od 120 litara. Vozni park koji obavlja usluge odvoza otpada čine dva kamiona smečara, jedan kamion kiper i dva traktora s prikolicom.

Lokacije onečišćene otpadom odbačenim u okoliš (tzv. „divlja odlagališta“) ukazuju na nedovoljno razvijenu ekološku svijest stanovnika, educiranost i informiranost, a ujedno predstavljaju opasnost za okoliš, prvenstveno zbog potencijalnog onečišćenja tla, površinskih i podzemnih voda. Na području grada Novske nalazi se nekoliko lokacija onečišćenih odbačenim otpadom (većinom građevni, glomazni i dijelom miješani komunalni otpad) površine oko 295 m². Osim lokacija s odbačenim otpadom, na području grada Novske ne postoje lokacije s opasnim otpadom koji bi mogao izazvati onečišćenje većih razmjera, tzv. „crne točke“.

Sprječavanje nastanka otpada, od proizvodnih procesa do kraja životnog ciklusa proizvoda i njegovih komponenti, dio je desetogodišnje Europske strategije za pametan, održiv i uključiv rast. Na području grada Novske primjenjivat će se redosljed prvenstva u gospodarenju otpadom, a otpad koji nije moguće izbjeći predavat će se u Centar za gospodarenje otpadom Šagulje u Novoj Gradiški, kojem gravitira grad Novska, na oporabu ili zbrinjavanje. Ostatak oporabe ili otpad koji nije za oporabu (neopasni, inertni otpad) zbrinjavat će se odlaganjem u sklopu CGO.

Provedbom Plana gospodarenja otpadom Grada Novske za razdoblje 2017. – 2022. godine, planiraju se postići sljedeći ciljevi:

- Povećanje nadzora toka otpada

- Mjere izbjegavanja i smanjivanja otpada
- Unapređivanje cjelovitog sustava gospodarenja otpadom
- Edukacija i komunikacija s javnošću
- Razvoj sustava odvojenog skupljanja „približavanjem mjestu nastanka, naročito komunalnog otpada“
- Unapređenje recikliranja i ponovne uporabe otpada
- Obrada ostatnog otpada prije konačnog zbrinjavanja
- Smanjivanje udjela biorazgradivog otpada koji treba odložiti
- Postupno napuštanje odlaganja neobrađenog otpada
- Samoodrživo financiranje sustava gospodarenja komunalnim otpadom prema Zakonu o održivom gospodarenju otpadom

Na izbjegnute, odnosno preostali otpad oporabljuje se radi iskorištavanja preostalih vrijednih svojstava otpada, a odnosi se na reciklažu ili energetske uporabe otpada radi proizvodnje toplinske ili električne energije te je težište zbrinjavanja ovakve vrste otpada na županijskim ili regionalnim centrima za gospodarenje otpadom.

Planirani objekti i oprema za gospodarenje otpadom na području grada Novske:

- Vrtne komposter
- Dopuna postojećih spremnika za sakupljanje otpada
- Dodatni zeleni otoci
- Reciklažno dvorište za građevni otpad
- Sudjelovanje u izgradnji zajedničke sortirnice
- Sudjelovanje u izgradnji zajedničke kompostane
- Sudjelovanje u izgradnji zajedničke pretovarne stanice

Planira se nabava kompostera povećane trajnosti za korisnike koji imaju mogućnost kompostiranja u vrtu . Radi pružanja što dostupnije javne usluge sakupljanja reciklabilnog otpada (papir, plastika, staklo, metal i dr.) planira se postaviti dodatnih 10 reciklažnih otoka u naseljima gdje do sada nisu bili postavljeni.

Centar za gospodarenje otpadom

Prema definiciji iz Zakona o održivom gospodarenju otpadom Centar za gospodarenje otpadom (CGO) je sklop više međusobno funkcionalno i/ili tehnološki povezanih građevina i uređaja za obradu komunalnog otpada.

U CGO-u se odvijaju različite aktivnosti vezane uz obradu otpada:

- Prihvat, obrada sortiranog ili nesortiranog otpada;
- Sakupljanje otpada koji se može ponovno uporabiti ili reciklirati te sakupljanje i daljnja predaja opasnog otpada;
- Sakupljanje i distribucija otpada koji se može koristiti u druge svrhe;
- Zbrinjavanje ostatnog otpada.

Nakon izgradnje CGO u koji će se odvoziti ostatni mješani komunalni otpad i glomazni otpad planira se napuštanje odlaganja neobrađenog ostatnog otpada, daljnje unapređivanje odvojenog sakupljanja otpada i njegovo recikliranje i uporabe pojedinih vrsta otpada.

Planom gospodarenja otpadom Grada Novske za razdoblje 2017.-2022. godine, predviđa se napuštanje odlaganja neobrađenog ostatnog otpada na odlagalištu „Kurjakana“ u Novskoj (pretpostavljeno 2022. godine) i predavanje miješanog komunalnog otpada i drugog ostatnog otpada na obradu u CGO Šagulje kojem će gravitirati grad Novska.

Plan sprječavanja nastanka otpada

Na području grada Novske se primjenjuju mjere smanjenja nastanka otpada gdje je to god moguće i to: kompostiranjem u vrtu, ponovnim korištenjem ambalaže u kućanstvima, doniranjem hrane, iskoristivih predmeta i materijala putem dobrotvornih organizacija.

Ciljevi sprječavanja nastanka otpada su :

- Odvajanje gospodarskog rasta od porasta količina nastalog otpada
- Očuvanje prirodnih resursa
- Smanjenje ukupne mase otpada koja se odlaže na odlagališta
- Smanjenje emisija onečišćujućih tvari u okoliš
- Smanjenje opasnosti za zdravlje ljudi i okoliš

Prioritet je sprječavanje nastanka komunalnog otpada, biootpada, električnog i elektronskog otpada, otpadnog papira i kartona te građevnog otpada. Jedinice lokalne samouprave se trebaju uključiti u educiranje i aktivno poticanje lokalnog stanovništva na kompostiranje u vlastitim kućanstvima kao učinkovitoj mjeri smanjenja nastajanja biootpada.

Edukacija i informiranje javnosti (postojeće stanje i mjere)

Grad Novska osim postavljanja posuda - kontejnera za odvojeno sakupljanje koji ima i određeni edukativni karakter nema kontinuiranu edukaciju stanovništva koje naseljava gradsko područje. U narednom razdoblju Grad Novska prići će efikasnijem educiranju svojih stanovnika, a posebno i dugoročno raditi s predškolskom i školskom populacijom kako bi ista stekla pozitivne obrasce ponašanja s ciljem zaštite okoliša.

Ciljevi

Zajednički cilj – Objedinjavanje mjera stalne i sustavne edukacije te komunikacije vezane uz gospodarenje otpadom na razini grada Novske.

Promidžbeni cilj – afirmiranje pravilnog postupanja s otpadom i zaštite okoliša kao načina življenja, odnosno stvaranje stava u javnosti o važnosti zaštite okoliša u okviru održivog razvitka te prepoznavanje njenih vrijednosti i uloge pojedinaca i svih društvenih skupina u tom kontekstu. Sociološki – uključivanje i aktivno sudjelovanje uže i šire javnosti, tj. svih relevantnih čimbenika, u ostvarivanju ciljeva gospodarenja otpadom i upravljanja mjerama za okoliš radi postizanja ciljeva održivog razvoja

Kratkoročni cilj podrazumijeva osvješćivanje i senzibiliziranje javnosti (različitih društvenih skupina) za probleme otpada i okoliša te njeno motiviranje za sudjelovanje u njihovom rješavanju.

Dugoročni cilj podrazumijeva osposobljavanje javnosti za sudjelovanje u procesima odlučivanja, da bi ona postala partnerom u rješavanju ključnih problema okoliša.

Ciljne skupine

- Komunicirati treba s građanima svih dobnih skupina, ali tako da se prethodno utvrde pojedine ciljne skupine. Isto je potrebno da se svakoj skupini upute one poruke koje su primjerene njenim osobinama i koje će ona razumjeti.
- Vodeći računa o navedenom, ciljne skupine strukturirane sa stajališta provedbe plana mogu biti:
  - građani grada Novske
  - mali i veliki proizvođači proizvodnog otpada
  - građani koji žive u neposrednoj blizini odlagališta otpada ili neke druge građevine za gospodarenje otpadom koja se tek treba izgraditi
  - gospodarstvo
  - stručnjaci različitih profila
  - znanstvene ustanove
  - odgojno-obrazovne ustanove
  - sredstva javnog informiranja
  - nevladine udruge
  - političke stranke
  - financijske ustanove
  - mogući budući investitori
  - osobe koje utječu na stvaranje javnog mišljenja
  - i dr.

3.6.5. Ostala komunalna i javna infrastruktura

Za daljnji razvoj gospodarstva, očuvanje okoliša i kvalitetan život građana značajna je i ostala komunalna i javna infrastruktura kao što su parkirališta, biciklističke i pješačke staze.

Na području grada Novske uređeno je i obilježeno 597 parkirnih mjesta. Grad još nije uveo naplatu parkiranja. O biciklističkim i pješačkim stazama detaljniji podaci dostupni su u poglavlju o razvoju turizma.

3.7. LOKALNO GOSPODARSTVO

Mogućnosti razvoja gospodarstva na području grada temeljene su uz prostorno – prometne pogodnosti područja, dobro razvijene prometne infrastrukture (autocesta i željeznica) te blizine državne granice s BiH.

Na području Grada Novske, prema ARKOD-u, postoji 660 poljoprivrednih gospodarstava koja raspolažu sa 6.242,56 ha obradivih površina dok ukupan broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava (OPG-ova) iznosi 641 koji se bave proizvodnjom 57 različitih poljoprivrednih kultura.

Značajna grana gospodarstva na području grada Novske je poljoprivreda. Broj registriranih gospodarstava koji se bave stočarstvom je 329 sa ukupno 5.248 grla (od kojih su najzastupljenije goveda i ovce).

Veliki postotak gospodarskih djelatnosti odnosi se na drvnu industriju koja zapošljava više stotina osoba. Na području grada ima ukupno 14 061,08 ha šuma pretežno hrastove koje zauzimaju 44,03%

ukupne površine. Pčelarstvo i proizvodnja meda također je razvijena industrija. Pčelarske udruge zajedno broje više od 80 članova i raspolažu sa više od 7.000 košnica. Na području grada Novske zastupljen je i uzgoj ljekovitog bilja, a od kojeg su najpoznatije lavanda, kamilica i konoplja.

Analiza dosadašnjeg gospodarskog razvitka i učešća pojedinih djelatnosti unutar ukupnog gospodarstva ukazuje na značajnu prisutnost drvne industrije, prometa i veza, ruralnog turizma te obrtništva i osobnih usluga u ukupnom segmentu proizvodnje i zaposlenosti.

Glavni oslonac ukupnom gospodarstvu, uz nekoliko većih i značajnijih gospodarskih subjekata, danas predstavljaju manje gospodarske jedinice u formi obiteljskih gospodarstava bilo u sektoru zanatsko servisne proizvodnje, trgovine, usluga i ugostiteljstva ili poljoprivredne odnosno stočarske proizvodnje. Važni potencijali dosadašnjeg i budućeg razvoja ovog područja, osim povoljnog geoprometnog položaja i razvijene cestovne infrastrukture, nalaze se u značajnim poljoprivrednim površinama, bogatstvu šuma s kvalitetnom drvnom masom (posebice kvalitetnim hrastom), bogatstvu izvorišta nafte i plina te u neposrednoj blizini Parka prirode Lonjsko polje.

Na području grada Novske osnovane su dvije poduzetničke zone: Poduzetnička zona »Zapad« i Poduzetnička zona »Novska«.

Tablica 25: Pokazatelji gospodarske aktivnosti grada Novske u razdoblju od 2013.-2016. godine

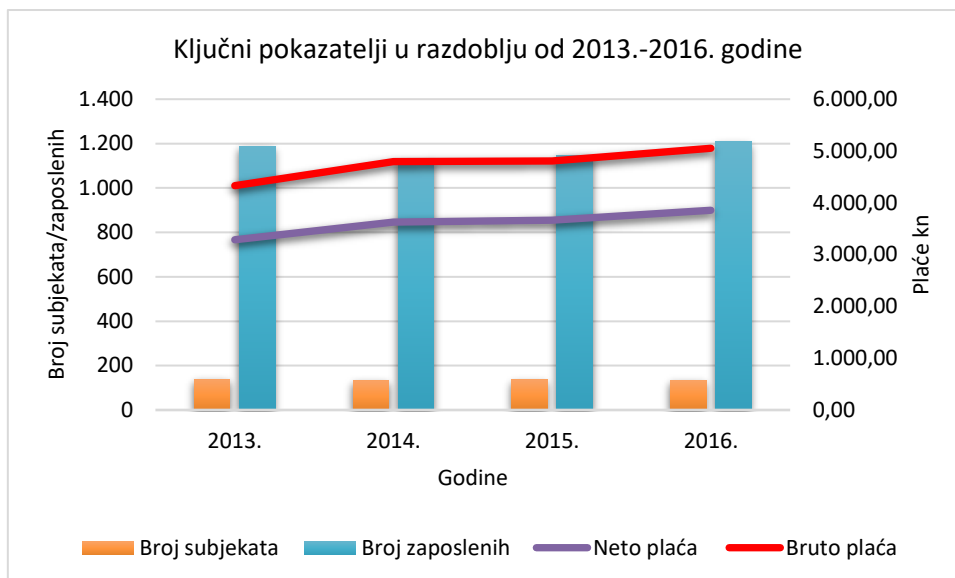
R.br.	Ključni pokazatelji	Godina			
		2013.	2014.	2015.	2016.
1.	Broj subjekata	138	131	136	134
2.	Broj zaposlenih	1.187	1.120	1.148	1.209
3.	Prihod (mil. kn)	396,78	415,53	444,43	442,71
4.	Novostvorena vrijednost (mil. kn)	82,94	97,79	105,53	115,07
5.	Dobit (mil. kn)	6,29	10,56	14,27	17,82
6.	Bruto plaća (kn)	4.330,72	4.794,74	4.806,92	5.052,28
7.	Neto plaća (kn)	3.286,26	3.628,52	3.661,27	3.855,50
8.	Izvoz (mil. kn)	145,88	164,53	153,31	188,83
9.	Uvoz (mil. kn)	14,03	14,37	27,41	26,94
10.	Investicije (mil. kn)	21,79	14,28	48,91	139,82

Izvor: Bisnode, Grad Novska, 2017, obrada: RA SMŽ SI-MO-RA

U gornjoj tablici prikazani su ključni pokazatelji gospodarskih aktivnosti u gradu Novskoj promatrani u razdoblju četiri godine iz kojih se mogu jasno vidjeti i pročitati trendovi. Iz promatranog broja subjekata u razdoblju od 2013. – 2016. godine vidljivo je kako je najveći broj aktivnih poslovnih subjekata zabilježen u 2013. godini dok se svih sljedećih godina bilježe oscilacije u broju aktivnih subjekata, povećanje/smanjenje.

U isto vrijeme broj zaposlenih bilježi blagi rast od 1,9 % što navodi na zaključak da određeni broj mikro i malih poduzeća gasi svoje poslovne aktivnosti, a novo zapošljavanje radnici pronalaze u srednje velikim poslovnim subjektima koji zapošljavaju veći broj radnika različitih profila.

Grafikon 22: Kretanje broja subjekata i broja zaposlenih te bruto i neto plaća u razdoblju od 2013.-2016. godine

Izvor: Bisnode, Grad Novska, 2017, obrada RA SMŽ SI-MO-RA

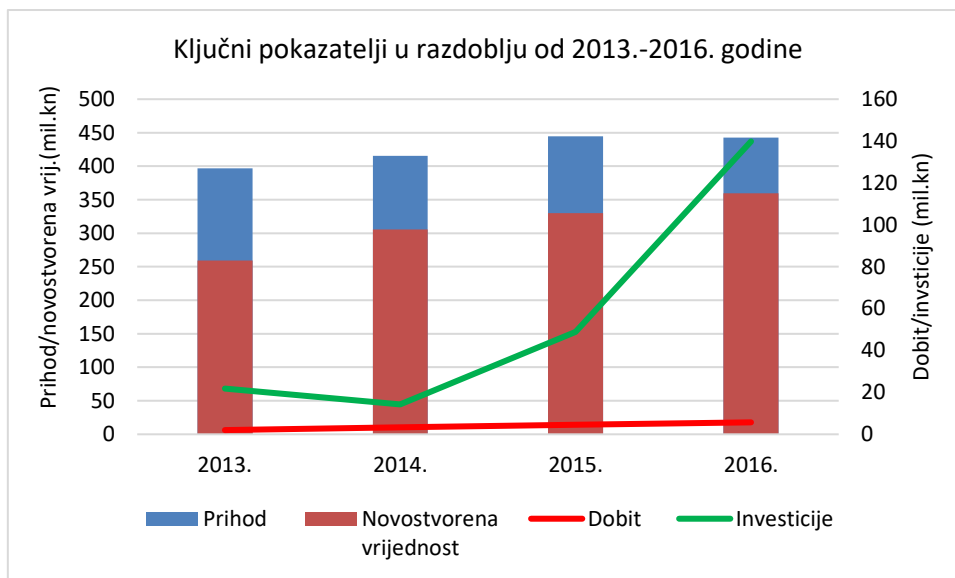
Osim većeg broja zaposlenih osoba u promatranom razdoblju od 2013. do 2016. godine značajno su rasle plaće zaposlenih što uvelike utječe na veći životni standard i kvalitetu života na području grada. Prema pokazateljima rast neto plaća radnika se očekuje i u sljedećim razdobljima jer središnja država najavljuje smanjenje opterećenja poslodavcima, a tome će doprinijeti i tržišni utjecaj.

Broj subjekata, zaposlenih, bruto i neto plaće prikazani su u gornjem grafikonu broj 22.

Nakon ukupno realiziranih aktivnosti na tržištu u promatranom razdoblju od 2013. do 2016. godine bilježi se kontinuirana dobit. Snažan i sveobuhvatan ekonomski rast trebao bi se nastaviti i dalje, a prema ključnim pokazateljima mogu se predvidjeti i daljnja poboljšanja na tržištu proizvoda, usluga i rada.

Ostvarene investicije na području grada Novske kroz promatrane četiri godine bilježe snažan porast, pri čemu su u 2016. godini porasle gotovo tri puta u odnosu na 2015. godinu.

Grafikon 23: Kretanje pokazatelja uspješnosti i ostvarenih investicija u razdoblju od 2013.-2016. godine

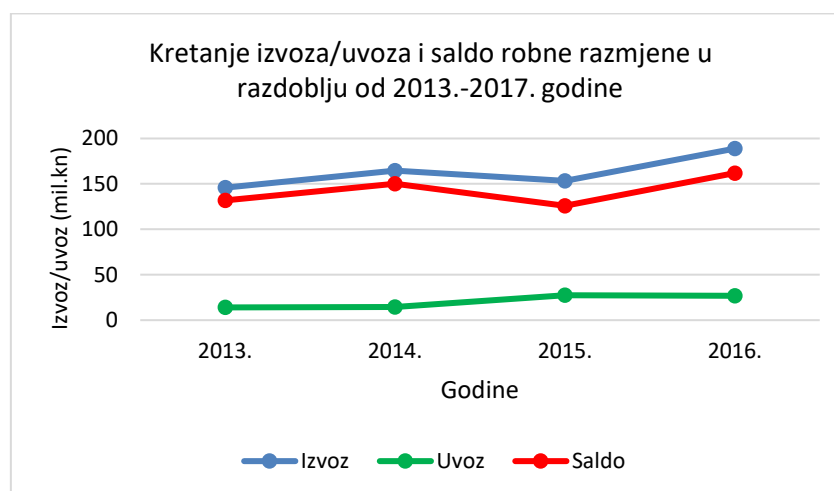
Izvor: Bisnode, Grad Novska, 2017., obrada RA SMŽ SI-MO-RA

U donjem grafikonu prikazano je kretanje izvoza/uvoza i saldo robne razmjene u razdoblju od 2013.-2016. godine iz kojeg je vidljivo da izvoz bilježi brzorastući trend. Najviša razina izvoza zabilježena je u razdoblju od 2015. do 2016. godine, povećanje iznosi 23% što bi trebalo omogućiti otvaranje novih radnih mjesta i brže zapošljavanje.

Na području grada Novske uvoz proizvoda i usluga poslovnih subjekata je manji od izvoza stoga se bilježi trgovinski suficit. Iznos vrijednosti uvoza značajan je indikator za stanje u gospodarstvu, osobito monetarnu vrijednost odnosa uvoza u odnosu na izvoz.

Kretanje izvoza/uvoza i saldo robne razmjene u razdoblju od 2013.-2016. godine prikazani su u donjem grafikonu broj 24.

Grafikon 24: Kretanje izvoza/uvoza i saldo robne razmjene u razdoblju od 2013.-2016. godine

Izvor: Bisnode, Grad Novska, 2017., obrada RA SMŽ SI-MO-RA

Izvozno orijentirani gospodarski subjekti jačaju ukupnu konkurentnost grada Novske te doprinose pozitivnoj percepciji o funkcioniranju gospodarstva na tom području. Izvozno konkurentna društva

stabilnija su u svom poslovanju te izvozno orijentirana ekonomija može jamčiti dugoročno održiv gospodarski rast.

Izvoz predstavlja optimalni model internacionalizacije za male i srednje poduzetnike, a isto tako otvara mogućnosti uključivanja u druge oblike međunarodnog poslovanja. Izvoz smanjuje ovisnost o domaćem tržištu i disperzira rizik, pa izvozna društva imaju veće šanse za dugoročni opstanak.

3.7.1. Poduzetništvo i obrti

Poduzetništvo

Većina malih gospodarstvenika u Hrvatskoj bavi se djelatnostima koje su vezane uz pružanje usluga, a dominiraju sektori djelatnosti trgovine na veliko i malo. Kad govorimo o proizvodnji koja nije dominantna djelatnost u malom gospodarstvu u Hrvatskoj, a vrlo je važna za hrvatsko gospodarstvo, nužno je pružiti potporu malom i srednjem poduzetništvu u proizvodnji u smislu podizanja razine novih znanja i vještina o proizvodima i njihovoj proizvodnji te poduzeti sve mjere povećanja njihove konkurentnosti na tržištima na kojima posluju. Na hrvatskom tržištu treba osigurati dodatne izvore financiranja za mala i srednja poduzeća kako bi se mogao ostvariti potencijal u sektoru maloga gospodarstva.

Strategija razvoja poduzetništva 2013. - 2020. godine izraavan je odgovor na kratki prikaz uvjeta s općim ciljem povećanja konkurentnosti maloga gospodarstva u Hrvatskoj. Osnovni cilj Strategije razvoja poduzetništva 2013. – 2020. godine je porast bruto dodane vrijednosti po zaposlenom u malom gospodarstvu i to za 40 % do 2020. godine. Strategijom će se nastojati ostvariti još i drugi ciljevi kao što su: povećanje udjela malih i srednjih poduzeća s 22,4 % na 1000 stanovnika na 40 % do 2020. godine, povećanje udjela znanstvenika u poduzetničkom sektoru, povećanje ponude financijskih sredstava za malo gospodarstvo, što bi značilo značajno povećanje u financijskoj podršci za poduzetnike.

Realizacija općeg cilja iz Strategije razvoja poduzetništva 2013. - 2020. godine bit će potpomognuta mjerama koje će se odnositi na pet strateških ciljeva koji su navedeni u donjoj tablici:

Tablica 26: Strateški ciljevi i opis strateških ciljeva iz Strategije razvoja poduzetništva 2013. - 2020. godine u Republici Hrvatskoj

Redni broj	Strateški cilj	Opis strateškog cilja
1.	Poboljšanje ekonomske uspješnosti	Unaprjeđenje ekonomske uspješnosti maloga gospodarstva u sektorima proizvođačkih i uslužnih djelatnosti većim ulaganjem u R&D, višim stupnjem inovacija, rastom izvoza te daljnjim razvojem poslovnih mreža i povezanosti.
2.	Poboljšani pristup financiranju	Razvijanje raznih financijskih mogućnosti za subjekte maloga gospodarstva i uklanjanje financijskog jaza za malo gospodarstvo.
3.	Promocija poduzetništva	Pružanje potpore osnivanju novih poduzeća, rast broja aktivnih poduzeća i jačanje institucija koje pružaju potporu poduzetnicima kako bi se na taj način pridonijelo ravnomjernijem i uravnoteženom razvoju hrvatskih regija.
		Pružanje potpore većem razvoju subjekata maloga

4.	Poboljšanje poduzetničkih vještina	gospodarstva jačanjem njihove uprave, uvođenjem i djelovanjem većeg broja visokokvalificiranih zaposlenika te podupiranjem cjeloživotnog učenja zaposlenih u subjektima maloga gospodarstva.
5.	Poboljšano poslovno okruženje	Nadogradnja ostvarenog napretka uklanjanjem preostalih administrativnih opterećenja i olakšavanjem poslovanja u Hrvatskoj.

Izvor: Strategija razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2013. - 2020.

Razvoj poduzetništva u Hrvatskoj odnosi se na stvaranje poslovne, gospodarstvene i profitabilne klime koja bi doprinijela razvoju makroekonomskog i mikroekonomskog okruženja općenito.

Međutim, dostupnost financijskih sredstava za razvoj poduzetništva u RH moglo bi se reći, predstavlja preporuku, a ne poticaj. Kod financiranja malih i srednjih poduzeća pri njegovom razvoju u RH postoji ozbiljna poteškoća u pristupu kapitalu, tzv. investicijska rupa koju je potrebno popuniti drugim financijskim proizvodima, a dosadašnje poslovanje fondova rizičnog kapitala u Hrvatskoj ojačati u svrhu rasta i razvoja gospodarstva.

Prema dostavljenim podacima Hrvatske gospodarske komore, na području grada Novske, na kraju 2016. godine aktivnu poslovnu djelatnosti obavljalo je 105 (stotinu i pet) trgovačkih društava. Gospodarski oslonac ukupnom gospodarstvu grada Novske daju manje gospodarske jedinice trgovinske djelatnosti, građevinarstva, prerađivačke industrije, stručne znanstvene i tehničke djelatnosti, poljoprivrede i šumarstva, djelatnosti pružanja smještaja i pripreme i usluživanja hrane i pića. Registrirana trgovačka društva u prerađivačkoj industriji, građevinarstvu i trgovinskim djelatnostima zapošljavaju najveći broj radnika i ostvaruju najveći prihod.

Broj trgovačkih društava po veličini, prema djelatnostima te ukupnom prihodu i broju zaposlenih prikazan je u tablici broj 27.

Tablica 27: Broj trgovačkih društava po veličini, prema djelatnostima, ukupnom prihodu i broju zaposlenih za grad Novsku

Djelatnost		Broj tvrtki				Udio u ukupnom prihodu (%) / Ukupan prihod (kn)	Broj zaposlenih (krajem razdoblja)			
Šifra	Naziv	malo	srednje	veliko	ukupno		malo	srednje	veliko	ukupno
2012.										
A	POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBARSTVO	4	0	0	4	14,42	65	0	0	65
C	PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	12	3	0	15	50,01	229	317	0	546
E	OPSKRBA VODOM; UKLANJANJE OTPADNIH VODA, GOSPODARENJE OTPADOM TE DJELATNOSTI SANACIJE OKOLIŠA	0	1	0	1	4,42	0	58	0	58
F	GRAĐEVINARSTVO	21	0	0	21	15,20	269	0	0	269
G	TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKALA	27	0	0	27	12,03	65	0	0	65
H	PRIJEVOZ I SKLADIŠTENJE	2	0	0	2	0,94	3	0	0	3
I	DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I	4	0	0	4	0,31	7	0	0	7

	USLUŽIVANJA HRANE									
J	INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE	1	0	0	1	0,18	6	0	0	6
K	FINANCIJSKE DJELATNOSTI I DJELATNOSTI OSIGURANJA	1	0	0	1	0,08	2	0	0	2
L	POSLOVANJE NEKRETNINAMA	1	0	0	1	0,01	0	0	0	0
M	STRUČNE, ZNANSTVENE I TEHNIČKE DJELATNOSTI	9	0	0	9	1,73	29	0	0	29
N	ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI	1	0	0	1	0,05	3	0	0	3
P	OBRAZOVANJE	1	0	0	1	0,01	0	0	0	0
Q	DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE ZAŠTITE I SOCIJALNE SKRBI	2	0	0	2	0,34	4	0	0	4
S	OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI	3	0	0	3	0,29	2	0	0	2
UKUPNO		89	4	0	93	325.145.770	684	375	0	1059
2013.										
A	POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBARSTVO	6	0	0	6	14,47	67	0	0	67
C	PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	16	2	0	18	50,19	280	265	0	545
E	OPSKRBA VODOM; UKLANJANJE OTPADNIH VODA, GOSPODARENJE OTPADOM TE DJELATNOSTI SANACIJE OKOLIŠA	0	1	0	1	4,12	0	60	0	60
F	GRAĐEVINARSTVO	23	0	0	23	16,30	247	0	0	247
G	TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKALA	26	0	0	26	11,81	70	0	0	70
H	PRIJEVOZ I SKLADIŠTENJE	2	0	0	2	0,42	2	0	0	2
I	DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE	4	0	0	4	0,15	4	0	0	4
J	INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE	1	0	0	1	0,17	5	0	0	5
K	FINANCIJSKE DJELATNOSTI I DJELATNOSTI OSIGURANJA	1	0	0	1	0,07	2	0	0	2
L	POSLOVANJE NEKRETNINAMA	-	-	-	-	-	-	-	-	-
M	STRUČNE, ZNANSTVENE I TEHNIČKE DJELATNOSTI	10	0	0	10	1,78	30	0	0	30
N	ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI	1	0	0	1	0,07	3	0	0	3
P	OBRAZOVANJE	1	0	0	1	0,00	0	0	0	0
Q	DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE ZAŠTITE I SOCIJALNE SKRBI	1	0	0	1	0,28	2	0	0	2
S	OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI	2	0	0	2	0,16	3	0	0	3
UKUPNO		94	3	0	97	334.812.358	715	325	0	1040
2014.										
A	POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBARSTVO	5	0	0	5	10,85	60	0	0	60

C	PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	17	2	0	19	54,91	279	224	0	503
E	OPSKRBA VODOM; UKLANJANJE OTPADNIH VODA, GOSPODARENJE OTPADOM TE DJELATNOSTI SANACIJE OKOLIŠA	2	1	0	3	4,20	15	45	0	60
F	GRAĐEVINARSTVO	23	0	0	23	17,96	240	0	0	240
G	TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORNIIH VOZILA I MOTOCIKALA	26	0	0	26	9,32	60	0	0	60
H	PRIJEVOZ I SKLADIŠTENJE	3	0	0	3	0,45	4	0	0	4
I	DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE	3	0	0	3	0,10	9	0	0	9
J	INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE	1	0	0	1	0,22	6	0	0	6
K	FINANCIJSKE DJELATNOSTI I DJELATNOSTI OSIGURANJA	1	0	0	1	0,06	3	0	0	3
L	POSLOVANJE NEKRETNINAMA	1	0	0	1	0,01	0	0	0	0
M	STRUČNE, ZNANSTVENE I TEHNIČKE DJELATNOSTI	9	0	0	9	1,56	30	0	0	30
N	ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI	1	0	0	1	0,08	3	0	0	3
P	OBRAZOVANJE	1	0	0	1	0,03	0	0	0	0
Q	DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE ZAŠTITE I SOCIJALNE SKRBI	1	0	0	1	0,25	2	0	0	2
S	OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI	1	0	0	1	0,01	0	0	0	0
UKUPNO		95	3	0	98	347.686.027	711	269	0	980
2015.										
A	POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBARSTVO	5	0	0	5	11,97	60	0	0	60
C	PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	19	2	0	21	54,65	240	255	0	495
D	OPSKRBA ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, PLINOM, PAROM I KLIMATIZACIJA	1	0	0	1	0,00	0	0	0	0
E	OPSKRBA VODOM; UKLANJANJE OTPADNIH VODA, GOSPODARENJE OTPADOM TE DJELATNOSTI SANACIJE OKOLIŠA	3	0	0	3	4,45	62	0	0	62
F	GRAĐEVINARSTVO	22	0	0	22	15,72	263	0	0	263
G	TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORNIIH VOZILA I MOTOCIKALA	26	0	0	26	8,77	60	0	0	60
H	PRIJEVOZ I SKLADIŠTENJE	4	0	0	4	1,07	7	0	0	7
I	DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE	4	0	0	4	0,12	3	0	0	3
J	INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE	1	0	0	1	0,20	7	0	0	7
K	FINANCIJSKE DJELATNOSTI I DJELATNOSTI OSIGURANJA	1	0	0	1	0,05	2	0	0	2

L	POSLOVANJE NEKRETNINAMA	1	0	0	1	0,01	0	0	0	0
M	STRUČNE, ZNANSTVENE I TEHNIČKE DJELATNOSTI	11	0	0	11	1,58	30	0	0	30
N	ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI	2	0	0	2	0,86	19	0	0	19
P	OBRAZOVANJE	2	0	0	2	0,28	7	0	0	7
Q	DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE ZAŠTITE I SOCIJALNE SKRBI	1	0	0	1	0,26	2	0	0	2
S	OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI	1	0	0	1	0,00	0	0	0	0
UKUPNO		104	2	0	106	365.536.027	762	255	0	1017
2016.										
A	POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBARSTVO	2	1	0	3	9,75	5	41	0	46
C	PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	19	4	2	25	55,71	53	180	273	506
D	OPSKRBA ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, PLINOM, PAROM I KLIMATIZACIJA	1	0	0	1	0,00	0	0	0	0
E	OPSKRBA VODOM; UKLANJANJE OTPADNIH VODA, GOSPODARENJE OTPADOM TE DJELATNOSTI SANACIJE OKOLIŠA	0	2	0	2	4,01	0	65	0	65
F	GRAĐEVINARSTVO	15	3	0	18	15,02	88	168	0	256
G	TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORNH VOZILA I MOTOCIKALA	24	0	0	24	5,60	53	0	0	53
H	PRIJEVOZ I SKLADIŠTENJE	6	0	0	6	1,14	10	0	0	10
I	DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE	3	0	0	3	0,05	3	0	0	3
J	INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE	2	0	0	2	0,22	7	0	0	7
K	FINANCIJSKE DJELATNOSTI I DJELATNOSTI OSIGURANJA	-	-	-	-	-	-	-	-	-
L	POSLOVANJE NEKRETNINAMA	2	0	0	2	0,06	0	0	0	0
M	STRUČNE, ZNANSTVENE I TEHNIČKE DJELATNOSTI	12	0	0	12	2,02	28	0	0	28
N	ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI	2	1	0	3	1,58	3	26	0	29
P	OBRAZOVANJE	2	0	0	2	0,47	7	0	0	7
Q	DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE ZAŠTITE I SOCIJALNE SKRBI	1	0	0	1	0,25	2	0	0	2
S	OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI	1	0	0	1	0,00	0	0	0	0
UKUPNO		92	11	2	105	373.260.322	259	480	273	1012

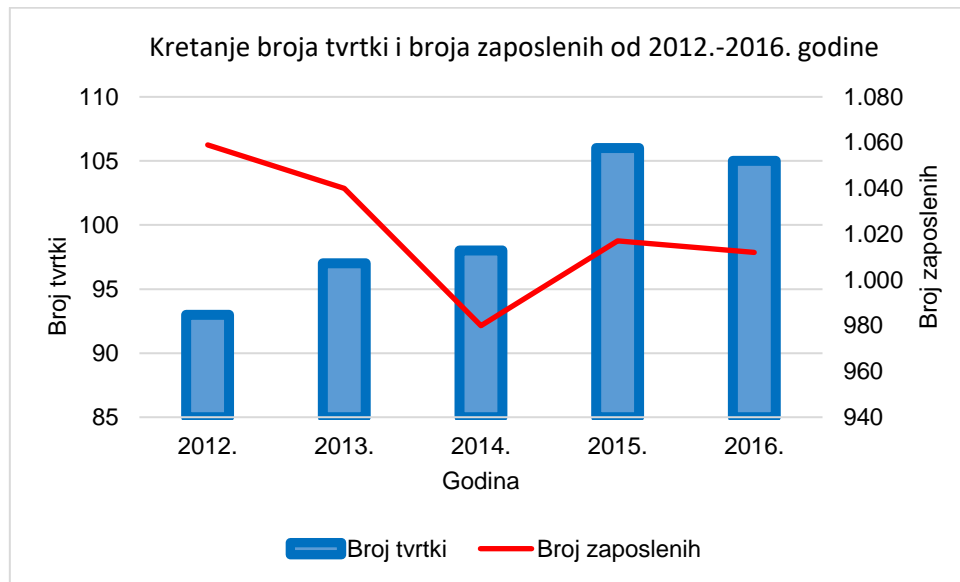
Izvor: FINA, obrada HGK - ŽK Sisak

Analizirajući gornju tablicu vidljivo je da je broj trgovačkih društava od 2012. do kraja 2015. godine bio u kontinuiranom porastu, međutim krajem 2016. godine se bilježi pad u odnosu na prethodne

četiri godine u sektoru malih poduzeća, a raste broj poduzeća u srednjem i velikom sektoru. Krajem 2016. godine vidljive su i značajne promjene u broju zaposlenih. Naime, naglo pada broj zaposlenih u malim tvrtkama dok se broj zaposlenih u srednjim i velikim tvrtkama značajno povećava.

Kretanje ukupnog broja tvrtki i broja zaposlenih promatrano u razdoblju od 2012. godine do 2016. godine prikazan je u grafikonu broj 25.

Grafikon 25: Kretanje ukupnog broja tvrtki i broja zaposlenih u razdoblju od 2012. do 2016. godine

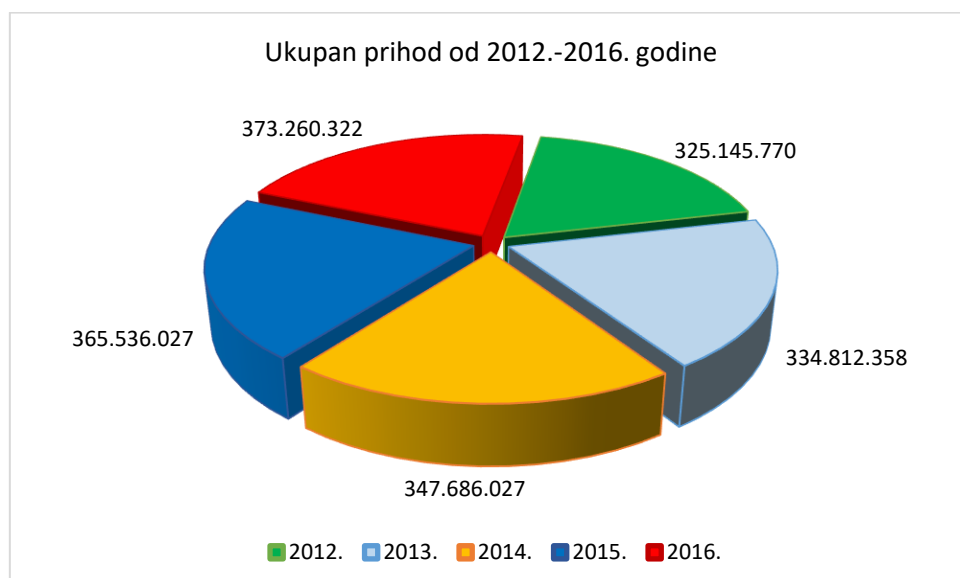

Izvor: FINA, obrada HGK - ŽK Sisak

Promatrajući gospodarska kretanja u petogodišnjem razdoblju, iz grafikona je vidljivo da je najveći pad u broju zaposlenih zabilježen u 2014. godini, međutim poboljšanjem gospodarskih kretanja na području grada Novske bilježi se pozitivan trend u aktivnostima tvrtki, a s tim i veća zapošljivost.

Ukupno ostvareni prihod u svim djelatnostima i veličini poduzeća (malo, srednje, veliko) koja posluju na području grada Novske promatrano u razdoblju od 5 (pet) godina prikazan je u grafikonu broj 26.

Grafikon 26: Ukupan prihod (kn) u svim djelatnostima u razdoblju od 2012. do 2016. godine

Izvor: FINA, obrada HGK - ŽK Sisak

Iz grafikona broj 26 vidljivo je da je ukupan prihod svih djelatnosti u razdoblju od 2012. do 2016. godine na području grada Novske bilježio kontinuirani rast koji je značajno pridonio rastu malog, srednjeg i velikog poduzetništva te omogućio veću zaposlenost na tom području.

Gospodarski oslonac ukupnom gospodarstvu grada Novske u 2016. godini daju prerađivačke industrije s udjelom u ukupnom prihodu i to građevinarstvo s 55,71%, poljoprivreda s 15,02%, šumarstvo i ribarstvo s 9,75 %, trgovinske djelatnosti s 5,6 %, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša s 4,01 %, stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti 2,02 %, administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti 1,58 % te prijevoz i skladištenje s 1,14 %.

Male i srednje poduzetnike možemo nazvati pokretačkom snagom regionalnog i lokalnog gospodarstva, a o njihovoj važnosti dovoljno govore brojke prema kojima je 99 % svih registriranih tvrtki u Hrvatskoj iz segmenta malog i srednjeg poduzetništva.

Obrtništvo

Obrtništvo na prostoru Sisačko-moslavačke županije počelo se razvijati još u rimsko doba. Obrtnici su stvarali bratovštine, cehove, zadruge, mjesne organizacije i udruženja te kroz takve oblike okupljanja borili se za bolje uvjete rada i života obrtnika, razvoj obrtništva i bolje pozicije u društvu.

Sisačka Trgovačko-obrtnička komora konstituirana je 8. lipnja 1870. godine, a nakon osamostaljenja Republike Hrvatske, temeljem Zakon o obrtu od 1993. godine, 1. srpnja 1994. godine održana je obnoviteljska Skupština Hrvatske obrtničke komore, krovne organizacije hrvatskih obrtnika.

Obnoviteljska skupština Obrtničke komore Sisačko-moslavačke županije održana je 2. srpnja 1994. godine i tim je činom Obrtnička komora Sisačko-moslavačke županije postala članicom Hrvatske obrtničke komore zauzimajući važno mjesto u razvoju gospodarstva Sisačko-moslavačke županije. Ubrzo su održane obnoviteljske skupštine pripadajućih udruženja obrtnika pa tako i Udruženja obrtnika grada Novske.

Obrtništvo u gradu Novskoj ima dugu tradiciju. Prema dostupnim podacima prva obrtnička izložba u Novskoj održana je davne 1938. godine.

Danas u Novskoj djeluje Udruženje obrtnika grada Novske koje okuplja obrtnike s područja općina Lipovljani, Jasenovac, grada Novske te kroz udruženje zastupaju zajedničke interese, promiču rad i razvoj obrtništva, predstavljaju i zastupaju obrtnike toga kraja.

Udruženje obrtnika grada Novske zajedno s mjerodavnim institucijama u velikoj mjeri utječe na naukovanje za obrtnička zanimanja s ciljem usvajanja ključnih vještina i kompetencija u deficitarnim obrtničkim zanimanjima kako bi osigurali kvalitetno obrazovane kadrove koji mogu potaknuti zapošljavanje i samozapošljavanje u obrtništvu.

Ceh u aktivnim obrtima po udruženjima obrtnika prema oznaci glavne djelatnosti u sjedištu, prikazan je u tablici broj 28, promatrano u razdoblju od 2013. do 2017. godine.

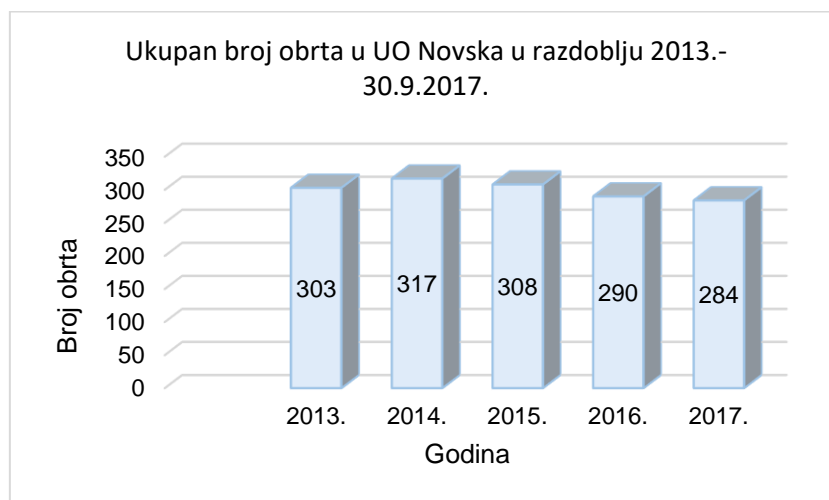
Tablica 28: Ukupan broj obrta u UO Novska prema oznaci glavne djelatnosti u sjedištu u razdoblju od 2013. do 2017. godine

Godina	Proizvodno zanatstvo	Uslužno zanatstvo	Ugostiteljstvo i turizam	Trgovina	Prijevoz osoba i stvari	Ribarstvo, marikultura, poljodjelstvo	Frizeri, kozmetičari, njega tijela, fitness	Ukupno
2013. (stanje 31.12.)	45	106	47	42	22	23	18	303
2014. (stanje 31.12.)	48	116	45	46	23	22	17	317
2015. (stanje 31.12.)	48	116	44	38	24	21	17	308
2016. (stanje 31.12.)	47	112	40	35	21	19	16	290
2017. (stanje 31.9.)	50	107	39	33	21	18	16	284

Izvor: OR - MINPO

Analizirajući gornju tablicu u razdoblju od 2013. godine, zaključno do 31.9.2017. godine, vidljivo je da je broj obrta prema oznaci u glavnoj djelatnosti u sjedištu aktivnosti u stalnom opadanju, jedino je u proizvodnom zanatstvu vidljiv blagi oporavak.

Grafikon 27: Kretanje ukupnog broja obrta u UO Novska u razdoblju od 2013. do 30.9.2017. godine

Izvor: Udruženje obrtnika Novska

Kretanje ukupnog broja obrta (u radu, privremena obustava, bez početka) prikazano je u gornjem grafikonu broj 19 iz kojeg je vidljivo da je u 2014. godini zabilježena najveća aktivnost u obrtničkoj djelatnosti. Međutim, trend smanjenja broja obrta nastavlja se u narednim godinama što predstavlja veliki izazov za sektor gospodarstva, malog i srednjeg poduzetništva i obrtništva.

Struktura vlasnika obrta prema spolu, prikazana je u tablici broj 28 iz koje je vidljivo da u strukturi vlasništva obrta dominiraju muškarci, što ukazuje na potrebu donošenja posebnih mjera i poticaja za poduzetnice, obrtnice i one koje će to postati te poticaje koji će omogućiti educiranje poduzetnica za stjecanje novih znanja i vještina o poduzetništvu i u poduzetništvu.

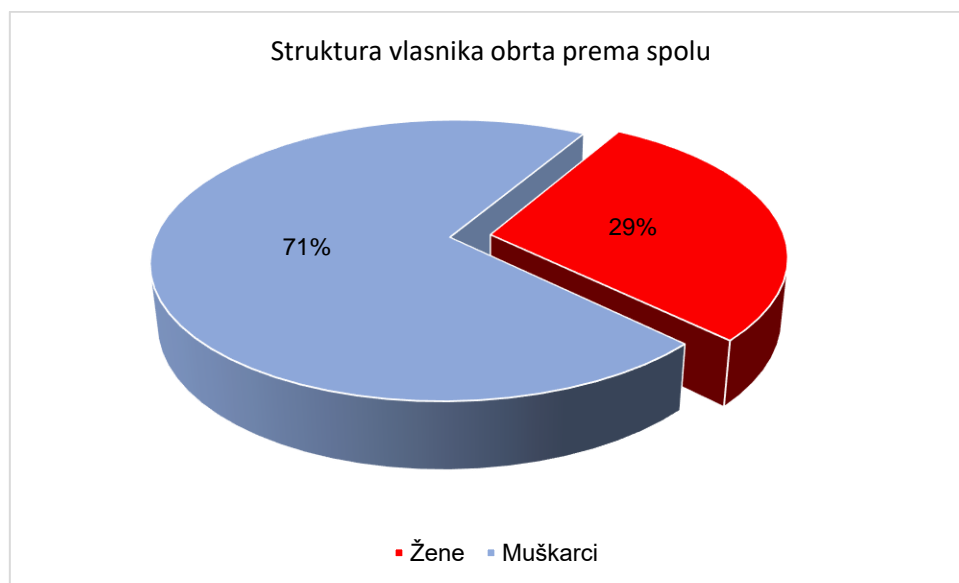
Tablica 29: Struktura vlasnika obrta prema spolu na području grada Novske na dan 30.9.2017. godine

Spol	Ukupno
Žene	85
Muškarci	210

Izvor: Udruženje obrtnika Novska, 30.9.2017.

Struktura vlasnika obrta na području grada Novske izražena u postotku prikazana je u grafikonu broj 28.

Grafikon 28: Struktura vlasnika obrta na području grada Novske na dan 30.9.2017. godine

Izvor: Udruženje obrtnika Novska, 30.9.2017. Godine

U ukupnoj strukturi vlasnika obrta udio muškaraca koji su vlasnici obrta iznosi 71 %, dok udio žena u ukupnoj strukturi vlasništva obrta iznosi svega 29 %. Bespovratne državne potpore za žene jedna su od najvažnijih mjera za unaprjeđenje položaja žena u obrtništvu.

Republika Hrvatska je jedna od rijetkih zemalja koja je donijela Strategiju razvoja poduzetništva žena za razdoblje od 2014. do 2020. godine. Strategija je dugoročno usmjerena na kontinuiranu provedbu aktivnosti kojima se utječe na promjene u vrijednosnom sustavu, ponašanju i okolini, a srednjoročno – do 2020. godine, želi se povećati broj žena koje pokreću poslovni pothvat kao i broj žena koje će postati vlasnice rastućih poslovnih pothvata. Stoga je u gradu Novskoj potrebno izraditi programe koji će imati za cilj poticanje osnivanja i razvoja, financiranja malih i srednjih gospodarskih subjekata u većinskom vlasništvu žena.

Temeljem Programa poticanja razvoja malog i srednjeg poduzetništva grada Novske do 2020. godine, jednom godišnje grad Novska raspisuje Javni poziv za dodjelu sredstava za razvoj mikro, malog i srednjeg poduzetništva odnosno za pokretanje i razvoj istih. Cilj je da se kroz sufinanciranje troškova za ulaganje u otvaranje i razvoj poduzetništva-obrtništva potakne interes za otvaranje novih subjekata te podizanje kvalitete postojećih poduzetnika-obrtnika.

3.7.2. Poslovne zone

Tablica 30: Površina poslovnih zona predviđenih PP SMŽ i PPUG Novska

R.BR.	NAZIV ZONE	POVRŠINA (ha)	
		PP SMŽ	PPUG NOVSKA
1.	Poslovno trgovačka zona	67,00	56,54
2.	Poslovna zona Zapad	76,00	60,06
3.	Poslovna zona Novska	108,00	102,09
4.	Poslovna zona Istok	79,00	50,33
UKUPNO		330,00	269,02

Izvor: Službeni vjesnik 27/2017.

Poduzetničke zone, prema članku 3. Zakona o unapređenju poduzetničke infrastrukture (NN 93/13; 114/13; 41/14), infrastrukturno su opremljena područja definirana prostornim planovima, namijenjena obavljanju određenih vrsta poduzetničkih, odnosno gospodarskih aktivnosti. Osnovna karakteristika poduzetničkih zona je zajedničko korištenje infrastrukturno opremljenog i organiziranog prostora od strane poduzetnika kojima se poslovanjem unutar poduzetničke zone omogućuje racionalizacija poslovanja i korištenje raspoloživih resursa poduzetničke zone, zajedno s ostalim korisnicima poduzetničke zone.

Osnovna namjena osnivanja i razvoja poduzetničkih zona je poticanje razvoja poduzetništva kao pokretačke snage lokalnog i regionalnog gospodarskog razvoja s ciljem povećanja broja gospodarskih subjekata na području grada, povećanje konkurentnosti poduzetnika, stvaranje mogućnosti za otvaranje novih radnih mjesta, porast proizvodnje i izvoza, povećanje prihoda, te ravnomjeran gospodarski razvoj.

Ukupna površina poduzetničkih zona definira se prostornim planom i odlukom o osnivanju, a uključuje zemljišne parcele namijenjene poduzetnicima i ukupnu površinu prometne i druge infrastrukture, namijenjene za obavljanje poduzetničkih aktivnosti unutar poduzetničke zone. Raspoloživa površina poduzetničke zone uključuje one zemljišne parcele koje su namijenjene poduzetnicima za obavljanje poduzetničkih aktivnosti unutar poduzetničke zone. Prema veličini, poduzetničke zone se dijele na mikro zone (do 10 ha), male zone (od 10 do 50 ha), srednje zone (od 50 do 100 ha) i velike zone (veće od 100 ha).

Na području grada Novske osnovane su dvije Poduzetničke zone i prikazane su u tablici 31:

Tablica 31: Poduzetničke zone na području grada Novske

Grad Novska	PZ Novska	85,57 ha
	PZ Zapad	34,00 ha

Izvor: Grad Novska

3.7.3. Poduzetničke potporne institucije

Prema Zakonu o unapređenju poduzetničke infrastrukture, odredbe članka 2. stavka 2. Zakona, poduzetničke potporne institucije kao dio ukupne poduzetničke infrastrukture definiraju se kao razvojne agencije, lokalne razvojne agencije, poduzetnički centri, poslovni inkubatori, poduzetnički

inkubatori, poslovni parkovi i drugi, odnosno to su registrirane pravne osobe zadužene za operativno provođenje mjera za razvoj gospodarstva i poduzetništva na lokalnoj (regionalnoj) i nacionalnoj razini, poticanje i privlačenje investicija te iniciranje i realizaciju projekta poticanja gospodarskog razvitka i poduzetništva, objedinjavajući rad gospodarskih subjekata, lokalnih i regionalnih poduzetničkih institucija, te visokoobrazovnih institucija i centara znanja.

Na području Županije djeluju potporne poduzetničke institucije HGK Županijska komora Sisak, HOK Obrtnička komora Sisačko - moslavačke županije, Savjetodavna služba sa svojim podružnicama na području Sisačko - moslavačke županije, regionalna razvojna agencija Sisačko-moslavačke županije SI-MO-RA, lokalne razvojne agencije u Petrinji, Glini, Kutini te Sisku. U Sisku djeluje i poduzetnički inkubator PISAK.

Razvojna Agencija Grada Novske – NORA značajan je subjekt razvoja poduzetništva. Također, u Novskoj je planirano osnivanje Poduzetničkog inkubatora PISMO.

Njihova uloga je razvoj poduzetništva na lokalnoj razini, jačanje suradnje poduzetnika s poduzetničkim potpornim institucijama te njihovo međusobno povezivanje i umrežavanje, a sve u cilju pomoći start up poduzećima, razvoju malog i srednjeg poduzetništva i razvoja gospodarstva na cijelom području.

3.7.4. Poduzetnički inkubator

Na području grada Novske tijekom 2017. godine započela je provedba projekta financiranog sredstvima EU fondova (Operativni program Kokurentnost i kohezija RH 2014.-2020.) koja će rezultirati osnivanjem Poduzetničkog inkubatora PISMO.

Uređenje i opremanje prostora poduzetničkog inkubatora omogućit će poduzetnicima s ovog područja da na lakši i efikasniji način obavljaju svoje poslovanje i otvore nova radna mjesta. Također će potaknuti osnivanje novih poduzeća/start up-ova i njihovo uspješno poslovanje i doprinos jačanju poduzetništva u ovom području.

Analizom postojećeg stanja poduzetničke infrastrukture, odnosno poduzetničkih zona, zaključeno je kako će poslovni inkubator svojim aktivnostima potaknuti nastavak ulaganja u poduzetničke zone i ohrabriti reaktivaciju zona koje bi se nalazile u neposrednoj blizini spomenute infrastrukture te zona koje bi usko surađivale s istim. Naime, inkubator će svojim poslovanjem, i prvenstveno privlačenjem novonastalih i već postojećih poduzeća, kreirati stimulirajuću gospodarsku klimu koja će stvoriti poticaj za nastanak novih i širenje već postojećih poduzeća, ali i poticaj za međusobnu suradnju na lokalnoj i regionalnoj razini s krajnjim ciljevima povećanja stope gospodarskog rasta, povećanja zaposlenosti te BDP po glavi stanovnika.

Ukupna površina Poduzetničkog inkubatora proteže se na 1213,27 četvornih metara neto korisne površine, a čine ju dvije građevine sa 26 funkcionalno prostornih jedinica. U navedenim objektima bit će smješteni uredski prostori za inkubaciju poduzetnika, prostor za usluge edukacija, prostori za korištenje 3D printera, mikroljeva i CNC stroja u skladu s namjenom Inkubatora i odabranih sektora – metalna industrija i razvoj video igara, multimedijalni prostor za održavanje raznih događanja korisnika prostora, prostor za grafičku i glazbenu produkciju.

3.7.5. Campus gaming industrije

Nastavno na aktivnosti i rezultate ostvarene provedbom projekta Poduzetnički inkubator PISMO te novog kurikulumu za zanimanje tehničar za razvoj video igara koji na području Sisačko-moslavačke županije počinje s primjenom u školskoj 2019./2020. godini planirane su brojne razvojne aktivnosti područja grada Novske.

Planirano je osnivanje i djelovanje Campusa gaming industrije koji će obuhvatiti osnivanje visokoškolske ustanove za obrazovanje stručnjaka u području gaming industrije odnosno industrije video igara u trajanju od 3 i 5 godina, izgradnju učeničkog i studentskog doma sa svim potrebnim popratnim sadržajima i uslugama, poduzetničkog akceleratora te dvorane vezane za potrebe razvoja e-sporta. Učenički dom će zadovoljiti potrebe za smještajem učenika Srednje škole Novska koja će od iduće školske godine također uvesti obrazovanje za zanimanje tehničar za razvoj video igara. Campus će se prostirati na prostoru veličine 60.000 četvornih metara i bit će prva ustanova takve vrste na području Županije. Studentima u Campusu bit će na raspolaganju i akcelerator razvoja poduzetništva. Na ovaj način Campus će na jednom mjestu omogućiti srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanje, istraživanje i razvoj te razvoj poduzetništva.

3.7.6. Ostali prostori poslovne namjene

Grad Novska raspolaže s poslovnim prostorima koji su u zakupu te s nekoliko kuća i stanova koji su u vlasništvu Grada Novske. Prikaz nekretnina i poslovnih prostora u vlasništvu nalazi se u tablici br 32.

Tablica 32: Nekretnine i prostori u vlasništvu Grada Novske

	RED BR	NAZIV JEDINICE IMOVINE	ADRESA	MJESTO	STATUS VLASNIŠTVA	NAMJENA NEKRETNINE
PROSTOR ZA POTREBE GRADA	1	Gradska vijećnica	TRG DR. FRANJE TUĐMANA	44330 NOVSKA	U postupku rješavanja vlasničkog prava	Javna/državna uprava
	2	Garaža - uz zgradu Grad. vijećnice	STARO SELSKA ULICA	44330 NOVSKA	U postupku rješavanja vlasničkog prava	Parkiranje
	3	Stara gradska knjižnica u Novskoj	ULICA KRALJA TOMISLAVA	44330 NOVSKA	Grad Novska i Republika Hrvatska	Javna/državna uprava
OŠASNA IMOVINA	4	Novska, poslovni objekti (Motoremont), ošasna imovina iza Marka Rupčića	POTOČNA ULICA	44330 NOVSKA	Vlasništvo Grada Novske	Potrebno odrediti
OSTALI POSLOVNI PROSTORI	1	Poslovno - stambena zgrada u Rajiću (centar)	TRG HRVAT. BRANITELJA 10	44323 RAJIĆ	Suvlasništvo Grada Novske i pravne osobe	Poslovno - stambena
TOR ZA ZA	1	Trg Đure Szabe 7 - jedna soba	TRG ĐURE SZABE 7	44330 NOVSKA	Podatak još nije dostupan	Poslovni prostor

2	Radnička (bivši Texas)	RADNIČKA ULICA 0	44330 NOVSKA	Vlasništvo Grada Novske	Poslovni prostor
3	Trgovina u društvenom domu u St. Grabovcu	STARI GRABOVAC 156	44330 NOVSKA	Vlasništvo Grada Novske	Maloprodajna/ uslužna djelatnost/ ugostiteljski objekt
4	Trgovina u društvenom domu Kozarice	KOZARICE 99	44322 LIPOVLJANI	Vlasništvo Grada Novske	Maloprodajna/ uslužna djelatnost/ ugostiteljski objekt
5	Prostor u društvenom domu Bročice	ULICA SVETOG MIHOVILA 96	44330 NOVSKA	Vlasništvo Grada Novske	Maloprodajna/ uslužna djelatnost/ ugostiteljski objekt
6	Prostor u društvenom domu Stara Subocka	STARA SUBOCKA 49 a	44330 NOVSKA	Vlasništvo Grada Novske	Maloprodajna/ uslužna djelatnost/ ugostiteljski objekt
7	Sklonište na Trg Đure Szabe 7	TRG ĐURE SZABE 7	44330 NOVSKA	Vlasništvo Grada Novske	Potrebno odrediti
8	Gradska kavana u Novskoj	TRG DR. FRANJE TUĐMANA 4	44330 NOVSKA	Vlasništvo Grada Novske	Maloprodajna/ uslužna djelatnost/ ugostiteljski objekt
9	Zgrada Novokom d.o.o. i Vodovod d.o.o.	ULICA ADALBERTA KNOPPA 1 a	44330 NOVSKA	Vlasništvo Grada Novske	Poslovni prostor
10	Ured Turističke zajednice grada Novska	ULICA KRALJA TOMISLAVA 2	44330 NOVSKA	Vlasništvo Grada Novske	Poslovni prostor
11	Radnička 1c - Udruga invalida SMŽ	RADNIČKA ULICA 1 c	44330 NOVSKA	Vlasništvo Grada Novske	Poslovni prostor
12	Trg Đure Szabe 7 - Udruga žena Iskra	TRG ĐURE SZABE 7	44330 NOVSKA	Vlasništvo Grada Novske	Poslovni prostor
13	A. Knoppa 1 - HSP Novska	ULICA ADALBERTA KNOPPA 1	44330 NOVSKA	Vlasništvo Grada Novske	Poslovni prostor
14	A. Knoppa 1- HSS Gradska organizacija Novska	ULICA ADALBERTA KNOPPA 1	44330 NOVSKA	Vlasništvo Grada Novske	Poslovni prostor
15	A. Knoppa 1 - HDZ Gradski odbor Novska	ULICA ADALBERTA KNOPPA 1	44330 NOVSKA	Vlasništvo Grada Novske	Poslovni prostor
16	A. Knoppa 1 - HNS Podružnica Novska	ULICA ADALBERTA KNOPPA 1	44330 NOVSKA	Vlasništvo Grada Novske	Poslovni prostor
17	A. Knoppa 1 - HVIDR-a	ULICA ADALBERTA KNOPPA 1	44330 NOVSKA	Vlasništvo Grada Novske	Poslovni prostor
18	Rajić, Sportska dvorana u društvenom domu	TRG HRVAT. BRANITELJA	44323 RAJIĆ	Vlasništvo Grada Novske	

Izvor: Grad Novska, obrada: Razvojna agencija SI-MO-RA d.o.o., 2017. godine

Poljoprivrednim proizvođačima s novljanskog područja, poduzetnicima i građanima na raspolaganju je gradska tržnica.

3.7.7. Turizam

Cijelo područje grada Novske karakteriziraju vrlo raznoliki i atraktivni prirodni krajobrazi.

Područje grada Novske zbog svog geografskog smještaja ima velike mogućnosti za razvitak turizma. Jedan od bitnih čimbenika je neposredna blizina Parka prirode Lonjsko polje, koje s površinom od oko 7667,57 ha (oko 15% ukupnog Parka prirode) obuhvaća prostor grada Novske.

Lonjsko polje je jedno od najvećih i najočuvanijih prirodnih poplavnih područja u Europi. Nizinske poplavne šume hrasta lužnjaka i poljskog jasena predstavljaju najreprezentativnije komplekse šuma listača, ne samo u Europi, već u cijelom zapadnom palearktiku. Na europskoj karti „prirodnih posebnosti“, Lonjsko polje zauzima prva mjesta: jedno je od posljednjih područja u Europi gdje je tradicijsko pašarenje očuvano, selo Čigoč je prvo proglašeno selo roda u Europi, u selu Krapje, selu graditeljske baštine, nalazi se jedinstven primjer tradicijske drvene arhitekture u okolišu poplavnih nizina karakteristične linijske prostorne organizacije sela.

Najveći kompleksi prirodnih i očuvanih poplavnih nizinskih šuma u Europi nalaze se na području Parka prirode Lonjsko polje. Površinom od 50 650 hektara jedno je od najvećih zaštićenih močvarnih područja u dunavskom porječju. Velika biološka vrijednost ovog područja razlog je zbog kojeg je ono uključeno i u ekološku mrežu NATURA 2000. Identitet ovog močvarnog područja čine izvorne životinjske pasmine – hrvatski posavac, slavonsko-srijemsko podolsko govedo, posavska guska, posavski gonič i turopoljska svinja. U Lonjskom se polju gnijezdi velik broj ptica močvarica. Bijeje i crne rode, žličarke, razne vrste čaplji, štekavci i orlovi kliktaši hrane se na barama i pašnjacima Lonjskog polja. Dva područja unutar Parka, Krapje Đol i Rakita, proglašeni su posebnim ornitološkim rezervatima. Krapje Đol prvi je proglašeni rezervat u Hrvatskoj.

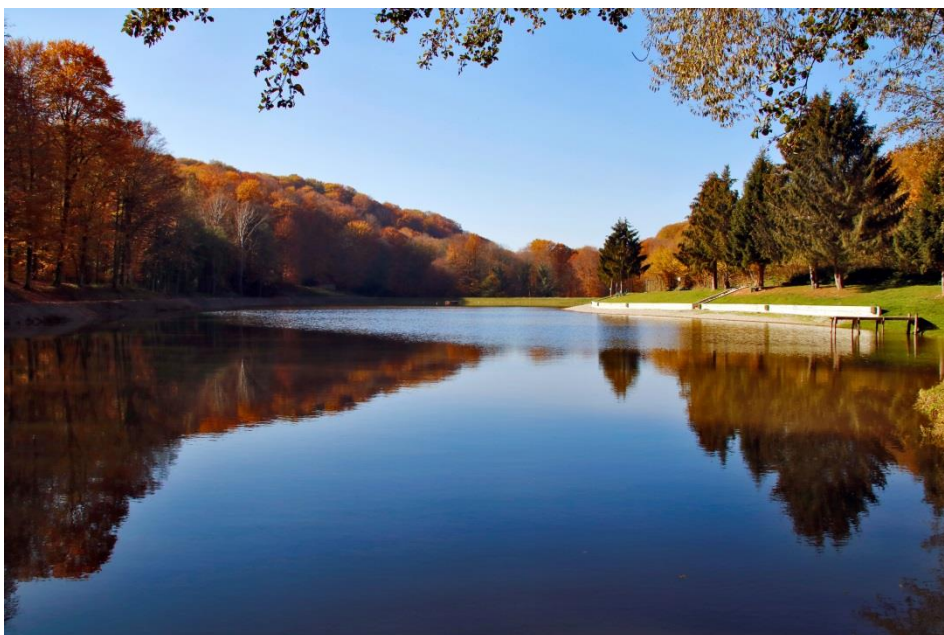
Brojne etnografske zbirke čuvaju tradicionalno pokućstvo, alate i tekstile. Tradicija živi i kroz nematerijalnu baštinu; ples, pjesmu i brojne usmene predaje.

Naselje Stara Subocka zaštićena je povijesno seoska cjelina koja na samom ulazu u Lonjsko polje predstavlja jedno od najljepših i najočuvanijih posavskih sela s kraja 18. i početka 19. stoljeća.

Tradicionalna arhitektura, očuvana priroda i tradicijska gastronomija izrazito su atraktivni za posjetitelje i ljubitelje kulturne baštine.

Među turističkim znamenitostima područja grada Novske izdvajaju se građevine kategorizirane kao kulturna dobra - Crkva sv. Luke Evanđeliste, Zgrada pošte, Zgrada Drapczinski i Zgrada hotela Knopp.

Novljansko jezero nalazi se nedaleko grada u netaknutoj prirodi okruženo brežuljcima. Do jezera su uređene šetnice kroz šumu, biciklističke i planinarske staze, staze za trčanje te plaža u dužini od oko 200 metara, kao i poseban dio koji je namijenjen najmlađim sugrađanima. Novljansko jezero je najposjećenije za vrijeme ljetnih događanja u sklopu manifestacije „Ljeto u Novskoj“ jer se dio događanja održava upravo na jezeru. Osim organiziranih programa, Novljansko jezero tokom cijele godine posjećuju rekreativci te je odlično izletišta za kupanje, roštiljanje i odmor u prirodi.

Slika 6: Novljansko jezero, autor fotografije: Željko Sajko-Saja

Međunarodni izviđački kamp Dupin – u organizaciji Izviđačkog odreda Zelena patrola, u kampu u Jazavici već nekoliko godina zaredom održava se Međunarodni izviđački kamp Dupin u koji dolazi mnoštvo izviđačkih grupa iz raznih europskih zemalja (Belgija, Francuska, Nizozemska, Njemačka, Engleska..) koji tokom ljetnih mjeseci, u sklopu svog boravka, obilaze znamenitosti i turističku ponudu na području grada Novske i Parka prirode Lonjsko polje.

„Lukina zagonetna staza“, turistička je ruta, projekt Turističke zajednice Grada Novske, čijim se obilaskom posjetitelji upoznaju s poviješću Novske, ali i turističkim potencijalima, lokacijama u gradu kao i radu TZ Novska. Staza se kontinuirano razvija dodatnim sadržajima.

Kod svake točke obilaska, osim priča o Novskoj, postavljaju se zagonetke iz zapisa „Narodni slavonski običaji“, župnika, pjesnika i etnologa Luke Ilića Oriovčanina, jedne od znamenitih osoba koja je obilježila Novsku, ali i hrvatsku kulturu, te je upravo njegov rad jedna od tema ovog turističkog obilaska u kojem se zaokružuje priča o gradu, od „novljanskog ogrca“, kroz stoljeća nastanka i razvoja Novske, osoba i događanja, sve do novije povijesti grada.

Tradicionalna vršidba žita i izložba starodobnih strojeva i alata nudi jedinstveni prikaz kompletnog procesa vršidbe i žetve na starinski način, uz puno popratnih sadržaja poput izložbe starodobnih traktora, vozila i alata te kulturno umjetnički i zabavni sadržaj.

Na OPG-u Vjera Ožoga posjetiteljima će biti prikazan proces stare žetve žita na razne načine, od ručne kose, preko konjske kose te drugih alata, te će posjetitelji imati priliku posjetiti i izložbu starih alata iz njihove zbirke, te promatrati kako se peče kruh u krušnoj peći od samih početak – mljevenje žita, prosijavanje, pravljenje tijesta. Posjetitelje očekuje i vožnja spretnosti starih traktora između prepreka te „Traktorska alka“.

Na području Grada Novske nalazi se i **farma nojeva** u mjestu Kozarice. Uz posjetu i upoznavanje s ovim, nekarakterističnim životinjama za novljansko područje, posjetiteljima se nudi mogućnost degustacije nojevih jaja te kupnja nakita i proizvoda rađenih od ljuske nojevih jaja.

Vikend aranžmani – posjetiteljima se tokom vikenda nude jednodnevni izleti koji vežu raznolikosti ponude lokalnih OPG-a, šetnju Lukinom zagonetnom stazom, posjet PP Lonjsko polje, obilazak Eko etno sela Strug, vožnju turističkim vlakićem, rekreaciju na Novljanskom jezeru te smještaj i hranu.

Cikloturizam

Cikloturizam predstavlja oblik turizma koji se odvija u visokovrijednom, ekološki očuvanom i prirodnom krajoliku. Razvojem cikloturizma, a time i razvojem cikloturističkih ruta mogu se povezati europske regije, podići kvaliteta boravka turista u destinaciji, razina životnog standarda lokalnog stanovništva te unaprijediti opće zdravstveno stanje stanovništva.

Trenutno u županiji postoji 25 županijskih i lokalnih biciklističkih ruta za cikloturiste i organizirane ture te iznajmljivanje bicikala, ali se još uvijek radi o turistima na individualnoj bazi te je potrebno uložiti veće napore u privlačenje ovog segmenta gostiju. U zadnjem desetljeću na području županije zabilježeni su brojni pokušaji razvoja različitih oblika turističkih proizvoda i usluga, što je rezultiralo i povećanim intenzitetom turističke aktivnosti.

Cikloturizam kako u svijetu tako i na području Sisačko-moslavačke županije i grada Novske pripada rastućim oblicima turističkih aktivnosti. Procjenjuje se kako će u europskim okvirima udio putovanja u kojima je bicikl glavno prijevozno sredstvo porasti u idućih deset godina za 10 %, a još je važnija spoznaja da je veliki postotak onih kojima je tijekom odmora vožnja biciklom dodatna aktivnost.

U pojedinim dijelovima Sisačko-moslavačke županije postoji ponuda za cikloturiste (organizirane ture, iznajmljivanje bicikala na području Parka prirode Lonjsko polje), međutim najvećim dijelom još uvijek se radi o turistima na individualnoj razini te je potrebno uložiti veće napore u privlačenje ovoga segmenta gostiju.

Tablica 33: Dolasci i noćenja u 2016. godini

Sisačko-moslavačka županija	PROMET	UKUPNO	DOMAĆI	STRANI	UKUPNO	DOMAĆI	STRANI
					INDEKS 2016/ 2015		
	dolasci	29 579	16 933	12 646	101,2	106	95,5
	noćenja	84 290	58 330	25 960	102,5	115,8	81,5
Novska	dolasci	527	225	302	59	41	87,8
	noćenja	1 467	870	597	116,7	118,7	113,9

Izvor: Državni zavod za statistiku, Statistički ljetopis 2016. godine

Razmatrajući podatke po gradovima najveći broj posjetitelja ima grad Sisak, a za njim slijede Kutina i Novska.

Za analizu podataka o broju dolazaka i broju noćenja turista u Sisačko-moslavačkoj županiji koristi se i jedinstveni informacijski sustav eVisitor Hrvatske turističke zajednice koji putem prijave i odjava turista u komercijalnim i nekomercijalnim smještajnim kapacitetima prati turistički promet te osigurava potrebne informacije za izvještavanje u statističke svrhe, kao i međusobnu suradnju tijela javne vlasti.

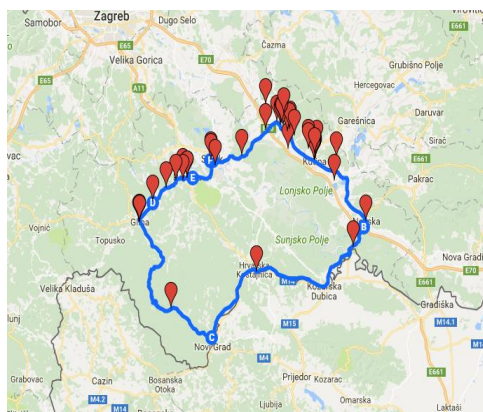
Pokazatelji turističkog prometa sustava eVisitor za gradove i općine u Sisačko-moslavačkoj županiji u 2016. godini, prikazani su u tablici 34.

Tablica 34: Pokazatelji turističkog prometa sustava eVisitor u gradovima i općinama Sisačko-moslavačke županije

Grad/Općina	Promet	Ukupno	Domaći	Strani
Gradovi				
Hrvatska Kostajnica	dolasci	742	340	402
	noćenja	1 934	906	1 028
Kutina	dolasci	4 176	1 456	2 720
	noćenja	6 677	2 713	3 964
Novska	dolasci	599	269	330
	noćenja	2 545	1 567	978
Petrinja	dolasci	1 189	877	312
	noćenja	4 010	3 310	700
Popovača	dolasci	977	257	720
	noćenja	2 489	1 399	1 090
Sisak	dolasci	6 379	3 199	3 180
	noćenja	15 184	7 224	7 960
Općine				
Gvozd	dolasci	37	0	37
	noćenja	260	0	260
Hrvatska Dubica	dolasci	98	5	93
	noćenja	254	13	241
Jasenovac	dolasci	236	67	169
	noćenja	366	103	263
Lekenik	dolasci	22	17	5
	noćenja	88	71	17
Lipovljani	dolasci	112	83	29
	noćenja	247	211	36
Martinska Ves	dolasci	12	0	12
	noćenja	31	0	31
Sunja	dolasci	3	2	1
	noćenja	17	16	1
Topusko	dolasci	14 825	9 915	4 910
	noćenja	48 565	37 992	10 573
Velika Ludina	dolasci	133	112	21
	noćenja	188	119	69

Izvor: Operativni plan razvoja cikoturizma u Sisačko-moslavačkoj županiji 2017.-2020.

Cikloturistička županijska ruta SMŽ 01 povezuje Sisak, Popovaču, Kutinu, Novsku, Jasenovac, Hrvatsku Dubicu, Hrvatsku Kostajnicu, Dvor, Glinu i Petrinju. Obilazi gotovo cijelu županiju te prolazeći kroz raznovrsne predjele pruža obilje kulturno-povijesnih sadržaja, autohtone gastronomske ponude, prekrasnih pejzaža, zanimljivosti i događanja, a predstavlja užitek na zanimljivim i zahtjevnim stazama za uporne bicikliste. Ruta se sastoji od 10 dionica od kojih dvije prolaze područjem grada Novske (Dionica 3: Kutina-Novska i Dionica 4: Novska-Jasenovac).

Slika 7: Cikloturistička županijska ruta SMŽ 01

Izvor: Operativni plan razvoja cikloturizma u Sisačko-moslavačkoj županiji 2017.-2020.

Dionica 3: Kutina - Novska, od Moslavine, duljine rute 26,3 km na kojoj se moslavačka magistrala pretvara u slavonsku, ravnicom kroz urbanizirano područje, preko Lipovljana u kojem živi najveći broj različitih narodnosti u našoj zemlji do Novske s izuzetno bogatom turističkom ponudom kulturno-umjetničkih sadržaja, kvalitetnom gastronomskom ponudom, parkovnom arhitekturom i Trgom dr. Franje Tuđmana kao elementima slike grada te tri milijuna godina star fosil puža ogrca kao dio geološke baštine, a predstavlja suvenir i simbol Novske.

Sljedeća na toj ruti je dionica 4: Novska - Jasenovac, kratka slavonsko-posavska ravničarska ruta kroz plodna polja i malo, gotovo zaboravljeno selo Košutaricu pružajući uvid u život prije ovog doba, cijelim putem usporedno s Lonjskim poljem do Jasenovca. Moguće je obići Spomen područje Jasenovac, prošetati ili se biciklom provesti kroz mjesto bogate gastronomske ponude i objekata za udoban smještaj. Poznato je da velik broj atletičara potječe iz tog malog mjesta.

Slika 8: Prikaz obilježene biciklističke infrastrukture na dionicama 3 i 4 cikloturističke rute SMŽ 01

Izvor: Operativni plan razvoja cikloturizma u Sisačko-moslavačkoj županiji 2017.-2020.

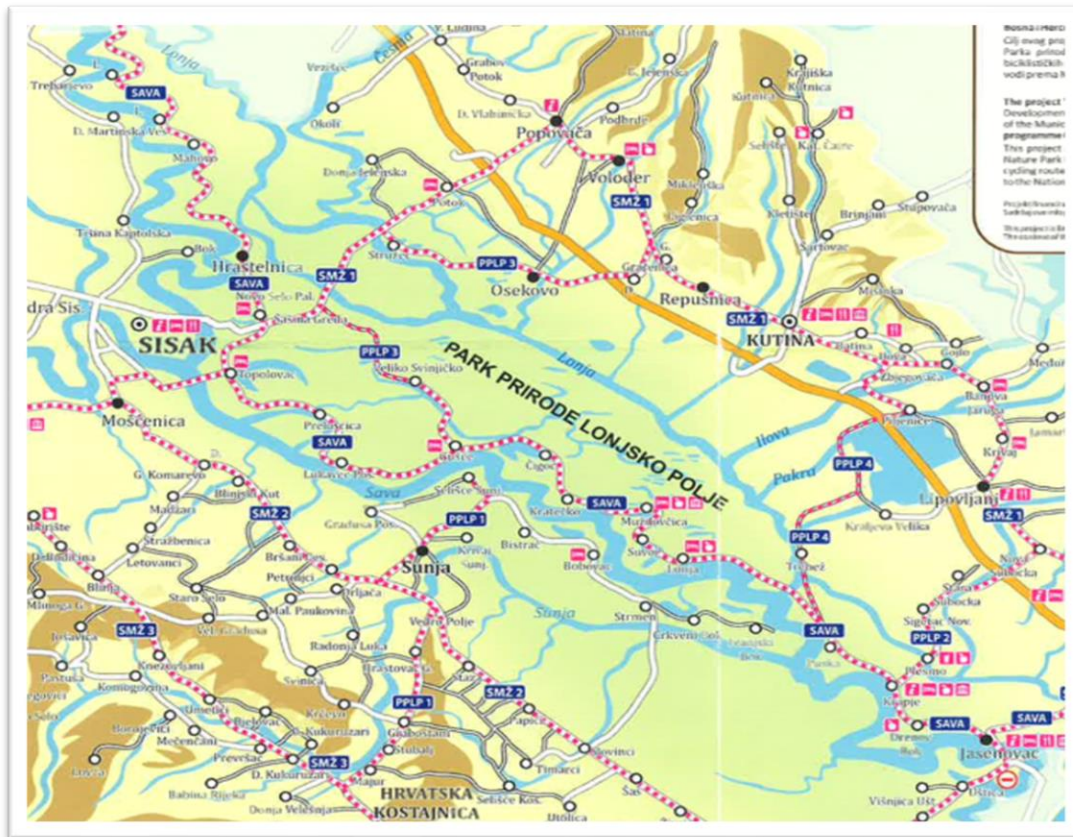
Cikloturistička nacionalna ruta Sava prolazi kroz Sisačko-moslavačku županiju u duljini od 124 km, povezuje gradove Sisak i Novsku, a može se nazvati žilom kucavicom Lonjskog Polja. Ujedno je i glavna prometnica koja povezuje sve turističke sadržaje unutar Parka prirode, koje je najveće zaštićeno područje ne samo u Hrvatskoj nego i u cijelom dunavskom porječju. Od mjesta Lijevo Željezno prateći tok rijeke Save kroz lijevu stranu Martinske Posavine, prolazi rubnim područjem

grada Siska, kroz naselja Galdovo i Topolovac nizinskom, asfaltiranom cestom ulazi u Lonjsko polje te nastavlja kroz Novsku do Borovca gdje prelazi u Brodsko-posavsku županiju.

Nizinskom ravnom cestom, ruta se nastavlja do Novske te preko Starog Grabovca i Rajića do Borovca, gdje ruta prelazi granicu Sisačko-moslavačke županije. Prikaz obilježene infrastrukture na Cikloturističkoj nacionalnoj ruti Sava nalazi se na slici 9.

Slika 9: Prikaz obilježene infrastrukture na Cikloturističkoj nacionalnoj ruti Sava

- RUTA** Biciklistička ruta
- Turističke informacije
- Smještaj
- Seoski turizam / OPG
- Restoran
- Zbirka, galerija, muzej
- Osvježenje

Trasa rute EuroVelo 14 kojom se pridonosi uključivanju Hrvatske i regije u projekt umrežavanja biciklističkih i cikloturističkih staza EuroVelo, a značajna je za Sisačko-moslavačku županiju, prikazana je u tablici 35.

Tablica 35: Dionice EuroVelo – Savske rute u RH značajne za područje Novske

HR/3	Sisak - Čigoć- Jasenovac - Novska	81 km 10 - 30 m	4A-77 km 4C-2 km 4D-2 km	5A-81 km 5B-78 km 5C-79 km 5D-81 km	0-6 %/73 km	66 km/state 11 km/county 4 km/ municipality	Train /Sisak – Sunja - Novska; Zagreb – Kutina – Novska - Vinkovci
HR/4	Novska - Okučan- Trnava – Gorice – Mačkovac - Vrbje	60 km 60 - 80 m	4A-32 km 4A1-15 km 4D-13 km	5A-60 km 5B-45 km 5C-60 km 5D-54 km 5F-6 km	0-6 %/59 km 6%-10 %/1 km	60 km/county	Train /Zagreb – Kutina – Novska - Vinkovci

Izvor: Operativni plan razvoja cikloturizma u Sisačko-moslavačkoj županiji 2017.-2020.

Osim navedenih, područjem grada Novske prolaze i sljedeće lokalne biciklističke rute:

Lokalna ruta PPLP 02 duljine 12 km, kao transverzala sjever - jug i istok - zapad, nizinskom nezahtjevnom trasom kroz zaštićena, bogata ribolovna područja, nizinsko poplavne šumske i močvarne predjele, spaja mjesta Krapje, Plesmo, Staru Subocku i Novu Subocku, a povezana je s Cikloturističkom županijskom rutom SMŽ 01 i Rutom Sava. Krapje, naselje nastalo krajem 17. stoljeća koje je 1995. godine zaštićeno kao selo graditeljske baštine, Plesmo, kao poznata ribička destinacija i mjesto proizvodnje kvalitetnih pčelarskih proizvoda na obiteljskom seoskom gospodarstvu, Stara Subocka, mjesto uz istoimenu rječicu, u kojem dominira vrlo vrijedna crkva Pohođenja Blažene Djevice Marije te znatan broj starih drvenih kuća koje spadaju u graditeljsku baštinu mjesta Stara Subocka, predstavljaju izazov poklonicima cikloturizma.

Kutina - Transverzalna ruta (istok - zapad) duljine 38 km koja prolazi kroz mjesta Garešnica, Kaniška Iva, Gojlo, Ilova, Piljenice, Lipovljani, Nova Subocka, Krapje i ruta **Kutina - Transverzalna ruta (sjever - jug)** duljine 84 km, trasom kroz Čazmu, Vrtlinsku, Veliku Ludinu, Okoli, Osekovo, Gornju Gračenicu, Kutinu, Batinu, Ilovu, Piljenice, Lipovljane, Novu Subocku i Krapje obuhvaća sve značajne kulturne i prirodne turističke atrakcije i objekte u područjima kojima prolazi.

Za područje Novske važna je i cikloturistička povezanost Sisačko-moslavačke i Brodsko-posavske županije koja se ostvaruje Savskom rutom koja prati tok rijeke Save i spaja se na Dunavsku biciklističku rutu do srednje Europe te predstavlja veliki potencijal razvoja biciklističkog turizma na cijelom području, umrežavajući postojeće biciklističke rute i staze kao atraktivne turističke proizvode.

Mogući smjerovi povezivanja s Brodsko-posavskom županijom postojećim rutama idu preko Osekova, Donje Gračenice, Lipovljana, Novske, Nove Gradiške, Brodskog Stupnika do Slavanskog Broda, zatim Banove Jaruge, Jamarice, Prekopakre, Pakraca, Požege, Pleternice, Sibirja do Slavanskog Broda te trasom kroz Novo Pračno, Hrvatsku Dubicu, Jasenovac, Košutaricu, Mlaku, Novu Gradišku, Rešetare, Brodski Stupnik do Slavanskog Broda.

Tijekom 2017. godine provedbom projekta razvoja cikloturizma koji je sufinanciran sredstvima Ministarstva turizma postavljene su servisne stanice za bicikle (10 solarnih stupova za popravak bicikala na cikloturističkim rutama širom županije, na lokacijama: Sisak, Petrinja, Kutina, Novska, Novska-jug odmorište, Hrvatska Kostajnica, Hrvatska Dubica, Čigoć, Sunja, Glina), uređene su biciklističke staze u smjeru Bročice-Novska, izrađen je prometni elaborat za postavljanje oznaka cikloturističke rute Novska-Novska jug.

Slika 10: Cikloturizam u Novskoj, autor fotografije: Željko Sajko-Saja

Manifestacije

Lukovo u Novskoj

Blagdan Lukova, novljanskog nebeskog zaštitnika, slavi se 18. listopada već gotovo četiri stoljeća. Upravo taj datum obilježava se kao Dan Grada, te se u to svečano vrijeme posebno ulaže u prezentaciju grada, a suradnja svih gradskih institucija najbolje dolazi do izražaja. Za vrijeme obilježavanja Lukova, grad Novska postaje posebno "živ" i živopisan, jer kulturno bogatstvo grada pokazuje svu svoju raskoš. Bogati višednevni program proslave održava se diljem grada, gradskih institucija i ustanova, sportskih dvorana, s najviše sadržaja raspoređenih cijelim centrom grada.

Obilježavanje blagdana Sv. Luke odvija se prezentacijom tradicijskih obrta, rukotvorina, suvenira te autohtonih domaćih proizvoda i poslastica pod nazivom „Izvorno naše“ na novljanskoj šetnici, a raznolikost kulturne baštine i narodnih običaja kroz pjesmu i ples u punom svom sjaju najbolje dočaravaju tradicionalni folklorni susreti „Lukovo u Novskoj“. U sklopu manifestacije prezentira se razdoblje razvitka grada i prelaska građana Novske na građanski način života – prijelaz iz 19. u 20. stoljeće.

Učenici Osnovne škole Novska prezentiraju Starinsku učionicu i radionice, razne udruge se uključuju s realnim prikazima segmenata života tog doba, koji se može vidjeti prikazom „Života Novljana kroz povijest“ , na ulicama se nalaze glazbenici odjeveni u prigodne kostime iz tog razdoblja, ustanove svoj

program obogaćuju tradicijskim elementima. Program Lukova se iz godine u godinu nadopunjuje novim sadržajima.

Ljeto u Novskoj

Ljeto u Novskoj je najduža novljanska manifestacija koja tri mjeseca obiluje raznim događanjima od kulturno-umjetničkih, tradicijskih, sportskih i zabavnih. Uz već tradicionalna događanja Ljeto u knjižnici, Vršidba žita, Kino pod zvijezdama, Fashion day, Vatrogasni izazov, Izviđački kamp „Dupin“, folklorni susreti, motosusret, kazališne predstave, razni sportski turniri, svake godine se program manifestacije obogaćuje novim zanimljivim sadržajima.

Na Novljanskom jezeru u sklopu manifestacije, održavaju se razni sportski turniri i sadržaji, biciklijada, društvene igre, likovne kolonije, te posjetitelji mogu uživati u druženju uz kupanje i roštilj.

Maske do daske

Kako je veljača karnevalski mjesec, TZG Novske i Grad Novska pripremaju vlastiti, već tradicionalni, karneval pod maskama „Maske do daske“.

„Maske do daske“ bude niz pozitivnih asocijacija na tradiciju i zabavu, ples, prerusavanje, maskiranje, razuzdane povorke, pokladare, krafne, konfete. Najviše se raduju najmlađi koji svoje vesele i maštovite kreacije prezentiraju građanima povorkom kroz ulice grada i prigodnim programom u Sportskoj dvorani uz bogate nagrade.

Advent u Novskoj

Advent u Novskoj je tradicionalna blagdanska manifestacija koju veže posebno adventsko ozračje puno boja i svjetala, šarenih ukrasa, miris toplog kuhanog vina i blagdanskih kolača koji zavlada gradom. Posjetitelji mogu uživati u različitim sadržajima primjerenim blagdanskome duhu - klizalištu, dnevnim i večernjim događanjima, nastupu poznatih klizačkih klubova, raznim programima na ledu, prigodnim izložbama, čitaonicama, radionicama, predavanjima, kulturnim i glazbenim programima, predstavama i koncertima, sportskim turnirima, a najmlađi se posebno raduju posjeti i druženju sa svojim omiljenim djedicom u Kući Djeda Božićnjaka.

3.7.8. Poljoprivreda

Jedna od značajnijih grana gospodarstva na području grada Novske je poljoprivreda.

U strukturi ukupne površine grada Novske prirodni resursi koji obuhvaćaju poljoprivredne, šumske i vodene površine zauzimaju 28.305,7 ha ili 88,6% površine grada, odnosno poljoprivredne površine 13.836,65 ha ili 43,3%, šumske površine 14.061,8 ha ili 44,03%, te vodene površine 407,23 ha ili 1,27% površine grada.

Oko 43% područja Novske zahvaćaju obradive površine visoke kvalitete i bonitetne klase. Podzemna voda temeljnica pogoduje stvaranju livadsko-močvarnih biljnih pokrova. Poboljšanje kvalitete poljoprivrednog tla postignuto je i dodatnim meliorativnim zahvatima čime je osigurana zaštita od plavljenja. Opće ekološke prilike pogoduju rastu šume koja je relativno dobro očuvana. Od vegetacije ovom području uspijevaju hrast kitnjak i lužnjak, pitomi kesten, lipa, bukva, grab, joha, vrba, topola i sve kultivirano bilje. Od ukupno 14.061,8 ha šumskih površina na području grada, 13.382,19 ha nalazi se u državnom vlasništvu, odnosno 95,2%. Blizina šume i drvnih

sirovina omogućila je razvoj drvne i drvo-prerađivačke industrije na ovome području. Osim drveta, šumske regije izrazito su bogate drugim šumskim plodinama koje omogućuju pokretanje manufakturne proizvodnje, prerade i finaliziranja u prepoznatljive visokokvalitetne proizvode (gljive, kesteni, med..), te kvalitetnom divljači.

Livade i pašnjaci zauzimaju u većem dijelu krajnji istočni dio županije, odnosno područje iznad Novske. Zone livada i pašnjaka predstavljaju osnovnu bio – ekološku hranidbenu podlogu za razvitak stočarstva i označavaju veliki prirodni potencijal za razvitak proizvodnje zdrave hrane. Na nizinskim poplavljenim pašnjacima i šumama odvija se slobodna ispaša stoke, posebice na Mokrom polju – aluvijalnoj ravni ispunjenoj pleistocenim glinama, praporom i recentnim nanosima Save gdje se uzgaja visoko kvalitetna stoka (goveda i posavski konji).

Prema podacima iz ARKOD baze podataka na dan 31.12.2016. prema vrstama uporabe poljoprivrednog zemljišta i naselja u kojem je ista smještena, na području grada Novske prevladavaju oranice, pašnjaci i nasadi voćaka.

Tablica 36: Površine poljoprivrednog zemljišta (ha)

UKUPNO	ORANICE I VRTOVI	VOĆNJACI	VINOGRADI	LIVADE	PAŠNJACI
13.364	8.332	486	74	1.857	2.374

Izvor: Državna geodetska uprava, Područni ured za katastar Sisak, Odjel za katastar nekretnina Novska

Najveći je broj parcela oranica na području naselja Rajić, Stara Subocka i Brestača, površine pašnjaka najveće su u Paklenici, Kričkama i Jazavici, te površine pod voćnim vrstama u Borovcu, Rajčićima i Kozaricama. Površine pod nasadima vinograda su vrlo male, a na cijelo području nalazi se samo jedna ARKOD parcela pod staklenikom.

Veličina poljoprivrednih područja te broj parcela i na području grada Novske ukazuje na potrebu okrupnjivanja poljoprivrednog zemljišta. Najveći je broj parcela veličine do 3 ha ili od 3 do 20, a najmanje je onih veličine od 100 i 1.500 ha. Svega je jedno poljoprivredno gospodarstvo koje svoju proizvodnju obavlja na površini većoj od 1.500 ha.

Tablica 37: Broj i tip poljoprivrednih gospodarstava

R.BR.	TIP GOSPODARSTVA	BROJ GOSPODARSTAVA 14.12.2015.	BROJ GOSPODARSTAVA 2016.
1.	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo	625	641
2.	Obrt	9	8
3.	Trgovačko društvo	7	6
4.	Zadruga	5	5
UKUPNO		646	660

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Organizacija poljoprivredne proizvodnje najzastupljenija je u obiteljskim gospodarstvima dok je obrta, trgovačkih društava i zadruga znatno manje.

Kako je poljoprivreda i dalje dominantno zanimanje poljoprivrednika muškog spola tako i na području Novske. Od ukupno 641 obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva nositeljica je svega 27,6% odnosno 177.

Tablica 38: Nositelji gospodarstava prema spolu u 2016. godini

Naselje	Poljoprivredna gospodarstva			Obrti			Trgovačka društva			Zadruga		
	Ž	M	Ukupno	Ž	M	Ukupno	Ž	M	Ukupno	Ž	M	Ukupno
Borovac	3	18	21									
Brestača	17	60	77		1	1						
Bročice	7	26	33								1	1
Jazavica	7	34	41									
Kozarice	11	14	25									
Kričke		2	2									
Lovska	1		1									
Nova Subocka	9	24	33									
Novi Grabovac							1		1			
Novska	45	126	171	1	1	2		2	2		3	3
Paklenica		6	6									
Plesmo	3	6	9		1	1						
Rajić	13	28	41					1	1			
Roždanik	5	32	37		2	2		1	1			
Sigetac	14	11	25									
Stara Subocka	25	45	70		2	2		1	1		1	1
Stari Grabovac	6	18	24									
Voćarica	11	14	25									
Ukupno	177	464	641	1	7	8	1	5	6	0	5	5

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Vrsta proizvodnje: ratarstvo, stočarstvo, pčelarstvo i ekološka poljoprivreda.

3.8. STANJE OKOLIŠA

Za praćenje stanja okoliša potrebne su relevantne informacije o stanju i trendovima u okolišu, djelovanju i učinku ljudskih aktivnosti (sektorskih opterećenja) te njihovom utjecanju na sastavnice okoliša i zdravlje ljudi nekog područja i predstavljaju osnovu za utvrđivanje efikasnosti planiranih mjera, kao i daljnje i sustavno djelovanje u procesima zaštite okoliša.

Izradom pregleda stanja okoliša po pojedinim sastavnicama (zrak, klimatske promjene, vode, tlo, biološka raznolikost, okoliš i zdravlje) i sektorskih opterećenja (prostor i stanovništvo, energetika, industrija, poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo i akvakultura, promet, turizam, kemikalije i gospodarenje otpadom) utječe se na uspostavu funkcionalnijeg sustava zaštite okoliša te daljnjeg očuvanja i unaprjeđenja.

Na području grada Novske, za praćenje kvalitete zraka trenutačno su aktivne dvije mjerne postaje, kao dio državne mreže postaja Kutina-1 te lokalne mreže Vatrogasni dom-Kutina. Državnom mrežom upravlja DHMZ, dok podatke s lokalnih postaja prikuplja Zavod za javno zdravstvo SMŽ.

Praćenje podataka o količini i stanju (kvaliteti) voda provode Hrvatske vode sukladno godišnjem planu monitoringa, dok je Zavod za javno zdravstvo SMŽ, temeljem Plana monitoringa vode za ljudsku potrošnju, zadužen za prikupljanje podataka o ispravnosti vode, kao i za provođenje praćenja kakvoće voda za kupanje na području svih JLS-a te ih dostavlja Hrvatskim vodama. Stupanj opskrbljenosti stanovništva javnom vodoopskrbom je veći od 50% u gradovima Novska, Kutina i Popovača te općini Jasenovac, dok se dio stanovništva opskrbljuje vodom iz lokalnih vodovoda ili vlastitih zdenaca.

U svrhu praćenja stanja vodotoka i utjecaja otpadnih voda, provode se analize vodnih tijela na kojima je utvrđeno prekoračenje standarda kakvoće okoliša kako bi se spriječio negativan utjecaj na žive organizme u vodi i općenito na stanje voda. Problem onečišćenja otpadnim vodama, u velikoj mjeri, predstavlja nepriključenost na javne sustave, pri čemu postojeći sustavi odvodnje uglavnom pokrivaju gradska područja i stupanj opskrbljenosti veći je od 50% u gradovima Novskoj i Kutini.

Prema Registru onečišćivanja okoliša emisijama u vode iz sustava javne odvodnje, prema brojnosti onečišćivača i ispuštenim količinama, pod većim pritiskom su vodotoci na području grada Kutine, a obzirom da u gradu postoji pročišćivač, on utječe na djelomično smanjenje koncentracija nekih štetnih tvari.

U cilju smanjenja štetnog djelovanja otpada na okoliš i ljudsko zdravlje, poduzimaju se aktivnosti u cilju sustavnog gospodarenja otpadom, sukladno strateškim i planskim dokumentima te donose Planovi gospodarenja otpadom za razdoblje 2017.-2022. čime se izvršavaju obveze sukladno odrednicama Zakona o održivom gospodarenju otpadom.

Za grad Kutinu izrađene su karte buke cestovnog i pružnog prometa te su provedene mjere smanjenja emisije buke koje su rezultirale postizanjem propisanih granica. Na području Popovače zabilježena su prekoračenja najviših dozvoljenih razina buke kao posljedice cestovnog i željezničkog prometa i postoji izrađena strateška karta buke samo za autocestu A3, ali nisu provedene nikakve mjere za smanjenje razine buke.

Elemente opće politike zaštite okoliša, između ostalog, čini odgoj i obrazovanje o zaštiti okoliša i održivom razvitku koji se provode na institucionalnoj razini u predškolskim, osnovnoškolskim i srednjoškolskim i visokoškolskim ustanovama, ali i u okviru izvaninstitucionalnog sustava (rad različitih vrsta udruga, programi izobrazbe i usavršavanja zaposlenika pojedinih državnih upravnih tijela). Obrazovne ustanove na području grada Novske koje sudjeluju u programu Eko-škola su OŠ Stjepana Kefelje i OŠ Vladimira Vidrića u Kutini, Tehnička škola Kutina, Dječji vrtić Kutina i Dječji vrtić 'Radost' Novska.

Kako je poljoprivreda jedna od najznačajnijih djelatnosti, u svrhu zaštite poljoprivrednih tala od onečišćenja, provode se mjere povećane kontrole nad primjenom agrokemikalija, kao i edukacije o racionalnijoj primjeni istih te održivom korištenju prirodnih resursa i očuvanju ugroženih staništa i vrsta, a potiče se porast broja proizvođača i površina pod ekološkom poljoprivrednom proizvodnjom.

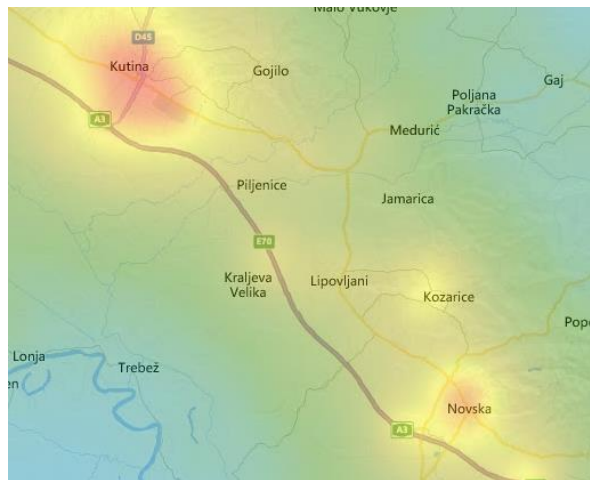
Pritisak na okoliš s višim razinama onečišćenja oko središta velikih industrija (Kutina zbog proizvodnje gnojiva i dušikovih spojeva), nastoji se smanjiti nadzorom nad emisijama onečišćujućih tvari

postizanjem propisanih nižih vrijednosti od propisanih graničnih i ciljnih vrijednosti, ali i poboljšanjima proizvodnih procesa, uz uzimanje u obzir prihvatnog kapaciteta okoliša.

Energetika kao djelatnost kroz proizvodnju i potrošnju energije može imati značajne negativne utjecaje na okoliš te se u cilju smanjenja radi na povećanju energetske učinkovitosti kao i okretanju k obnovljivim izvorima energije (OIE). Pojedini projekti za korištenje OIE na području grada Novske upisani su u Registar projekata i postrojenja za korištenje obnovljivih izvora energije i kogeneracije te povlaštenih proizvođača (Registar OIEKPP) koji je ustrojen kod Ministarstva gospodarstva.

Prema karti svjetlosnog onečišćenja vidljivo je svjetlosno onečišćenje u gradovima Kutina i Novska i prikazano je na slici 11.

Slika 11: Svjetlosno onečišćenje u gradovima Novska i Kutina

Izvor: <https://www.lightpollutionmap.info>

Miniranost područja

Kao izravna posljedica ratnih operacija u Domovinskom ratu ostala su područja onečišćena minskoeksplozivnim i neeksplozivnim ubojitim sredstvima. Ta područja grada Novske prikazana su na karti Hrvatskog centra za razminiranje.

SISAČKO-MOSLAVAČKA županija 73,842 km² MSP

Grad/općina	MSP km ²
Dvor	20,735
GLINA	6,953
Gvozd	0,125
Hrvatska Dubica	3,122
Jasenovac	3,459
NOVSKA	9,749
PETRINJA	13,905
SISAK	5,651
Sunja	9,521
Topusko	0,622

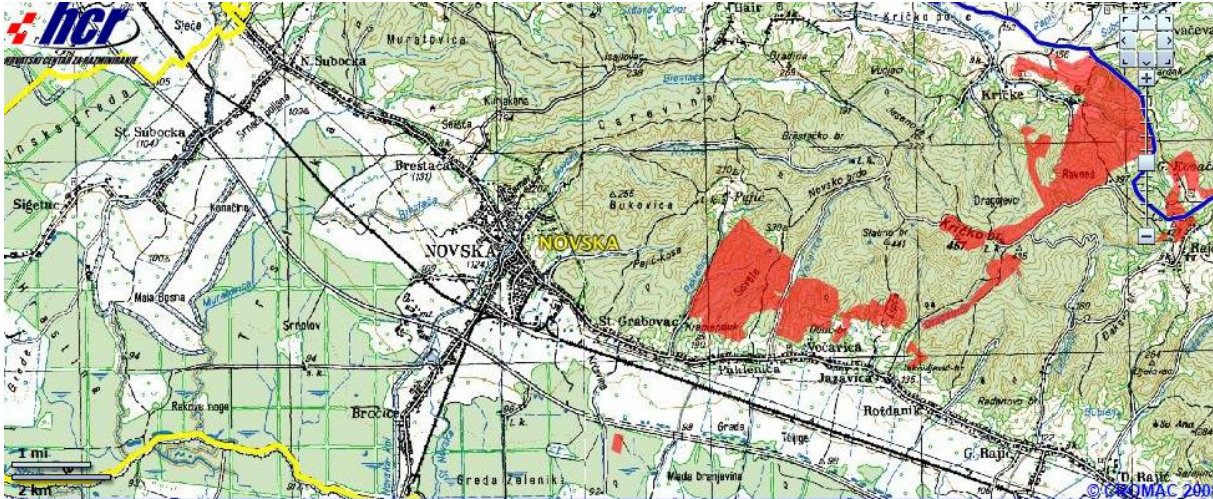

SISAČKO-MOSLAVAČKA
ŽUPANIJA ukupno (10):

73,842

Izvor: Hrvatski centar za razminiranje www.hcr.hr , rujan 2017.

Slika 12: Minski sumnjiva površina (MSP) na području grada Novske

Izvor: Hrvatski centar za razminiranje, www.hcr.hr , rujan 2017.

3.9. DRUGA PODRUČJA RELEVANTNA ZA RAZVOJ

U skladu sa Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 147/14 i 123/17), Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije provodi postupak ocjenjivanja i razvrstavanja svih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u Republici Hrvatskoj prema indeksu razvijenosti. Izmjenama i dopunama Zakona koje su stupile na snagu 13. prosinca 2017. (Narodne novine, br. 123/17) unaprijeđen je pravni okvir koji se odnosi na postupak ocjenjivanja i razvrstavanja JLP(R)S-a prema stupnju razvijenosti te način utvrđivanja potpomognutih područja.

Novi model izračuna indeksa razvijenosti temelji se na stručnoj podlozi „Evaluacija postojećeg i prijedlog novog modela za izračun indeksa te izračun novog indeksa razvijenosti jedinica lokalne i područne samouprave u Republici Hrvatskoj“ koju je za potrebe Ministarstva izradio Centar za lokalni ekonomski razvoj Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci. Po donošenju izmjena i dopuna Zakona, a slijedom izrađenoga novoga modela izračuna indeksa razvijenosti, donesena je nova Uredba o indeksu razvijenosti (Narodne novine, br. 131/17, u daljnjem tekstu: Uredba). Uredba utvrđuje pokazatelje za izračun indeksa razvijenosti, njihov izračun i izvore podataka te način izračuna indeksa razvijenosti.

U skladu s Uredbom, za izračun indeksa razvijenosti koriste se sljedeći pokazatelji:

1. prosječni dohodak po stanovniku
2. prosječni izvorni prihodi po stanovniku
3. prosječna stopa nezaposlenosti
4. opće kretanje stanovništva

5. stupanj obrazovanosti stanovništva (tercijarno obrazovanje)

6. indeks starenja.

Indeks razvijenosti je kompozitni pokazatelj koji se računa kao prilagođeni prosjek standardiziranih vrijednosti društveno-gospodarskih pokazatelja radi mjerenja stupnja razvijenosti JLP(R)S-a u određenom razdoblju.

Indeks razvijenosti omogućava mjerenje stupnja razvijenosti JLP(R)S-a u Republici Hrvatskoj. Razvrstavanje odnosno kategoriziranje svih teritorijalnih jedinica prema razvijenosti temelji se na suvremenom shvaćanju regionalne politike koja, premda koncentrirana na najmanje razvijena područja, potiče razvoj cjelokupnog državnog teritorija. Kategorizacija svih teritorijalnih jedinica omogućuje kvalitetnije uređenje ključnog pitanja razine regionalnih razvojnih poticaja. Izravnim povezivanjem razine regionalnih razvojnih poticaja s razinom razvijenosti, dobiva se kvalitetni okvir poticanja razvoja svih lokalnih i županijskih jedinica u skladu sa stupnjem razvijenosti pojedine jedinice. Također, ovaj pristup omogućuje uključivanje i isključivanje jedinica iz sustava potpomognutih područja sukladno promjenama stupnja razvijenosti.

Prema novom modelu, JLP(R)S-i se razvrstavaju u skupine razvijenosti pomoću distribucije ranga, pri čemu se uvijek polazi od prosječnog praga razvijenosti (indeks 100). Skupine razvijenosti predstavljaju jednake dijelove (polovine, odnosno četvrtine) u razdiobi po veličini uređenih nizova iznadprosječnih i ispodprosječnih vrijednosti indeksa razvijenosti za jedinice područne (regionalne), odnosno lokalne samouprave.

Jedinice lokalne samouprave razvrstavaju se u osam skupina:

- u I. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u zadnjoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u II. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u trećoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u III. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u drugoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u IV. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u prvoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u V. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u zadnjoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u VI. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u trećoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u VII. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u drugoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u VIII. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u prvoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave.

U skladu s člankom 36. Zakona status potpomognutih područja imaju sva područja ispod prosjeka razvijenosti Republike Hrvatske odnosno I.-IV. skupina jedinica lokalne samouprave i I.-II. skupina jedinica područne (regionalne) samouprave.

Grad Novska s indeksom razvijenosti od 98,048 je 318.-ta jedinica lokalne samouprave po razvijenosti u RH (od ukupno 556 JLS-a). Od svih 19 JLS-a u Sisačko-moslavačkoj županiji nalazi se na 7.-om mjestu (iza Siska, Kutine, Popovače, Lipovljana, Lekenika i Petrinje). Grad Novska razvrstan je u 4.-tu skupinu razvijenosti te time pripada potpomognutom području RH.

3.9.1. Međuregionalna i međunarodna suradnja

Grad Novska potpisao je Povelju o prijateljstvu i suradnji s Gradom Biogradom na Moru 2010. godine. Povelja prijateljstva i uspostava suradnje između Grada Novske i Grada Le Touvet (Republika Francuska) potpisana je 2012. godine. Ciljevi i sadržaj suradnje odnose se na uspostavu i održavanje prijateljskih odnosa oba grada, poticanje organizacija, tvrtki i ustanova na međusobnu suradnju te razmjenu informacija o znanja o svim relevantnim područjima razvoja, posebice o gospodarstvu, povijesti, jeziku, kulturi i športu.

Međunarodna suradnja utemeljena je i s Gradom Mengersdorfom (Savezna Republika Njemačka) 2013. godine. Poveljom o suradnji naglašen je razvoj prijateljskih veza, razmjene i suradnje između građana, udruga i organizacija iz područja umjetnosti, kulture, obrazovanja, sporta, gospodarstva i turizma.

Godine 2016. potpisane su Povelje o suradnji s gradovima Dugim Selom, Samoborom, Križevcima, Ivanić Gradom s ciljem razvoja prijateljskih odnosa i suradnje.

3.10. ANALIZA KAPACITETA LOKALNE SAMOUPRAVE

Tijela u sastavu Grada Novske čine gradonačelnik, zamjenici gradonačelnika, Gradsko vijeće, Upravna tijela i mjesni odbori.

Gradonačelnik je nositelj izvršne vlasti te u okviru prava i dužnosti jedinice lokalne samouprave zastupa Grad. Odgovoran je za obavljanje poslova državne uprave prenesenih u djelokrugu tijela grada.

Gradonačelnika, ako je duže vrijeme spriječen ili odsutan, u obavljanju njegove dužnosti zamjenjuje **zamjenik gradonačelnika** kojega on odredi. Obavljanje određenih poslova iz svoga djelokruga, gradonačelnik može povjeriti zamjeniku, koji je, u njihovu obavljanju, dužan pridržavati se uputa gradonačelnika. Povjeravanjem poslova zamjeniku gradonačelnik ne prestaje biti odgovoran za njihovo obavljanje.

Gradsko vijeće predstavničko je tijelo građana grada Novske i tijelo lokalne samouprave koje u okviru svojih prava i dužnosti donosi opće i druge akte te obavlja druge poslove u skladu s Ustavom, zakonom ili Statutom Grada Novske.

Gradsko vijeće ima sedamnaest članova izabranih na način određen zakonom (Statut Grada Novske).

Gradsko vijeće Grada Novske ima pravo odlučivanja o potrebama i interesima građana lokalnog značenja, kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a koji nisu Ustavom ili zakonom dodijeljeni državnim tijelima i to osobito poslove koji se odnose na:

1. uređenje naselja i stanovanje,
2. prostorno i urbanističko planiranje,
3. komunalne djelatnosti,
4. brigu o djeci,
5. socijalnu skrb,
6. primarnu zdravstvenu zaštitu,
7. odgoj i osnovno obrazovanje,
8. kulturu, tjelesnu kulturu i šport,

9. zaštitu potrošača,
10. zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša,
11. protupožarnu i civilnu zaštitu.

Mandat vijećnika Gradskog vijeća traje 4 godine.

Gradsku upravu čine tri upravna odjela: Upravni odjel za proračun i financije, Upravni odjel za društvene djelatnosti, pravne poslove i javnu nabavu i Upravni odjel za gospodarstvo, poljoprivredu, komunalni sustav i prostorno uređenje.

UPRAVNI ODJEL ZA PRORAČUN I FINACIJE

Poslovi Upravnog odjela za proračun i financije definirani su vođenjem poslova proračunskog računovodstva, brigom o naplati prihoda i trošenju javnog novca kroz dobro planiranje proračuna, pravovremenim izmjenama i dopunama proračuna te izvršenjem proračuna. Sve projekte i aktivnosti iz nadležnosti ostalih upravnih odjela nužno je provesti kroz različite evidencije proračunskog računovodstva u svrhu dobivanja kvalitetnih izvješća.

Osim sudjelovanja u izradi proračuna i izmjenama i dopuna proračuna, praćenje realizacije proračuna omogućeno je kroz proračunsko računovodstvo.

U sklopu poslova i zadaća iz svoje nadležnosti ovaj upravni odjel posebnu pozornost daje izradi zakonskih obrazaca. U zakonom predviđenom roku svi su financijski izvještaji (mjesečni, tromjesečni, polugodišnji i godišnji) predani nadležnim institucijama (Državni ured za reviziju, Ministarstvo financija), kao i proračun s izmjenama i dopunama.

UPRAVNI ODJEL ZA DRUŠTVENE DJELATNOSTI, PRAVNE POSLOVE I JAVNU NABAVU

Upravni odjel za društvene djelatnosti, pravne poslove i javnu nabavu (u daljnjem tekstu: Upravni odjel) obavlja poslove iz sljedećih oblasti:

obavlja poslove kojima se osiguravaju potrebe građana u području kulture, tehničke kulture, športa, području odgoja i obrazovanja te u području zaštite unapređenja kvalitete življenja i socijalne skrbi, predškolskog odgoja, te unapređenja zdravstvene zaštite, koji se odnose na : poslove iz samoupravnog djelokruga rada koji se odnose na praćenje stanja u području kulture, sporta, i tehničke kulture, izradu akata i prijedloga za osiguranje financijskih i materijalnih uvjeta za rad gradskih ustanova u kulturi, športu i tehničkoj kulturi te predlaganje programa javnih potreba u tim područjima, praćenje i poticanje rada udruga te drugih pravnih i fizičkih osoba u kulturi, sudjelovanje u pripremi i realizaciji kulturnih manifestacija, praćenje poslova iz djelokruga zaštite i očuvanje kulturnih dobara, koordiniranje provedbe projekta zaštite i očuvanje kulturne baštine koji se financiraju ili sufinanciraju iz proračuna Grada, sudjeluje u organizaciji sportskih manifestacija koje se odvijaju pod pokroviteljstvom Grada te suradnja sa Zajednicom športskih udruga Grada Novske i drugim subjektima od interesa za Grad, pripremu i predlaganje mjera na unapređenju i razvoju predškolskog odgoja, praćenje kretanja životnog standarda građana i predlaganje mjera za zaštitu i unapređenje socijalne skrbi na razini grada, utvrđivanje socijalnih programa i javnih potreba grada te predlaganje i provođenje različitih oblika pomoći socijalno ugroženim građanima, evidencije o imovini grada, rješavanje u prvom stupnju u upravnom postupku u području socijalne skrbi u skladu sa Zakonom, praćenje ostvarivanja programa, namjenskog i svrsishodnog korištenja proračunskih sredstava Grada te praćenje stanja i analize izviješća pravnih osoba osnovanih u područjima iz Upravnog odjela čija osnivačka prava ima Grad, obavlja poslove zastupanja Grada Novske iz

nadležnosti svih upravnih tijela Grada Novske pred nadležnim sudovima i upravnim tijelima temeljem punomoći Gradonačelnika, po zahtjevu nadležnih upravnih tijela pokreće odgovarajuće postupke iz njihovog djelokruga i vodi postupke sukladno njihovom očitovanju i dostavljenoj dokumentaciji, ulaže pravne lijekove, po posebnom odobrenju nadležnog tijela može priznati tužbeni zahtjev, povući zahtjev, zaključiti nagodbu ili odustati od redovnog ili izvanrednog pravnog lijeka, pribavlja podatke i spise kao i ostalu potrebnu dokumentaciju od upravnih tijela Grada Novske kao i drugih nadležnih javnih službi za potrebe obavljanja poslova zastupanja, izrađuje nacрте prijedloga akata Gradonačelniku u predmetima u kojima zastupa Grad, obavlja druge stručne poslove (obavještava Gradonačelnika o tijeku postupaka, obavještava upravne odjele i dostavlja im odluke nadležnih sudova i drugih tijela iz područja njihovog djelokruga u kojima je Grad stranka u postupku kao i sukladno sudskim odlukama nadležna tijela u okviru svog djelokruga postupanja sukladno sudskim odlukama u daljnjoj neposrednoj primjeni propisa i izradi akata, vodi pravne poslove naplate potraživanja, vodi odvojene evidencije o svim vrstama postupaka u kojima zastupa Grad, provodi upravne postupke određene zakonom, ostale imovinsko-pravne poslove od interesa za Grad, suradnja s upravnim odjelima u svezi izrade prijedloga plana nabave za nabavu roba, radova i usluga i objava plana nabave na internetskim stranicama grada, organiziranje i priprema natječajne dokumentacije u suradnji s drugim upravnim tijelima za koji se provodi postupak javne nabave, roba, radova i usluga sukladno odlukama nadležnih tijela, polugodišnja objava registra ugovora i okvirnih sporazuma na internetskim stranicama Grada, objava postupka javne nabave u Elektroničkom oglasniku javne nabave, vođenje jedinstvenog registra svih ugovora Grada, pripremu prijedloga očitovanja i drugih akata za potrebe Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave u žalbenim postupcima, objedinjavanje izvješća o postupcima javne nabave i dostavljanje nadležnim tijelima u okviru rokova koji su propisani zakonom, organiziraju i pripremaju sjednice Gradskog vijeća i radnih tijela Gradskog vijeća, obavlja stručna priprema i obrada sjednica Gradskog vijeća i radnih tijela Gradskog vijeća, izrađuju konačni tekstovi odluka i drugih akata koje donosi Gradsko vijeće i akti radnih tijela, prate i primjenjuju propisi iz djelokruga lokalne samouprave, dostava akata Gradskog vijeća na nadležni postupak tijelima državne uprave radi nadzora zakonitosti i brine o pravovremenoj objavi akata, prati i primjenjuje propise iz oblasti rada i radnih odnosa, obavlja poslove koji se odnose na rad mjesne samouprave koji nisu u nadležnosti drugih upravnih odjela, obavlja poslove koji se odnose na pripremu i provođenje izbora, priprema prijedlog Plana nabave i prijedloge akata o imenovanju Stručnih povjerenstava za provođenje postupaka javne nabave, izrađuje Prijedlog financijskog plana Stručne službe, sređuje i čuva izvornu dokumentaciju Gradskog vijeća i njegovih radnih tijela, obavlja poslove službenih protokola.

UPRAVNI ODJEL ZA GOSPODARSTVO, POLJOPRIVREDU, KOMUNALNI SUSTAV I PROSTORNO UREĐENJE

Upravni odjel za gospodarstvo, poljoprivredu, komunalni sustav i prostorno uređenje (u daljnjem tekstu: Upravni odjel) obavlja poslove iz sljedećih oblasti:

upravne i stručne poslove u vezi s poticanjem gospodarskih i poduzetničkih aktivnosti, poslove vezane uz poticanje poljoprivrede i turizma, kao i poslove vezane uz korištenje sredstava iz fondova Europske unije te poslove iz područja komunalnog sustava i prostornog uređenja, poslove pripreme, proučavanja i vrednovanja prijedloga programa i projekata u području gospodarstva, poljoprivrede i turizma te projekata koji se kandidiraju za korištenje sredstava izvanproračunskih izvora financiranja, poslove priprema i izvođenja aktivnosti promidžbe razvojnih potencijala i razvojnih projekata Grada usmjerenih privlačenju i poticanju ulaganja u te projekte, te uspostavljanja kontakata s

institucijama i osobama zainteresiranim za ulaganja, davanje pomoći i podrške pri izgradnji poslovnih zona, inkubatora i ostalih poslovnih potpornih institucija, sudjelovanje u ostvarivanju uvjeta za korištenje nekretnina u vlasništvu Grada u funkciji razvojnih programa, organiziranje provedbe programa kreditnih linija za poticanje poduzetništva, obavlja poslove iz područja razvoja gospodarstva i poduzetništva kroz izradu prijedloga strateških dokumenata, sudjeluje u organizaciji gospodarskih i turističkih manifestacija, poticanje i promocija gospodarskih i turističkih potencijala, predlaganje i provođenje aktivnosti za razvoj turističke djelatnosti te koordiniranje aktivnosti svih dionika iz područja turizma na razini grada kroz suradnju s Turističkom zajednicom Grada Novske, rješavanje u upravnim stvarima u prvom stupnju sukladno posebnim propisima, provođenje aktivnosti i poslovne suradnje s gradovima partnerima Grada i s ostalim međunarodnim subjektima, vođenje baze podataka o projektima na području grada, predlaganje, suradnja i koordiniranje pripreme i provedbe projekata sufinanciranih iz fondova te državnih tijela, izradu prijedloga općih i pojedinačnih akata te stručnih prijedloga za provedbu razvojnih mjera gospodarske i poljoprivredne politike na razini grada, predlaganje i provođenje mjera institucijske potpore u poljoprivrednoj proizvodnji, poticanje interesnog povezivanja poljoprivrednika te pružanje stručne pomoći proizvođačima, pogotovo obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, suradnju s državnim i drugim tijelima te pravnim osobama nadležnim za poslove iz nadležnosti Upravnog odjela, izrađuje prijedloge i provodi programe gradnje i održavanja objekata i uređaja komunalne infrastrukture, te rješava o drugim pravima i obvezama građana iz područja komunalnog gospodarstva u skladu s nadležnostima odjela, planiranje ravnomjernog razvoja i izgradnje građevina, pripadajućih objekata i uređenja komunalne infrastrukture u naseljima, izradu općih i pojedinačnih akata o komunalnom redu, vođenje upravnog postupka i rješavanje u prvom stupnju o komunalnom redu, te izvršavanje donesenih rješenja, vođenje upravnog postupka i rješavanje u prvom stupnju o obvezi plaćanja komunalnog doprinosa, komunalne naknade i druge naknade, kao i vođenje ovršnih postupaka, u skladu sa zakonom o komunalnom gospodarstvu, izdaje odobrenja za korištenje javnih površina, koordinacije komunalnih trgovačkih društava u vlasništvu grada, zaprimanje prijave građana i službenih osoba o oštećenjima i kvarovima komunalne infrastrukture, izrada prijedloga i provođenje drugih akata iz područja komunalnog gospodarstva, utvrđivanje i provođenje mjera za ostvarivanje i provedbu dokumenata prostornog uređenja, održavanje i razvoj geografsko informacijskog sustava Grada, izrada izvješća o stanju u prostoru i praćenje njegove provedbe, donosi rješenja o naknadi za zadržavanje nezakonito izgrađenih zgrada, poslove vezane uz postupak i izradu dokumenata prostornog uređenja, te javnu raspravu, daje mišljenja, suglasnosti ili posebne uvjete u postupcima izdavanja dozvola koje nadležna tijela i druge fizičke osobe zatraže od Grada, provođenje i drugih zakona, odluka i drugih propisa iz područja prostornog uređenja, planiranje razvoja, izgradnju, rekonstrukciju i održavanje objekata u vlasništvu Grada, poslove na investicijama i investicijskom održavanju: definiranje projektnih zadataka, izrada prijedloga troškovnika, praćenje izrade projektne dokumentacije, rješavanje imovinsko-pravnih odnosa, ishođenje akata temeljem kojih se može graditi, pripreme oko raspisivanja i provođenja natječaja, nadzor gradskih kapitalnih i drugih projekata, izrada troškovnika za manje složene sanacije i rekonstrukcije objekata komunalne infrastrukture i ostalih objekata u vlasništvu grada te stambenih zgrada u suvlasništvu, suradnja s izvođačima radova i sudjelovanje u tehničkim pregledima te pripremanje, organiziranje i praćenje provedbe mjera zaštite i unapređenja prirodnog okoliša, koordinacija u izradi i donošenju planova i procjena zaštite i spašavanja građana i imovine na području grada, sve druge poslove vezane uz obveze Grada u zaštiti i spašavanju koje proizlaze iz zakona i drugih podzakonskih akata, predlaganje programa zaštite okoliša u slučajevima onečišćenja okoliša lokalnih razmjera, koordinira izradom Plan

gospodarenja otpadom i njegovih izmjena, te praćenjem provedbe ovog Plana, predlaže i provodi odluke i druge akte iz područja gospodarenja otpadom i zaštite okoliša, obrada prijave šteta od elementarnih nepogoda, izradu prijedloga akata i vođenje postupka za dodjelu koncesija, upis u registar, praćenje izvršavanja koncesijskih ugovora i izrada propisanih izvješća, izrada prijedloga općeg akta o upravljanju nekretninama u vlasništvu grada, izradu prijedloga općih i pojedinačnih akata o zakupu i prodaji poslovnog prostora u vlasništvu Grada Novske, te provođenje natječajnih postupaka za prodaju i zakup, vođenje evidencije o poslovnim prostorima u zakupu i korištenju, postupci gospodarenja nekretninama u vlasništvu Grada: prodaja ili kupnja, zamjena, zakup, dioba suvlasništva, osnivanje služnosti, prava građenja, založnog prava i dr., izrada prijedloga općih akata o dodjeli stanova u najam, provođenje natječajnog postupka, izrada prijedloga ugovora o najmu, vođenje evidencije o stanovima i praćenje izvršenja sklopljenih ugovora, suradnja s upraviteljima stambenih zgrada, izrada prijedloga općeg akta i provedba natječajnih postupaka za korištenje javnih površina, donošenje rješenja o korištenju javnih površina u prvom stupnju i izvršenje istih, provedba postupaka bagatelne nabave za nabavu roba, usluga i radova iz područja upravnog odjela i druge poslove koje mu se stave u nadležnost sukladno Zakonu i općim aktima Grada.

Slika 13: Gradska vijećnica Novska, autor fotografije: Željko Sajko-Saja

MJESNA SAMOUPRAVA

Na području grada Novske osnivaju se mjesni odbori kao oblik neposrednog sudjelovanja građana u odlučivanju o lokalnim poslovima od neposrednog i svakodnevnog utjecaja na život i rad građana. Mjesni odbor se osniva za jedno naselje, više međusobno povezanih manjih naselja ili za dio grada koji u odnosu na ostale dijelove čini zasebnu razgraničenu cjelinu.

Na području grada Novske osnovani su sljedeći **mjesni odbori**:

- MJESNI ODBOR NOVSKA

- MJESNI ODBOR BOROVIĆI
- MJESNI ODBOR BRESTAČA
- MJESNI ODBOR BROČICE
- MJESNI ODBOR JAZAVICA
- MJESNI ODBOR KOZARICE
- MJESNI ODBOR NOVA SUBOCKA
- MJESNI ODBOR PAKLENICA
- MJESNI ODBOR PLESMO
- MJESNI ODBOR RAJIĆ
- MJESNI ODBOR ROŽDANIK
- MJESNI ODBOR SIGETAC
- MJESNI ODBOR STARA SUBOCKA
- MJESNI ODBOR STARI GRABOVAC
- MJESNI ODBOR VOĆARICA
- MJESNI ODBOR NOVI GRABOVAC
- MJESNI ODBOR KRIČKE

Savjet mladih Grada Novske

Savjet mladih Grada Novske je savjetodavno tijelo Gradskog vijeća koje je osnovano u cilju aktivnog uključivanja mladih u javni život grada Novske.

Mladima se podrazumijevaju osobe s prebivalištem na području grada Novske u dobi od petnaest (15) do trideset (30) godina života.

Savjet mladih Grada Novske ima 9 članova. Članovi savjeta mladih biraju se na tri godine.

U okviru svog djelovanja Savjet mladih:

- raspravlja na sjednicama savjeta mladih o pitanjima značajnim za rad savjeta mladih, te o pitanjima iz djelokruga predstavničkog tijela jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave koji su od interesa za mlade
- u suradnji s predsjednikom predstavničkog tijela inicira u predstavničkom tijelu jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave donošenje odluka od značaja za mlade, donošenje programa i drugih akata od značenja za unaprjeđivanje položaja mladih na području jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave, raspravu o pojedinim pitanjima od značenja za unaprjeđivanje položaja mladih na području jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave, te način rješavanja navedenih pitanja
- putem svojih predstavnika sudjeluje u radu predstavničkog tijela jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave prilikom donošenja odluka, mjera, programa i drugih akata od osobitog značenja za unaprjeđivanje položaja mladih na području jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave davanjem mišljenja, prijedloga i preporuka o pitanjima i temama od interesa za mlade
- sudjeluje u izradi, provedbi i praćenju provedbe lokalnih programa za mlade, daje pisana očitovanja i prijedloge nadležnim tijelima o potrebama i problemima mladih, a po potrebi predlaže i donošenje programa za otklanjanje nastalih problema i poboljšanje položaja mladih
- potiče informiranje mladih o svim pitanjima značajnim za unaprjeđivanje položaja mladih, međusobnu suradnju savjeta mladih u Republici Hrvatskoj, te suradnju i razmjenu iskustava s organizacijama civilnoga društva i odgovarajućim tijelima drugih zemalja

- predlaže i daje na odobravanje predstavničkom tijelu jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave program rada popraćen financijskim planom radi ostvarivanja programa rada savjeta mladih
- po potrebi poziva predstavnike tijela jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave na sjednice savjeta mladih
- potiče razvoj financijskog okvira provedbe politike za mlade i podrške razvoju organizacija mladih i za mlade, te sudjeluje u programiranju prioriteta natječaja i određivanja kriterija financiranja organizacija mladih i za mlade
- obavlja i druge savjetodavne poslove od interesa za mlade.

Gradske ustanove i trgovačka društva

U Novskoj djeluju četiri ustanove i tri trgovačka društva u većinskom vlasništvu Grada Novske.

USTANOVE

- Dječji vrtić "Radost" Novska
  - Gradska knjižnica i čitaonica „Ante Jagar“ Novska
  - Pučko otvoreno učilište Novska
  - Razvojna Agencija Grada Novske - NORA
- (više o navedenim ustanovama napisano je u prethodnim poglavljima)

TRGOVAČKA DRUŠTVA

- U većinskom vlasništvu Grada Novske su sljedeća trgovačka društva:
- "Novokom" d.o.o. za komunalno gospodarstvo
- "Vodovod_—Novska" d.o.o.
- Radio postaja Novska

Novokom d.o.o. za komunalno gospodarstvo

Na temelju Zakona o komunalnom gospodarstvu jedinice lokalne samouprave obvezne su bile osigurati trajno i kvalitetno obavljanje komunalnih djelatnosti te osigurati održavanje komunalnih objekata i uređaja u stanju funkcionalne sposobnosti.

Između ostaloga, odredbama citiranog zakona navedeno je da komunalne djelatnosti mogu obavljati trgovačka društva koje osniva jedinica lokalne samouprave.

Novokom d.o.o. za komunalno gospodarstvo trgovačko je društvo koje obavlja komunalnu djelatnost na području grada Novske, a osnovano je 16. svibnja 2001. godine.

Objekti društva smješteni su na površini od 400 m², a poslovni se prostor sastoji od upravne zgrade i skladišta rezervnih dijelova. Osim navedene lokacije, društvo upravlja prostorom nove gradske tržnice smještene u Novskoj, Radnička ulica 2.

Djelatnosti društva su: održavanje čistoće (skupljanje i odvoz komunalnog otpada), odlaganje komunalnog otpada, održavanje javnih površina, održavanje nerazvrstanih cesta, tržnice na malo, obavljanje pogrebnih poslova, obavljanje dimnjačarskih poslova i druge komunalne djelatnosti.

Cilj trgovačkog društva Novokom d.o.o. za komunalno gospodarstvo jest kvalitetnom i trajnom vodoopskrbom, odvodnjom otpadnih voda, održavanjem čistoće, odlaganjem komunalnog otpada, održavanjem nerazvrstanih cesta, javnih i zelenih površina poboljšati kvalitetu pružanja komunalnih usluga, a samim time i kvalitetu življenja sadašnjih i budućih generacija na području grada Novske.

Posebni cilj tvrtke jest zaštita okoliša koja podrazumijeva kontinuirano unapređenje sustava upravljanja okolišem u skladu s priznatim standardima i zakonima Republike Hrvatske.

Vodovod Novska d.o.o.

Tvrtka Vodovod Novska d.o.o. je javni isporučitelj vodne usluge. Osnovne djelatnosti Društva su javna vodoopskrba i javna odvodnja.

Vodoopskrba obuhvaća transport i isporuku pitke vode krajnjim potrošačima, dok odvodnja otpadnih voda znači prihvata otpadnih voda korisnika usluge te transport i ispuštanje u prirodni prijemnik.

U cilju zadovoljenja ovih javnih usluga, društvo se, trajnim održavanjem, brine o funkcionalnosti objekata komunalne infrastrukture za opskrbu pitkom vodom i odvodnju otpadnih voda. Također, temeljem zakonskih odredbi, ovaj isporučitelj javnih vodnih usluga jedini ima pravo priključenja objekata na komunalne vodne građevine, kao i utvrđivanja tehničko-tehnoloških uvjeta priključenja.

Misija društva je funkcioniranje u skladu sa Zakonom o komunalnom gospodarstvu, Zakonom o vodama, Zakonom o financiranju vodnog gospodarstva i Statutom društva, a osnovna zadaća je upravljanje i održavanje sustava javne vodoopskrbe i odvodnje.

Trenutačno najznačajniji je projekt Aglomeracija Novska kojim je predviđeno proširenje mreže sustava odvodnje u samom gradu Novska te u okolnim naseljima kao i izgradnja centralnog Uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. Također, predviđena je i rekonstrukcija dijela postojeće kanalizacijske i vodoopskrbne mreže.

Predmetna projektna dokumentacija se u tehničkom smislu može promatrati kroz dva glavna segmenta:

Projektiranje dijela sustava odvodnje otpadnih voda (cca. 42 100 m)

Proširenje otprilike 40.400 m kanala sa potrebnim crpnim stanicama.

Rekonstrukcija otprilike 1.700 m kanala mješovite odvodnje.

Projektiranje dijela vodoopskrbnog sustava

Rekonstrukcija otprilike 13.000 m vodoopskrbnih cjevovoda.

Projekt razvoja vodnokomunalne infrastrukture aglomeracije Novska vijedan je cca 98 milijuna kuna. Od ukupnog ulaganja oko 70% će se financirati iz potpore EU, a preostali dio do 30% iz nacionalnih sredstava. Lokalni dio koji će financirati JLS iznositi će oko 3,9 milijuna kuna. Krajnji rok za uspostavu cjelovitog sustava gospodarenja otpadnim vodama na području aglomeracije Novska je 31.12.2020. godine. Otpadna voda će se pročišćavati na uređaju s III. stupnjem pročišćavanja na uređaju kapaciteta 11.700 ES. Provedbom interventnih mjera postići će se adekvatna zaštita recipijenata na predmetnom području.

Koristi projekta za lokalno stanovništvo: viši standard života građana, poboljšanje zdravstvenih i sanitarnih uvjeta, pozitivan utjecaj na društvenu i gospodarsku obnovu grada Novske, uređenje pravilno raspoređene vodno-komunalne infrastrukture, priključenje većeg broja stanovništva na sustav javne odvodnje, tehnološki napredan uređaj za pročišćavanje otpadnih voda s visokim stupnjem pročišćavanja, zaštita kvalitete površinskih i podzemnih voda te očuvanje okolnih ekosustava s izuzetnom bioraznolikošću.

Radio postaja Novska

Radio postaja Novska na frekvenciji 88,3 Mhz jest radio s gradskom koncesijom od 1991. godine i od samog početka djelovanja i emitiranja programa imao je veliku ulogu u informiranju slušatelja s područja grada Novske te općina Jasenovac i Lipovljani, posebice u vrijeme Domovinskog rata. Programskom shemom, koja obuhvaća svu populaciju, uspio je steći povjerenje velikog broja slušatelja i poslovnih partnera te učvrstili poziciju gradskog radija. Kvalitetu programa RPN-a upotpunjuje različitost emisija kroz dnevni program, kroz izmjenu voditelja u eteru, a svatko od njih daje svoj pristup obradi pojedinih tema. Emisije novljanskog radija obuhvaćaju široka područja od kulture, obrazovanja, športa, poljoprivrede te svih segmenata društva. Obrađuje aktualne teme te donosi informacije iz svakodnevnog života s novljanskog, jasenovačkog i lipovljanskog područja te iz cijele Sisačko-moslavačke županije.

Radio postaja Novska nastoji gotovo sve teme iz javnog života aktualizirati kroz informativne emisije ili emisije informativno-edukativnog karaktera. Program traje od 7 do 17 sati, a nakon toga slijede reprize dnevnih emisija te noćni glazbeni program.

Radio postaja Novska ima šest stalno zaposlenih djelatnika i nekoliko vanjskih suradnika.

Emisije u programu RPN-a mogu se slušati i putem interneta na web portalu www.radionovska.hr.

Slika 14: Novska, autor fotografije: Željko Sajko-Saja

4. SWOT ANALIZA

Nakon izrađene Analize stanja pristupilo se izradi SWOT analize, odnosno analize razvojnih problema i razvojnih mogućnosti s ciljem daljnjeg definiranja strateških ciljeva, prioriteta i mjera.

SWOT je akronim nastao od riječi na engleskom jeziku:

Strengths – snage

Weaknesses-slabosti

Opportunities-mogućnosti/prilike

Threats-prijetnje

SWOT analiza je analitički okvir za dobivanje relevantnih informacija o području grada Novske i o okruženju u kojem djeluje sada i u budućnosti. Svrha analize je utvrditi snage i slabosti te mogućnosti i prijetnje u okruženju. Nalazi SWOT analize temelje se na pretpostavci da se najveći uspjeh postiže maksimiziranjem vlastitih snaga i prilika uz istovremeno minimiziranje prijetnji i slabosti.

SWOT analiza omogućila je prepoznavanje unutarnjih snaga i slabosti zajednice, ali i mogućnosti (prilika) i prijetnji (ograničenja) iz okruženja.

Tablica 39: SWOT analiza područja grada Novske

PREDNOSTI (SNAGE)	SLABOSTI
<p><u>Prirodni resursi, okoliš, infrastruktura</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Povoljan geoprometni položaj (Novsku obilježava <i>punkt 100.-og kilometra</i>-podjednaka udaljenost od većih centara prema zapadu (Zagreb) i prema istoku (Slavonski Brod) - Postojanje važnog željezničkog čvorišta (spajaju se dva ogranka međunarodnog 10.-og koridora, pruga iz smjera Dugog Sela i pruga iz smjera Siska) - Razvijena prometna infrastruktura (povezanost s autocestom A3 prolazi smjerom GP Bregana-Zagreb-Slavonski Brod-GP Bajakovo) - Blizina državne granice s Bosnom i Hercegovinom - Dobra telekomunikacijska infrastruktura i energetska infrastruktura (koridori magistralnih naftovoda i plinovoda koji se nalaze na području grada) - Dobra izgrađenost vodoopskrbne mreže - Značajni i očuvani prirodni resursi (blizina zaštićene prirodne baštine – Park prirode Lonjsko polje, poljoprivredne, šumske i vodne površine) <p><u>Gospodarstvo</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Orijentiranost prema prerađivačkoj	<p><u>Prirodni resursi, okoliš, infrastruktura</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Nesanirane velike štete na infrastrukturi uslijed ratnih djelovanja - Umanjena protočnost županijskih, lokalnih i nerazvrstanih cesta i neizgrađenost nogostupa - Nedostatno održavanje nerazvrstanih cesta - Nedovoljna povezanost prigradskih područja s gradskim središtem – javni prijevoz - Dotrajalost vodovodne mreže i nedovoljno izgrađen sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda - Nedostatak financijskih sredstava za izgradnju kanalizacijske mreže - Neizgrađenost vanjske hidrantne mreže - Nedovoljan udio odvojenog prikupljanja otpada (papir, staklo, metal, plastika, bio-otpad) - Veliki broj divljih deponija - Neizgrađenost plinske mreže – nedostatak financijskih sredstava za realizaciju projekta - Nedovoljno izgrađen sustav javne rasvjete – nedovoljna primjena ekoloških standarda u sustavu javne rasvjete <p><u>Gospodarstvo</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Stagniranje poduzetničkih aktivnosti kao

<p>industriji, građevinarstvu i trgovinskim djelatnostima (ostvaruju najveći prihod i zapošljavaju najveći broj radnika)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pozitivna vanjskotrgovinska bilanca (veći izvoz od uvoza) - Razvoj Poslovnih zona (trgovačka zona Zapad, zona Novska i zona Istok) definiran prostornim planom - Razvoj visokodobitne industrije računalnih igara (<i>gaming</i> industrije) - Obrtnička tradicija (proizvodno zanatstvo) - Sustavni poticaji za razvoj mikro, malog i srednjeg poduzetništva - Poticaji za pokretanje start-up poduzeća - Poticaji i podrška investitorima za ulaganje i pokretanja poslovanja u Poslovnim zonama - Razvijena mreža poduzetničkih potpornih institucija (Razvojna agencija SMŽ Simora - ispostava Novska, Poduzetnički centar Novska-u registraciji, Poduzetnički inkubator PISMO, Udruženje obrtnika Novska) <p><u>Poljoprivreda i šumarstvo</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Veliki potencijal u obradivim poljoprivrednim površinama visoke kvalitete i bonitetne klase - Veliki udio livada i pašnjaka (Mokro polje-ekološka hranidbena podloga za stočarstvo i konjogojstvo) - Potencijal vrijednih oranica, pašnjaka i nasada voćaka - Povoljni geografski i klimatski preduvjeti za razvoj poljoprivredne proizvodnje (ratarstvo, stočarstvo, pčelarstvo, ekološka poljoprivreda) - Poboljšana zaštita od plavljenja poljoprivrednog zemljišta (obavljeni dodatni meliorativni zahvati) - Veliki udio šumskih površina (hrast kitnjak i lužnjak, pitomi kesten, bukva, grab, lipa, joha, vrba, topola) - Postojanje tradicije drvne i drvo-prerađivačke industrije <p><u>Turizam</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Blizina značajne turističke destinacije 	<p>posljedica recesije</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nedovoljno aktivan i spor proces revitalizacije gospodarstva, obnove gospodarskih objekata, pokretanja proizvodnih procesa - Gubitak velikog broja radnih mjesta - Mali broj investitora u postojećim zonama - Nedovoljno aktivan pristup privlačenju investitora na područje grada Novske - Nerješeni imovinsko-pravni odnosi na postojećim gospodarskim objektima (koči brže pokretanje proizvodnog procesa) - Nedovoljna motiviranost gospodarskih čimbenika i loša educiranost poduzetnika - Nezadovoljavajuća stručna i obrazovna struktura zaposlenih s obzirom na potrebe cjelokupnog gospodarstva (u poduzetničkom i obrtničkom sektoru) - Nedovoljna informiranost poduzetnika o korištenju EU fondova i potpora na županijskoj i lokalnoj razini za inovativnu proizvodnju i otvaranje novih radnih mjesta - Nedovoljna podrška proizvodnim djelatnostima u malom i srednjem poduzetništvu - Nedovoljna konkurentnost domicilnih proizvođača na domaćem i stranom tržištu. <p><u>Poljoprivreda i šumarstvo</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Smanjivanje plodnih poljoprivrednih površina zbog napuštanja poljoprivredne proizvodnje - Rascjepkanost poljoprivrednih posjeda i parcela - Usitnjenost poljoprivredne proizvodnje i smanjenje stočnog fonda - Orijentiranost na nisko rentabilne ratarske kulture - Nedovoljna povezanost gospodarskih subjekata u poljoprivrednom sektoru i šumarstvu - Nepovoljna dobna struktura poljoprivrednog stanovništva (nositelji OPG-ova poljoprivrednici starije životne dobi) - Nedovoljno korištenje prirodnih
---	---

<p>Park prirode Lonjsko polje (bogatstvo biljnog i životinjskog svijeta, graditeljske baštine, tradicionalno poljodjelstvo i stočarstvo)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Blizina močvarnog područja koje čine tri polja: Lonjsko, Mokro i Poganovo (bogato florom i faunom) uključeno i u ekološku mrežu NATURA 2000. - Poticanje razvoja i provedbe kulturnih manifestacija - Uređena lovišta s bogatim fondom divljači - Izrađena Strategija turizma i kulturnog turizma grada Novske 2017.-2020. - Poticanje provedbe Operativnog plana razvoja cikloturizma u Sisačko-moslavačkoj županiji 2017.-2020. - Postojanje cikloturističke županijske rute SMŽ 01 (povezuje Sisak, Popovaču, Kutinu, Novsku, Jasenovac, Hrvatsku Dubicu, Hrvatsku Kostajnicu, Dvor, Glinu i Petrinju.) - Postojanje cikloturističke nacionalne rute Sava (povezuje sve turističke sadržaje unutar Parka prirode Lonjsko polje - najveće zaštićeno područje u cijelom dunavskom porječju, u mjestu Borovcu prelazi u Brodsko-posavsku županiju) - Čisto i atraktivno Novljansko jezero - nalazi se u netaknutoj prirodi, okruženo brežuljcima (uređene šetnice, biciklističke i planinarske staze, staze za trčanje, uređena plaža za kupače.) <p><u>Društvene djelatnosti</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Dobra obuhvaćenost djece predškolskog uzrasta, jasličke i vrtičke dobi, te programima namijenjenih predškolskoj dobi - Razvijen program osnovnoškolskog obrazovanja (kvalitetan odgojno-obrazovni rad, mogućnost uključivanja učenika u niz izvannastavnih aktivnosti, ekološko djelovanje, javne manifestacije, Učenička zadruga „Novljanski ogrc“ itd.) - Dobra pokrivenost programima srednjoškolskog obrazovanja i obrazovanja odraslih osoba (Srednja škola Novska, Pučko otvoreno učilište 	<p>ekoloških hranidbenih podloga (livada i pašnjaka u Mokrom polju-uzgoj visokokvalitetnih goveda i posavskih konja)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nezainteresiranost poljoprivrednih proizvođača u organizirane oblike djelovanja (zadruge, klasteri) radi povećanja konkurentnosti poljoprivrednih proizvoda na domaćem i stranom tržištu - Nepostojanje Programa gospodarenja privatnim šumama <p><u>Turizam</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Nedovoljno ulaganje u nove projekte vezane uz razvoj turizma na području grada Novske - Nepostojanje prepoznatljivog turističkog identiteta i branda grada Novske - Nedovoljno valorizirani te iskorišteni prirodni i kulturni potencijali za razvoj turizma - Nedovoljno umrežavanje svih dionika u sektoru turizma te njihov doprinos razvoju turizma na području grada Novske - Nedostatak promotivnih i marketinških aktivnosti (turistički vodič) - Nedovoljno iskorišteni prirodni resursi za razvoj turizma - Nedostatak kvalitetnih smještajnih kapaciteta u gradu Novskoj i nedostatak kvalitetnih usluga u ugostiteljstvu - Nedovoljan broj profesionalnih kadrova u turizmu - Nedovoljno promoviran i konzumiran lovni turizam <p><u>Društvene djelatnosti</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Loša demografska slika, starenje stanovništva, smanjeni natalitet i iseljavanje - Nedostatni smještajni kapaciteti u ustanovi za predškolski odgoj i jaslice (manjak prostora za smještaj djece vrtičke dobi) - Nepostojanje adekvatnog i opremljenog prostora u vrtićima za djecu s posebnim potrebama kao i dovoljno stručnog
---	--

<p>Novska-doškovanje, prekvalifikacije, usavršavanje i osposobljavanje)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dobra primarna zdravstvena zaštita - Aktivno civilno društvo (relativno dobro razvijena mreža različitih udruga i područja djelovanja) - Razvijen program javnih potreba u socijalnoj skrbi grada Novske <p>Upravljanje razvojem</p> <ul style="list-style-type: none"> - Proaktivna izvršna vlast (veliki broj projekata u pripremi i provedbi za sredstva programa Europske unije, ministarstava i regionalne razine) - Visoka razina identificiranih razvojnih projekata na području grada Novske - Vrlo dobro iskustvo u provedbi projekata u suradnji s nadležnim ministarstvima i fondovima - Visokoobrazovana radna snaga sa novim znanjima i vještinama koja radnu egzistenciju želi utemeljiti na lokalnom području - Formiran LAG Zeleni trokut (osnovni cilj –promocija održivog razvoja, oživljavanje gospodarstva i poboljšanje kvalitete života stanovnika) 	<p>kadra za specifične potrebe djece</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nepostojanje adekvatne ustanove za smještaj starih i nemoćnih osoba - Nedostajuća i manjkava sportska infrastruktura (kvalitetom ne prati potrebe brojnog i razvijenog civilnog društva) - Nedostatna primarna zdravstvena zaštita-osobito hitne medicinske pomoći (blizina auto-puta i granice s BiH) - Nedovoljno educirano stanovništvo o zdravom načinu života, nedostatnost preventivnog djelovanja od svih vrsta ovisnosti i nasilja - Nedostatna financijska sredstva za potporu rada civilnog društva (mnogobrojne novljanske udruge u kulturi, sportu, udruge djece i mladeži, tehničke kulture, vatrogastva, socijalne skrbi, lovstva) - Nedostatan broj uređenih i opremljenih prostora za slobodno vrijeme djece (nedostatan broj dječjih igrališta) <p>Upravljanje razvojem</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nedovoljna uključenost privatnog sektora u planiranje razvoja grada Novske i osmišljavanje inovativnih aktivnosti - Nedovoljno iskorišten potencijal civilnog sektora u doprinosu razvoju grada - Nepostojanje povezanosti između gospodarskog sektora i obrazovnih institucija na području grada Novske te visokoškolskih ustanova s područja Županije i šire
---	--

PRILIKE (MOGUĆNOSTI)	PRIJETNJE
<p>Prirodni resursi, okoliš, infrastruktura</p> <ul style="list-style-type: none"> - Intenzivnije korištenje vanjskih izvora financiranja, fondova Europske unije i nacionalnih fondova u području zaštite prirode, zaštite okoliša, unapređenja upravljanja prirodnom baštinom te za realizaciju infrastrukturnih projekata 	<p>Prirodni resursi, okoliš, infrastruktura</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nedovoljna i nedosljedna provedba zakonske regulative za sektor okoliša i zaštitu prirodnih resursa - Neodgovarajuće i nepropisno izgrađene privatne skupljajuće jame iz kojih se izljevaju fekalije u okoliš

- Jačanje svijesti građana o mogućnostima i potrebi zaštite okoliša i prirodnih resursa
- Iskorištavanje prednosti geoprometnog položaja za razvoj logističkih usluga
- Ekonomska eksploatacija – učinkovitije korištenje biomase (organski otpad iz poljoprivrede i šumarstva) i izgradnja sustava za toplinsku energiju pogotovo za potrebe grijanja u javnom sektoru (vrtići, škole, ambulante i sl.)
- Razvoj korištenja obnovljivih izvora energije

Gospodarstvo

- Unapređenje poduzetničke infrastrukture kroz programe Europske unije, nacionalne i lokalne programe razvoja malog i srednjeg poduzetništva
- Povezivanje i okrupnjavanje prerađivačke industrije u neki od oblika zajedničkog djelovanja na zahtjevnom domaćem i stranom tržištu-npr. klaster drvoprerađivača (najveći izvoznici)
- Razvoj socijalnog poduzetništva
- Povezivanje mikro i malih poduzetnika s većim gospodarskim subjektima
- Korištenje međunarodnih i domaćih gospodarskih sajmova za promociju proizvoda i usluga mikro, malih i srednjih poduzetnika i obrtnika s područja grada Novske
- Blizina srednjoškolskih centara i sveučilišta
- Razvoj novih tehnologija i inovacija
- Privlačenje investitora u Poslovne zone i novih investicija u grad Novsku (*greenfield* i *brownfield* investicije)- jače marketinške aktivnosti
- Jači i brži razvoj modernih tehnologija i IT sektora
- Izlazak na nova, napredna, suvremena i tržišno razvijena područja

Poljoprivreda i šumarstvo

- Bolje upravljanje i iskorištavanje otpadne drvene biomase, razvoj proizvoda veće dodatne vrijednosti
- Učinkovitija iskoristivost ekološki očuvanih poljoprivrednih područja-

- Nedovoljan interes stanovništva za priključak na vodoopskrbni sustav
- Nedostatak financijskih sredstava za izgradnju kanalizacijske mreže ili kolektora otpadnih voda
- Sporost državne administracije kod ishoda niza tehničkih dozvola za izgradnju, rekonstrukciju ili modernizaciju infrastrukturnih projekata
- Nedovoljno jasna zakonska regulativa po pitanju ulaganja i razvoja obnovljivih izvora energije

Gospodarstvo

- Često mijenjanje zakonskih i podzakonskih propisa (nesigurnost za investitore)
- Nedostatak ulagača domaćih/stranih iz djelatnosti s većom dodanom vrijednošću
- Centraliziranost fiskalnog sustava (visoki porezi i davanja državi)
- Moguća konkurencija- uređene poslovne zone u okruženju (Kutina, Jasenovac, Lipovljani)
- Nezainteresiranost poslodavaca za zapošljavanje osoba starije životne dobi (nedostatak novih znanja i vještina)
- Odljev radne snage svih profila – pogotovo visokoobrazovanih mladih osoba
- Slobodan protok radne snage, materijalnih dobara, usluga i kapitala (dolazak jeftinije radne snage, jeftiniji proizvodi i usluge)
- Nekonkurentnost domaće proizvodnje
- Otežan i spor pristup izvorima financiranja za mikro, malo i srednje poduzetništvo
- Siva ekonomija

Poljoprivreda i šumarstvo

- Nedostatno i sporo razminiravanje šumskih i poljoprivrednih površina
- Nepostojanje strategije i jasnog usmjerenja razvoju poljoprivrede i šumarstva
- Ugroženost šumskih površina – nekontrolirana eksploatacija šumskog

<p>podloga za razvitak stočarstva i proiozvodnje zdrave hrane</p> <ul style="list-style-type: none"> - Korištenje pašnjaka i šuma za slobodnu ispašu stoke – uzgoj visokokvalitetnog goveda i posavskih konja - Iskoristivost podzemnih voda za izgradnju sustava za navodnjavanje poljoprivrednih kultura tkz. „kap po kap“ - Okrupnjavanje poljoprivrednog zemljišta i rješavanje imovinsko-pravnih odnosa - Izgradnja staklenika i plastenika za proizvodnju povrtlarskih kultura - Postojanje pretpostavki za povećanje proizvodnje kvalitetnog mlijeka - Postojanje pretpostavki za daljnji razvoj pčelarstva 	<p>bogatstva u privatnom vlasništvu</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nedostatna briga o napuštenom poljoprivrednom zemljištu – plodna zemlja zarasta u šume - Spora i ograničena mogućnost okrupnjavanja poljoprivrednog zemljišta – parcele većinom u privatnom vlasništvu - Poljoprivredno stanovništvo – nositelji gospodarstava većinom osobe starije životne dobi - Globalizacija tržišta - uvoz jeftinijih poljoprivrednih proizvoda iz susjednih zemalja - Nekonkurentnost poljoprivredne proizvodnje i slaba kupovna moć stanovništva - Nedostatan broj investitora u poljoprivrednu proizvodnju
<p><u>Turizam</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Razvoj novih trendova u turizmu grada Novske (kulturni, agro turizam, turizam događanja, birdwatching) - Razvoj selektivnih oblika turizma koji će biti pokretač razvoja ruralnih područja i pokretač gospodarskog rasta - Jačanje konkurentnosti turističke ponude na području grada Novske (blizina Parka prirode Lonjsko polje) kroz povezivanje sa sličnim turističkim destinacijama - Porast potražnje proizvoda i usluga koje se temelje na autentičnom doživljaju, autohtonoj kuhinji i životu na seoskom domaćinstvu - Stvaranja turističkog identiteta grada Novske - Razvoj novih marketinških alata 	<p><u>Turizam</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Nedostatak financijskih sredstava za razvojne projekte u turizmu - Nedostatna povezanost turističke ponude i dionika sa Turističkom zajednicom Sisačko-moslavačke županije, gradovima/općinama u okruženju - Nedovoljna financijska potpora resornog ministarstva
<p><u>Društvene djelatnosti</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Stvaranje jednakih uvjeta za obrazovanje na cijelom području grada Novske - Razvoj predškolskog odgoja primjenom novih metodologija, znanja i vještina - Razvoj cjeloživotnog obrazovanja - Razvoj kulturnih ustanova kroz programe lokalne, nacionalne i međunarodne razine 	<p><u>Društvene djelatnosti</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Smanjenje broja stanovnika i sve veći broj starih i nemoćnih osoba i socijalno ugroženih osoba - Samnjenje broja djece - dovodi u pitanje opstanak škola i edukacijsko-obrazovnog kadra - Nedostatna ulaganja u suvremenu medicinsku opremu, infrastrukturu i medicinsko osoblje – stjecanje novih znanja i vještina - Nedovoljna financijska sredstva za očuvanje bogate kulturne, povijesne i prirodne baštine - Nedovoljna transparentnost rada udruga – neprezentiran program rada javnosti, nepodnošenje izvješća o utrošenim financijskim sredstvima, neumreženost udruga

<ul style="list-style-type: none"> - Razvoj kulture kroz programe Grada i povezivanje s drugim jedinicama lokalne samouprave i regijama - Jačanje civilnog društva 	<p><u>Upravljanje razvojem</u></p>
<p><u>Upravljanje razvojem</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Neravnomjeran regionalni razvoj i nedosljedna primjena Zakona o regionalnom razvoju i podzakonskih akata - Nedostatna povezanost nacionalnih, regionalnih i lokalnih razvojnih politika, programa i strategija - Nedostatak financijskih sredstava za kvalitetno upravljanje gradom, konstantna ovisnost o vanjskim izvorima financiranja
<ul style="list-style-type: none"> - Kontinuirana edukacija i stručno usavršavanje - Povezivanje s drugim jedinicama lokalne samouprave i županijama u planiranju i realizaciji zajedničkih razvojnih projekata - Čvršća poslovna suradnja i provođenje aktivnosti s gradovima partnerima - Korištenje sredstava EU fondova i programa za razvoj grada 	

5. STRATEGIJA RAZVOJA GRADA NOVSKE

Strategija razvoja grada Novske je temeljni razvojni dokument i strateško usmjerenje za ostvarenje zacrtanih ciljeva. Temelji se na ocjeni postojećeg stanja, jasno definiranoj viziji te na njima utemeljenim strateškim ciljevima i strateškim prioritetima razvoja. Ona predstavlja razvojni smjer grada u razdoblju do 2023. godine.

Vizija razvoja grada Novske predstavlja buduće, željeno stanje i postignuća u razvoju, a rezultat je suradnje svih sudionika koji su sudjelovali u procesu izrade Strategije.

5.1. VIZIJA

Novska je grad novih prilika za svoje stanovnike, gospodarstvenike, pouzdan partner investitorima, privlačan posjetiteljima, očuvan i moderan, otvoren i uključiv.

5.2. CILJEVI, PRIORITETI I MJERE

Strateški cilj 1. Gospodarski rast i nova radna mjesta

Prioritet 1.1. Poticanje razvoja poduzetništva i obrta

Mjera 1.1.1. Razvoj proizvodnje i prerađivačke industrije

Mjera 1.1.2. Poticanje obrtništva, malog i srednjeg poduzetništva

Mjera 1.1.3. Potpora primjeni i razvoju novih tehnologija i inovacija

Prioritet 1.2. Unaprjeđenje poduzetničke infrastrukture i investicijskog okruženja

Mjera 1.2.1. Poticanje opremanja i razvoja poduzetničkih zona

Mjera 1.2.2. Umrežavanje i razvoj poduzetničkih potpornih institucija i usluga

Mjera 1.2.3. Podrška investicijama i jačanje investicijskog okruženja

Prioritet 1.3. Razvoj turizma

Mjera 1.3.1. Povezivanje turizma, obrazovanja, poljoprivrede i potencijala kulturno-povijesne baštine

Mjera 1.3.2. Razvoj turističke infrastrukture, proizvoda i ponude

Mjera 1.3.3. Marketing i promidžba

Prioritet 1.4. Razvoj poljoprivredne proizvodnje i ruralnog prostora

Mjera 1.4.1. Poticanje ekološke poljoprivredne proizvodnje

Mjera 1.4.2. Modernizacija, povećanje proizvodnih i kapaciteta za preradu poljoprivrednih proizvoda

Mjera 1.4.3. Podrška udruživanju i umrežavanju poljoprivrednih proizvođača

Mjera 1.4.4. Poticanje povezivanja poljoprivredne i nepoljoprivredne djelatnosti na ruralnom području

Mjera 1.4.5. Marketinška priprema finalnih poljoprivrednih proizvoda

Strateški cilj 2. Mobilnost, komunikacija i održivi razvoj

Prioritet 2.1. Prometna povezanost

Mjera 2.1.1. Izgradnja i održavanje prometne i cestovne infrastrukture

Mjera 2.1.2. Unapređenje sustava prijevoza putnika i roba

Mjera 2.1.3. Potpora razvoju održive mobilnosti

Prioritet 2.2. Jačanje i modernizacija svih oblika komunikacije

Mjera 2.2.1. Razvoj i unapređenje informacijske i komunikacijske infrastrukture

Mjera 2.2.2. Razvoj interaktivnih oblika informiranja i komunikacije

Prioritet 2.3. Održivo upravljanje prirodnim resursima i zelenom infrastrukturom

Mjera 2.3.1. Očuvanje bioraznolikosti i održivo korištenje prirodnih resursa

Mjera 2.3.2. Održivo upravljanje javnim površinama i zelenom infrastrukturom

Prioritet 2.4. Zaštita i održivo upravljanje kulturno-povijesnom baštinom

Mjera 2.4.1. Valorizacija, zaštita i revitalizacija lokacija i objekata kulturno-povijesne baštine

Mjera 2.4.2. Očuvanje nematerijalne baštine i tradicijskih vrijednosti

Prioritet 2.5. Zaštita okoliša

Mjera 2.5.1. Razvoj, izgradnja i održavanje sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda

Mjera 2.5.2. Održivo gospodarenje otpadom

Mjera 2.5.3. Prevencija i ublažavanje posljedica klimatskih promjena

Mjera 2.5.4. Potpora razminiranju MSP-a

Prioritet 2.6. Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije

Mjera 2.6.1. Poticanje energetske učinkovitosti u javnom i privatnom sektoru

Mjera 2.6.2. Poticanje proizvodnje i korištenja obnovljivih izvora energije

Strateški cilj 3. Unaprjeđenje kvalitete života stanovnika i razvijena društvena infrastruktura

Prioritet 3.1. Potpora obitelji i demografskoj obnovi

Mjera 3.1.1. Poticanje povećanja broja novorođene djece

Mjera 3.1.2. Razvoj institucionalnih i izvaninstitucionalnih usluga potpore obitelji

Prioritet 3.2. Razvoj ljudskih resursa, obrazovanja, kulture i športa

Mjera 3.2.1. Razvoj programa ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

Mjera 3.2.2. Unaprjeđenje i modernizacija osnovnog, srednjeg i visokoškolskog obrazovanja

Mjera 3.2.3. Podrška cjeloživotnom učenju i obrazovanju u skladu s potrebama tržišta rada

Mjera 3.2.4. Unaprjeđenje športske infrastrukture i športsko-rekreacijskih programa

Prioritet 3.3. Razvijene zdravstvene i socijalne usluge

Mjera 3.3.1. Potpora programima prevencije i zaštite zdravlja

Mjera 3.3.2. Razvoj socijalnih usluga

Prioritet 3.4. Razvoj civilnog društva

Mjera 3.4.1. Potpora osnivanju, radu i umrežavanju udruga

Prioritet 3.5. Unaprjeđenje lokalnih usluga

Mjera 3.5.1. Prostorno planiranje i upravljanje razvojem

Mjera 3.5.2. Razvoj, modernizacija i održavanje objekata i sadržaja javne namjene

Sva tri strateška cilja imaju važna zajednička obilježja, odnosno formiraju jasna rješenja za identifikaciju problema, realni su i usmjereni na postojeće resurse.

5.3. RAZVOJNI PRIORITETI I MJERE

Strateški cilj 1. Gospodarski rast i nova radna mjesta

Usmjeravanjem razvoja i jačanjem podrške proizvodnji, uvođenjem novih tehnologija i tehnoloških procesa, primjenom načela energetske učinkovitosti i korištenjem obnovljivih izvora energije, uređivanjem institucionalnog okvira koji bi trebao osigurati poticajno i sigurno okruženje za obavljanje poslovnih aktivnosti na svim razinama i za sve djelatnosti industrije, kao i poticanjem ulaganja u nove i inovativne proizvode, doprinosi se snažnom rastu gospodarstva i osiguravaju stabilniji prihodi malim i srednjim poduzetnicima te poljoprivrednim gospodarstvima na području grada.

Gospodarsku i razvojnu politiku potrebno je temeljiti na izgradnji poticajnog, jednostavnog i sigurnog poslovnog okruženja u kojem je privatni sektor nositelj ekonomskog razvoja, odnosno osigurati lakše uvjete poslovanja poduzetnicima i investitorima. Kreiranjem preduvjeta za nastanak i razvoj poduzetničkih pothvata na području grada, kroz pružanje informacija, prijenos znanja, razvoj vještina te facilitiranje procesa umrežavanja poduzetnika, osigurati će se stabilan i trajni gospodarski rast, stvaranje novih i kvalitetnih radnih mjesta, demografska obnova i zaustavljanje iseljavanja.

Poticanjem gospodarstva ulaganjem u tzv. „generatore rasta“, sektore gdje taj rast ima najveći potencijal, a to je prvenstveno poljoprivreda (stavljajući u funkciju neiskorištenu poljoprivrednu površinu), turizam u kojem se prihodi mogu povećati investicijama u kvalitetne smještajne kapacitete, širenjem različitih turističkih ponuda i produljenjem turističke sezone, povećanjem interesa za ulaganjem u kontinentalni turizam pogotovo na ruralnim područjima, ulaganjem u industriju koja je godinama zanemarena i u kojoj se posebno treba poticati izvoznike, osigurava se ravnomjeran i stabilan gospodarski rast i otvaranje novih radnih mjesta u svim navedenim ključnim sektorima razvoja.

Ovaj cilj objedinjuje cjelovit i koherentan paket prioriteta i mjera gdje je posebna pozornost usmjerena na gospodarski rast i otvaranje novih radnih mjesta.

Prioritet 1.1. Poticanje razvoja poduzetništva i obrta

Gospodarski cilj grada Novske je razvoj malog i srednjeg poduzetništva i obrtništva. Grad Novska stvara preduvjete za daljnji razvoj poduzetništva i obrtništva omogućavanjem lakšeg pokretanja poslovanja, stvaranjem poticajnog okruženja, utvrđivanjem načina suradnje između znanstveno-istraživačkog i poslovnog sektora te umrežavanjem istraživanja, visokog obrazovanja i razvojno-proizvodnih poduzeća kako bi ojačao gospodarski potencijal te povećao broj novootvorenih radnih mjesta. Tradicionalni obrti nestaju, a pokretanje i razvoj onih koji koriste nove tehnologije, znanja i vještine tek su u početku nastajanja. Gospodarski rast značajan je u građevinskom sektoru, trgovini na veliko i malo, ugostiteljstvu i uslužnim djelatnostima dok se veliki naponi ulažu u projekte koji bilježe porast ulaganja u proizvodnju i prerađivačku industriju pogotovo za prerađivanje drva, proizvodnju hrane i tekstila.

Prioritet će biti proveden kroz mjere razvoja proizvodnje i prerađivačke industrije, poticanja obrtništva, malog i srednjeg poduzetništva te potpora primjeni i razvoju novih tehnologija i inovacija.

Strateški cilj 1. Gospodarski rast i nova radna mjesta	
Prioritet 1.1. Poticanje razvoja poduzetništva i obrta	
Mjera 1.1.1.	Razvoj proizvodnje i prerađivačke industrije
Cilj	Poticanjem projekata za ulaganje u razvoj proizvodnje i prerađivačkih pogona za prerađivanje drva, proizvodnju hrane, proizvodnju tekstila i drugih proizvodnih djelatnosti, ojačat će gospodarski potencijal uz povećanje

	broja novootvorenih radnih mjesta i zapošljavanja radne snage.
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Poticati proizvodne i razvojno tehnološki intenzivne procese u proizvodnji i prerađivačkoj industriji (pogoni za preradu drva, proizvodnju tekstila, hrane i drugih proizvodnih djelatnosti). • Razviti programe i mjere za unaprjeđenje podrške uvođenju novih tehnologija u proizvodne procese te ulaganja u nove i inovativne proizvode. • Poticati primjenu načela energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije. • Jačati konkurentnost proizvođača uvođenjem visokotehnološke proizvodnje i orijentiranost izvozu. • Osigurati potpore proizvodnji i prerađivačkoj industriji te brži i jednostavniji pristup financijskim sredstvima za unaprjeđenje proizvodnje (lakši pristup kreditima, jamstvima, sufinanciranje kamate i drugo). • Omogućiti edukativno - tehničku pomoć proizvođačima vezano uz mogućnosti financiranja projekata iz EU fondova i drugih izvora financiranja te pomoć u pripremi i razradi projektnih prijedloga.
Nositelji mjere	Grad Novska
Razdoblje provedbe	2018.-2023.
Izvori financiranja	Proračun grada Novske, Sisačko-moslavačka županija, resorna ministarstva, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Broj novih gospodarskih subjekata u proizvodnji i prerađivačkoj industriji (pogoni za preradu drva, tekstila, proizvodnju hrane i druge proizvodne djelatnosti) koji koriste razvojno i tehnološki intenzivne procese.</p> <p>Broj programa i mjera postojećim gospodarskim subjektima za unaprjeđenje podrške uvođenju novih tehnologija u proizvodne procese i ulaganja u nove i inovativne proizvode.</p> <p>Broj gospodarskih subjekata korisnika programa i mjera unaprjeđenja proizvodnje uvođenjem novih tehnologija u proizvodne procese i ulaganja u nove i inovativne proizvode.</p> <p>Broj gospodarskih subjekata koji u proizvodnim i prerađivačkim procesima primjenjuju načela energetske učinkovitosti i koriste obnovljive izvore energije.</p> <p>Broj gospodarskih subjekata koji su uvođenjem visokotehnološke proizvodnje i prerade ostvarili veću konkurentnost i povećali svoje izvozne kapacitete.</p> <p>Broj održanih edukacija o mogućnostima financiranja projekata iz EU fondova i drugih izvora financiranja i pomoć u pripremi i razradi projektnih prijedloga.</p> <p>Povećanje broja realiziranih kreditnih linija za pokretanje proizvodnje inovativnim i tehnološki naprednim metodama i/ili uvođenje novih tehnologija u proizvodne procese.</p>

Strateški cilj 1. <i>Gospodarski rast i nova radna mjesta</i>	
Prioritet 1.1. <i>Poticanje razvoja poduzetništva i obrta</i>	
Mjera 1.1.2.	Poticanje obrtništva, malog i srednjeg poduzetništva

Cilj	Omogućavanjem lakšeg pokretanja poslovanja gospodarskih subjekata, te stvaranjem poticajnog okruženja za jačanje gospodarskih aktivnosti, ulaganjem u visoki stupanj inovacija i rast postojećih gospodarskih subjekata, provođenjem aktivnosti kojima će se realizirati olakšanje poslovanja poduzetnika kroz osiguranje kvalitetnih obrazovnih programa, povećanjem konkurentnosti gospodarskih subjekata, bržim i jednostavnijim pristupom financijskim sredstvima za modernizaciju tehnologija, strojeva, alata i opreme, te otvaranje novih radnih mjesta, uvelike će se poboljšati ekonomska slika područja grada i okolice.
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Poboljšati ekonomsku uspješnost u sektorima proizvođačkih i uslužnih djelatnosti većim ulaganjem u istraživanje i razvoj, te većom primjenom digitalnih tehnologija. • Poticati promociju poduzetništva kroz pružanje potpore osnivanju novih poduzeća, rast broja aktivnih poduzeća i jačanje institucija koje pružaju potporu poduzetnicima. • Poticati poduzetnike i obrtnike na inovativan način poslovanja uvođenjem novih tehnologija u proces proizvodnje. • Edukacija poduzetnika i obrtnika o promidžbi i plasmanu svojih proizvoda i usluga za izlazak na nova tržišta. • Sufinancirati sudjelovanje poslovnih subjekata na gospodarskim sajmovima.
Nositelji mjere	Grad Novska
Razdoblje provedbe	2018.-2023.
Izvori financiranja	Proračun Grada Novske, Sisačko-moslavačka županija, resorna ministarstva, EU fondovi
Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Izrađena analiza ekonomske uspješnosti u sektorima proizvođačkih i uslužnih djelatnosti.</p> <p>Broj održanih promotivnih aktivnosti za pokretanje novih poslovnih subjekata i rast postojećih.</p> <p>Broj novih radnih mjesta i novozaposlenih osoba.</p> <p>Broj potpora poduzetnicima i obrtnicima za uvođenje novih tehnologija u proces proizvodnje.</p> <p>Broj pripremljenih projekata za financiranje iz sredstava EU fondova i drugih izvora</p> <p>Broj održanih edukacija o načinu promidžbe i plasmanu svojih proizvoda i usluga za izlazak na nova tržišta.</p> <p>Broj sudjelovanja poslovnih subjekata na gospodarskim sajmovima.</p> <p>Broj sudionika na sajmovima.</p>

Strateški cilj 1. <i>Gospodarski rast i nova radna mjesta</i>	
Prioritet 1.1. Poticanje razvoja poduzetništva i obrta	
Mjera 1.1.3.	Potpore primjeni i razvoju novih tehnologija i inovacija
Cilj	Utvrđivanjem načina suradnje između znanstveno-istraživačkog i poslovnog sektora u cilju razvoja novih proizvoda i usluga, poslovnih procesa i tehnologije, umrežavanjem istraživanja, visokog obrazovanja i razvojno-proizvodnih poduzeća kojima je svrha da gospodarstvu osiguraju napredak primjenom nove tehnologije i novih inovativnih proizvoda razvit će se nova suvremenija poduzeća i obrti. Poticanjem i

	davanjem potpore razvoju partnerstva između predstavnika poslovnog sektora, akademske zajednice, lokalne i regionalne samouprave postići će se rast produktivnosti, povećanje zaposlenosti te, u konačnici, nova dugoročna konkurentnosti.
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Poticati umrežavanje javnog, privatnog i znanstveno-istraživačkog sektora (podržavati rad partnerskog razvojnog vijeća, poticati transfer znanja, zajedničkih projekata, potpora udruživanju poduzetnika). • Omogućiti stručno usavršavanje poduzetnika i obrtnika (jačanje kapaciteta, poduzetničke kompetencije). • Poticati investiranja u znanstvena istraživanja, razvoj i korištenje novih tehnologija i inovacija u poslovanju. • Ojačati inovacijski potencijal gospodarstva, pružati podršku rastu i osnivanju inovativnih malih i srednjih poduzeća. • Poticati inovativan način poslovanja poduzetnika i obrtnika te modernizaciju poslovnih objekata, proizvodnih pogona i uvođenja ICT tehnologije. • Poticati razvoj novih proizvoda, usluga, procesa ili nove tehnologije koja će omogućiti unaprjeđenje proizvodnih procesa i povećanje konkurentnosti na razini pojedinog poduzeća, sektora ili gospodarstva u cjelini. • Edukacija poduzetnika o najnovijim tržišnim trendovima, novim tehnološkim procesima i proizvodnim postupcima. • Privlačiti izvorne strane investicije u visoko-tehnološke sektore i industrije u nastajanju ciljanom promidžbom sektora visoke i srednje-visoke tehnologije. • Priprema projekata za apliciranje na EU fondove, programe i druge izvore financiranja.
Nositelji mjere	Grad Novska
Razdoblje provedbe	2018.-2023.
Izvori financiranja	Proračun grada Novske, Sisačko-moslavačka županija, resorna ministarstva, fondovi EU , drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Broj umreženih dionika.</p> <p>Broj stručno usavršenih poduzetnika i obrtnika.</p> <p>Financijski iznos uložen u znanstvena istraživanja, razvoj, uvođenje novih tehnologija i inovacija u poslovanje.</p> <p>Broj novoosnovanih inovativnih malih i srednjih poduzeća.</p> <p>Broj poduzetnika i obrtnika koji su modernizirali i unaprijedili poslovanje uvođenjem ITC tehnologije.</p> <p>Broj novih proizvoda, usluga, procesa i uvedenih novih tehnologija u proizvodnim poduzećima.</p> <p>Broj osoba koje su sudjelovale u programu edukacije.</p> <p>Financijski iznos uložen u promidžbu za privlačenje stranih investicija u sektor visoke i srednje-visoke tehnologije.</p> <p>Broj pripremljenih projekata za prijavu na EU fondove i druge programe.</p>

Prioritet 1.2. Unaprjeđenje poduzetničke infrastrukture i investicijskog okruženja

Unaprjeđenjem sustava poticaja i podrške razvoju investicijskog okruženja omogućit će se razvoj poduzetničke infrastrukture kako bi se povećala poslovna atraktivnost i konkurentnost grada Novske. Kontinuiranim proaktivnim radom dolazit će se do poboljšane poduzetničke klime, a sam grad Novska pozicionirati kao grad poželjan za investicije i poduzetništvo. Poticanjem daljnjeg povezivanja poduzetničkih potpornih institucija, sveučilišta, poslovnog sektora i lokalne vlasti, ubrzati će se i olakšati međusobna razmjena informacija i kreirati nove usluge za brži gospodarski rast.

Grad Novska osigurava sigurno poslovno okruženje investitorima garancijom o nepromjenjivosti uvjeta poslovanja te uz porezne olakšice stvaraju se uvjeti za daljnji rast investicija. Ulaganjem u razvoj poduzetničkih zona koje su namijenjene obavljanju određenih gospodarskih aktivnosti omogućen je razvoj poduzetništva kao pokretačke snage lokalnog gospodarskog razvoja.

Implementacija mjera unaprijedit će postojeću poduzetničku infrastrukturu koja će poduzetnicima i obrtnicima osigurati potrebne uvjete za pomoć, informacije i savjete vezane uz razvoj poduzetništva i obrtništva na području grada, poslovanje u opremljenom i organiziranom prostoru te stvoriti uvjete za povećanje konkurentnosti poduzetnika kao i otvaranje novih radnih mjesta.

Prioritet će biti proveden kroz tri mjere koje se odnose na poticanje opremanja i razvoja poduzetničkih zona, umrežavanje i razvoj poduzetničkih potpornih institucija i usluga te podrška investicijama i jačanje investicijskog okruženja.

Strateški cilj 1. Gospodarski rast i nova radna mjesta	
Prioritet 1.2. Unaprjeđenje poduzetničke infrastrukture i investicijskog okruženja	
Mjera 1.2.1.	Poticanje opremanja i razvoja poduzetničkih zona
Cilj	Ulaganjem u osnivanje i razvoj poduzetničkih zona koje su definirane prostornim planovima, namijenjene obavljanju određenih vrsta poduzetničkih, odnosno gospodarskih aktivnosti omogućiti razvoj poduzetništva kao pokretačke snage lokalnog gospodarskog razvoja s ciljem povećanja broja gospodarskih subjekata na području i zajedničkim korištenjem infrastrukturno opremljenog i organiziranog prostora od strane poduzetnika, stvoriti uvjete za povećanje konkurentnosti poduzetnika te stvoriti mogućnosti za otvaranje novih radnih mjesta.
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Izraditi Plan razvoja poduzetničkih zona. • Izraditi projektno-tehničku dokumentaciju. • Osigurati financijska sredstva za dovršetak izgradnje i opremanje poduzetničkih zona. • Izgraditi komunalnu, energetska, prometnu i komunikacijsku infrastrukturu. • Opremiti i staviti u funkciju planirane poduzetničke zone predviđene za manje prerađivačke pogone za proizvodnju hrane, prerađivačke pogone za proizvodnju tekstila, pružanje komunalnih usluga, i drugih proizvodno - uslužnih djelatnosti. • Izraditi Plan potpore za jačanje konkurentnosti poduzetnika i obrtnika i izlazak na međunarodna tržišta. • Promovirati mogućnosti i privlačiti ulagače kroz olakšice za pokretanje poslovanja na području grada u prostoru poduzetničkih zona.
Nositelji mjere	Grad Novska
Razdoblje provedbe	2018.-2023.
Izvori financiranja	Proračun grada Novske, Sisačko-moslavačka županija, fondovi EU i drugi izvori

Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Broj osnovanih i uređenih poduzetničkih zona.</p> <p>Broj izrađenih razvojnih planova.</p> <p>Iznos financijskih sredstava za dovršetak izgradnje i opremanje poduzetničkih zona.</p> <p>Broj funkcionalno opremljenih poduzetničkih zona.</p> <p>Broj aktivnih poslovnih subjekata u poduzetničkim zonama i broj zaposlenih.</p> <p>Izrađen plan potpore za jačanje konkurentnosti poduzetnika i obrtnika.</p> <p>Broj održanih promotivnih aktivnosti o pogodnostima za pokretanje poslovnih aktivnosti u poduzetničkim zonama.</p>
---	--

Strateški cilj 1. <i>Gospodarski rast i nova radna mjesta</i>	
Prioritet 1.2. Unaprjeđenje poduzetničke infrastrukture i investicijskog okruženja	
Mjera 1.2.2.	Umrežavanje i razvoj poduzetničkih potpornih institucija i usluga
Cilj	Umrežavanjem i razvojem poduzetničkih potpornih institucija (razvojne agencije, poduzetnički centri, poslovni inkubatori, poduzetnički akceleratori, poslovni parkovi, znanstveno-tehnološki parkovi, centri kompetencije) na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini, unapređivanjem profesionalnih usluga te zajedničkom povezanošću poduzetničkih aktivnosti i ekonomskog rasta olakšati pristup izvorima financiranja poduzetnika i obrtnika, pružanjem informacija neophodnih za donošenje svih važnih odluka vezanih uz pokretanje poduzeća, planiranje rasta i razvoja poduzeća i obrta. Poticanjem daljnjeg povezivanja, poduzetničkih potpornih institucija, sveučilišta, poslovnog sektora, lokalne vlasti, ubrzati i olakšati međusobnu razmjenu informacija i kreiranja novih usluga za brži gospodarski rast, otvaranje novih gospodarskih subjekata i novih radnih mjesta.
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Poduprijeti razvoj inovativnih usluga. • Poticati razvoj poduzetničkih potpornih institucija na koje su gospodarski subjekti usmjereni na stvaranje kvalitetnog, korisnički orijentiranog poduzetničkog okruženja. • Poduprijeti programe usmjerene na razvoj poduzetništva i potporne infrastrukture. • Jačati kapacitete za pripremu i provedbu projekata iz fondova EU i drugih izvora. • Poboljšati poduzetničku infrastrukturu putem poduzetničkih centara, poslovnih inkubatora, te poslovnih i znanstveno-tehnoloških parkova • Pružanje edukativno-tehničke pomoći poduzetnicima i obrtnicima o mogućnostima financiranja projekata iz EU fondova i drugih izvora financiranja, pomoć u pripremi i razradi projektnih prijedloga. • Poticati osnivanje centra kompetencije koji će pridonijeti uspješnijoj pripremi i provedbi istraživačkih projekata razvojnog, proizvodnog i uslužnog karaktera. • Poticati osnivanje poduzetničkog akceleratora s ciljem pružanja podrške poduzetnicima u post-inkubacijskoj fazi, odnosno u fazi razvoja i širenja poslovanja na domaćem i stranom tržištu.

	<ul style="list-style-type: none"> • Poticati suradnju i umrežavanje obrazovnog i poduzetničkog sektora
Nositelji mjere	Grad Novska
Razdoblje provedbe	2018.-2023.
Izvori financiranja	Proračun grada Novske, Sisačko-moslavačka županija, regionalni koordinator, resorna ministarstva, EU fondovi i drugi
Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Broj inovativnih proizvoda i usluga.</p> <p>Broj osnovanih poduzetničkih potpornih institucija koje su usmjerene na stvaranje kvalitetnog, korisnički orijentiranog poduzetničkog okruženja.</p> <p>Broj programa usmjerenih na razvoj poduzetništva i potporne infrastrukture.</p> <p>Broj održanih edukativnih aktivnosti.</p> <p>Osnovan poslovni inkubator, poduzetnički centar, poslovno i znanstveno-tehnološki park.</p> <p>Broj održanih edukacija o mogućnostima financiranja projekata iz EU fondova i drugih izvora financiranja, pomoć u pripremi i razradi projektnih prijedloga.</p> <p>Broj polaznika edukacija (radionica, predavanja, seminara).</p> <p>Osnovan centar kompetencije koji će pridonijeti uspješnijoj pripremi i provedbi projekata razvojnog i proizvodnog karaktera.</p> <p>Osnovan poduzetnički akcelerator s ciljem pružanja podrške poduzetnicima u post-inkubacijskoj fazi.</p>

Strateški cilj 1. Gospodarski rast i nova radna mjesta	
Prioritet 1.2. Unaprjeđenje poduzetničke infrastrukture i investicijskog okruženja	
Mjera 1.2.3.	Podrška investicijama i jačanje investicijskog okruženja
Cilj	Osiguravanjem sigurnog poslovnog okruženja investitorima odnosno „sklapanje ugovora“ između lokalne samouprave i investitora na dugoročno razdoblje (najmanje 10 godina) uz garanciju o nepromjenjivosti uvjeta poslovanja, uz porezne olakšice, zapošljavanje mladih, osoba starijih od 50 godina i dr., stvaraju se uvjeti za daljnji rast investicija, povećanje konkurentnosti poduzetnika, otvaranje novih radnih mjesta, potiče samozapošljavanje i smanjuje rizik socijalne ugroženosti. Unaprjeđenjem sustava poticaja i podrške razvoju investicijskog okruženja omogućit će se razvoj poduzetništva kao pokretačke snage lokalnog gospodarskog razvoja s ciljem povećanja broja gospodarskih subjekata.
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Razviti programe i mjere za unaprjeđenje investicijskog okruženja. • Povećati udio malog i srednjeg poduzetništva u odnosu na ukupno gospodarstvo i zaposlenost na području grada. • Unaprijediti investicijsko okruženje izgradnjom komunalne, energetske, prometne i komunikacijske infrastrukture. • Uspostaviti upravljanje aktivnostima poduzetničkih zona i servis podrške investitorima (osigurati potrebne usluge na jednom mjestu- „one stop service“ centar). • Jačati konkurentnost poduzetnika poticanjem orijentiranosti na visokotehnološku proizvodnju i izvoz. • Unaprijediti investicijsko okruženje promocijom pogodnosti za nove ulagače koji pokreću poslovnu aktivnost na području grada (npr.

	pojednostavljenje birokratskih procedura za vanjske investitore, olakšice za investitore, sustav poticaja za zapošljavanje mladih osoba, starijih od 50 godina i drugo).
Nositelji mjere	Grad Novska
Razdoblje provedbe	2018.-2023.
Izvori financiranja	Proračun grada Novske, Sisačko - moslavačka županija, resorna ministarstva, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj programa i mjera za unaprjeđenje investicijskih aktivnosti. Povećanje udjela malog i srednjeg poduzetništva u odnosu na ukupno gospodarstvo na području grada. Razina opremljenosti komunalnom, energetsom, prometnom i komunikacijskom infrastrukturom cjelokupnog područja grada. Uspostavljen servis za podršku investitorima i uređen sustav za upravljanje poduzetničkim zonama Ukupan broj novootvorenih gospodarskih subjekata i novih radnih mjesta na području grada. Broj održanih promotivnih aktivnosti o pogodnostima za pokretanje poslovnih aktivnosti na području grada.

Prioritet 1.3. Razvoj turizma

Povezivanjem turizma, obrazovanja, poljoprivrede i kulturno-povijesne baštine omogućit će se pokretanje razvoja turizma na području grada Novske te isti pozicionirati kao turističku destinaciju raznolikog i očuvanog prirodnog krajolika bogatog kulturno-povijesnim i tradicijskim osobitostima visokokvalitetnog i nezagađenog zemljišta uz tradiciju bavljenja poljoprivredom i ruralnim turizmom. Praćenjem turističkih trendova kroz kretanje potražnje, tržišnih prilika, ulaganjem u suvremene trendove i infrastrukturne potrebe doprinijeti će se razvoju turizma na području grada i ruralnom području.

Poticanjem ulaganja u izgradnju potrebne turističke infrastrukture utjecati će se na brži razvoj turizma i povećanje prihoda iz sektora turizma, a daljnje aktivnosti će se usmjeriti na unapređenje postojećih turističkih proizvoda, razvoj selektivnih oblika turizma, ulaganju u turističku infrastrukturu područja te poticanju integracije poljoprivrednih, ugostiteljskih i smještajnih, izletničkih i kulturno-povijesnih baštinskih kapaciteta u ukupnu turističku ponudu. Uz kontinuirano jačanje turističkog identiteta područja omogućiti će se ostvarivanje osnovnog i dopunskog prihoda stanovništva.

Prioritet će biti proveden kroz tri mjere koje se odnose na povezivanje turizma, obrazovanja, poljoprivrede i potencijala kulturno-povijesne baštine, razvoj turističke infrastrukture, proizvoda i ponude te marketing i promidžba kroz koju mjeru će se promocijskim aktivnostima nositelja razvoja turizma promovirati snaga područja i u konačnici privući potencijalne posjetitelje.

Strateški cilj 1. Gospodarski rast i nova radna mjesta	
Prioritet 1.3. Razvoj turizma	
Mjera 1.3.1.	Povezivanje turizma, obrazovanja, poljoprivrede i potencijala kulturno-povijesne baštine
Cilj	Unaprjeđenjem turističkog identiteta područja grada te pozicioniranjem kao turističke destinacije raznolikog i očuvanog prirodnog krajolika, bogatog prirodnim, kulturno-povijesnim i tradicijskim osobitostima, visokokvalitetnog i nezagađenog zemljišta uz tradiciju bavljenja

	<p>poljoprivredom te značajnog kulturno - turističkog potencijala, omogućava se da turizam, do sada u većoj mjeri marginaliziran, postane jedan od pokretača razvoja. Iskorištenje potencijala ove resursne osnove, doprinosi unapređenju turističke ponude uz promoviranje osobitosti područja grada, utječe na poboljšanje kvalitete života stanovništva te gospodarski razvitak ruralnog područja.</p>
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Identificirati i valorizirati postojeće turističke resurse (potencijal lokalne poljoprivredne ponude i kulturno-povijesne baštine) te osmisliti i provesti plan suradnje s turističkim sektorom zbog umrežavanja i daljnjeg razvijanja ukupne turističke ponude. • Poduprijeti razvoj turističke ponude temeljene na iskorištavanju postojećih prirodnih ili kulturno-povijesnih atrakcija i specifičnostima prostora (Park prirode Lonjsko polje, Novljansko jezero). • Doprinijeti razvoju gastroturizma, ponudom autohtonih jela jedne od komponenti kulturne i povijesne baštine. • Poticati koncept seoskog turizma koji, uz autentične smještajne kapacitete (Park prirode Lonjsko polje), podrazumijeva ponudu ekološki proizvedene hrane i njeno plasiranje kroz ugostiteljske objekte. • Poticati uključivanje obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i seljačkih domaćinstava u kreiranje turističke ponude. • Poticati integraciju poljoprivrednih, ugostiteljskih i smještajnih, izletničkih i kulturno-povijesnih baštinskih kapaciteta u ukupnu turističku ponudu. • Izraditi i provesti program osiguranja stručne i financijske pomoći za očuvanje kulturno-povijesne baštine. • Osigurati sredstva za potporu projektima kulturnog, eko i gastro turizma, ali i brži pristup drugim financijskim sredstvima (lakši pristup kreditima, jamstvima, potporama, sufinanciranje kamate i drugo). • Jačati kapacitete i znanja za pripremu projekata iz kulturnog, eko i gastro turizma te financiranje razvoja sredstvima EU fondova i drugih izvora. • Poticati intenzivnu suradnju javnog i privatnog sektora na sudjelovanje u izradi kvalitetne turističke ponude područja. • Jačati edukacijske programe i poticati projekte lokalnih udruga s ciljem očuvanja kulturno-povijesne baštine i kulturno-umjetničkih sadržaja.
Nositelji mjere	Grad Novska, Turistička zajednica Grada Novske
Razdoblje provedbe	2018.-2023.
Izvori financiranja	Proračun grada Novske, Sisačko-moslavačka županija, resorna ministarstva, EU fondovi i drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Dovršena identifikacija i valorizacija postojećih turističkih resursa (potencijal lokalne poljoprivredne ponude i kulturno-povijesne baštine)

	<p>u cilju umrežavanja i daljnjeg razvijanja ukupne turističke ponude.</p> <p>Broj turističkih proizvoda temeljenih na iskorištavanju postojećih prirodnih ili kulturnih atrakcija i specifičnostima prostora.</p> <p>Broj autohtonih jela uvrštenih u gastronomsku ponudu.</p> <p>Broj poljoprivrednih proizvođača koji proizvode zdravu hranu.</p> <p>Količina i vrsta ekološki proizvedene hrane plasirana u ugostiteljske objekte.</p> <p>Broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava uključenih u turističku ponudu (smještaj, proizvodnja hrane).</p> <p>Broj gospodarskih subjekata, obiteljskih gospodarstava i fizičkih osoba integriranih u lanac proizvodnje, smještaja i pružanja usluga u ukupnoj turističkoj ponudi.</p> <p>Broj subjekata koji primjenjuju kriterije kvalitete sukladno višim ekološkim standardima i propisima uz njihovu strogu kontrolu u cilju minimalnog degradiranja prirodnih i kulturnih resursa.</p> <p>Broj subjekata korisnika potpora, kredita, jamstava i drugih oblika za potporu projektima kulturnog, eko i gastro turizma.</p> <p>Broj provedenih edukacija za jačanje kapaciteta i znanja za pripremu projekata kulturnog, eko i gastro turizma sredstvima EU fondova i drugih izvora.</p> <p>Broj sudionika na provedenim edukacijama za jačanje kapaciteta i znanja za pripremu projekata kulturnog, eko i gastro turizma sredstvima EU fondova i drugih izvora.</p> <p>Broj prijavljenih projekata iz područja kulturnog, eko i gastro turizma za financiranje projekata sredstvima EU fondova i drugih izvora.</p> <p>Broj održanih sastanaka u cilju intenziviranja suradnje javnog i privatnog sektora u cilju izrade kvalitetne turističke ponude područja grada.</p> <p>Broj sudionika na sastancima u cilju intenziviranja suradnje javnog i privatnog sektora u cilju izrade kvalitetne turističke ponude područja grada.</p> <p>Broj održanih prezentacija kulturnih vrijednosti i manifestacija u cilju promocije kulturnih vrijednosti i osobitosti područja.</p>
--	--

Strateški cilj 1. <i>Gospodarski rast i nova radna mjesta</i>	
Prioritet 1.3. Razvoj turizma	
Mjera 1.3.2.	Razvoj turističke infrastrukture, proizvoda i ponude
Cilj	Unaprjeđenjem kvalitete turističkih kapaciteta i usluga kao i razvojem novih turističkih proizvoda za koje postoji resursna osnova, integriranih u cjelokupnu turističku ponudu (aktivnih oblika turizma poput npr. šumskih i adrenalinskih parkova, biciklističkih i pješačkih staza, elemenata gastro i kulturnog turizma, lovnog i drugih) te poticanjem ulaganja u izgradnju potrebne turističke infrastrukture, utjecat će se na brži razvoj turizma, jačanje turističkog identiteta područja i ostvarivanje osnovnog i dopunskog prihoda stanovništva.

Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Poticati ulaganja u izgradnju smještajnih i ugostiteljskih kapaciteta. • Urediti, rekonstruirati i adaptirati gospodarske i stambene objekte tradicijske gradnje i druge turističke znamenitosti te ih staviti u funkciju za turističke potrebe. • Razviti selektivne oblike turizma (lovni turizam, ciklo, sportsko - ribolovni, gastro i kulturni turizam, ruralni) i prateće objekte i sadržaje. • Ulagati u izgradnju objekata i staza za sport i rekreaciju (igrališta, biciklističke i trim staze, tematski parkovi i drugo). • Jačati interes za tradicionalne sportove (lovstvo). • Održavati površine zemljišta na kojima je lovište ustanovljeno te postojeću resursnu osnovu (mogućnosti staništa, stanje populacije divljači i drugih životinjskih vrsta). • Postojeće turističke resurse kvalitetno označiti turističkim oznakama. • Razviti programe i mjere potpore za izgradnju smještajnih i ugostiteljskih kapaciteta te prateće uslužne ponude, (kuća za odmor, seljačkih i seoskih objekata, lokalne ugostiteljske ponude, usluge najma i drugo). • Osigurati brži i jednostavniji pristup financijskim sredstvima za unaprjeđenje turističke ponude (lakši pristup kreditima, jamstvima, sufinanciranje kamate i drugo). • Jačati kapacitete i znanja za pripremu projekata izgradnje turističke infrastrukture i unaprjeđenje turističke ponude sredstvima EU fondova i drugih izvora. • Promocija turističke destinacije i turističke ponude (korištenje suvremenih trendova komunikacije, marketinga i promidžbe, promotivnih događanja).
Nositelji mjere	Grad Novska, Turistička zajednica Grada Novske
Razdoblje provedbe	2018.-2023.
Izvori financiranja	Proračun grada Novske, Turistička zajednica SMŽ, Ministarstvo turizma, EU fondovi i drugi izvori sredstava
Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Broj novoizgrađenih smještajnih kapaciteta i ugostiteljskih objekata.</p> <p>Broj uređenih, rekonstruiranih i adaptiranih gospodarskih i stambenih objekata tradicijske gradnje stavljenih u funkciju za turističke potrebe.</p> <p>Broj izgrađenih objekata i staza za sport i rekreaciju (igrališta, šetnica uz rijeku i kroz šumu, biciklističke i trim staze, adrenalinski parkovi i drugo).</p> <p>Razvijeni selektivni oblici turizma.</p> <p>Površina uređenih lovno produktivnih područja namijenjenih tradicionalnim sportovima (ribolov, lovstvo).</p> <p>Iznos potrebnih ulaganja za održavanje lovno produktivnih područja namijenjenih tradicionalnim sportovima (ribolov, lovstvo) te održanje i zaštitu životinjske populacije.</p> <p>Broj postavljenih turističkih oznaka.</p> <p>Broj programa i mjera potpore za izgradnju smještajnih i ugostiteljskih kapaciteta te prateće uslužne ponude, (kuća za odmor, seljačkih i seoskih objekata, lokalne ugostiteljske ponude, usluge najma i drugo).</p> <p>Broj korisnika programa i mjera potpore za izgradnju smještajnih i ugostiteljskih kapaciteta te prateće uslužne ponude, (kuća za odmor, seljačkih i seoskih objekata, lokalne ugostiteljske ponude, usluge najma i</p>

	<p>drugo).</p> <p>Povećanje broja realiziranih kreditnih linija za unaprjeđenje turističke ponude.</p> <p>Broj održanih edukacija o mogućnostima financiranja projekata iz EU fondova i drugih izvora financiranja i pomoć u pripremi i razradi projektnih prijedloga.</p> <p>Broj i vrsta razvijenih komunikacijskih sredstava (internetska stranica, društvene mreže, plakati, vodiči, spotovi, brošure, letci) te broj održanih promotivnih događanja (sajmovi, izložbe, manifestacije).</p> <p>Broj posjetitelja na promotivnim događanjima (sajmovi, izložbe, manifestacije).</p>
--	--

Strateški cilj 1. <i>Gospodarski rast i nova radna mjesta</i>	
Prioritet 1.3. Razvoj turizma	
Mjera 1.3.3.	Marketing i promidžba
Cilj	Ulaganjem u suvremene trendove kroz koje je moguće identificirati kretanje potražnje, nove tržišne prilike, područja u koje je potrebno ulagati i infrastrukturne potrebe, doprinijet će se razvoju turizma na području grada i ruralnom području. Poticanjem razvoja turističkih proizvoda kao što su odmorišni turizam, poslovni turizam, ekoturizam, kamping turizam, sportski turizam, seoski turizam, avanturistički turizam, kulturni turizam i slično, unaprijediti će se turistička ponuda, a promocijskim aktivnostima nositelja razvoja turizma svoga područja privući potencijalne posjetitelje, zadržati turiste i razviti kvalitetnu turističku ponudu. Pozicioniranjem grada kao turističke destinacije očuvanog krajolika, kulturno-povijesne baštine i autohtone kuhinje – gastronomije razvit će se sektor turizma te otvoriti nova radna mjesta.
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Daljnja izgradnja turističke i prometne infrastrukture grada i okolnog područja. • Uređenje tematskih staza i putova sa infrastrukturnim elementima koji obuhvaćaju: interpretacijske ploče, signalizaciju, promatračnice, vidikovce, edukativne centre i dr. • Provoditi edukaciju za turističke vodiče i turističke animatore. • Provoditi edukaciju za nositelje turističke ponude. • Izraditi promotivne materijale (brošure, turističke vodiče, raspored puta/biciklističkih ruta, turističke karte i dr.). • Osigurati kvalitetno upravljanje prirodnim vrijednostima povezujući sve dionike/sektore. • Zaštititi i prezentirati kulturno-povijesnu baštinu u kulturno-obrazovne i turističke svrhe. • Organizirati likovne kolonije, koncerte, izložbe, predstave, festivale, radionice, dane autohtone kuhinje, večeri poezije i slično.
Nositelji mjere	Grad Novska, Turistička zajednica grada Novske, Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije
Razdoblje provedbe	2018.-2023.
Izvori financiranja	Proračun grada Novske, Turistička zajednica grada Novske, Sisačko-moslavačka županija, Ministarstvo turizma, EU fondovi i drugi izvori.

Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Uspostavljena i uređena turistička i ostala infrastruktura grada i okolnog područja</p> <p>Uređene tematske staze i putevi s pripadajućim infrastrukturnim elementima - interpretacijske ploče, signalizacija, promatračnice, vidikovci, edukativni centri i sl.</p> <p>Broj osposobljenih osoba za turističke vodiče i turističke animatore</p> <p>Povećan broj turističkih proizvoda</p> <p>Broj promocijskih aktivnosti (brošura, turističkih vodiča, turističkih karti)</p> <p>Umreženi svi dionici u sektoru turizma, organiziran sustav upravljanja prirodnim vrijednostima</p> <p>Broj održanih prezentacija o zaštiti kulturno povijesne baštine</p> <p>Broj organiziranih manifestacija i povećanje prihoda od turizma</p>
---	--

Prioritet 1.4. Razvoj poljoprivredne proizvodnje i ruralnog prostora

Poljoprivredna proizvodnja na području grada Novske predstavlja jedan od prioriteta jačanja lokalnog gospodarstva. Raspoložive poljoprivredne površine, mnoga ulaganja u primarnu poljoprivredu i preradu poljoprivrednih proizvoda kao i u djelatnosti usmjerene ka navodnjavanju poljoprivrednih površina i očuvanju krajobraznih vrijednosti, značajan su potencijal za rast tog sektora. Usmjeravanjem prema razvoju ekstenzivnog stočarstva (goveda, svinje, ovce, koze), proizvodnji biljnih kultura te hrane, zatim revitalizacijom peradarstva i uz poticanje ekološkog uzgoja koji je znatno konkurentniji i ekonomski isplativiji od klasične poljoprivredne proizvodnje, stvaraju se uvjeti za unaprjeđenje poljoprivredne proizvodnje.

Sređivanjem zemljišnih, vlasničkih i imovinsko pravnih odnosa, uz okrupnjavanje malih i usitnjenih površina poljoprivrednog zemljišta, ulaganjem u modernizaciju, povećanjem proizvodnih i kapaciteta za preradu poljoprivrednih proizvoda pospješuje se razvoj poljoprivredne proizvodnje, bilježi gospodarski rast, a s tim u vezi otvaraju nova radna mjesta u poljoprivrednim djelatnostima i na taj način osigurava ostanak mladih osoba na ruralnom području.

Prioritet će biti proveden kroz nekoliko mjera koje obuhvaćaju poticanje ekološke poljoprivredne proizvodnje, modernizacija, povećanje proizvodnih i kapaciteta za preradu poljoprivrednih proizvoda, podrška udruživanju i umrežavanju poljoprivrednih proizvođača, poticanje povezivanja poljoprivredne i nepoljoprivredne djelatnosti na ruralnom području.

Strateški cilj 1. Gospodarski rast i nova radna mjesta	
Prioritet 1.4. Razvoj poljoprivredne proizvodnje i ruralnog prostora	
Mjera 1.4.1.	Poticanje ekološke poljoprivredne proizvodnje
Cilj	Poticanjem ekološke poljoprivredne proizvodnje kao važnog poduzetničkog koncepta, unaprijediti kvalitetu života i održivi gospodarski razvitak ruralnog područja, jačati konkurentnost poljoprivrednih proizvoda i proizvođača, kao i pozicioniranje na domaćem i EU tržištu te na taj način osigurati socijalni, kulturni i demografski oporavak sela, uz istovremeno očuvanje prirodnih resursa koji se koriste u poljoprivrednoj proizvodnji (smanjenje onečišćenja nitratima, fosfatima i pesticidima) te očuvanje biološke raznolikosti i ekosustava.
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Poticati poljoprivredne proizvođače na prelazak s konvencionalnog na ekološki uzgoj.

	<ul style="list-style-type: none"> • Poticati <i>Eco - friendly</i> poljoprivrednu proizvodnju, čime se doprinosi očuvanju eko sustava i sprječavanju zagađenja zraka, tla i voda. • Osigurati porast poljoprivrednih površina pod ekološkom poljoprivrednom proizvodnjom. • Osigurati potpore za brži razvoj ekološke poljoprivrede i proizvodnje hrane (ekološka biljna i stočarska proizvodnja). • Izraditi popis registriranih ekoloških proizvođača poljoprivrednih proizvoda. • Educirati proizvođače u cilju stjecanja potrebnih znanja i informacija nužnih za uspješnu ekološku proizvodnju i uzgoj te jačanje njihove konkurentnosti. • Razviti stabilno lokalno tržište za plasman certificiranih ekoloških poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (npr. turizam, ugostiteljstvo i drugo). • Olakšati pristup ekološkim proizvodima na domaće i EU tržište stvaranjem uvjeta za poboljšanje kvalitete certificiranih proizvoda i povećanje količine proizvoda. • Poticati distribuciju putem integriranja proizvodnog lanca kroz (ugovorne) aranžmane s institucijama za kupovinom ekološki prihvatljivih proizvoda za javne potrebe. • Potaknuti povjerenje i svijest potrošača o ekološkim proizvodima u cilju njihovog boljeg razumijevanja proizvodno - potrošačkog lanca ekoloških proizvoda. • Organizirati sajmove ekološke poljoprivrede u cilju promoviranja ekoloških proizvoda s područja grada.
Nositelji mjere	Grad Novska, Poljoprivredna gospodarstva, Obiteljska poljoprivredna gospodarstva
Razdoblje provedbe	2018.-2023.
Izvori financiranja	Proračun grada Novske, Sisačko-moslavačka županija, Ministarstvo poljoprivrede, Program ruralnog razvoja RH 2014.-2020., EU fondovi, drugi izvori.
Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Broj poljoprivrednih proizvođača koji su prešli s konvencionalnog na ekološki uzgoj.</p> <p>Broj poljoprivrednih proizvođača čiji proizvodi posjeduju <i>Eco - friendly</i> znak.</p> <p>Povećanje poljoprivrednih površina (u ha) pod ekološkom poljoprivrednom proizvodnjom.</p> <p>Broj/iznos dodijeljenih potpora za brži razvoj ekološke poljoprivrede i proizvodnje hrane (ekološka biljna i stočarska proizvodnja).</p> <p>Broj registriranih ekoloških proizvođača poljoprivrednih proizvoda evidentiranih u izrađenom popisu.</p> <p>Broj održanih edukacija/radionica o ekološkoj poljoprivrednoj proizvodnji i broj zainteresiranih sudionika na tim edukacijama.</p> <p>Broj ekoloških proizvođača uključenih u lokalno tržište i opskrbu certificiranim ekološkim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima (npr. za turizam, ugostiteljstvo i drugo).</p> <p>Broj proizvođača koji su, poboljšanjem svoje konkurentnosti, ali i kvalitete njihovih certificiranih proizvoda, plasirali svoje poljoprivredne proizvode na domaće i EU tržište.</p> <p>Broj javnih institucija kojima se kroz ugovorne aranžmane distribuiraju</p>

	<p>ekološki prihvatljivi poljoprivredni proizvodi.</p> <p>Broj edukacija i informativno - promotivnih kampanja o prednostima ekološke poljoprivredne proizvodnje u cilju boljeg razumijevanja potrošača proizvodno - potrošačkog lanca ekoloških proizvoda.</p> <p>Broj održanih sajмова na lokalnoj i/ili nacionalnoj razini u cilju promoviranja ekoloških proizvoda s područja grada.</p>
--	--

Strateški cilj 1. <i>Gospodarski rast i nova radna mjesta</i>	
Prioritet 1.4. Razvoj poljoprivredne proizvodnje i ruralnog prostora	
Mjera 1.4.2.	Modernizacija, povećanje proizvodnih i kapaciteta za preradu poljoprivrednih proizvoda
Cilj	Ulaganjem u modernizaciju, povećanje proizvodnih i kapaciteta za preradu poljoprivrednih proizvoda uvelike pospješujemo razvoj poljoprivredne proizvodnje, gospodarski rast i otvaranje novih radnih mjesta u poljoprivrednim djelatnostima
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Analizirati trenutno stanje proizvodnih kapaciteta za preradu poljoprivrednih proizvoda • Inovativnom praksom modernizirati postojeće kapacitete • Obnova zapuštenih poljoprivrednih zemljišta i njihovo korištenje s ciljem organiziranja poljoprivredne proizvodnje i prerade • Izraditi potrebnu dokumentaciju kao što su projektno-tehnička dokumentacija za izgradnju novih kapaciteta za proizvodnju i preradu poljoprivrednih proizvoda • Izgradnja novih kapaciteta proizvodnje i prerade poljoprivrednih proizvoda • Poticati ulaganja u građenje i/ili opremanje objekata za uzgoj jednogodišnjeg i višegodišnjeg bilja, skladištenje, hlađenje, čišćenje, sušenje, zamrzavanje, klasiranje i pakiranje proizvoda • Poticati ulaganje u izgradnju i/ili opremanje novih sustava za navodnjavanje, te poboljšanje postojećih sustava/opreme za navodnjavanje na poljoprivrednim gospodarstvima • Osigurati potpore za rast i razvoj proizvodnih i kapaciteta za preradu poljoprivrednih proizvoda.
Nositelji mjere	Grad Novska, Poljoprivredna gospodarstva, Obiteljska poljoprivredna gospodarstva
Razdoblje provedbe	2018.-2023.
Izvori financiranja	Proračun grada Novske, Sisačko-moslavačka županija, Ministarstvo poljoprivrede, Program ruralnog razvoja RH 2014.-2020., EU fondovi, drugi izvori.
Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Površina zemljišta i kvadratura kapaciteta za preradu poljoprivrednih proizvoda</p> <p>Broj moderniziranih postojećih kapaciteta</p> <p>Površina (ha) obnovljenog poljoprivrednog zemljišta s ciljem</p>

	<p>organiziranja poljoprivredne proizvodnje i prerade</p> <p>Izrađena projektno – tehnička dokumentacija za izgradnju novih kapaciteta za proizvodnju i preradu poljoprivrednih proizvoda</p> <p>Broj novoizgrađenih kapaciteta za proizvodnju i preradu poljoprivrednih proizvoda</p> <p>Broj izgrađenih i opremljenih objekata za uzgoj jednogodišnjeg i višegodišnjeg bilja skladištenje, hlađenje, čišćenje, sušenje, zamrzavanje, klasiranje i pakiranje proizvoda</p> <p>Broj izgrađenih i/ili opremljenih novih sustava za navodnjavanje te poboljšanje postojećih sustava/opreme za navodnjavanje</p> <p>Broj dodijeljenih potpora namijenjenih za rast i razvoj proizvodnih i kapaciteta za preradu poljoprivrednih proizvoda.</p>
--	---

Strateški cilj 1. <i>Gospodarski rast i nova radna mjesta</i>	
Prioritet 1.4. Razvoj poljoprivredne proizvodnje i ruralnog prostora	
Mjera 1.4.3.	Podrška udruživanju i umrežavanju poljoprivrednih proizvođača
Cilj	Podupiranje udruživanja i umrežavanja poljoprivrednika u različite proizvođačke organizacije kao što su zadruge, klasteri, udruge i sl., čime dobivamo veću konkurentnost na tržištu iz razloga što svojom veličinom, operativnim i financijskim kapacitetima te ljudskim resursima pridonose smanjenju visokih pojedinačnih troškova proizvodnje i distribucije, te stvaranje povoljnih uvjeta za rast i razvoj poljoprivredne proizvodnje.
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Izraditi evidenciju zadruga, udruga, klastera. • Provoditi informativno- edukativne aktivnosti o potrebama, mogućnostima i koristima povezivanja poljoprivrednih proizvođača. • Poticati poljoprivredne proizvođače u udruživanje-umrežavanje koje će pridonijeti povećanju prerađivačkih kapaciteta i stvaranja novih proizvoda. • Namijeniti potpore u svrhu organiziranja poljoprivredne proizvodnje udruživanjem poljoprivrednih proizvođača u zadruge, klastere, udruge i sl. • Poticati poljoprivrednike za sudjelovanje u sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode, istraživanja, ispitivanja kvalitete, certificiranja, brendiranja, uspostave sustava kontrole i kvalitete i dr. • Poticati zajedničku promociju lokalnih proizvoda i proizvođača kroz organiziranje zajedničkih nastupa, izdavanje brošura i letaka, snimanje video-klipova • Educirati proizvođače i jačati regionalne i lokalne potporne institucije za provedbu marketinških aktivnosti lokalne proizvodnje, zaštite i certificiranja lokalnih proizvoda • Poticati i sufinancirati poljoprivredne proizvode s robnim certifikatima
Nositelji mjere	Grad Novska, PG, OPG, Zadruge, Udruge
Razdoblje provedbe	2018.-2023.

Izvori financiranja	Proračun grada Novske, Sisačko-moslavačka županija, Ministarstvo poljoprivrede, EU fondovi i drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Izrađena evidencija zadruga, udruga, klastera.</p> <p>Broj održanih i provedenih informativno-edukacijskih programa.</p> <p>Broj novonastalih udruženja poljoprivrednih proizvođača i članova udruženja.</p> <p>Vrijednost potpora u svrhu organiziranja poljoprivredne proizvodnje udruživanjem poljoprivrednih proizvođača u zadruge, klastere, udruge i sl.</p> <p>Broj poljoprivrednika koji su sudjelovali u sustavima kvalitete i dobivenih certifikata, standarda kvalitete, brendiranih proizvoda.</p> <p>Broj sajмова na kojima su zajednički predstavljeni lokalni proizvodi radi poboljšanja njihove prepoznatljivosti.</p> <p>Broj izdanih promotivnih brošura, letaka, snimljenih video-klipova.</p> <p>Broj marketinških, informativnih i edukacijskih programa.</p> <p>Broj certificiranih, zaštićenih i brendiranih lokalnih poljoprivrednih proizvoda.</p>

Strateški cilj 1. <i>Gospodarski rast i nova radna mjesta</i>	
Prioritet 1.4. <i>Razvoj poljoprivredne proizvodnje i ruralnog prostora</i>	
Mjera 1.4.4.	Poticanje povezivanja poljoprivredne i nepoljoprivredne djelatnosti na ruralnom području
Cilj	Poticanjem razvoja malih, potencijalno gospodarski održivih poljoprivrednih gospodarstava, stvaranjem i razvijanjem nove gospodarske aktivnosti u obliku novih poljoprivrednih gospodarstava, poduzeća, stvaranjem nove nepoljoprivredne djelatnosti na poljoprivrednim gospodarstvima uz održavanje postojeće zaposlenosti i stvaranjem novih radnih mjesta doprinijet će se smanjenju depopulacije na ruralnom području. Poticanjem konkurentnosti poljoprivrede, promicanjem socijalne i društvene uključenosti, poboljšanjem životnih i radnih uvjeta za mlade poljoprivrednike i njihove obitelji, suzbijanjem siromaštva te povezivanjem poljoprivredne i nepoljoprivredne djelatnosti doprinijet će se povećanju standarda stanovništva i uspješnijem razvoju ruralnog područja.
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Poticati osnivanje i razvoj malih potencijalno gospodarski održivih poljoprivrednih gospodarstava razvijanjem nove gospodarske aktivnosti (prerada ljekovitog bilja, gljiva, šumskih plodova, pružanja ugostiteljskih usluga, usluge u poljoprivredi i šumarstvu korištenjem poljoprivredne i šumske mehanizacije, opreme i uređaja) • Poticati izravnu prodaju poljoprivrednih proizvoda i prerađevina s vlastitog OPG-a • Unaprjeđivati i razvijati usluge u seoskom turizmu (sudjelovanje u poljoprivrednim aktivnostima – ubiranje ljetine, berba voća i povrća, vožnja kočijom, čamcem, biciklom, jahanje, pješačenje te iznajmljivanje sredstava i opreme za te aktivnosti) • Edukacijske aktivnosti – prenošenje znanja i vještina povezanih s poljoprivredom, šumarstvom i dopunskom djelatnošću na OPG-u

	<ul style="list-style-type: none"> Poticati razvoj djelatnosti koje su povezane s tradicijskim vještinama i znanjima na OPG-u (pečenje kruha, peciva, kolača, proizvodnja tjestenine, uzgoj peradi i proizvodnja konzumnih jaja, uzgoj ljekovitog bilja, pčelarstvo-pčelinji proizvodi, ručno pletenje, vezenje, kukičanje, obrti i proizvodi tradicionalnog znanja)
Nositelji mjere	Grad Novska, PG, OPG
Razdoblje provedbe	2018.-2023.
Izvori financiranja	Proračun grada Novske, Program ruralnog razvoja RH za razdoblje 2014.-2020., resorna ministarstva, fondovi EU i drugi izvori sredstava
Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Broj novoosnovanih malih gospodarsko održivih poljoprivrednih gospodarstava</p> <p>Broj OPG-a koji prodaju poljoprivredne proizvode i prerađevine izravno kupcima</p> <p>Broj novih usluga u seoskom turizmu</p> <p>Broj polaznika edukacijskih aktivnosti (potpisne liste)</p> <p>Broj OPG-a s razvijenom novom djelatnosti koje su povezane s tradicijskim vještinama i znanjima.</p>

Strateški cilj 1. Gospodarski rast i nova radna mjesta	
Prioritet 1.4. Razvoj poljoprivredne proizvodnje i ruralnog prostora	
Mjera 1.4.5.	Podrška marketinškoj pripremi finalnih poljoprivrednih proizvoda
Cilj	<p>Ulaganjem u povećanje proizvodnje i uzgoj visokodohodovnih kultura, standardizaciju, kontrolu i osiguranje kakvoće finalnih poljoprivrednih proizvoda, proizvodnju manjih količina primjenom tradicionalne tehnologije, kontrolirani sustav proizvodnje i kvalitete, koji će jamčiti da je tako označeni proizvod proizveden u kontroliranim uvjetima, steći će se uvjeti za zadovoljavanje zahtjeva potrošača za autentičnošću, izvornošću i zdravstvenom ispravnosću prehrambenih proizvoda. Dobivanjem zaštićenih oznaka izvornosti, zemljopisnog podrijetla ili oznakom zajamčeno tradicionalnog specijaliteta, postići će se veća cijena finalnih poljoprivrednih proizvoda na tržištu, što će izravno utjecati na povećanje prihoda poljoprivrednih proizvođača.</p>
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> Poticati uvođenje novih tehnoloških procesa, standarda i certifikata u poljoprivrednoj proizvodnji i finalnim poljoprivrednim proizvodima Jačati formalno i neformalno obrazovanje poljoprivrednih proizvođača. Educirati poljoprivrednike, mlade poljoprivrednike, proizvođačke grupe i organizacije o značaju postupka za dobivanje oznaka izvornosti, zemljopisnog podrijetla i zajamčeno tradicionalnog specijaliteta. Jačati kapacitete u regionalnim i lokalnim potpornim institucijama za provedbu marketinških aktivnosti za potrebe promocije lokalne proizvodnje i lokalnih finalnih proizvoda. Organizirati i poticati poljoprivredne proizvođače za sudjelovanjem na međunarodnim, regionalnim i lokalnim sajmovima, te poticati prezentacije finalnih poljoprivrednih

	<p>proizvoda zaštićenih oznakom izvornosti, oznakom zemljopisnog podrijetla, oznakom zajamčeno tradicionalnog specijaliteta na sajamskim manifestacijama.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Razviti stabilno tržište za plasman rijetkih sorti/vrsta poljoprivrednih proizvoda proizvedenih u malim količinama primjenom tradicionalne tehnologije. • Poticati uzgoj visokodohodovnih kultura poput voća i povrća i novih kultura kojih nedostaje na tržištu (ljekovito i začinsko bilje, aronija, češnjak....). • Educirati poljoprivrednike o marketinškim aktivnostima (izrada promotivnih materijala, multimedijalni proizvodi, web razvoj i promocija, kupnja oglasnog prostora, promotivne aktivnosti putem različitih komunikacijskih kanala, promotivne aktivnosti na prodajnim mjestima od nacionalnog značaja ili EU) u svrhu unapređenja prodaje vlastitih finalnih proizvoda. • Unaprijediti promociju lokalnih finalnih proizvoda na turističkim i drugim gospodarskim događanjima/plasiranje finalnih proizvoda na lokalna i druga tržišta. • Organizirati prodaju poljoprivrednih proizvoda primjenom elektroničke prodaje uz vrlo visok stupanj standardizacije. • Poticati proizvodnju poljoprivredno-prehrambenih proizvoda koji imaju dugu tradicijsku i kulturnu vrijednost na ruralnim područjima grada Novske, a koji još uvijek nisu dovoljno zastupljeni i prepoznatljivi na tržištu. • Izraditi projektno-tehničku dokumentaciju i drugu potrebnu dokumentaciju za izgradnju zelene-veletržnice i burze poljoprivrednih proizvoda.
Nositelji mjere	Grad Novska, NORA-Razvojna agencija grada Novske, Poljoprivredna gospodarstva
Razdoblje provedbe	2018.-2023.
Izvori financiranja	Proračun Grada Novske, Sisačko-moslavačka županija, Ministarstvo poljoprivrede, Program ruralnog razvoja RH 2014.-2020, drugi izvori.

<p>Pokazatelji uspješnosti provedbe</p>	<p>Broj moderniziranih poljoprivrednih gospodarstava i standardiziranih i certificiranih poljoprivrednih proizvoda.</p> <p>Broj formalno i neformalno obrazovanih poljoprivrednih proizvođača.</p> <p>Broj marketinških, informativnih i edukacijskih programa te broj poljoprivrednih proizvoda zaštićenih oznakom izvornosti, oznakom zemljopisnog podrijetla i oznakom zajamčeno tradicionalnog specijaliteta.</p> <p>Broj educiranih i osposobljenih marketinških stručnjaka za potrebe promocije lokalne proizvodnje i lokalnih finalnih proizvoda.</p> <p>Broj poljoprivrednih proizvođača koji su sudjelovali na međunarodnim, regionalnim i lokalnim sajmovima i prezentirali svoje proizvode.</p> <p>Količina sorti/vrsta proizvedenih poljoprivrednih proizvoda primjenom tradicionalne tehnologije i nazivi tržišta na koja se plasiraju.</p> <p>Broj poljoprivrednih gospodarstava u uzgoju visokodohodovnih kultura.</p> <p>Broj održanih edukacija poljoprivrednicima o marketinškim aktivnostima.</p> <p>Broj educiranih poljoprivrednika o marketinškim aktivnostima u svrhu unapređenja prodaje vlastitih finalnih proizvoda.</p> <p>Broj održanih prezentacija o lokalnim finalnim proizvodima na turističkim i drugim gospodarskim događanjima /količina plasiranih finalnih proizvoda na lokalna i druga tržišta.</p> <p>Izrađen i primijenjen program za on-line trgovanje poljoprivrednim proizvodima.</p> <p>Količina proizvedenih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda duge tradicijske i kulturne vrijednosti s ruralnih područja grada Novske.</p> <p>Izrađena projektno-tehnička dokumentacija za izgradnju zelene veletržnice i druga potrebna dokumentacija za burzu poljoprivrednih</p>
--	--

Strateški cilj 2. Mobilnost, komunikacija i održivi razvoj

Održivi razvoj podrazumijeva postizanje ravnoteže gospodarskih, okolišnih i društvenih čimbenika, a operacionalizacijom tog koncepta, osigurava se dugoročni razvoj na svim razinama života stanovništva, održivo korištenje prirodnih resursa i utječe na sprječavanje devastacije okoliša i smanjenje mogućih negativnih utjecaja. Unaprjeđenjem prometne infrastrukture, modernizacijom postojeće i izgradnjom nove prometne, osobito cestovne, razvija se lokalni održivi transportni sustav, pri čemu se, upravljanjem prijevoznom potražnjom u svakodnevnoj prostorno vremenskoj distribuciji stanovništva, omogućava veća mobilnost, utječe na smanjenje emisije stakleničkih plinova, zagađenje okoliša, potrošnju energije i poboljšava sigurnosti u prometu. Ulaganjem u izgradnju, razvoj i unaprjeđenje informacijske i komunikacijske tehnologije, primjenom novih znanja u razmjeni informacija, osigurava se brži protok informacija, otvaraju nove mogućnosti suradnje s javnim tijelima, institucijama i pružateljima usluga te stvaraju preduvjeti za napredak u svim sektorima i područjima života stanovnika.

Usklađenim korištenjem prirodnih resursa i ulaganja u infrastrukturne i gospodarske sustave, uspostavljanjem integriranog sustava upravljanja vodama i zaštitom vodnih resursa, očuvanjem okolnih ekosustava i bioraznolikosti područja, smanjenjem opterećenja na osnovne sastavnice okoliša te sprječavanjem i prilagodbom klimatskim promjenama, doprinosi se svladavanju različitih posljedica na društvo i društvene procese, ublažava niskouglični okolišni otisak i utječe na kvalitetu života na području Grada Novske.

Poticanjem provođenja mjera energetske učinkovitosti te dostizanjem višeg udjela obnovljivih izvora energije u konačnoj potrošnji, doprinosi se smanjenju potrošnje energenata, omogućava se brža transformacija prema obnovljivoj energetici koja, kao veliki investicijski potencijal, potiče tehnološke inovacije, utječe na povećanje zaposlenosti, sigurnost opskrbe energijom, zaštitu okoliša te na lokalni i regionalni održivi razvoj.

P2.1. Prometna povezanost

Dobra prometna povezanost iznimno je važna za brži gospodarski razvoj i podizanje kvalitete života stanovnika. Razvoj lokalnog održivog transportnog sustava podrazumijeva izgradnju nove i unaprjeđenje postojeće prometne infrastrukture, osobito cestovne te stvaranje integriranih intermodalnih sustava i korištenje prednosti svih transportnih vrsta (fleksibilnost cestovnog prijevoza, veliki kapacitet i niži troškovi prijevoza željeznice). Na taj način će se postići bolja učinkovitost prometnog sustava, veća mobilnost stanovništva, kao i povećanje prometa roba i usluga te utjecati na veću sigurnosti u prometu. Poticanjem korištenja novih generacija električnih vozila i pogonskih sustava na alternativna goriva te nemotoriziranog prometa bicikliranjem i pješaćenjem, smanjit će se emisije stakleničkih plinova i zagađenje okoliša te štetni utjecaji na zdravlje stanovništva.

Prioritet će se provoditi mjerama izgradnje i održavanja prometne i cestovne infrastrukture, Unaprjeđenja sustava prijevoza putnika i roba i potpore razvoju održive mobilnosti.

Strateški cilj 2. Mobilnost, komunikacija i održivi razvoj	
Prioritet 2.1. Prometna povezanost	
Mjera 2.1.1.	Izgradnja i održavanje prometne i cestovne infrastrukture
Cilj	Unaprjeđenjem i modernizacijom postojeće i izgradnjom nove prometne, osobito cestovne infrastrukture (lokalnih i nerazvrstanih cesta, ulica i trgova u naseljima, autobusnih stajališta itd.), želi se prometnu infrastrukturu dovesti do razine koja zadovoljava postojeće gospodarsko stanje te, povećanjem kvalitete i standarda prometne infrastrukture, vodeći brigu o zaštiti okoliša, doprinijeti povećanju sigurnosti na prometnicama, smanjenju broja prometnih nesreća, boljoj prometnoj povezanosti gradova i naselja te daljnjem gospodarskom razvoju na području Novske.
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja lokalnih prometnica sukladno planovima i programima izgradnje Grada Novske i nadležnih institucija u cilju povećanja cestovne gustoće na području grada. • Izgradnja nove prometne infrastrukture na alternativnim pravcima (obilaznice) izmještanjem pojedinih prometnih pravaca s užih dijelova naselja u cilju dislociranja glavnih prometnih tokova iz izgrađenih središnjih dijelova naselja. • Rekonstruiranje i modernizacija postojećih prometnica te poboljšanje tehničko - prometnog i građevinskog standarda u područjima niske koncentracije stanovništva. • Izrada projektne dokumentacije i ishođenje građevinskih dozvola. • Redovito i izvanredno održavanje i uređenje lokalnih prometnica s pripadajućim građevinama i uređajima, kao i odvodnih kanala uz prometnice. • Redovito i izvanredno održavanje i uređenje nerazvrstanih cesta uključujući i sve objekte i instalacije radi održavanja prohodnosti i tehničke ispravnosti prometnica. • Evidentiranje nerazvrstanih cesta i izrada geodetskih elaborata

	<p>izvedenog stanja pojedinih.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Održavanje javnih površina na području gradova i prigradskih naselja. • Dimenzioniranje prostora za potrebe prometa u mirovanju izgradnjom odgovarajućih parkirališnih površina prema stvarnim potrebama svih postojećih i planiranih prostornih sadržaja (sadržaji u centru naselja, višestambeni objekti, individualna stambena izgradnja te radno-poslovna i gospodarsko - industrijska područja). • Izgradnja prijelaza preko pruge postojećih prometnica putem novih cesta paralelnih s prugom (južno i sjeverno), uz izvedbu nadvožnjaka, kao i pješačkih nathodnika. • Poboljšanje kvalitete prometne infrastrukture i sigurnosti prometa, osim za stanovništvo, za lokalne poduzetnike i državne i javne tvrtke.
Nositelji mjere	Grad Novska, Županijska uprava za ceste Sisačko - moslavačke županije
Razdoblje provedbe	2018. – 2023.
Izvori financiranja	Proračun Grada Novske, Sisačko - moslavačka županija, Županijska uprava za ceste Sisačko - moslavačke županije, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Duljina izgrađenih lokalnih prometnica i povećanje cestovne gustoće na području grada.</p> <p>Broj kilometara cesta na području grada Novske po stanovniku i postotno povećanje.</p> <p>Duljina izgrađene nove prometne infrastrukture na alternativnim pravcima (obilaznice) u cilju dislociranja glavnih prometnih tokova iz izgrađenih središnjih dijelova naselja.</p> <p>Dužina rekonstruiranih i moderniziranih prometnica te tehnički poboljšanih prometnica u područjima niske koncentracije stanovništva.</p> <p>Broj izrađene projektne dokumentacije za izgradnju, rekonstrukciju i modernizaciju prometnica te broj izdanih građevinskih dozvola.</p> <p>Duljina i/ili broj uređenih lokalnih prometnica u redovitom i izvanrednom održavanju.</p> <p>Duljina uređenih cestovnih kanala za odvodnju oborinskih voda.</p> <p>Broj evidentiranih nerazvrstanih cesta i izrađenih geodetskih elaborata izvedenog stanja.</p> <p>Površina održavanih javnih površina na području gradova i prigradskih naselja.</p> <p>Površina izgrađenih odgovarajućih parkirališnih prostora u skladu sa stvarnim potrebama svih postojećih i planiranih prostornih sadržaja.</p> <p>Smanjeni broj prometnih nesreća kao rezultat održavanja svih segmenata cestovnog sustava i broja implementiranih prometnih rješenja.</p>

Strateški cilj 2. Mobilnost, komunikacija i održivi razvoj	
Prioritet 2.1. Prometna povezanost	
Mjera 2.1.2.	Unaprjeđenje sustava prijevoza putnika i roba
Cilj	Suvremeni sustav prijevoza putnika i roba ima ključnu ulogu u gotovo svim aspektima života i odražava se na kvalitetu života građana jer omogućava, podjednako lokalno i globalno, kretanje roba i ljudi što ga čini nezamjenjivim u trgovini, proizvodnji i gotovo svim poslovnim procesima. Unaprjeđenjem prometa putnika i transporta robe, stvaranjem integriranih i intermodalnih

	sustava prijevoza, postižu se sinergijski učinci koji povećavaju učinkovitost prometnog sustava, povećava lokalna i regionalna i lokalna dostupnost, a istovremeno i bolje pružanje prometnih usluga dostupnih većini stanovništva.
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Osvremeniti cestovni i željeznički promet, adekvatno ih opremiti kako bi zajednički bili podloga suvremenom prijevozu robe i ljudi. • Graditi i organizirati prometni sustav smanjenjem cestovnog prometa i otpremanjem robe željeznicom. • Revidirati autobusne i željezničke linije sukladno principima ponude i potražnje, a s ciljem poboljšanja lokalne, županijske i međuzupanijske povezanosti. • Osigurati prostore za prihvat javnog cestovnog (autobusnog) prometa unutar naselja na svom području kao dijela cestovne prometne infrastrukture. • Osigurati ugibališta na prometnicama razine državne, županijske i lokalnih cesta radi zaustavljanja autobusnih linija unutar naseljenih područja. • Stvaranje integriranih i intermodalnih sustava prijevoza koji objedinjuju različite modove prijevoza u jednu cjelinu (integrirani sustav prijevoza putnika i intermodalni sustav prijevoza tereta). • Planirati izgradnju terminala i međusobno povezivanje prometnica i terminala u jedinstven prometni sustav intermodalnog prijevoza po prometnim koridorima. • Uspostaviti jedinstveni informacijski i komunikacijski sustav (ICT) za intermodalni promet. • Uspostava prometnog planiranja koje uvažava prometne modove i prometna rješenja koja su ekološki prihvatljiva, energetske učinkovita, sigurna i zauzimaju manje fizičkog prostora, a istovremeno pružaju zadovoljavajući prijevozni kapacitet.
Nositelji mjere	Grad Novska, Županijska uprava za ceste Sisačko - moslavačke županije
Razdoblje provedbe	2018. – 2023.
Izvori financiranja	Proračun Grada Novske, Sisačko - moslavačka županija, Županijska uprava za ceste Sisačko - moslavačke županije, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Duljina osvremenjenih cestovnih i željezničkih sustava i/ili broj adekvatno opremljenih za suvremeni prijevoz robe i ljudi.</p> <p>Povećanje udjela prijevoza ljudi željeznicom, smanjenje udjela cestovnog prometa.</p> <p>Udio cestovnog volumena tereta premješteno na održiviji vid prometa (željeznica).</p> <p>Broj reorganiziranih i usklađenih voznih redova na autobusnim i željezničkim linijama sukladno principima ponude i potražnje, a s ciljem poboljšanja lokalne, županijske i međuzupanijske povezanosti.</p> <p>Broj izgrađenih ili obnovljenih prostora za prihvat javnog cestovnog autobusnog prometa unutar naselja kao dijela cestovne prometne infrastrukture (autobusni kolodvor).</p> <p>Broj izgrađenih i/ili obnovljenih ugibališta na prometnicama razine državne, županijske i lokalnih cesta radi zaustavljanja autobusnih linija unutar naseljenih područja.</p> <p>Udio ostvarenog integriranog i intermodalnog sustava prijevoza putnika i roba u odnosu na ukupni promet.</p> <p>Omjer prevezenog puta putnika i roba u odnosu na način prijevoza.</p>

	<p>Broj usklađenih voznih redova između različitih modova s korištenjem jedinstvenih prijevoznih karata za sve vrste modova u sustavu.</p> <p>Broj pretovarnih mjesta i terminala opremljenih i prilagođenih za navedene tehnologije prijevoza.</p> <p>Broj izgrađenih objekata za skladištenje tereta.</p> <p>Broj parkirališnih mjesta povezanih sa sustavima prometa u cilju povećanja na modalni prelazak.</p> <p>Smanjeni iznosi transportnih i logističkih troškova, smanjenje udjela energije u cilju racionalizacije potrošnje energije i drugo.</p> <p>Uspostavljen jedinstveni informacijski i komunikacijski sustav (ICT) za intermodalni promet.</p> <p>Udio povećanja ekonomske učinkovitosti i pouzdanosti oblikovane strukture transportnog sistema intermodalnog prijevoza.</p> <p>Smanjenje negativnih utjecaja na okoliš smanjenjem udjela emisije onečišćujućih tvari oblikovanom strukturom intermodalnog prijevoza.</p> <p>Izrađena dokumentacije za uspostavu integriranog pristupa prometnom planiranju koje uvažava prednost sinergije svih prijevoznih modova.</p>
--	---

Strateški cilj 2. Mobilnost, komunikacija i održivi razvoj	
Prioritet 2.1. Prometna povezanost	
Mjera 2.1.3.	Potpora razvoju održive mobilnosti
Cilj	Inovativnim planiranjem prometa razvijaju se novi strateški okviri koji daju prednost čistim i održivim oblicima prometa. Stvaranjem održivog transportnog sustava osigurava se bolji pristup urbanim područjima i njihovim uslugama i mobilnost svom stanovništvu, poboljšava sigurnost u prometu, smanjuju zagađenja i emisije stakleničkih plinova, kao i potrošnja energije, povećanje učinkovitosti i ekonomičnosti u transportu ljudi i roba te, u zdravijem okolišu, smanjuju štetni utjecaj na zdravlje, povećava kvaliteta života i zadovoljavaju se potrebe stanovništva. Poboljšanjem mobilnosti uz smanjenje preopterećenosti prometnica, povećava se privlačnost i kvaliteta gradskih prostora i naselja.
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Izraditi Plan održive mobilnosti u gradovima i naseljima temeljen na inovativnim rješenjima koja nastoje uspostaviti održivi urbani prometni sustav. • Uskladiti rastuće potrebe mobilnosti s poboljšanom prometnom protočnošću, kroz inovativna rješenja za bolji, uključiv i siguran transportni sustav. • Omogućiti uravnotežen i integriran razvoj svih prometnih oblika (intermodalni oblici). • Graditi i organizirati prometni sustav korištenjem javnog prijevoza, nemotoriziranog prometa (bicikliranje i pješačenje) kako bi se prometni sustav u cjelini unaprijedio. • Omogućiti dostupnost ekološki održivijih oblika prijevoza s niskom emisijom štetnih plinova (implementacija nove generacije električnih vozila i pogonskih sustava na alternativna goriva). • Planiranja i upravljanja rješenjima u svrhu smanjenja prometnih nesreća i postizanju veće sigurnosti. • Unaprijediti kvalitetu života stanovništva i poboljšati zaštitu okoliša

	<p>(valorizacija ulica i šetnica i ostalih javnih površina te oslobađanje istih od prometa motornim vozilima i njihovo korištenje za društvena događanja).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Održavanje javnih površina na području gradova i prigradskih naselja. • Planiranje i održavanje društvenih događaja koji promoviraju održivu mobilnost, zdrav život (hodanje, vožnja biciklom i drugo) i zaštitu okoliša primjenom minimalnih intervencija u prostoru. • Dimenzioniranje prostora za potrebe prometa u mirovanju izgradnjom odgovarajućih parkirališnih površina prema stvarnim potrebama svih postojećih i planiranih prostornih sadržaja (sadržaji u centru naselja, višestambeni objekti, individualna stambena izgradnja te radno-poslovna i gospodarsko - industrijska područja). • Redovito praćenje primjene održive mobilnosti u gradovima i naseljima, analiza i izvještavanje.
Nositelji mjere	Grad Novska, Županijska uprava za ceste Sisačko - moslavačke županije
Razdoblje provedbe	2018. – 2023.
Izvori financiranja	Proračun Grada Novske, Sisačko - moslavačka županija, Županijska uprava za ceste Sisačko - moslavačke županije, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Izrađen Plan održive mobilnosti u gradovima i naseljima temeljen na inovativnim rješenjima koja nastoje uspostaviti održivi urbani prometni sustav.</p> <p>Udio svakog pojedinog oblika prijevoza u odnosu na ukupni promet.</p> <p>Povećanje udjela javnog prijevoza u gradskom, prigradskom i regionalnom prometu u odnosu na privatne automobile.</p> <p>Dužina izgrađenih pješačkih i biciklističkih staza.</p> <p>Broj postavljenih sustava javnih bicikala.</p> <p>Povećanje broja stanovnika koji za prijevoz koriste bicikl, ali i pješaćenjem stižu do željene lokacije.</p> <p>Broj nove generacije električnih vozila i pogonskih sustava na alternativna goriva s niskom emisijom štetnih plinova.</p> <p>Broj izgrađenih punionica za električna vozila.</p> <p>Smanjenje zagađenja, emisije stakleničkih plinova i potrošnje energije.</p> <p>Smanjenje udjela prometnih nesreća u odnosu na razdoblje prije primjene inovativnih rješenja održive mobilnosti u gradovima i naseljima.</p> <p>Povećanje ulica i šetnica i ostalih javnih površina koje su oslobođene od prometa motornim vozilima i namijenjene za društvena događanja.</p> <p>Površina održavanih javnih površina na području gradova i prigradskih naselja.</p> <p>Broj održanih društvenih događaja koji promoviraju održivu mobilnost, zdrav život (hodanje, vožnja biciklom i drugo) i zaštitu okoliša.</p> <p>Broj sudionika na održanim društvenim događajima koji promoviraju održivu mobilnost, zdrav život (hodanje, vožnja biciklom i drugo) i zaštitu okoliša.</p> <p>Površina izgrađenih odgovarajućih parkirališnih prostora u skladu s stvarnim potrebama svih postojećih i planiranih prostornih sadržaja.</p> <p>Učestalost praćenja primjene održive mobilnosti u gradovima i naseljima, broj izrađenih analiza i izvještaja o učincima uspostave održivog urbanog prometnog sustava.</p>

P2.2. Jačanje i modernizacija svih oblika komunikacije

Metode uspješne komunikacije podrazumijevaju primjenu komunikacijskih tehnologija i omogućavaju prijenos i uporabu svih vrsta informacija te predstavlja temelj gospodarskog i društvenog razvoja. Stupanj informatizacije, odnosno širina primjene informacijsko komunikacijske tehnologije mjerilo su razvijenosti te utječu na stvaranje informacijskog društva i društva znanja. Izgradnjom i unaprjeđenjem sigurne informacijske i komunikacijske infrastrukture, osigurava se jednostavan pristup informacijama i znanju, poboljšava učinkovitost županijske uprave, lokalne samouprave i javnih službi, kao i kvaliteta pružanja usluga u obrazovanju, znanosti, zdravstvu, gospodarskim subjektima u stvaranju novih proizvoda i usluga te utječe na zadovoljenje potreba stanovništva. Razvojem novih dimenzija komuniciranja s javnošću omogućava se dijalog s društvenim referentnim skupinama, utječe na promjene u svim segmentima života te razvoj lokalnog sredine. Ovaj prioritet obuhvaća mjere razvoja i unaprjeđenja informacijske i komunikacijske tehnologije i razvoja interaktivnih oblika informiranja i komunikacije.

Strateški cilj 2. Mobilnost, komunikacija i održivi razvoj	
Prioritet 2.2. Jačanje i modernizacija svih oblika komunikacije	
Mjera 2.2.1.	Razvoj i unaprjeđenje informacijske i komunikacijske tehnologije
Cilj	<p>Izgradnja, razvoj i unaprjeđenje informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT) koja zbog svojih mogućnosti prikupljanja, pohranjivanja, prenošenja i obrade informacija, omogućava nastanak informacijskog društva i društva znanja te čini podlogu za primjenu u tijelima lokalne vlasti i njenim resursima, održavanju konkurentne pozicije u gospodarstvu, odnosu s građanima, osigurava zadovoljavanje potreba građana, a u demografskom smislu usmjerena je i na stvaranje uvjeta koji vode ka privlačenju stanovništva na to područje.</p> <p>Razvoj i unaprjeđenje informacijske i komunikacijske tehnologije pridonijet će gospodarskom rastu, povećanju zaposlenosti i kvaliteti života stanovništva.</p>
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja brže i naprednije informacijske i komunikacijske infrastrukture koja će osigurati zadovoljavanje potreba tijela lokalne vlasti, gospodarstva i stanovništva. • Ulaganja u modernizaciju nepokretne i pokretne telekomunikacijske mreže i širokopojasnu infrastrukturu. • Razvoj širokopojasnog pristupa i iskorak prema mrežama velikih brzina i podrške za prihvaćanju novih tehnologija i mreža za digitalno gospodarstvo • Poboljšanje dostupnosti, korištenja i kvalitete informacijskih i komunikacijskih tehnologija. • Omogućiti korištenje informacijske i komunikacijske tehnologije između stanovništva i uprave te javnih institucija (e-uprava, e-učenje, e-uključenost, e-kultura i e-zdravlje). • Stvoriti uvjete za nesmetano širenje istraživanja, razvoja, proizvodnje i svih oblika uporabe informacijske i komunikacijske tehnologije. • Omogućiti svim građanima pristup i sudjelovanje u informacijskom društvu, razvijajući informacijsku i komunikacijsku infrastrukturu na cijelom području, s brigom za mlade, stanovništvo s posebnim potrebama, starije stanovništvo te ono slabijeg imovinskog stanja. • Osiguranje infrastrukture širokopojasnog pristupa Internet servisima (uprava, gradske tvrtke, javna poduzeća). • Stvoriti preduvjete, nizom programa i inicijativa, za rast broja zaposlenih u digitalnoj ekonomiji, kao najvažnijem pokretaču konkurentnosti i ekonomskog rasta.

	<ul style="list-style-type: none"> Organizirati edukacije za stanovništvo, učenike i zaposlene kojima će se ukazati na mogućnosti primjene novih informacijsko komunikacijskih tehnologija.
Nositelji mjere	Grad Novska, Sisačko - moslavačke županije
Razdoblje provedbe	2018. – 2023.
Izvori financiranja	Proračun Grada Novske, Sisačko - moslavačka županija, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Pokrivenost područja bržom i naprednijom informacijsko i komunikacijskom infrastrukturom koja zadovoljava potreba tijela lokalne vlasti, gospodarstva i stanovništva.</p> <p>Brzina dostupnog širokopojasnog interneta (mb/s).</p> <p>Povećanje brzine prijenosa podataka.</p> <p>Broj priključaka na nepokretnu i pokretnu telekomunikacijsku mrežu i širokopojasnu infrastrukturu.</p> <p>Povećanje broja kontakata korištenjem informacijske i komunikacijske tehnologije između stanovništva i uprave te javnih institucija (e-uprava, e-učenje, e-uključenost, e-kultura i e-zdravlje).</p> <p>Broj mjesta na kojima je osiguran širokopojasni pristup Internet servisima (uprava, gradske tvrtke, javna poduzeća).</p> <p>Broj novo otvorenih poduzeća vezanih uz internet tehnologiju.</p> <p>Broj programa i inicijativa za rast broja zaposlenih u digitalnoj ekonomiji, kao najvažnijem pokretaču konkurentnosti i ekonomskog rasta.</p> <p>Broj održanih edukacija za stanovništvo, učenike i zaposlene kojima se ukazalo na mogućnosti primjene novih informacijsko komunikacijskih tehnologija.</p>

Strateški cilj 2. Mobilnost, komunikacija i održivi razvoj	
Prioritet 2.2. Jačanje i modernizacija svih oblika komunikacije	
Mjera 2.2.2.	Razvoj interaktivnih oblika informiranja i komunikacije
Cilj	<p>Brzi razvoj informacijsko - komunikacijskih tehnologija i brži protok informacija temeljen na suvremenoj tehnologiji, primjenom elektroničkih sredstava, sve više zamjenjuje tradicionalnu komunikaciju poštom, telefonom, telefaksom ili neposrednim sastancima i utječu na razvoj društva na svim razinama, njegovu oblikovanju i održivosti te sukladno razini informiranosti i znanja, u značajnijoj mjeri, određuje načine razmišljanja i sudjelovanja u redefiniranju rješenja pojedinih problema stanovništva, gospodarstva i povećanju kvalitete života na tom području.</p> <p>Uz znanje i informacije kao pokretače razvoja, komunikacija postaje sve važniji čimbenik uspjeha, pri čemu se, uz internet i digitalne medije, značajno promijenilo shvaćanje informiranja. Komunikacijska vrijednost interneta kao interaktivnog medija te društvene mreže koje zauzimaju vrlo važan udio u medijskom prostoru i općenitom protoku informacija, otvaraju nove mogućnosti suradnje u svim područjima života.</p>
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> Informiranje i komunikacija između tijela javne vlasti, upravnih tijela, zavoda, i javnih ustanova o tijeku provedbe definiranih aktivnosti i svim relevantnim događanjima (internetska stranica, društvene mreže, newsletter/e-mail kampanje). Osigurati informiranje i komunikaciju prema različitim skupinama

	<p>vanjske javnosti prilagođeno porukama i vrstama aktivnosti uz uvažavanje njihovih specifičnost.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osigurati informiranje i komunikaciju (internetska stranica, društvene mreže, newsletter/e-mail kampanje) sa stanovništvom o značaju provedbe definiranih aktivnosti i svim drugim relevantnim informacijama vezano uz razvoj i zadovoljenje njihovih potreba. • Osmišljavanje i pokretanje vizualno atraktivne i informativne internetske stranice koja bi sadržavala sve relevantne informacije i prikazala ih na zanimljiv i interaktivan način. • Izrada aplikacijske forme na kojoj stanovništvo može izražavati svoje mišljenje, ostavljati komentare i u okviru koje će se dobivati povratne informacije • Korištenje društvenih mreža kako bi se ciljnim skupinama i stanovništvu lakše prenosile informacije o aktivnostima i u cilju uspostave dvosmjerne komunikacije. • Obavješćavanje pojedinih skupina stanovnika i dionika razvoja o aktivnostima, novostima, radionicama i održavanju različitih vrsta događaja i slično (newsletter/e-mail kampanja). • Omogućiti popis bibliografskih jedinica daljinski dostupne digitalne građe otvorenoga pristupa Knjižnica putem mrežnih stranica kako bi se, osim uobičajene komunikacije telefonom, zadovoljile potrebe stanovništva u dobivanju informacija i znanja. • Postavljanje interaktivnih panela u cilju javnog interaktivnog informiranja stanovništva i posjetitelja pojedinog područja (vodič, interaktivni plan pojedinog područja, pregled panorame, znamenitosti područja i drugih značajnih objekata). • Organiziranje edukacija za stanovništvo kako bi se mogli koristiti digitalnim komunikacijskim alatima. • Osiguranje pristupa stanovništvu internet servisima (www., e-mail) upravnih tijela, gradskih tvrtki, javnih poduzeća). • Osigurati informiranje javnosti kroz informativne brošure i objave u medijima o najnovijim aktivnostima vezanim za razvoj područja Grada. • Organiziranje radionica i drugih događanja kako bi se omogućilo aktivno sudjelovanje građana i poticanje dijaloga o pitanjima iz područja razvoja Grada.
Nositelji mjere	Grad Novska, Sisačko - moslavačka županija, Gradska knjižnica i čitaonica
Razdoblje provedbe	2018. – 2023.
Izvori financiranja	Proračun Grada Novske, Sisačko - moslavačka županija, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Uspostavljen sustav informiranja i komunikacije između tijela javne vlasti, upravnih tijela, zavoda, i javnih ustanova o tijeku provedbe definiranih aktivnosti i svim relevantnim događanjima (internetska stranica, društvene mreže, newsletter/e-mail kampanje).</p> <p>Uspostavljeno informiranje i komunikacija prema različitim skupinama vanjske javnosti i stanovništvom prilagođeno porukama i vrstama aktivnosti uz uvažavanje njihovih specifičnost.</p> <p>Učestalost komunikacije tijela javne vlasti putem internetske stranica, društvenih mreže i provedenih newsletter/e-mail kampanja.</p> <p>Izrađen popis bibliografskih jedinica daljinski dostupne digitalne građe otvorenoga pristupa Knjižnica putem mrežnih stranica.</p>

	<p>Postavljeni interaktivni paneli u cilju javnog interaktivnog informiranja stanovništva i posjetitelja pojedinog područja (vodič, interaktivni plan pojedinog područja, pregled panorame, znamenitosti područja i drugih značajnih objekata).</p> <p>Broj organiziranih edukacija za stanovništvo u cilju korištenja digitalnim komunikacijskim alatima.</p> <p>Broj sudionika na edukacijama za korištenje digitalnim komunikacijskim alatima.</p> <p>Broj izdanih informativnih brošura i objava u medijima o najnovijim aktivnostima vezanim za razvoj područja Grada.</p> <p>Broj organiziranih radionica i drugih događanja na kojima se omogućilo aktivno sudjelovanje građana i poticanje dijaloga o pitanjima iz područja razvoja Grada.</p> <p>Broj sudionika na radionicama i drugim događanjima na kojima su stanovnici aktivno sudjelovali u dijalogu o pitanjima iz područja razvoja Grada.</p>
--	--

P2.3. Održivo upravljanje prirodnim resursima i zelenom infrastrukturom

Prirodni resursi predstavljaju bogatstvo nekog područja i imaju poseban značaj za život lokalne zajednice na svim razinama, pri čemu održivo upravljanje podrazumijeva uspostavljanje ravnoteže između prirodnih resursa i potreba društva i gospodarstva. Uspostavljanjem mehanizama za zaštitu i očuvanje bioraznolikosti, poboljšanjem uvjeta za funkcioniranje ekosustava te korištenjem prirodnih resursa u okviru održivih granica, tehnološkom i društvenom tranzicijom, može se postići povećanje konkurentnosti lokalnog gospodarstva i poboljšanje kvalitete života stanovništva.

Kako su prirodni resursi od izuzetnog značaja za sve dionike, a smjer lokalnog razvoja ovisi o njihovoj raspoloživosti, prostornom rasporedu i kvaliteti, potrebno je poboljšati razumijevanje na svim razinama, procijeniti mogućnosti, rizike i troškove te učinkovitost društvenih i gospodarskih rješenja. Uspostavom zelene infrastrukture, u okviru okolišne funkcije, utječe se na očuvanje ekosustava te smanjenje njegove degradacije, kroz društvenu funkciju osigurava se veća rasprostranjenosti parkova i zelenih površina, dok gospodarska rezultira otvaranjem radnih mjesta.

Ovim prioritetom predviđene su mjere očuvanja bioraznolikosti i održivog korištenja prirodnih resursa i održivog upravljanja javnim površinama i zelenom infrastrukturom.

Strateški cilj 2. Mobilnost, komunikacija i održivi razvoj	
Prioritet 2.3. Održivo upravljanje prirodnim resursima i zelenom infrastrukturom	
Mjera 2.3.1.	Očuvanje bioraznolikosti i održivo korištenje prirodnih resursa
Cilj	<p>Uspostavljanjem provedbenih mehanizama za očuvanje bioraznolikosti i održivo korištenje prirodnih resursa, prvenstveno kroz upravljanje Natura 2000 područjima, održava se njihov potencijal i osigurava ispunjavanje odgovarajućih ekoloških, gospodarskih i socijalnih funkcija na lokalnim, nacionalnim, ali i globalnim razinama. Smanjenjem prekomjernog korištenja prirodnih dobara u komercijalne svrhe i razvojem odgovarajućih gospodarskih aktivnosti, direktno se utječe na smanjenje negativnih učinaka, promjene različitih staništa i vegetacijskog sastava zbog promjene ekoloških uvjeta, nestanka vrsta te povećanje kvalitete života.</p> <p>Podizanjem razine znanja i razumijevanja svih dionika te podrške javnosti (informiranje i edukacija javnosti), značajno se doprinosi održivom razvoju i adekvatnoj zaštiti prirodne bioraznolikosti i resursa.</p>

Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Istraživati i analizirati stanje očuvanosti prirodne bioraznolikosti (monitoring i ocjenu stanja divljih vrsta, njihovih staništa, stanišnih tipova, a osobito praćenje stanja nacionalno ugroženih vrsta i staništa te svih vrsta ptica, kao i drugih dijelova prirode). • Izraditi monitoring programe kako bi se utvrdili eventualni uzroci promjena brojnosti i rasprostranjenosti vrsta i staništa te definirale upute za očuvanje vrsta i/ili staništa i mjere koje je potrebno poduzimati. • Utvrditi vrste i stanišne tipove osjetljive na promjene ekoloških uvjeta i razviti specifične mjere očuvanja • Osigurati održivo korištenje prirodnih resursa provođenjem niza mjera propisanih Zakonom o zaštiti prirode i posebnim propisima te provedenim analizama i rezultatima godišnjih izvješća na lokalnoj razini. • Smanjiti direktne pritiske zagađenja okoliša na prirodnu bioraznolikost, kao posljedicu tehnološkog razvoja i gospodarskih djelatnosti i ljudskih aktivnosti u prostoru koje uzrokuju promjene brojnosti i rasprostranjenosti vrsta i staništa. • Izraditi godišnja izvješća o stanju očuvanosti prirodne bioraznolikosti s pripadajućom analizom postojećeg stanja. • Jačati institucionalne kapacitete za provođenje planiranih aktivnosti (stručno osposobljavanje i educiranost djelatnika i upravnih i stručnih tijela) koje će u velikoj mjeri doprinijeti očuvanju prirodne bioraznolikosti i okoliša. • Jačati razinu svijesti stanovništva o načinu očuvanja prirodnih resursa i okoliša, poticati informiranost građana, odnosno rast opće razine svijesti o važnosti održivog korištenja i očuvanja okoliša i prirode te raznim edukacijama i javnim kampanjama utjecati na promjenu dosadašnjih obrazaca ponašanja.
Nositelji mjere	Grad Novska, Sisačko - moslavačka županija, JU za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Sisačko - moslavačke županije
Razdoblje provedbe	2018. – 2023.
Izvori financiranja	Proračun Grada Novske, Sisačko - moslavačka županija, JU za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Sisačko - moslavačke županije, resorna ministarstva, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Izmjerena brojnost i rasprostranjenost vrsta ili staništa, stanišnih tipova, nacionalno ugroženih vrsta, svih vrsta ptica, kroz programom definirani monitoring u nekom vremenskom periodu.</p> <p>Izrađeni monitoring programi sa smjernicama za poboljšanje rasprostranjenosti i brojnosti vrsta ili staništa koji imaju negativni trend.</p> <p>Broj provedenih jasno definiranih i učinkovitih mjera za očuvanje prirodne bioraznolikosti i učinkovitosti korištenja resursa.</p> <p>Broj poduzetih mjera za smanjenje pritiska zagađenja sastavnica okoliša na prirodnu bioraznolikost i ljudskih aktivnosti koje uzrokuju promjene brojnosti i rasprostranjenosti vrsta i staništa.</p> <p>Izrađena godišnja izvješća o stanju očuvanosti prirodne bioraznolikosti s pripadajućom analizom postojećeg stanja.</p> <p>Broj provedenih edukacija za stručno osposobljavanje djelatnika i upravnih i stručnih tijela u cilju provođenja planiranih aktivnosti za očuvanje bioraznolikosti i okoliša.</p> <p>Broj provedenih edukacija u cilju jačanja razine znanja i svijesti stanovništva</p>

	<p>o načinu očuvanja prirodnih resursa i okoliša te promjene dosadašnjih obrazaca ponašanja.</p> <p>Broj provedenih kampanja u cilju povećanja informiranosti stanovništva o važnosti očuvanja prirodne bioraznolikosti, uvid u relevantne podatke o stanju bioraznolikosti područja.</p>
--	---

Strateški cilj 2. Mobilnost, komunikacija i održivi razvoj	
Prioritet 2.3. Održivo upravljanje prirodnim resursima i zelenom infrastrukturom	
Mjera 2.3.2.	Održivo upravljanje javnim površinama i zelenom infrastrukturom
Cilj	<p>Održivo upravljanje javnim površinama predstavlja organizaciju racionalnog i funkcionalnog prostora koji osigurava preduvjete nesmetanog razvoja svih cjelina, štiteći postojeću arhitekturu i vrijednosti, uz uvažavanje načela održivog razvoja te, unaprjeđenjem sustava zelene infrastrukture kao alata za planiranje prostora na lokalnoj razini koji koristi prirodu za postizanje ekološke, gospodarske i društvene koristi i ulaganjima za poboljšavanje te pogodnosti, doprinosi poboljšanju kvalitete života ljudi.</p> <p>Za održivi razvoj područja gradova i naselja veliku važnost ima zelena infrastruktura te cjelovit pristup njenom planiranju i uređenju s ciljem usmjeravanja dugoročnog razvoja prema održivom razvoju, zaštiti okoliša, iskorištenju prirodnih resursa i učinkovitom gospodarstvu u svim segmentima gospodarstva, javnih i osobnih potreba.</p> <p>Veća rasprostranjenost parkova i zelenih površina, osim doprinosa kulturi grada, donosi i druge jednakovrijedne koristi kao što su smanjenje troškova za energiju, emisija stakleničkih plinova, ranjivosti na bujice i poplave, smanjenje korištenja vode, povećanju bioraznolikosti, utječu na poboljšanje zdravlja stanovništva i druge.</p>
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Stvoriti uvjete za učinkovito upravljanje javnim površinama i unaprjeđenje sustava zelene infrastrukture • Izraditi analizu postojećih i planiranih zelenih površina sastavnica zelene infrastrukture (prostorna distribucija, društvena, zdravstvena, okolišna, gospodarska funkcija). • Evidentirati postojeću zelenu infrastrukturu i izraditi kartografske prikaze. • Uspostaviti GIS (geoinformacijski sustav) za prikupljanje, spremanje, provjeru, integraciju, upravljanje, analiziranje i prikaz prostornih podataka koji su povezani s aktivnostima vezanim uz javne površine i unaprjeđenje zelene infrastrukture. • Definirati potrebu za uspostavom novih javnih zelenih površina u skladu s planovima uređenja i drugim planovima razvoja. • Poboljšati sustav planiranja, realizacije i upravljanja zelenom infrastrukturom, prioritetno javne zelene površine i parkovi. • Definirati standarde za pojedine kategorije zelene infrastrukture, prioritetno javne zelene površine i parkovi te zone obuhvata. • Definirati dinamiku realizacije javnih zelenih površina i parkova u skladu sa pojedinim sadržajima i namjenom (stanovanje, javni

	<p>sadržaji, prometnice, gospodarska namjena, šport i rekreacija i dr.).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Urediti i održavati postojeće zelene i ostale javne površine i parkove. • Izgradnja novih parkova, urbanih prostora, zelenih i ostalih javnih površina (trgovi, ulice, urbani i javni prostori, povijesne cjeline) • Ublažavati negativne učinke prometne i energetske infrastrukture na stanovništvo. • Obnavljanje degradiranih ekosustava. • Održavati biološku raznolikost povećanjem povezanosti između postojećih prirodnih područja. • Obnavljanje degradiranih ekosustava. • Povećati broj zelenih radnih mjesta na uređenju i održavanju zelene infrastrukture.
Nositelji mjere	Grad Novska, Sisačko - moslavačka županija, Zavod za prostorno uređenje Sisačko - moslavačke županije
Razdoblje provedbe	2018. – 2023.
Izvori financiranja	Proračun Grada Novske, Sisačko - moslavačka županija, resorna ministarstva, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Izrađen Plan za održavanje javnih površina i unaprjeđenje zelene Infrastrukture.</p> <p>Izrađena analiza postojećih i planiranih zelenih površina sastavnica zelene infrastrukture (prostorna distribucija, društvena, zdravstvena, okolišna, gospodarska funkcija).</p> <p>Izrađena evidencija i kartografski prikaz postojeće zelene infrastrukture.</p> <p>Uspostavljen GIS (geoinformacijski sustav) za prikupljanje, spremanje, provjeru, integraciju, upravljanje, analiziranje i prikaz prostornih podataka koji su povezani s aktivnostima vezanim uz javne površine i unaprjeđenje zelene infrastrukture.</p> <p>Broj postojećih i/ili planiranih javnih zelenih površina i parkova.</p> <p>Površina zone obuhvata i standardi za pojedine kategorije zelene infrastrukture.</p> <p>Dinamika realizacije planiranih javnih zelenih površina i parkova.</p> <p>Troškovi uređenja i održavanja postojećih zelenih i ostalih javnih površina i parkova.</p> <p>Broj zasađenih sadnica drveća, grmova i cvijeća.</p> <p>Površina uređenih parkova, zelenih površina i uređenih javnih površina.</p> <p>Broj uređenih trgova i javnih prostora.</p> <p>Smanjenje troškova za energiju (grijanje, hlađenje, javna rasvjeta)</p> <p>Smanjenje emisija stakleničkih plinova.</p> <p>Broj novih zelenih radnih mjesta na uređenju i održavanju zelene infrastrukture.</p> <p>Udio obnovljenih degradiranih ekosustava.</p> <p>Površine zasađene raznim vrstama biljaka koje mogu služiti kao mjesta za edukaciju i odmor.</p> <p>Povećanje prirodnih površina sklonih upijanju vode koje su manje ranjive na poplavljanje od ravnih površina betona i asfalta.</p>

P2.4. Zaštita i održivo upravljanje kulturno – povijesnom baštinom

Kulturno - povijesna baština predstavlja vrijedan resurs i temeljni razvojni potencijal nekog područja, identiteta i prepoznatljivosti te se njegovim učinkovitim korištenjem, doprinosi održivom razvoju

lokalne sredine. Očuvanjem i revitalizacijom prirodne kulturno - povijesne i graditeljske baštine povijesnih cjelina, tradicijskih i etnološko gospodarskih građevina, isticanjem bogatstva i raznolikosti narodnih običaja, tradicije, etnološkog bogatstva i drugih vrijednosti, izbjegava se devastacija prostora i krajobraza, njeguje i promiče kulturni identitet te doprinosi očuvanju od zaborava. Uključivanjem kulturno - povijesne baštine u gospodarski sustav, usklađivanjem s novim okolnostima i brojnim potrebama suvremenog načina života, ostvaruju se dodatne lokalne vrijednosti koje su temelj društveno - ekonomskog razvoja područja, doprinosi atraktivnosti područja, konkurentnosti te utječe na povećanje kvalitete života stanovništva. Visoka razina javnog informiranja i znanja javnosti o značaju kulturno – povijesne baštine doprinosi njezinoj vidljivosti i pozitivnim učincima provođenja zaštite, očuvanja i gospodarskog korištenja.

Prioritet će biti proveden kroz dvije mjere kojima su obuhvaćeni valorizacija, zaštita, očuvanje i revitalizacija lokacija i objekata kulturno - povijesne baštine te očuvanje nematerijalne baštine i tradicijskih vrijednosti.

Strateški cilj 2. Mobilnost, komunikacija i održivi razvoj	
P2.4. Zaštita i održivo upravljanje kulturno – povijesnom baštinom	
Mjera 2.4.1.	Valorizacija, zaštita, očuvanje i revitalizacija lokacija i objekata kulturno - povijesne baštine
Cilj	Unaprjeđenjem postojećeg sustava zaštite i očuvanja kulturne baštine, definiranjem mjera i aktivnosti za uspješnije i učinkovitije korištenje njezinih potencijala kao razvojnog resursa, na načelima održivog razvoja te uspostavljanjem sustava i standarda evidencije i inventarizacije kulturno – povijesnih dobara, uz kontinuirano istraživanje, dokumentiranje, vrednovanje i praćenje stanja, doprinosi se promoviranju identiteta i autohtonosti područja, kao i povećanju kvalitete života stanovništva. Kulturno - povijesna baština čini bitnu, neophodnu sastavnicu svakog kulturnog djelovanja i razvoja određenog prostora i njeno uključivanje u gospodarski sustav doprinosi društveno-ekonomskom napretku, a revitalizacijom lokacija i objekata povećava se prepoznatljivost i konkurentnosti lokalne sredine.
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Provoditi aktivnosti zaštite, očuvanja i unaprjeđenja održivog korištenja vrijedne prirodne, kulturno-povijesne i graditeljske baštine povijesnih cjelina (stari gradovi, povijesna naselja i sl.), tradicijskih i etnološko gospodarskih građevina. • Izraditi model upravljanja kulturnom baštinom u cilju njihovog sustavnog održavanja i korištenja. • Održavati i unaprijediti sustave i standarde evidencije i inventarizacije kulturno – povijesnih dobara. • Istraživati arheološke lokalitete, evidentirati i valorizirati sve vrste kulturno-povijesnih i arheoloških dobara lokalnog značaja. • Istražiti materijalnu baštinu (nepokretna - graditeljska, arheološka, kulturni krajolici i pokretna - muzejska, arhivsko gradivo, knjižnična baština) i staviti u funkciju. • Obnoviti objekte kulturno - povijesne i graditeljske baštine te osmisliti odgovarajuće programe i sadržaje korištenja (obnova starog hotela Knopp, objekata graditeljske baštine, sakralnih objekata i kulturnih spomenika). • Poticati ulaganja u obnovu kulturno - povijesne, graditeljske i arheološke baštine (porezna politika, subvencije, olakšice i drugo). • Valorizirati baštinu za korištenje u gospodarske, turističke i obrazovne

	<p>svrhe.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poboljšati koordinaciju između institucija i suradnju s gospodarskim, turističkim i obrazovnim sektorom radi zajedničkih programa i projekata korištenja kulturno – povijesne baštine. • Podizati svijest lokalnog stanovništva o vrijednostima i značaju kulturno – povijesne baštine koji se smatraju vrijednima očuvanja za budućnost. Promovirati važnosti i vrijednosti kulturnih dobara te mogućnosti njihova uključenja u gospodarske tokove lokalne sredine. • Organizirati razna događanja, kao što su kulturne, zabavne, gospodarske, sportske i druge priredbe u cilju promoviranja identiteta i autohtonosti područja. • Jačati institucionalne kapacitete za rad na valorizaciji, zaštiti i očuvanju kulturno - povijesne baštine (stručno osposobljavanje i educiranost djelatnika i upravnih i stručnih tijela). • Poticati i osposobiti veći broj mladih stručnjaka za bavljenje problematikom zaštite i očuvanja kulturno - povijesne baštine. • Osigurati sredstva za potporu projektima valorizacije, zaštite i očuvanja kulturno - povijesne baštine, ali i brži pristup drugim financijskim sredstvima (lakši pristup kreditima, jamstvima, sufinanciranje kamate i drugo). • Jačati kapacitete i znanja za pripremu projekata valorizacije, zaštite i očuvanja kulturno - povijesne baštine sredstvima EU fondova i drugih izvora.
Nositelji mjere	Grad Novska, Sisačko – moslavačka županija, Ministarstvo kulture, kulturno - umjetnička društva i udruge u kulturi, obrazovne institucije
Razdoblje provedbe	2018. – 2023.
Izvori financiranja	Proračun Grada Novske, Sisačko - moslavačka županija, Ministarstvo kulture, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Uspostavljen model upravljanja i izrađen plan aktivnosti zaštite, očuvanja i unaprjeđenja održivog korištenja vrijedne prirodne, kulturno-povijesne i graditeljske baštine povijesnih cjelina (stari gradovi, povijesna naselja i sl.), tradicijskih i etnološko gospodarskih građevina.</p> <p>Uspostavljen sustav i standardi evidencije i inventarizacije materijalnih kulturno - povijesnih dobara.</p> <p>Broj istraženih, evidentiranih i valoriziranih arheoloških lokaliteta i ostalih kulturno - povijesnih materijalnih dobara lokalnog značaja.</p> <p>Broj obnovljenih objekata kulturno - povijesne, graditeljske i arheološke baštine i broj osmišljenih odgovarajućih programa i sadržaja korištenja.</p> <p>Broj dodijeljenih potpora za ulaganja u obnovu objekata kulturno - povijesne, graditeljske i arheološke baštine (porezna politika, subvencije, olakšice i drugo).</p> <p>Broj evidentiranih, valoriziranih materijalnih kulturno - povijesnih dobara prihvatljivih za korištenje u gospodarske, turističke i obrazovne svrhe.</p> <p>Broj kulturnih i obrazovnih institucija te gospodarskih i turističkih subjekata uključenih u zajedničke programe i projekte korištenja materijalne kulturno – povijesne baštine.</p> <p>Broj održanih sastanaka između institucija, gospodarskih i turističkih subjekata i obrazovnih institucija radi koordinacije suradnje na izradi i provedbi zajedničkih programa i projekata korištenja kulturno - povijesne baštine.</p> <p>Broj održanih edukacija i promotivnih aktivnosti u cilju podizanja znanja</p>

	<p>stanovništva o vrijednostima i značaju kulturno - povijesne baštine te o njihovoj ulozi u očuvanju i gospodarskom korištenju.</p> <p>Broj održanih raznih kulturnih, zabavnih, gospodarskih, sportskih priredbi i drugih manifestacija u cilju promoviranja kulturno – povijesne baštine te identiteta i autohtonosti područja.</p> <p>Broj održanih edukacija za djelatnike upravnih i stručnih tijela u cilju jačanja institucionalnih kapaciteta za rad na valorizaciji, zaštiti i očuvanju kulturno – povijesne baštine.</p> <p>Broj stručno osposobljenih i educiranih djelatnika u upravnim i stručnim tijelima za rad na valorizaciji, zaštiti i očuvanju kulturno - povijesne baštine.</p> <p>Broj novo osposobljenih mladih stručnjaka za bavljenje problematikom valorizacijom, zaštitom, očuvanjem i upravljanjem kulturno-povijesnom baštinom.</p> <p>Broj pripremljenih i prijavljenih projekata iz područja kulturno - povijesne baštine za financiranje sredstvima EU fondova i drugih izvora.</p> <p>Broj provedenih projekata iz područja kulturno - povijesne baštine financiranih sredstvima EU fondova i drugih izvora.</p>
--	--

Strateški cilj 2. Mobilnost, komunikacija i održivi razvoj	
P2.4. Zaštita i održivo upravljanje kulturno – povijesnom baštinom	
Mjera 2.4.2.	Očuvanje nematerijalne baštine i tradicijskih vrijednosti
Cilj	<p>Stvaranjem uvjeta za valorizaciju, evidentiranje i očuvanje nematerijalne baštine na lokalnoj te nacionalnoj razini, definiranjem mjera i aktivnosti za uspješnije i učinkovitije korištenje njezinih potencijala kao razvojnog resursa, a usklađivanjem s brojnim potrebama suvremenog načina života i uklapanjem u nove okolnosti, omogućava se stvaranje pozitivnog okruženja za njenu vidljivost i daljnje očuvanje, uz istovremeno zadržavanje brojnih povijesnih i društvenih vrijednosti i doprinosi promoviranju identiteta i autohtonosti područja, kao i povećanju kvalitete života stanovništva.</p> <p>Očuvanjem nematerijalne baštine i tradicijskih vrijednosti utječe se na smanjenje degradacije i nestajanje, a revitalizacijom različitih oblika (jezik, folklorno stvaralaštvo, tradicijska umijeća, obrti i drugo) i poticanjem njihova prenošenja, potiče kulturna raznolikost i osigurava dugoročan i održiv razvoj područja te, uključivanjem u gospodarski sustav, doprinosi društveno-ekonomskom napretku.</p>
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Istraživanje i evidentiranje nematerijalne baštine te valorizacija vrijednosti svih oblika tradicijske kulture, kao i mogućnosti njenog održanja u suvremenom načinu života, stavljanje u funkciju. • Održavanje i unaprjeđivanje sustava i standarda evidencije i inventarizacije kulturnih dobara kako bi se podigla svijest o njejoj vrijednosti, motiviralo na revitalizaciju zaboravljenih praksi i znanja, kao i niz drugih aktivnosti na očuvanju te baštine. • Podupiranje različitih programa i projekata očuvanja, što obuhvaća izravno prenošenje, uključivanje baštine u formalno (redovna nastava, programi učilišta) i neformalno obrazovanje (radionice, tečajevi) te dokumentiranje, istraživanje i prezentacija nematerijalne baštine (izložbe, publikacije, stručni radovi). • Potpora regionalne i lokalne zajednice i vlasti očuvanju određenih

	<p>kulturnih dobara kao temelja za provođenje budućih dugotrajnih programa i projekata očuvanja baštine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poboljšanje motivacije nositelja, njihovih inicijativa i projekata kroz udruge, društva i druge građanske organizacije kao temelja očuvanja i održivosti nematerijalne kulturne baštine. • Poticanje suradnje lokalne zajednice i različitih udruženja građana s javnim ustanovama i institucijama u cilju provođenja očuvanja nematerijalne baštine i tradicijskih vrijednosti. • Osiguranje financijske potpore lokalnim zajednicama i nositeljima tradicijskih znanja u razvijanju novih različitih programa i projekata očuvanja i revitalizacije nematerijalne baštine. • Promoviranje važnosti i vrijednosti kulturnih dobara te mogućnosti njihova uključenja u gospodarske tokove lokalne sredine (osobito turizma). • Poboljšanje suradnje između institucija i gospodarskog, turističkog i obrazovnog sektora radi zajedničkih programa i projekata korištenja kulturne baštine, brendiranja te zaštite od nekritične komercijalizacije i eventualne zloporabe. • Jačanje uloge knjižnice kao komunikacijsko - informacijskog, obrazovnog, kulturnog i društvenog središta u promicanju i očuvanju kulturne baštine te očuvanja lokalnog i zavičajnog identiteta. • Podizanje svijesti lokalnog stanovništva o vrijednostima i značaju kulturne baštine i tradicijskih zanimanja (narodne rukotvorine, tradicionalne narodne pjesme i plesovi) vrijednih očuvanja za budućnost. • Provođenje sustavnih formalnih i neformalnih edukacija mlađih generacija u cilju stjecanja znanja o važnosti očuvanja nematerijalne baštine što će povećati njihovu motivaciju za primjenu tih znanja u očuvanju baštine. • Organiziranje raznih događanja, kao što su izložbe, kulturne, zabavne, gospodarske, sportske i druge priredbe u cilju promoviranja identiteta kroz nematerijalnu baštinu i autohtonost područja. • Jačanje kapaciteta i znanja za pripremu projekata valorizacije, zaštite i očuvanja nematerijalne baštine i tradicijskih vrijednosti financiranih sredstvima EU fondova i drugih izvora.
Nositelji mjere	Grad Novska, Sisačko – moslavačka županija, Ministarstvo kulture, kulturno - umjetnička društva i udruge u kulturi, obrazovne institucije
Razdoblje provedbe	2018. – 2023.
Izvori financiranja	Proračun Grada Novske, Sisačko - moslavačka županija, Ministarstvo kulture, EU fondovi i drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Dokumentirana nematerijalna baština upisana u nacionalni registar, izrađena analiza lokalne koncepcije očuvanja i povratnih učinaka zaštite, broj dobara korištenih u komercijalne i turističke svrhe.</p> <p>Broj provedenih cjelovitih programa zaštite i očuvanja nematerijalnih kulturnih dobara te programa zaštite i očuvanja .</p> <p>Broj novo istraženih vrsta nematerijalne baštine i tradicijske kulture koji bi se mogli staviti u funkciju.</p> <p>Broj odabranih, relevantnih i komplementarnih tema koje će kroz održane prezentacije ukazati na doprinos tradicijske kulture suvremenoj kulturi i modernom društvu te utjecati na prepoznatljivost.</p> <p>Broj održanih predstavljanja važnih za afirmaciju određenih kulturnih dobara</p>

	<p>kao temelja za provođenje budućih dugotrajnih programa i projekata očuvanja baštine.</p> <p>Unaprjeđen uspostavljeni sustav i standardi evidencije i inventarizacije kulturnih dobara u cilju njihove revitalizacije, kao i zaboravljenih praksi i znanja.</p> <p>Broj različitih programa i projekata očuvanja kojima se podupiru izravno prenošenje, uključenje baštine u formalno (redovna nastava, programi učilišta) i neformalno obrazovanje (radionice, tečajevi) te dokumentiranje, istraživanje i prezentacija nematerijalne baštine (izložbe, publikacije, stručni radovi).</p> <p>Broj održanih predstavljanja važnih za afirmaciju određenih kulturnih dobara kao temelja za provođenje budućih dugotrajnih programa i projekata očuvanja baštine.</p> <p>Revalorizirana dosadašnja istraživanja etnološke i folklorističke građe, seoskih običaja i tradicijskih vrijednosti baštine te osmišljen novi način predstavljanja.</p> <p>Broj i/ili iznos dodijeljenih financijskih potpora lokalnim zajednicama i nositeljima tradicijskih znanja u razvijanju novih različitih programa i projekata očuvanja i revitalizacije nematerijalne baštine.</p> <p>Broj kulturnih i obrazovnih institucija te gospodarskih i turističkih subjekata uključenih u zajedničke programe i projekte korištenja nematerijalne baštine, njenog brendiranja uz zaštitu od posljedica prekomjerne komercijalizacije i eventualne zloporabe.</p> <p>Broj izdanja i vrijedne zbirke koji obuhvaćaju knjižničnu građu o nematerijalnoj baštini i tradicijskoj kulturi područja dostupnih svim ustanovama i pojedincima zainteresiranim za njihovu primjenu (u znanosti, obrazovanju, kulturi, kulturnom amaterizmu) u cilju promicanja, očuvanja i zaštite kulturne baštine te lokalnog i zavičajnog identiteta.</p> <p>Broj prezentacija i manifestacija u knjižnicama u cilju informiranja šire javnosti o dostupnosti etnografskih i folklorističkih dokumenata o nematerijalnoj baštini i tradicijskoj kulturi te potrebi očuvanja i zaštite čime se utječe na stvaranje pozitivnog okruženja za njihovu vidljivost.</p> <p>Broj održanih edukacija i promotivnih aktivnosti u cilju podizanja znanja stanovništva o vrijednostima i značaju kulturne baštine i tradicijskih zanimanja (narodne rukotvorine, tradicionalne narodne pjesme i plesovi) vrijednih očuvanja za budućnost.</p> <p>Broj održanih sustavnih formalnih i neformalnih edukacija mlađih generacija u cilju stjecanja znanja o važnosti očuvanja nematerijalne baštine u cilju povećanja njihove motivaciju za primjenom tih znanja u očuvanju baštine.</p> <p>Broj održanih raznih događanja kao što su izložbe, kulturne, zabavne, gospodarske, sportske i druge priredbe u cilju promoviranja običaja i tradicijskih vrijednosti.</p> <p>Broj stručno osposobljenih i educiranih djelatnika u upravnim i stručnim tijelima za rad na valorizaciji, zaštiti i očuvanju nematerijalne baštine i tradicijskih vrijednosti.</p> <p>Broj pripremljenih i provedenih projekata iz područja valorizacije, zaštite i očuvanja nematerijalne baštine i tradicijskih vrijednosti.</p>
--	---

P2.5. Zaštita okoliša

Opterećenja na osnovne sastavnice okoliša (voda, tlo, zrak, bioraznolikost) brojnim nepovoljnim utjecajima narušavaju ekosustave i zagađuju okoliš. Važnost očuvanja okoliša i prirode te održivo korištenje prirodnih resursa podrazumijeva unaprjeđivanje upravljanja okolišem, sprječavanje

onečišćenja sastavnica okoliša, smanjenje koncentracije stakleničkih plinova koji utječu na klimatske promjene i količine nastajanja otpada, kao i integraciju okoliša u sve oblike gospodarskog i društvenog djelovanja. Unaprjeđenjem infrastrukturne opremljenosti i postizanjem ravnoteže dostupnosti i kvalitete pruženih komunalnih i drugih infrastrukturnih usluga, utječe se na sprječavanje devastacije životne sredine, doprinosi dugoročnom razvoju lokalne sredine, povećanju životnog standarda i zdravlja stanovništva.

Razvojem i ulaganjem u rekonstrukciju i izgradnju objekata i uređaja javne vodoopskrbe te uspostava učinkovitog sustava javne odvodnje i pročišćavanja komunalnih i industrijskih otpadnih voda, osigurava se potreban stupanj zaštite voda kao temeljnog prirodnog resursa te povećanje stupnja opskrbljenosti stanovništva dovoljnom količinom vode za piće zadovoljavajuće kakvoće.

Politika gospodarenja otpadom ima za cilj koristiti ga kao vrijedan resurs te podržava smanjenje nastanka otpada kroz razvoj funkcionalnog sustava gospodarenja otpadom koji se provodi na način da ne predstavlja opasnost na zdravlje stanovništva i bez uporabe postupaka koji bi mogli štetiti okolišu. Uspostava učinkovitog sustava koji obuhvaća sakupljanje i odlaganje na planirana reciklažna dvorišta, preradu i uporabu otpada te ponovno iskorištavanje otpadnih materijala, osigurava održivo gospodarenje resursima i predstavlja pomak prema kružnom gospodarstvu.

Jednu od glavnih prijetnji okolišu predstavljaju klimatske promjene koje u značajnoj mjeri utječu na ekosustave, gospodarske sektore i ljudsko zdravlje. Ograničavanje klimatskih promjena značajnim smanjenjem emisija stakleničkih plinova, odnosno tranzicijama prema društvu s niskim udjelom ugljika te prilagodbom klimatskim promjenama, mogu se smanjiti rizici i posljedice.

Potporom razminiranju i smanjenju minski sumnjivog prostora ostvaruje se povoljan utjecaj na zaštitu i poboljšanje stanja biološke raznolikosti, kakvoće tla i voda te stanja poljoprivrednog i šumskog zemljišta i doprinosi održivom upravljanju ekosustavima. Smanjenjem opasnosti i posljedica uzrokovanih zagađenošću od mina i neeksplozivnih ubojitih sredstava, osigurava se sigurniji život stanovništvu, brži razvoj gospodarstva i društvenog standarda.

Ovaj prioritet će biti proveden kroz nekoliko mjera, a to su mjere razvoja, izgradnje i održavanja sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, održivog gospodarenja otpadom, prevencije i ublažavanje klimatskih promjena i potpore razminiranju MSP-a.

Strateški cilj 2. Mobilnost, komunikacija i održivi razvoj	
Prioritet 2.5. Zaštita okoliša	
Mjera 2.5.1.	Razvoj, izgradnja i održavanje sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda
Cilj	Ulaganjem u razvoj, izgradnju objekata i uređaja javne vodoopskrbe te uspostavom učinkovitog sustava odvodnje i pročišćavanja komunalnih i industrijskih otpadnih voda na području, doprinosi se povećanju stupnja opskrbljenosti stanovništva dovoljnom količinom vode zadovoljavajuće kakvoće, smanjenju gubitaka vode iz sustava, osigurava potreban stupanj zaštite podzemnih i površinskih voda, postiže sprječavanje i smanjenje onečišćenja, poboljšava stanje vodnih ekosustava čime se utječe na njihovo očuvanje. Održivim korištenjem i racionalnim upravljanjem vodnim resursima omogućava se veći stupanj zaštite stanovništva i materijalnih dobara, utječe na podizanje društvenog standarda, ali i osigurava infrastruktura potrebne za razvoj gospodarstva.
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Poboljšanje javnog vodoopskrbnog sustava sa svrhom osiguranja kvalitete i sigurnosti opskrbe pitkom vodom.

	<ul style="list-style-type: none"> • Razvoj (izgradnja i proširenje) sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda sa ciljem doprinosa poboljšanju stanja voda. • Povećanje stupnja opskrbljenosti stanovništva dovoljnom količinom pitke vode zadovoljavajuće kakvoće. • Povećanje stupnja priključenosti stanovništva na sustav javne vodoopskrbe. • Smanjenje korištenja vode neadekvatne kakvoće iz lokalnih izvorišta, individualnih izvora i plitkih zdenaca. • Utvrditi postojeće i potencijalne izvore pitke vode. • Smanjenje gubitaka vode iz vodoopskrbnog sustava uz provedbu kvalitetnog telemetrijskog praćenja sustava. • Izrada projektne dokumentacije za izgradnju i dogradnju planiranih sustava odvodnje oborinskih, komunalnih i industrijskih otpadnih voda (kanalizacijske mreže) te uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. • Smanjenje direktno ispuštene količine neobrađenih otpadnih voda u vodotoke. • Osigurati priključenost stanovništva na izgrađeni sustav javne odvodnje oborinskih i komunalnih otpadnih voda. • Osigurati priključenost gospodarskih subjekata na izgrađeni sustav javne vodoopskrbe i odvodnje oborinskih, komunalnih i industrijskih otpadnih voda. • Jačati kapacitete za pripremu i provedbu projekata izgradnje sustava javne vodoopskrbe i odvodnje otpadnih voda sredstvima EU fondova i drugih izvora.
Nositelji mjere	Grad Novska, Sisačko – moslavačka županija, komunalna poduzeća
Razdoblje provedbe	2018. - 2023.
Izvori financiranja	Proračun Grada Novske, Sisačko - moslavačka županija, komunalna poduzeća, Hrvatske vode d.d., resorna ministarstva, Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020., EU fondovi i drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Duljina rekonstruiranih dijelova sustava javne vodoopskrbe sa svrhom osiguranja kvalitete i sigurnosti opskrbe pitkom vodom.</p> <p>Duljina novoizgrađenih i rekonstruiranih dijelova sustava javne odvodnje oborinskih, komunalnih i industrijskih otpadnih voda (kanalizacijske mreže).</p> <p>Povećanje udjela stanovništva priključenih na sustav javne vodoopskrbe i stupnja opskrbljenosti dovoljnom količinom pitke vode.</p> <p>Broj kućanstava priključenih na sustav javne vodoopskrbe.</p> <p>Prosječna količina pitke vode isporučena po stanovniku.</p> <p>Smanjenje udjela korištenja vode neadekvatne kakvoće iz lokalnih izvorišta, individualnih izvora i plitkih zdenaca.</p> <p>Broj utvrđenih postojećih i potencijalnih izvora pitke vode.</p> <p>Izrađena analiza postignutog smanjenja gubitke vode iz sustava sukladno telemetrijskom praćenju.</p> <p>Smanjenje gubitaka vode iz vodoopskrbnog sustava uz provedbu kvalitetnog telemetrijskog praćenja sustava.</p> <p>Izrađena projektna dokumentacija za izgradnju i dogradnju planiranih sustava odvodnje oborinskih, komunalnih i industrijskih otpadnih voda (kanalizacijske mreže) te uređaja za pročišćavanje otpadnih voda.</p> <p>Stupanj izgrađenosti sustava javne odvodnje oborinskih, komunalnih i industrijskih otpadnih voda (kanalizacijska mreža).</p> <p>Porast broja domaćinstava priključenih na izgrađeni sustav javne odvodnje</p>

	<p>oborinskih i komunalnih otpadnih voda.</p> <p>Udio stanovništva obuhvaćenog javnom kanalizacijskom mrežom za odvodnju oborinskih i otpadnih komunalnih voda.</p> <p>Broj gospodarskih subjekata priključenih na izgrađeni sustav javne vodoopskrbe i odvodnje oborinskih, komunalnih i industrijskih otpadnih voda.</p> <p>Broj provedenih edukacija za pripremu i provedbu projekata izgradnje sustava javne vodoopskrbe i odvodnje otpadnih voda sredstvima EU fondova i drugih izvora.</p> <p>Broj educiranih osoba za pripremu i provedbu projekata izgradnje sustava javne vodoopskrbe i odvodnje otpadnih voda sredstvima EU fondova i drugih izvora.</p>
--	--

Strateški cilj 2. Mobilnost, komunikacija i održivi razvoj	
Prioritet 2.5. Zaštita okoliša	
Mjera 2.5.2.	Održivo gospodarenje otpadom
Cilj	<p>Uvođenjem suvremenog sustava za gospodarenje otpadom s osnovnim ciljem sprječavanja i smanjivanja nastanka otpada, njegovog štetnog utjecaja na okoliš te poznavanjem količina i tokova otpada, uz dobru organizaciju, izgrađene kapacitete građevina za skupljanje i obradu, pridonijeti uspostavi efikasnog sustava. Provođenjem planiranih mjera odvojenog sakupljanja komunalnog otpada, zbrinjavanja, prerade i uporabe nekih vrsta otpada, zatim evidencijom otpadom onečišćenog okoliša i neuređenih odlagališta te njihovom sanacijom ili prenamjenom u pretovarne stanice i/ili reciklažna dvorišta, utjecat će se na poboljšanje kvalitete života stanovnika, smanjenje pritiska otpada na okoliš i osiguranje osnovnih uvjeta za zdravi i održivi razvoj područja.</p> <p>Objedinjavanjem mjera stalne i sustavne edukacije te komunikacije vezane uz gospodarenje otpadom, predstavljanjem pravilnog postupanja s otpadom i zaštite okoliša kao načina življenja, jača se uloga pojedinaca i doprinos svih društvenih skupina u rješavanju tog problema.</p>
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Uspostava cjelovitog sustava gospodarenja otpadom (sprječavanje nastanka otpada, odvojeno prikupljanje, uporaba, zbrinjavanje, sanacija otpadom onečišćenog okoliša). • Sprječavanje nastanka otpada (proizvodnog i komunalnog i rizika vezanih uz otpad (promicanje održive gradnje, poticanje ponovnog korištenja materijala i isluženih proizvoda, unaprjeđenje sustava prikupljanja i obrade podataka o otpadu, promicanje kućnog kompostiranja, poticanje "zelene" i održive javne nabave i drugo). • Stvaranje uvjeta za odvojeno prikupljanje komunalnog i proizvodnog otpada (papir, staklo, metali, plastika, glomazni otpad i drugo). • Dogradnja sustava sakupljanja raznih vrsta komunalnog otpada u cilju optimizacije sustava odvojenog prikupljanja (ekološki ekvivalent i gospodarsko odgovorni trošak). • Osiguranje usluge prijevoza krupnog (glomaznog) komunalnog otpada (prema određenoj dinamici i na zahtjev korisnika usluge). • Izgradnja dodatnih sadržaja za pravilan i siguran rad na postojećoj

	<p>lokaciji odlagališta otpada</p> <ul style="list-style-type: none"> • Evidentiranje otpadom onečišćenog okoliša i neuređenih odlagališta otpada. • Saniranje i zatvaranje divljih deponija i neuređenih odlagališta otpada te rekultiviranje prostora postojećih odlagališta. • Unaprjeđenje razine zaštite okoliša. • Senzibiliziranje javnosti o važnosti održivog upravljanja otpadom organizacijom edukativnih i promotivnih aktivnosti o primarnoj selekciji otpada. • Organiziranje edukacija za stanovništvo, a posebno i dugoročno za predškolski i školski uzrast kako bi se usvojili pozitivni obrasci ponašanja s ciljem zaštite okoliša. • Jačati kapacitete za pripremu i provedbu projekata održivog gospodarenja otpadom.
Nositelji mjere	Grad Novska, Sisačko - moslavačka županija, komunalna poduzeća
Razdoblje provedbe	2018. - 2023.
Izvori financiranja	Proračun Grada Novske, Sisačko – moslavačka županija, Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, FZOEU, EU fondovi i drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Ukupna količina otpada u nastanku (proizvodnog i komunalnog).</p> <p>Broj provedenih mjera za smanjenje otpada u nastanku.</p> <p>Smanjenje udjela otpada koji se odlaže na odlagalište.</p> <p>Broj i vrsta spremnika za odvojeno prikupljanje komunalnog otpada (papira, stakla, plastike, metala i tekstila) postavljenih na javnoj površini, odnosno „zelenim otocima“.</p> <p>Broj podijeljenih posuda i/ili kanti stanovništvu za primarnu selekciju i odvojeno sakupljanje otpada (papir, plastika, metal, staklo i biorazgradivi otpad).</p> <p>Broj i/ili udio kućanstava uključenih u primarnu selekciju i odvojeno sakupljanje otpada.</p> <p>Postotak razdvajanja otpada na kućnom pragu postignuto aktivnim uključivanjem građana.</p> <p>Odnos gospodarskog rasta i utjecaja na okoliš koji prate nastanak otpada, ekološki ekvivalent i gospodarsko odgovorni trošak (praćenje količina otpada iz trgovačkog, industrijskog i građevinskog sektora po bruto dodanoj vrijednosti i ekološkog rizika).</p> <p>Broj izgrađenih dodatnih sadržaja za pravilan i siguran rad na postojećoj lokaciji odlagališta otpada, (sortirnice, kompostane, odlagališta inertnog otpada, reciklažnog dvorišta za građevni otpad te kasete za odlaganje građevnog otpada koji sadrži azbest).</p> <p>Broj saniranih i zatvorenih divljih deponija i neuređenih odlagališta otpada.</p> <p>Smanjenje zagađenja sastavnica okoliša, voda, zraka i tla, posebno podzemnih voda koje su glavni izvor zaliha pitke vode i temeljni nacionalni resurs.</p> <p>Praćenje pokazatelja fizikalno kemijskih, bakterioloških i bioloških karakteristika voda, kontrolirati emisiju odlagališnih plinova (sastav i koncentracija), utvrđivati kakvoću procjedne vode.</p> <p>Broj izrađenih informativnih publikacija o gospodarenju otpadom, broj objava specijaliziranih priloga putem interneta ili objava specijaliziranih priloga u medijima (televizija i radio, novine).</p> <p>Broj održanih edukativnih i promotivnih aktivnosti za stanovništvo o primarnoj selekciji otpada.</p>

	<p>Broj održanih edukacija za predškolski i školski uzrast kako bi se usvojili pozitivni obrasci ponašanja i svijest o zaštiti okoliša.</p> <p>Broj sudionika na edukativnim i promotivnim aktivnostima o gospodarenju otpadom i primarnoj selekciji otpada namijenjenih djeci predškolskog i školskog uzrasta te ukupnom stanovništvu.</p> <p>Broj održanih edukacija za jačanje kapaciteta za pripremu i provedbu projekata održivog gospodarenja otpadom.</p> <p>Broj educiranih osoba za pripremu i provedbu projekata održivog gospodarenja otpadom sredstvima EU fondova i drugih izvora.</p> <p>Broj pripremljenih i provedenih projekata održivog gospodarenje otpadom sredstvima EU fondova i drugih izvora.</p>
--	---

Strateški cilj 2. Mobilnost, komunikacija i održivi razvoj	
Prioritet 2.5. Zaštita okoliša	
Mjera 2.5.3.	Prevenција i ublažavanje klimatskih promjena
Cilj	<p>Poboljšanjem sustava za prevenciju i ublažavanje klimatskih promjena i sprječavanjem samih uzroka njihova nastanka, smanjuju se različite posljedice na društvo i društvene procese, sigurnost ljudi i imovine, javnu infrastrukturu, gospodarstvo, poljoprivredna područja, doprinosi očuvanju kulturno - povijesnih vrijednosti te ograničavaju posljedice na lokalnoj i regionalnoj razini uzrokovane štetnim djelovanjem u zonama rizika od poplava, suša, ekstremnih temperatura, pojave leda na vodotocima, klizišta, naplavina i sl. Učinkovitim upravljanjem rizicima povezanim s klimatskim promjenama i prilagodbom koja, osim ograničavanja negativnih posljedica obuhvaća i iskorištavanje mogućnosti koje promijenjena klima pruža, a provođenjem sveobuhvatnih mjera i aktivnosti smanjivanja emisija stakleničkih plinova te razvojem inovativnih tehnologija i sustava, može se kvalitetno odgovoriti na izazove i doprinijeti sprječavanju i ublažavanju klimatskih promjena, od učinaka na zdravlja stanovništva, niskougljični okolišni otisak i gospodarski rast.</p>
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Uspostava sustava za praćenje, predviđanje i planiranje mjera • prevencije, ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama. • Podupiranje ulaganja za prevenciju, ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama uključujući i pristupe temeljene na ekosustavu. • Smanjenje emisije stakleničkih plinova i/ili povećanje kapaciteta apsorpcije tih plinova u cilju stabilizacije klimatskih promjena. • Smanjenje utjecaja klimatskih promjena na hidrologiju i vodne resurse, šumarstvo, poljoprivredu, bioraznolikost, ljudsko zdravlje, gospodarstvo, imovinu i okoliš. • Odmicanje od korištenja energije utemeljene na fosilnim gorivima • prema distribuiranoj energiji obnovljivih izvora (energija za grijanje, električna energija, promet i industrija). • Promicanje ulaganja koja se odnose na rizike, osiguranje otpornosti na katastrofe i razvoj sustava za upravljanje katastrofama (analiza opasnosti, uspostava ovlasti, definiranje organizacije svih sudionika u zaštiti i spašavanju, razrada sustava komuniciranja, ustanoviti sve resurse za djelovanje i planiranje aktivnosti za slučaj kriznih stanja).

	<ul style="list-style-type: none"> • Jačanje kapaciteta i opremanje za upravljanje rizicima na lokalnoj i regionalnoj razini. • Rekonstrukcija i dogradnja dijelova sustava obrane od poplava • (obrambeni nasip i zid, obaloutvrde, regulacijske građevine, ustave, oteretni kanali, akumulacije, retencije i drugo). • Uspostava sustava navodnjavanja raspoloživih površina i • gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama u cilju sprječavanja šteta koje uzrokuje varijabilnost klime. • Omogućiti uzgoj novih poljoprivrednih kultura i sorti kao mjeru prilagodbe klimatskim promjenama. • Smanjenje šteta na šumskim ekosustavima sprječavanjem smanjenja produktivnosti pojedinih šumskih ekosustava, veće učestalost šumskih požara i te mogućeg pomicanja rasprostranjenosti šumskih vrsta i štetnika uključujući i invazivne vrste. • Omogućiti održivo korištenje prirodnih resursa u cilju smanjenja utjecaja klimatskih promjena na bioraznolikost i promjene prirodnih ekosustava. • Procijeniti međudjelovanje okolišnih i ostalih utjecaja na zdravlje te valorizirati utjecaj klimatskih promjena. • Poticanje istraživanja i razvoja inovativnih tehnologija i sustava, niskougličnog gospodarstva, novih „zelenih“ proizvoda i usluga s ciljem kvalitetnog doprinosa sprječavanju i ublažavanju klimatskih promjena. • Jačanje ljudskih kapaciteta za planiranje, provođenje i praćenje provedbe prevencije i ublažavanja klimatskih promjena na lokalnoj razini te integraciju klimatske politike u sektorske strategije. • Održavanje suradnje nadležnih tijela u sustavu zaštite i spašavanja (jedinice lokalne i područne samouprave, Državna uprava za zaštitu i spašavanje, ostali dionici) u cilju smanjenja rizika od klimatskih promjena. • Uključivanje i informiranje javnosti o opasnostima koje mogu uzrokovati klimatske promjene, kao i s mjerama koje se poduzimaju s ciljem odgovora na klimatske promjene. • Jačanje kapaciteta za pripremu i provedbu projekata financiranih iz EU fondova i drugih izvora u cilju ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama. • Poticanje svih oblika promidžbe za promjene u ponašanju i stilu života koji vodi održivom korištenju resursa, niskougličnom okolišnom otisku i prevenciji klimatskih promjena.
Nositelji mjere	Grad Novska, Sisačko - moslavačka županija, komunalna poduzeća, Hrvatske vode d.d., Hrvatske šume
Razdoblje provedbe	2018. - 2023.
Izvori financiranja	Proračun Grada Novske, Sisačko – moslavačka županija, resorna ministarstva, FZOEU, EU fondovi i drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Uspostavljen sustav za praćenje, predviđanje i planiranje mjera prevencije, ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama. Povećanje sredstava za ulaganje u energetska učinkovitost (zgradarstvo i industrija), korištenje obnovljivih izvora energije u ukupnoj proizvodnji energije, razvoj infrastrukture za korištenje alternativnih goriva u prometu i

	<p>uvođenje multimodalnog i integriranog prijevoza, korištenje električnih vozila i drugo.</p> <p>Smanjenje udjela emisije stakleničkih plinova i/ili povećanje kapaciteta apsorpcije tih plinova cilju stabilizacije klimatskih promjena i povratka na tzv. referentnu klimu.</p> <p>Uspostavljen sustav upravljanja rizicima, elementarnim nepogodama i prirodnim katastrofama koji se temelji na analizi opasnosti, uspostavi ovlasti, definiranju svih sudionika u zaštiti i spašavanju, razradi sustava komuniciranja, uključivanju svih resursa za djelovanje i planiranje aktivnosti za slučaj kriznih stanja.</p> <p>Povećanje kapaciteta i opremanje za upravljanje rizicima na lokalnoj i regionalnoj razini.</p> <p>Dužina rekonstruiranih i dograđenih pojedinih dijelova sustava obrane od poplava (obrambeni nasip i zid, obaloutvrde, regulacijske građevine, ustave, oteretni kanali, akumulacije, retencije i drugo).</p> <p>Površina uspostavljenog sustava navodnjavanja raspoloživih površina na poljoprivrednom zemljištu i vodama u cilju sprječavanja šteta koje uzrokuje varijabilnost klime.</p> <p>Površina poljoprivrednog zemljišta za uzgoj novih poljoprivrednih kultura i sorti kao provedba mjere prilagodbe klimatskim promjenama.</p> <p>Broj novih poljoprivrednih kultura i sorti koje su rezultat prilagodbe klimatskim promjenama.</p> <p>Površina šumskih površina na kojima je povećana produktivnosti pojedinih šumskih ekosustava, smanjenje broja šumskih požara i te smanjenje rasprostranjenosti šumskih vrsta i štetnika i invazivnih vrsta.</p> <p>Smanjenje onečišćenja i ugroženosti promjenama prirodnih ekosustava (kvaliteta zraka, vode, tla, odnosno razinu onečišćujućih tvari u okolišu). u cilju smanjenja utjecaja klimatskih promjena na bioraznolikost.</p> <p>Izrađena analiza s procjenom međudjelovanja okolišnih i ostalih utjecaja na zdravlje te utjecaja klimatskih promjena.</p> <p>Broj razvijenih i uvedenih inovativnih tehnologija i sustava te niskougljičnih gospodarskih subjekata, novih „zelenih“ proizvoda i usluga koji doprinose sprječavanju i ublažavanju klimatskih promjena.</p> <p>Broj educiranih osoba za planiranje, provođenje i praćenje provedbe prevencije i ublažavanja klimatskih promjena na lokalnoj razini te integraciju klimatske politike u sektorske strategije.</p> <p>Broj održanih sastanaka u cilju suradnje nadležnih tijela u sustavu zaštite i spašavanja (jedinice lokalne i područne samouprave, Državna uprava za zaštitu i spašavanje, ostali dionici) za smanjenje rizika od klimatskih promjena.</p> <p>Broj izrađenih informativnih publikacija o opasnostima koje mogu uzrokovati klimatske promjene, kao i s mjerama koje se poduzimaju s ciljem odgovora na klimatske promjene, broj objava specijaliziranih priloga putem interneta ili objava specijaliziranih priloga u medijima (televizija i radio, novine).</p> <p>Broj održanih edukativnih i promotivnih aktivnosti za stanovništvo o promjene u ponašanju i stilu života koji vodi održivom korištenju resursa, niskougljičnom okolišnom otisku i prevenciji klimatskih promjena.</p> <p>Broj educiranih osoba za pripremu i provedbu projekata financiranih sredstvima EU fondova i drugih izvora u cilju ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama.</p> <p>Broj pripremljenih i provedenih projekata financiranih iz EU fondova i drugih</p>
--	--

	izvora u cilju ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama.
--	--

Strateški cilj 2. Mobilnost, komunikacija i održivi razvoj	
Prioritet 2.5. Zaštita okoliša	
Mjera 2.5.4.	Potpoma razminiranju MSP-a
Cilj	<p>Potporom razminiranju i smanjenju minski sumnjivog prostora koji u najvećem dijelu obuhvaća šumske i poljoprivredne površine, u manjoj mjeri i ostalo zemljište, kroz suradnju lokalne uprave s Hrvatskim centrom za razminiranje i različitim institucijama i subjektima, omogućava se vraćanje razminiranih površina zajednici na korištenje, stvaraju uvjeti za pokretanje i razvoj gospodarstva i poljoprivrede, utječe na zaštitu okoliša te, smanjenjem broja nesreća uzrokovanih stradanjima od mina i neeksplozivnih ubojitih sredstava, sigurniji životni uvjeti stanovništva.</p> <p>Važnu komponentu protuminskog djelovanja predstavlja informiranje i edukacija šire javnosti o opasnostima od minski eksplozivnih sredstava, provođenjem stručnih predavanja i medijskih objava, usmjerenih prema rizičnim skupinama stanovništva radi spoznaje o riziku i pravilnom ponašanju u različitim svakodnevnim aktivnostima.</p>
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Smanjenje minski sumnjivog prostora i površina zemljišta pod minama, priprema i ubrzanje procesa razminiranja do potpunog čišćenja prostora. • Provođenje programa poticanja razvoja gospodarskih aktivnosti na razminiranim površinama, iskorištenje uporabe šumskog i poljoprivrednog zemljišta i ostalih očišćenih površina u cilju većeg zapošljavanja i samozapošljavanja. • Održavanje kontinuirane suradnje tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave s tijelima državne uprave, civilnog sektora i lokalnim stanovništvom te nevladinim udrugama u cilju stvaranja uvjeta za razvoj, obnovu i integraciju razminiranih područja u gospodarski sustav. • Osiguranje dostupnosti karata i kartografskih prikaza kojima su lokalna zajednica, tijela vlasti, uprave, institucije, javna poduzeća i stanovništvo u potpunosti upoznati sa stanjem razminiranosti prostora. • Razvijanje svijesti šire javnosti o riziku i opasnostima od zaostalih minski eksplozivnih sredstava i provođenju projekata razminiranja (informativne kampanje, tiskani materijal). • Održavanje edukacija o riziku i opasnostima mina te stvaraju uvjeti za pokretanje i razvoj gospodarstva i poljoprivrede te sigurniji životni uvjeti stanovništva smanjenjem broja nesreća uzrokovanih stradanjima od mina (radionice, tiskani materijal, informativne kampanje i dr.), provođenje projekata razminiranja. • Poticanje svih oblika komunikacije koji mogu utjecati na pravilno ponašanje i izbjegavanje rizičnih situacija u razdoblju dok cijeli minski sumnjivi prostor ne bude očišćen i siguran za upotrebu.
Nositelji mjere	Grad Novska, Sisačko - moslavačka županija, HCR
Razdoblje provedbe	2018. - 2023.

Izvori financiranja	Proračun Grada Novske, Sisačko – moslavačka županija, HCR, resorno ministarstvo, EU fondovi i drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Površina razminiranog minski sumnjivog prostora i površina zemljišta pod minama.</p> <p>Izrađen program poticanja razvoja gospodarskih i poljoprivrednih aktivnosti na razminiranim površinama.</p> <p>Površina šumskog i poljoprivrednog zemljišta i ostalih očišćenih površina za iskorištenje u cilju većeg ekonomskog napretka.</p> <p>Broj novozaposlenih osoba razvojem gospodarskih i poljoprivrednih aktivnosti na minski očišćenom području.</p> <p>Broj održanih sastanaka tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave s tijelima državne uprave, civilnog sektora i lokalnim stanovništvom te nevladinim udrugama u cilju stvaranja uvjeta za razvoj, obnovu i integraciju razminiranih područja u gospodarski sustav te informiranje stanovništva.</p> <p>Omogućena dostupnost karata i kartografskih prikaza kojima su lokalna zajednica, tijela vlasti, uprave, institucije, javna poduzeća i stanovništvo u potpunosti upoznati sa stanjem razminiranosti prostora.</p> <p>Broj izdanog tiskanog materijala i objava u medijima o riziku i opasnostima od zaostalih minski eksplozivnih sredstava i provođenju projekata razminiranja.</p> <p>Broj provedenih informativnih kampanja za širu javnost o riziku i opasnostima od zaostalih minski eksplozivnih sredstava i stanju razminiranosti lokalnog područja.</p> <p>Broj održanih edukacija o riziku i opasnostima od mina te stvaranju uvjeti za pokretanje i razvoj gospodarstva i poljoprivrede te sigurniji životni uvjeti stanovništva.</p> <p>Smanjenje broja nesreća razvojem svih oblika komunikacije koji mogu utjecati na pravilno ponašanje i izbjegavanje rizičnih situacija u razdoblju dok cijeli minski sumnjivi prostor ne bude očišćen i siguran za upotrebu.</p>

P2.6. Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije

Učinkovita uporaba energije te energetska održivost sustava, promicanjem energetske učinkovitosti i razvojem infrastrukture proizvodnje i potrošnje energije iz obnovljivih izvora, uključujući prelazak s konvencionalnih na alternativne izvore energije, doprinijet će gospodarskoj, socijalnoj i ekološkoj održivosti. Sustavnim i učinkovitim upravljanjem energijom, ali i preraspodjelom strukture troškova u korist primjene novih tehnologija, kao i optimiziranjem poslovnih procesa u smislu uštede energije i zaštite okoliša smanjenjem emisija stakleničkih plinova, uz sigurnu opskrbu energijom, osiguravaju se uvjeti za ubrzani gospodarski rast i rastuću konkurentnost te, u funkciji dugoročnog lokalnog razvoja, otvaranje novih radnih mjesta i povećanje životnog standarda stanovništva.

Promicanjem energetske učinkovitosti i povećanjem udjela obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji energije, doprinosi se iskorištenju energetskeg potencijala, smanjenju gubitaka energije u sustavu, ostvarenju financijskih ušteda i utječe na približavanje postizanju niskoenergetskog standarda.

Prioritet obuhvaća provođenje mjera poticanja energetske učinkovitosti u javnom i privatnom sektoru i proizvodnje i korištenja obnovljivih izvora energije.

Strateški cilj 2. Mobilnost, komunikacija i održivi razvoj	
Prioritet 2.6. Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije	
Mjera 2.6.1.	Poticanje energetske učinkovitosti u javnom i privatnom sektoru
Cilj	Poticanjem provođenja mjera energetske učinkovitosti u javnom i privatnom sektoru, osobito u zgradama javnog sektora i privatnim objektima s najnižim energetske svojstvima, doprinosi se smanjenju potrošnje energenata, fosilnih goriva i električne energije, poštujući pri tom načelo održivosti, posredno će se utjecati na porast aktivnosti i zapošljavanje u građevinskom sektoru, obrtništvu, inženjerskim djelatnostima, proizvodnji građevinskih proizvoda, ali i na ostvarenje financijskih ušteda nakon provedenih mjera. Povećanje energetske učinkovitosti u javnom i privatnom sektoru te javne rasvjete, osim smanjenja gubitaka energije u sustavu i troškova koji nastaju korištenjem energije, dovodi do smanjenja emisije CO ₂ i postizanja nisko - energetske standarda te utječe na očuvanje okoliša i povećanje kvalitete života stanovništva.
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Izrada plana sustavnog gospodarenja energijom (planiranje potrošnje, modeli i financijski instrumenti kojima se može povećati energetska učinkovitost). • Izrada programa cjelovite energetske obnove zgrada JLS-a, odnosno zgrada u vlasništvu javnog sektora u kojima se obavljaju djelatnosti odgoja i obrazovanja, znanosti, kulture, sporta, zdravstva i socijalne skrbi i drugih te višestambenih zgrada i obiteljskih kuća. • Poticanje energetske obnove zgrada i kuća koja osigurava maksimalnu obnovljenu površinu sa najvećom uštedom energije uz prihvatljivu razinu financijskog opterećenja (izrada projektne dokumentacije, energetske certifikate, obnova ovojnice uz obnovu ili zamjenu dijelova zgrade (prozori, vrata, izolacija podova, zidova, stropova, krovova, pokrova, hidroizolacija). • Poticanje ugradnje novog visokoučinkovitog sustava grijanja/hlađenja/ventilacije ili poboljšanje postojećeg sustava u zgradama javnog i privatnog sektora. • Poticanje izgradnje niskoenergetskih i pasivnih objekata. • Praćenje potrošnje energije u javnim zgradama. • Izrada godišnjeg izvještaja o potrošnji energije i ostvarenim energetske uštedama. • Poticanje izrade projektne dokumentacije rekonstrukcije i/ili izgradnje ekoloških i energetski učinkovitih sustava vanjske rasvjete te sama izgradnja sustava. • Poticanje uvođenju sustava upravljanja energijom (ISO 50001) u gospodarstvu. • Poticanje nabave novih ekološki prihvatljivih električnih i hibridnih vozila. • Poboljšanje informiranosti šire javnosti o energetske učinkovitosti koja se provodi u okviru aktivnosti sustavnog gospodarenja energijom u javnim zgradama, višestambenim zgradama i privatnim objektima te prednostima korištenja novih ekološki prihvatljivih električnih i hibridnih vozila. • Jačanje kapaciteta zaposlenika javnog sektora za vođenje sustavnog gospodarenja energijom kroz računalnu aplikaciju ISGE, praćenje

	<p>potrošnje energije u zgradama, izradu izvještaja o potrošnji energije i analiza ostvarenim energetske uštedama.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jačanje kapaciteta za pripremu i provedbu projekata energetske uštede u javnom i privatnom sektoru financiranih sredstvima EU fondova i drugih izvora.
Nositelji mjere	Grad Novska, Sisačko - moslavačka županija
Razdoblje provedbe	2018.-2023.
Izvori financiranja	Proračun Grada Novske, Sisačko – moslavačka županija, resorna ministarstva, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, EU fondovi i drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Izrađen plan sustavnog gospodarenja energijom (planiranje potrošnje, modeli i financijski instrumenti kojima se može povećati energetska učinkovitost).</p> <p>Izrađen program cjelovite energetske obnove zgrada JLS-a, odnosno zgrada u vlasništvu javnog sektora u kojima se obavljaju djelatnosti odgoja i obrazovanja, znanosti, kulture, sporta, zdravstva i socijalne skrbi i drugih te višestambenih zgrada i obiteljskih kuća.</p> <p>Broj zgrada javnog sektora koje su energetske obnovljene ili je izrađena projektna dokumentacija kao preduvjet za energetske obnovu.</p> <p>Obnovljena površina javnih zgrada i ostvarena ušteda energije te udio ostvarene financijske uštede</p> <p>Broj javnih zgrada u kojima je u okviru energetske obnove ugrađen novi visokoučinkoviti sustav grijanja/ hlađenja/ventilacije ili izvršeno poboljšanje postojećeg sustava.</p> <p>Broj izgrađenih niskoenergetskih i pasivnih objekata.</p> <p>Ukupno smanjenje godišnje potrebne toplinske energije za grijanje (QH,nd) [kWh/god] u javnim zgradama te smanjenje godišnje potrebne toplinske energije izraženo u postotcima.</p> <p>Izrađeno godišnje izvješće o potrošnji energije i analiza ostvarenih energetske ušteda u javnom sektoru.</p> <p>Dužina rekonstruirane/izgrađene ekološke i energetske učinkovite vanjske rasvjete u kilometrima.</p> <p>Broj gospodarskih subjekata koji su uveli sustav upravljanja energijom (ISO 50001) u svoje poslovanje.</p> <p>Postotno ukupno smanjenje emisije CO₂ na godišnjoj razini kao rezultat provođenja energetske učinkovitosti.</p> <p>Broj provedenih informativnih kampanja za širu javnost o energetske učinkovitosti koja se provodi u okviru aktivnosti sustavnog gospodarenja energijom u javnim zgradama, višestambenim zgradama i privatnim objektima te kontakata kako bi se vlasnike i korisnike zgrada potaknulo na prijavu za energetske obnovu, kao i prednostima korištenja novih ekološki prihvatljivih električnih i hibridnih vozila.</p> <p>Broj izrađenih promotivnih materijala o prednostima provođenja energetske učinkovitosti kako bi se vlasnike i korisnike zgrada potaknulo na prijavu za energetske obnovu.</p> <p>Broj educiranih osoba za vođenje sustavnog gospodarenja energijom kroz računalnu aplikaciju ISGE, praćenje potrošnje energije u zgradama, izradu izvještaja o potrošnji energije i analiza ostvarenih energetske ušteda.</p> <p>Broj održanih edukacija osoba za pripremu i provedbu projekata energetske učinkovitosti u javnom i privatnom sektoru koji se financiraju sredstvima EU fondova i drugih izvora.</p> <p>Broj educiranih osoba za pripremu i provedbu projekata energetske</p>

	učinkovitosti u javnom i privatnom sektoru koji se financiraju sredstvima EU fondova i drugih izvora.
--	---

Strateški cilj 2. Mobilnost, komunikacija i održivi razvoj	
Prioritet 2.6. Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije	
Mjera 2.6.2.	Poticanje proizvodnje i korištenja obnovljivih izvora energije
Cilj	Poticanjem proizvodnje i dostizanjem višeg udjela obnovljivih izvora energije u konačnoj potrošnji (energija vodotoka, vjetra, sunčeva energija, biogorivo, biomasa, bioplina, geotermalna energija, energija plina iz deponija ili postrojenja za preradu otpadnih voda), omogućava se brža transformacija prema obnovljivoj energetici koja, kao veliki investicijski potencijal, potiče tehnološke inovacije, povećanje zaposlenosti otvaranjem novih radnih mjesta, utječe na smanjenje proizvodnje stakleničkih plinova i zaštitu okoliša te povećanje sigurnosti opskrbe energijom. Intenziviranjem i promoviranjem korištenja obnovljivih izvora u javnom sektoru, kao većem potrošaču energije, zgradarstvu (stambene zgrade i obiteljske kuće) i gospodarstvu te lokalnim korištenjem proizvedene energije, smanjuju se energetske gubitke i doprinose lokalnom i regionalnom razvoju.
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Analiziranje mogućnosti za korištenje energije prirodnih resursa (vodotoka, vjetra, sunčeva energija, biogorivo, biomasa, bioplina, geotermalna energija, energija plina iz deponija ili postrojenja za preradu otpadnih voda). • Izrada plana pokrivanja energetske potrebe i uvođenja obnovljivih izvora energije kao ekonomski konkurentnijeg oblika konvencionalnim izvorima energije u nadolazećem razdoblju. • Poticanje povećanja udjela obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji primarne energije. • Poticanje izgradnje kapaciteta u javnom i privatnom sektoru i svim segmentima života lokalne zajednice korištenjem obnovljivih izvora energije. • Poticanje korištenja energije iz obnovljivih izvora i transformacija u energetske bilance industrijske i poljoprivredne proizvodnje zamjenom energetske sustava na fosilna goriva. • Poticanje lokalnog gospodarstva, industrijske i poljoprivredne proizvodnje koje uvode nove tehnologije i znanja temeljena na korištenju obnovljivih izvora energije. • Osiguranje institucionalnih okvira i pokretanje programa potpora za uvođenje sustava obnovljivih izvora energije na svim razinama. • Poboljšanje informiranosti šire javnosti o korištenju obnovljivih izvora energije koja se provodi u okviru aktivnosti sustavnog gospodarenja energijom u javnom sektoru, stambenim zgradama i obiteljskim kućama. • Jačanje razine svijesti lokalnog stanovništva o postizanju niskoenergetskog standarda i zaštite okoliša primjenom obnovljivih izvora energije i novih tehnologija.

	<ul style="list-style-type: none"> • Jačanje kapaciteta zaposlenika javnog sektora kao institucionalne potpore za korištenje obnovljivih izvora energije i upravljanje potrošnjom energije praćenjem ostvarenih ušteda u javnom i privatnom sektoru te gospodarstvu. • Jačanje kapaciteta za pripremu i provedbu projekata korištenja obnovljivih izvora energije u javnom i privatnom sektoru financiranih sredstvima EU fondova i drugih izvora.
Nositelji mjere	Grad Novska, Sisačko - moslavačka županija
Razdoblje provedbe	2018.- 2023.
Izvori financiranja	Proračun Grada Novske, Sisačko – moslavačka županija, resorna ministarstva, Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, EU fondovi i drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Izrađena analiza mogućnosti korištenja energije prirodnih resursa (vodotoka, vjetra, sunčeva energija, biogorivo, biomasa, bioplin, geotermalna energija, energija plina iz deponija ili postrojenja za preradu otpadnih voda).</p> <p>Izrađen plan pokrivanja energetske potreba i uvođenja obnovljivih izvora energije kao ekonomski konkurentnijeg oblika konvencionalnim izvorima energije.</p> <p>Udio obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji primarne energije.</p> <p>Broj izgrađene infrastrukture u javnom i privatnom sektoru i drugim segmentima života lokalne zajednice koji koriste obnovljive izvore energije.</p> <p>Broj poticaja i subvencija za ugradnju i korištenje obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitije tehnologije u gospodarskim proizvodnim procesima i poljoprivredi.</p> <p>Količina energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije u ukupno proizvedenoj energiji.</p> <p>Instalirani kapaciteti obnovljivih izvora energije (sunčevi kolektori, fotonaponski sustavi, biomasa i drugi) za grijanje prostora i pripremu tople vode u javnom i privatnom sektoru (javne i stambene zgrade, obiteljske kuće).</p> <p>Broj proizvođača energije iz obnovljivih izvora energije.</p> <p>Broj kućanstava korisnika obnovljivih izvora energije (solarne energije, biomase i drugih).</p> <p>Udio korištenja energije iz obnovljivih izvora i transformacije u energetske bilanci industrijske i poljoprivredne proizvodnje zamjenom energetske sustava na fosilna goriva.</p> <p>Broj gospodarskih i poljoprivrednih subjekata koji su uveli nove tehnologije i znanja temeljena na korištenju obnovljivih izvora energije.</p> <p>Broj pokrenutih programa za uvođenje sustava obnovljivih izvora energije na lokalnoj razini uz institucionalnu potporu.</p> <p>Broj provedenih informativnih kampanja za širu javnost o korištenju obnovljivih izvora energije koja se provodi u okviru aktivnosti sustavnog gospodarenja energijom u javnom i gospodarskom sektoru, javnim i stambenim zgradama i obiteljskim kućama.</p> <p>Broj izrađenih promotivnih materijala o prednostima korištenja obnovljivih izvora energije u cilju povećanja udjela u proizvodnji energije, uštede energije, postizanju niskoenergetskog standarda i zaštite okoliša.</p> <p>Broj održanih edukacija za zaposlenike javnog sektora kao</p>

	<p>institucionalne potpore korištenju obnovljivih izvora energije i upravljanju potrošnjom energije praćenjem ostvarenih ušteda u javnom i privatnom sektoru te gospodarstvu.</p> <p>Broj educiranih zaposlenika javnog sektora za institucionalnu potporu korištenja obnovljivih izvora energije i upravljanje potrošnjom energije praćenjem ostvarenih ušteda u javnom i privatnom sektoru te gospodarstvu.</p> <p>Broj održanih edukacija za pripremu i provedbu projekata korištenja obnovljivih izvora energije u javnom i privatnom sektoru i gospodarstvu koji se mogu financirati sredstvima EU fondova i drugih izvora.</p> <p>Broj educiranih osoba za pripremu i provedbu projekata korištenja obnovljivih izvora energije u javnom i privatnom sektoru i gospodarstvu koji se mogu financirati sredstvima EU fondova i drugih izvora.</p>
--	---

Strateški cilj 3: Unaprjeđenje kvalitete života stanovnika i razvijena društvena infrastruktura

Kako bi se povećala kvaliteta života stanovnika i razvila društvena infrastruktura na području grada Novske, potrebno je provesti niz aktivnosti kojima je cilj unaprijediti kvalitetu javnih usluga te povećati životni standard svih stanovnika. Suočeni sa stanjem u županiji i cijeloj zemlji, gospodarskim poteškoćama, neusklađenim obrazovnim sustavom s potrebama tržišta rada, značajnim brojem radno neaktivnih i socijalno ugroženih skupina, demografskim izazovima, zdravstvenim poteškoćama i nedovoljnom aktivnosti stanovništva, Grad Novska je prepoznao potrebu razvoja i ulaganja u područje društvenih djelatnosti. Na taj način će omogućiti podizanje životnog standarda svih građana odnosno osigurati višu razinu kvalitetnog življenja na cijelom području.

Ovaj strateški cilj obuhvaća prioritete koji će pridonijeti adekvatnoj razini ispunjavanja potreba lokalnog stanovništva za društvenim sadržajima (projekti, programi, manifestacije) u područjima demografske obnove te razvoja ljudskih resursa, obrazovanja i športa, zdravstva i socijalne skrbi, civilnog društva i lokalnih usluga. Posebno treba uvažavati posljedice demografskih i klimatskih promjena te suvremenih potreba društva i gospodarstva kako bi se stanovništvo moglo prilagoditi trendovima u radu, zapošljavanju i samostalnom životu, uz određenu razinu društvene povezanosti i razvoja sadržaja koji doprinose ostvarivanju društvenih potrebama. Posebnu brigu treba posvetiti mladima, obitelji s djecom, slabije obrazovanom radno aktivnom stanovništvu, osobama treće životne dobi i onima s posebnim potrebama, nacionalnim i drugim manjinama te marginaliziranim skupinama kojima prijete bilo kakav oblik društvene i ekonomske isključenosti.

Kako bi se uspješno realizirao ovaj strateški cilj, vrlo je bitno da se maksimalno iskoriste sva raspoloživa sredstva koja se nalaze na raspolaganju, iz EU fondova i sa nacionalne razine. Vjerojatnost za uspješnim povlačenjem financijskih sredstava iz EU fondova rast će proporcionalno s motivacijom stanovništva i gospodarskih subjekata za napretkom kroz kontinuirane edukacije i razne oblike informiranja, kao i jačanjem znanja i vještina te resursa obrazovnih institucija koje provode programe obrazovanja, što će omogućiti stvaranje uvjeta za održivi socio - ekonomski razvoj grada.

P3.1. Potpora obitelji i demografskoj obnovi

Jedan od razvojnih izazova područja grada Novske, koji može bitno utjecati na njegov dugoročni razvoj, je demografska struktura stanovništva kao posljedica migracija aktivnog stanovništva prema atraktivnijim područjima, procesi deindustrijalizacije i deagrarizacije te negativni prirodni prirast. Poticanjem demografske obnove, odnosno zaustavljanjem prirodnog pada broja stanovnika,

iseljavanja mladih i obrazovanih ljudi kroz unaprjeđenje populacijske i pronatalitetne politike na lokalnoj razini te jačanjem institucionalne i financijske podrške, bit će stvoreni povoljni uvjeti za podizanje i odgoj djece. Provođenjem obiteljske politike kojom se osnažuje obitelj, poticanjem aktivnosti kojima se pomaže usklađivanju rada i obiteljskog života, osnažuju se instrumenti koji pozitivno utječu na demografske trendove. Poticanjem naseljavanja i zapošljavanja na području grada motivirat će se stanovništvo, posebno mladi, za ostanak jer će se na taj način osigurati uvjeti za kvalitetan život te rast i razvoj gospodarstva.

Prioritet uključuje mjere poticanja povećanja broja novorođene djece i razvoj institucionalnih i izvaninstitucionalnih usluga potpore obitelji.

Strateški cilj 3. Unaprjeđenje kvalitete života stanovnika i razvijena društvena infrastruktura	
Prioritet 3.1. Potpora obitelji i demografskoj obovi	
Mjera 3.1.1.	Poticanje povećanja broja novorođene djece
Cilj	Poticanjem i zaustavljanjem negativnih demografskih trendova utjecat će se na smanjenje negativne stope prirodnog prirasta stanovništva te unaprjeđenjem populacijske i pronatalitetne politike na lokalnoj razini kroz stvaranje uvjeta povoljnih za podizanje i odgoj djeteta, kao i jačanjem institucionalne i financijske podrške, ali i provođenjem aktivnih mjera promoviranja i poticanja roditeljstva, doprinijeti će održavanju pozitivnog prirodnog prirasta, demografskoj revitalizaciji i jačanju gospodarskog i društvenog potencijala.
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Utjecati na smanjenje odlaska stanovništva u reproduktivnoj dobi i time zaustaviti negativne demografske trendove. • Spriječiti odljev, naročito mladog stanovništva potporama institucija (zdravstvo, školstvo, kultura i sl.) • Izraditi programe populacijske i pronatalitetne politike na lokalnoj razini radi povećanja broja novorođene djece. • Osigurati financijsku pomoć roditeljima u opskrbi i opremi za novorođenu djecu. • Poticati obitelji s troje i više djece. • Jačati institucionalne mjere u cilju osnaživanja obitelji i uvjeta za odgoj djece (materijalne i nematerijalne povlastice i olakšice). • Poticati aktivnosti promidžbe odgovornog roditeljstva i jačanje roditeljskih kompetencija.
Nositelji mjere	Grad Novska Sisačko - moslavačka županija, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, EU fondovi, drugi izvori
Razdoblje provedbe	2018. - 2023.
Izvori financiranja	Grad Novska
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Izrađeni programi populacijske i pronatalitetne politike na lokalnoj razini. Povećanje broja novorođene djece. Iznos financijske pomoći roditeljima u opskrbi i opremi za novorođenu djecu. Broj dodijeljenih potpora majkama za opremu novorođenčadi. Broj obitelji s troje i više djece. Broj dodijeljenih potpora na ime materijalnih i nematerijalnih povlastica i olakšica (sveobuhvatna zdravstvena zaštita majke i djeteta, ustanove i institucije za pomoć u odgoju i obrazovanju, dječji doplatnik, sustav obiteljskih potpora i drugo).

	<p>Broj provedenih aktivnosti promidžbe odgovornog roditeljstva i jačanje roditeljskih kompetencija.</p> <p>Broj održanih savjetovanja i provedenih obrazovnih programa pronatalitetne politike za stanovništvo.</p>
--	--

Strateški cilj 3. Unaprjeđenje kvalitete života stanovnika i razvijena društvena infrastruktura	
Prioritet 3.1. Potpora obitelji i demografskoj obnovi	
Mjera 3.1.2.	Razvoj institucionalnih i izvaninstitucionalnih usluga potpore obitelji
Cilj	<p>Pružanjem potpora obitelji kao dijela mjera u okviru ostvarivanja aktivnosti demografskog razvitka i populacijske politike poboljšavaju se uvjeti za osnivanje i razvoj mladih obitelji, osiguravaju uvjeti za odgovorno roditeljstvo koje promiče dobrobit djece i njihov puni razvoj potencijala te osnaživanje obitelji, ali i motiviraju mladi za ostanak na ruralnom području, stvaraju uvjeti za kvalitetan život, rast i razvoj gospodarstva uz nova radna mjesta.</p> <p>Institucionalnim djelovanjem putem osnivanja i rada Obiteljskog centra planirane su aktivnosti savjetodavnog i preventivnog rada koji se odnose na brak, roditeljstvo, obiteljske i partnerske odnose, razvoj socijalizacijskih vještina djece i mladih, razvoj komunikacije i tolerancije, obiteljska medijacija, razvoj programa u zajednici, volonterski rad.</p> <p>Izvaninstitucionalnim djelovanjem sustavno se podupire rad udruga, odnosno programa i projekata koji su potpora roditeljima, obitelji, djeci, mladima i drugim socijalno osjetljivim skupinama.</p>
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Razvijati kvalitetnu i pravodobnu institucionalnu i izvaninstitucionalnu podršku djeci, mladima, obitelji, starijoj populaciji te drugim socijalno osjetljivim skupinama. • Organizirati savjetovanište i provođenje obrazovnih programa pronatalitetne politike za stanovništvo. • Podupirati programe namijenjene mladim obiteljima i djeci. • Osigurati odgovarajuću društvenu infrastrukturu i sadržaje (uređenje prostora i javnih površina, centri u zajednici, dnevni boravci i dr.). • Razvijati programe i projekte koji će podizati kvalitetu infrastrukture te unapređivati rad i doprinositi razvoju mladih obitelji i djece. • Doprinositi zaštiti životnog standarda mladih obitelji i djece financijskim potporama (jednokratne novčane potpore za novorođenu djecu, roditeljski dopust, mjesečne novčane naknade, jednokratne pomoći, dječji doplatak, porezne olakšice i drugo). • Unaprijediti i proširiti sustav potpora mladim obiteljima (sufinancirati udžbenike za obvezno obrazovanje, produženi boravak za djecu u osnovnoškolskim ustanovama, vrtić za svu djecu i drugo). • Izraditi plan i program poticajnih mjera zapošljavanja mladih i nezaposlenih roditelja. • Podići konkurentnost roditelja s otežanim čimbenikom

	<p>zapošljivosti na tržištu rada.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poticati pripremu projekata za financiranje sredstvima EU i drugih izvora za unaprjeđenje kvalitete života mladih obitelji.
Nositelji mjere	Grad Novska, Sisačko-moslavačka županija, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku
Razdoblje provedbe	2018. - 2023.
Izvori financiranja	Proračun Grada Novske, Sisačko - moslavačka županija, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Broj institucionalnih i izvaninstitucionalnih programa namijenjenih djeci, mladima, obitelji, starijoj populaciji te drugim socijalno osjetljivim skupinama.</p> <p>Broj uređenih infrastrukturnih objekata i pripadajućih sadržaja namijenjenih poboljšanju kvalitete života.</p> <p>Broj ukupno dodijeljenih financijskih potpora za zaštitu životnog standarda mladih obitelji i djece.</p> <p>Broj dodijeljenih potpora iz proširenog sustava za zaštitu životnog standarda mladih obitelji i djece (besplatni udžbenici za obvezno obrazovanje, produženi boravak za djecu u osnovnoškolskim ustanovama, besplatni vrtić za svu djecu i drugo).</p> <p>Broj dodijeljenih potpora za stambeno zbrinjavanje mladih obitelji.</p> <p>Izrađen plan i program poticajnih mjera zapošljavanja mladih i nezaposlenih roditelja.</p> <p>Broj roditelja s otežanim čimbenikom zapošljivosti uključenih u obrazovne programe za deficitarna zanimanja, prekvalifikaciju i učenje i obrazovanje u cilju podizanja konkurentnosti na tržištu rada.</p> <p>Broj pripremljenih i prijavljenih projekata za financiranje sredstvima EU i drugih izvora za unaprjeđenje kvalitete života mladih obitelji.</p>

P3.2. Razvoj ljudskih resursa, obrazovanja i športa

Ulaganje u razvoj ljudskih resursa kroz obrazovne politike u kojima dominira načelo izgradnje društva temeljenog na znanju, doprinijet će rastu efikasnosti intelektualnog kapitala i rastu produktivnosti, a na taj način i bržem razvoju gospodarstva te značajno utjecati na poboljšanje kvalitete života stanovništva.

Poticanjem učenja djece od najranije dobi kroz programe ranog i predškolskog te osnovnoškolskog obrazovanja sukladno suvremenim pedagoškim standardima, stječu se znanja za nastavak obrazovanja u sustavu srednjeg općeg i strukovnog, ali i visokog obrazovanja na fakultetima, veleučilištima, višim i visokim školama te će se na taj način osigurati vrijedni intelektualni resursi za razvoj grada.

U cilju unaprjeđenja obrazovne strukture stanovništva, jačanja kompetencija i konkurentnosti te lakšeg zapošljavanja, važan segment je poticanje obrazovanja za deficitarna zanimanja, cjeloživotnog učenja te drugih programa formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja.

Stvaranjem kvalitetnih preduvjeta za razvoj ljudskih resursa, bit će moguće zadržati postojeće i privući novo stanovništvo na područje grada. Jednako važno je i jačanje ljudskih resursa i kapaciteta obrazovnih institucija koje provode programe obrazovanja.

Prioritet će se provesti kroz tri mjere koje obuhvaćaju razvoj programa ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, unaprjeđenje osnovnog, srednjeg i visokoškolskog obrazovanja te cjeloživotno učenje i kontinuirani razvoj ljudskih potencijala.

Strateški cilj 3. Unaprjeđenje kvalitete života stanovnika i razvijena društvena infrastruktura	
Prioritet 3.2. Razvoj ljudskih resursa, obrazovanja i športa	
Mjera 3.2.1.	Razvoj programa ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja
Cilj	Poticati cjeloviti razvoj odgoja i učenja djece od najranije dobi te programe primijenjene djeci predškolske dobi za razvoj kompetencija, ali i ostvarivanje prava djece na jednake šanse. Unaprjeđenjem kapaciteta te kvalitete u sustavu obrazovanja kroz oblikovanje kurikuluma predškole, osuvremenjivanjem programa ranog i predškolskog obrazovanja, partnerstva vrtića s roditeljima i širom zajednicom, osigurat će se kontinuitet u odgoju i obrazovanju djece predškolske dobi, pridonijeti jačanju kapaciteta ustanova i učiniti ga dostupnim svima.
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Unaprijediti postojeću odgojno - obrazovnu predškolsku ustanovu prema pedagoškim standardima i po mjeri djeteta. • Prilagoditi postojeće predškolske programe i razviti nove za djecu s poteškoćama u razvoju. • Ulagati u obnovu i opremanje dječjeg vrtića sadržajima za cjelovit razvoj djece sukladno pedagoškim standardima, potrebama i interesima djece. • Analizirati potrebe za izgradnjom novog dječjeg vrtića. • Osigurati potreban broj odgajatelja i učitelja za rad s predškolskom djecom ovisno o broju odgojno - obrazovnih skupina. • Organizirati Program predškole namijenjen djeci u godini dana prije polaska u osnovnu školu, a koja nisu obuhvaćena redovitim programom predškolskog odgoja u dječjem vrtiću. • Poticati obrazovanje djece prema Posebnim programima (programi ranog učenja stranog jezika, glazbeni i likovni programi, sportski, programi ritmike i plesa i drugo). • Osigurati profesionalno usavršavanje odgajatelja sukladno planu i programu obrazovanja (Nacionalni kurikulumom ranog i predškolskog odgoja djece) radi unaprjeđenja odgojno - obrazovnog rada. • Poticati pripremu projekata za financiranje sredstvima EU i drugih izvora za unaprjeđenje odgojno - obrazovnog procesa u predškolskim ustanovama.
Nositelji mjere	Sisačko-moslavačka županija, Grad Novska
Razdoblje provedbe	2017. – 2023.
Izvori financiranja	Sisačko-moslavačka županija, Grad Novska, fondovi EU
Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Broj osuvremenjenih programa ranog i predškolskog obrazovanja i broj novih oblikovanjem kurikuluma.</p> <p>Broj postojećih i novih predškolskih programa prilagođenih za djecu s poteškoćama u razvoju.</p> <p>Broj djece s teškoćama u razvoju uključenih u odgojno - obrazovne predškolske programe.</p> <p>Vrijednost novonabavljene opreme namijenjene sadržajima za cjelovit razvoj djece u skladu s njihovim potrebama i interesima.</p>

	<p>Izrađena analiza potreba stanovništva za izgradnjom i otvaranjem novih dječjih vrtića.</p> <p>Broj odgajatelja i učitelja potreban za rad s predškolskom djecom u ovisnosti o broju odgojno - obrazovnih skupina.</p> <p>Broj odgojno - obrazovnih skupina i ukupan broj djece u vrtićima na području grada.</p> <p>Broj djece predškolske dobi uključenih u Posebne programe (rano učenje stranog jezika, glazbeni i likovni programi, sportski, programi ritmike i plesa i drugo).</p> <p>Broj djece predškolske dobi koja nisu obuhvaćena redovitim programom predškolskog odgoja u dječjem vrtiću za koje je organiziran Program predškole.</p> <p>Broj odgajatelja obuhvaćenih profesionalnim usavršavanjem sukladno planu i programu obrazovanja (Nacionalni kurikulumom ranog i predškolskog odgoja djece) radi unapređenja odgojno - obrazovnog rada.</p> <p>Broj pripremljenih i prijavljenih projekata za financiranje sredstvima EU i drugih izvora za unapređenje odgojno - obrazovnog procesa u predškolskim ustanovama.</p>
--	--

Strateški cilj 3. Unapređenje kvalitete života stanovnika i razvijena društvena infrastruktura	
Prioritet 3.2. Razvoj ljudskih resursa, obrazovanja i športa	
Mjera 3.2.2.	Unapređenje i modernizacija osnovnog, srednjeg i visokoškolskog obrazovanja
Cilj	Pridonijeti razvoju osnovnog, srednjeg i visokoškolskog obrazovanja, osigurati kvalitetne uvjete odgoja i obrazovanja na području grada te pridonijeti jačanju kapaciteta ustanova u procesu osuvremenjivanja programa obrazovanja i učiniti ga dostupnim svima.
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Unaprijediti postojeće obrazovne programe za osnovnoškolsko obrazovanje i uskladiti ih s Nacionalnim kurikulumom razvoja programa za osnovnoškolsko obrazovanje. • Poboljšati uvjete i mogućnosti održavanja nastave izgradnjom i opremanjem novih polivalentnih objekata, prostora, sportskih terena, dvorana i sl. • Pridonijeti kvaliteti nastave opremanjem specijaliziranih učionica i kabineta za nastavu fizike, kemije i biologije, informatičkih kabineta i učionica te radionica za tehnički odgoj. • Osuvremeniti programe izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti sadržajima koji u najvećoj mjeri zadovoljavaju interese i potrebe učenika, a radi pravilnog iskorištavanja slobodnog vremena. • Omogućiti profesionalno usavršavanje učitelja i nastavnika u cilju primjene novih obrazovnih sadržaja u osnovnoškolskom obrazovanju. • Omogućiti nastavak obrazovanja mladih u srednjim školama osiguranjem prijevoza i sufinanciranjem troškova pohađanja nastave u drugim gradovima. • Potaknuti uvođenje novih kurikuluma u srednjoškolsko obrazovanje • Potaknuti osnivanje visokoškolskih ustanova na području grada Novske • Potaknuti suradnju i umrežavanje obrazovnog i poduzetničkog

	<p>sektora</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omogućiti nastavak obrazovanja mladih u srednjim i visokoškolskim ustanovama izgradnjom učeničkog i studentskog doma na području grada Novske • Omogućiti dostupnost visokoškolskog obrazovanja sufinanciranjem troškova studiranja u drugim gradovima. • Poticati suradnju između odgojno - obrazovnih institucija na provođenju projekata. • Jačati ljudske kapacitete za pripremu projekata iz područja odgoja i obrazovanja u cilju financiranja iz sredstava EU fondova i drugih izvora.
Nositelji mjere	Grad Novska, Sisačko-moslavačka županija, Ministarstvo znanosti i obrazovanja
Razdoblje provedbe	2018.-2023.
Izvori financiranja	Proračun grada Novske, proračun SMŽ, EU fondovi i drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Broj unaprjeđenih postojećih obrazovnih programa za osnovnoškolsko obrazovanje i usklađenih s Nacionalnim kurikulumom razvoja programa za osnovnoškolsko obrazovanje.</p> <p>Broj novih polivalentnih objekata, prostora, vježbališta polivalentnih objekata, prostora, sportskih terena, dvorana i sl.</p> <p>Broj opremljenih specijaliziranih učionica i kabineta za nastavu fizike, kemije i biologije, informatičkih kabineta i učionica te radionica za tehnički odgoj.</p> <p>Broj učenika sudionika učeničkih natjecanja iz fizike, kemije, biologije i informatike kao rezultat opremljenosti specijaliziranih učionica i kabineta.</p> <p>Broj programa izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti s programskim sadržajima od interesa i potreba učenika u cilju pravilnog iskorištavanja slobodnog vremena.</p> <p>Broj učitelja i nastavnika koji su pohađali edukativne seminare, radionice i profesionalno usavršavanje u cilju primjene novih obrazovnih sadržaja u osnovnoškolskom obrazovanju.</p> <p>Broj potpora za troškove prijevoza i broj stipendiranih učenika za nastavak srednjoškolskog obrazovanja u drugim gradovima.</p> <p>Broj mladih sa završenim srednjoškolskim obrazovanjem.</p> <p>Broj novih kurikuluma u srednjoškolskom obrazovanju.</p> <p>Osnovana visokoškolska ustanova na području grada Novske.</p> <p>Površina izgrađenog campusa, odnosno učeničkog i studentskog doma s popratnim sadržajima i uslugama.</p> <p>Broj potpora za troškove prijevoza i broj stipendiranih studenata za obrazovanje na visokoškolskim ustanovama u drugim gradovima.</p> <p>Broja mladih sa završenim visokim obrazovnim stupnjem.</p> <p>Broj odgojno - obrazovnih institucija koje surađuju na provođenju projekata i broj provedenih zajedničkih projekata.</p> <p>Broj sudionika na edukacijama u cilju jačanja znanja i vještina obrazovnog kadra za pripremu projekata iz područja odgoja i obrazovanja za financiranje sredstvima EU fondova i drugih izvora.</p>

Strateški cilj 3. Unaprjeđenje kvalitete života stanovnika i razvijena društvena infrastruktura

Prioritet 3.2. Razvoj ljudskih resursa, obrazovanja i športa

Mjera 3.2.3.	Podrška cjeloživotnom učenju i obrazovanju u skladu s potrebama tržišta rada
Cilj	Potaknuti usklađivanje obrazovanja s potrebama tržišta rada, ojačati resurse institucija koje provode programe obrazovanja odraslih te promovirati cjeloživotno učenje među radno sposobnim stanovništvom i na taj način ojačati njihovu konkurentnost na tržištu rada.
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Poboljšati obrazovnu strukturu stanovništva i konkurentnost radne snage na tržištu rada. • Poticati provođenje obrazovnih programa cjeloživotnog obrazovanja i učenja namijenjenog svim dobnim skupinama (radno aktivno stanovništvo i treća životna dob). • Osigurati uvjete za povećanje uključenosti odraslog stanovništva u procese cjeloživotnog učenja i obrazovanja. • Poticati obrazovne programe za deficitarna zanimanja i prekvalifikaciju u skladu s potrebama tržišta rada. • Unaprijediti i proširiti učenje, obrazovanje, osposobljavanje i usavršavanje uz rad. • Primijeniti HZZ-ove i druge analize deficitarnih zanimanja na području općine s programima ustanova za obrazovanje odraslih osoba. • Promovirati programe cjeloživotnog obrazovanja i učenja i drugih oblika obrazovanja, osposobljavanja i usavršavanja putem radionica, tribina, konferencija i medijskih nastupa. • Organizirati savjetovanje zainteresiranih stanovnika u cilju sagledavanja vlastitih mogućnosti i donošenja odluke o najprimjerenijem izboru obrazovanja, osposobljavanja, prekvalifikacije i usavršavanja te zapošljavanja. • Poboljšati organiziranost (racionalnost korištenja obrazovnih mogućnosti, teritorijalna blizina i dostupnost obrazovanja svima) i financiranje procesa obrazovanja svih dobnih skupina stanovništva pod jednakim uvjetima u skladu s njihovim sposobnostima. • Jačati ljudske resurse obrazovnih institucija koje provode programe obrazovanja. • Jačati ljudske kapacitete obrazovnih institucija za pripremu projekata financiranih iz sredstava EU fondova i drugih izvora.
Nositelji mjere	Grad Novska, Srednja škola Novska, Pučko otvoreno učilište Novska
Razdoblje provedbe	2018.-2023.
Izvori financiranja	Grad Novska, SMŽ, resorna ministarstva, EU fondovi i drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Broj osoba koje su stekle kvalifikaciju za prvo zanimanje ili prekvalifikaciju, stručno znanje, vještine i kompetenciju za izlazak na tržište rada.</p> <p>Broj raspoloživih programa cjeloživotnog obrazovanja i učenja namijenjenog svim dobnim skupinama (radno aktivno stanovništvo i treća životna dob).</p> <p>Broj osoba uključenih u obrazovne programe za deficitarna zanimanja i prekvalifikaciju.</p> <p>Broj uvedenih programa za deficitarna zanimanja sukladno analizama HZZ-a i potreba poslodavaca.</p> <p>Broj osoba uključenih u obrazovanje, osposobljavanje i usavršavanje uz rad.</p> <p>Broj održanih radionica, tribina, konferencija i sl. s ciljem informiranja i promoviranja programa cjeloživotnog obrazovanja i učenja i drugih oblika obrazovanja, osposobljavanja i usavršavanja.</p> <p>Broj održanih savjetovanja za zainteresirano stanovništvo u cilju donošenja</p>

	<p>odluka o najprimjerenijem izboru obrazovanja, osposobljavanja, prekvalifikacije i usavršavanja te mogućnosti zapošljavanja.</p> <p>Iznos ili broj potpora za financiranje procesa obrazovanja stanovništva.</p> <p>Broj osoba obrazovnih institucija koje provode programe obrazovanja obuhvaćenih profesionalnim usavršavanjem radi unapređenja obrazovnog rada.</p> <p>Broj osoba obrazovnih institucija prisutnih na edukacijama u cilju jačanja znanja i vještina za pripremu projekata za financiranje sredstvima EU fondova i drugih izvora.</p>
--	---

Strateški cilj 3. Unapređenje kvalitete života stanovnika i razvijena društvena infrastruktura	
Prioritet 3.2. Razvoj ljudskih resursa, obrazovanja i športa	
Mjera 3.2.4.	Unapređenje športske infrastrukture i športsko-rekreacijskih programa
Cilj	Cilj mjere je doprinijeti povećanoj kvaliteti života stanovnika kroz organizaciju i primjenu športskih aktivnosti te promovirati zdrav način života.
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja, rekonstrukcija, modernizacija i opremanje športskih objekata • Informativne i edukativne radionice o športovima • Potpora radu športskih klubova i udruga • Potpora osnivanju klubova manje zastupljenih sportova i novih športskih disciplina • Potpora projektiranju i izgradnji objekata za manje zastupljene športove i nove športske discipline • Poticati razvoj športskih kampova i boravak u prirodi • Izrada i provedba športsko-rekreativnih programa za umirovljenike, osobe s invaliditetom te ostale osjetljive skupine stanovnika • Poticanje rekreacije i sportskog amaterizma.
Nositelji mjere	Grad Novska, športski klubovi i udruge
Razdoblje provedbe	2018.-2023.
Izvori financiranja	Grad Novska, SMŽ, resorna ministarstva, EU fondovi i drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Broj izgrađenih, rekonstruiranih, moderniziranih i opremljenih športskih objekata.</p> <p>Broj održanih radionica o športovima.</p> <p>Broj športskih klubova i športskih udruga koji su primatelji financijskih potpora za rad.</p> <p>Broj novoosnovanih športskih klubova i športskih udruga.</p> <p>Broj izgrađenih objekata za manje zastupljene športove i nove športske discipline.</p> <p>Broj športsko-rekreativnih programa za umirovljenike, osobe s invaliditetom i druge osjetljive skupine stanovnika.</p> <p>Broj članova športskih klubova i športskih udruga.</p> <p>Broj korisnika športskih kampova.</p>

P3.3. Razvijene zdravstvene i socijalne usluge

Zdravstvena zaštita i socijalne usluge, kao elementi društvene infrastrukture te njihova dostupnost svim stanovnicima, ključne su za njihov zdravstveni i socijalni status, a radi značaja i njihovog utjecaja

na lokalno gospodarstvo i kvalitetu života u zajednici, potrebno je stalno poboljšavanje kvalitete usluga.

Zdravstvena i socijalna skrb na području grada Novske adekvatno su organizirane prema potrebama i sukladno broju stanovnika. Na primarnoj razini, zdravstvena zaštita obuhvaća timove obiteljske i dentalne medicine te hitne medicinske pomoći, dok su za ostale potrebe stanovništvu na raspolaganju zdravstvene ustanove u većim središtima na području županije.

U zdravstvenom segmentu planira se razvoj programa prevencije i zaštite zdravlja svih dobnih skupina stanovništva. U cilju promocije zdravlja predviđeni su različiti pristupi i metode te aktivnosti lokalne zajednice u kojima sudjeluju svi važni društveni sektori unutar i zvan sustava zdravstva, ali i sami stanovnici kako bi se pojedincima i zajednici omogućila povećana kontrola nad čimbenicima koji uvjetuju zdravlje.

Sektor zdravstvenih usluga, uključujući i preventivu bolesti, važan je dio provedbe preventivnih mjera zdravog i sigurnijeg života u zajednici.

Segment socijalnih usluga koje su središnja tema svake socijalne politike, potrebno je oblikovati kao odgovor na sve veće i raznovrsnije socijalne probleme s kojima se suočava lokalna zajednica. Razvoj socijalnih usluga će, između ostaloga, biti usmjeren na jačanje socijalnog uključivanja i integracije osoba u nepovoljnom položaju, mogućnosti njihovog zapošljavanja i njihovog sudjelovanja u životu zajednice, razvoj institucionalnih i izvaninstitucionalnih oblika skrbi za starije i nemoćne, jačanje kapaciteta ustanova socijalne skrbi te unaprjeđenje suradnje socijalnih institucija s organizacijama civilnog društva u cilju povećanja broja realiziranih uspješnih programa socijalne integracije marginaliziranih i nemoćnih osoba, kao i socijalno ugroženih skupina. Grad je orijentiran na osiguravanje prava propisanih zakonom i na pružanje pasivne novčane pomoći građanima.

Prioritet će se provoditi kroz mjere potpore programima prevencije i zaštite zdravlja i razvoja socijalnih usluga.

Strateški cilj 3. Unaprjeđenje kvalitete života stanovnika i razvijena društvena infrastruktura	
Prioritet 3.3. Razvijene zdravstvene i socijalne usluge	
Mjera 3.3.1.	Potpore programima prevencije i zaštite zdravlja
Cilj	Potpore programima prevencije i unaprjeđivanje kvalitetne zdravstvene zaštite na primarnoj razini, cjelovitim sustavom mjera za povećanje razine zdravstvene skrbi stanovništva, poboljšanje infrastrukture i opreme zdravstvenih subjekata.
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Identificirati potrebe u zdravstvenom sustavu na lokalnoj razini. • Poboljšati zdravstvenu infrastrukturu i opremljenost zdravstvenih subjekata. • Povećati dostupnost i raznovrsnost zdravstvenih usluga. • Poticati programe i projekte prevencije i ranog otkrivanja bolesti te raznih ovisnosti . • Podizati razinu svijesti stanovništva o potrebi prevencije i ranog otkrivanja bolesti, raznih ovisnosti i mjera zdravog života. • Jačati suradnju zdravstvenih i socijalnih institucija sa organizacijama civilnog društva u cilju provedbe preventivnih mjera zdravog života i sigurnijeg života u zajednici.
Nositelji mjere	Grad Novska, Sisačko-moslavačka županija, zdravstvene ustanove, Ministarstvo zdravstva

Razdoblje provedbe	2018. - 2023.
Izvori financiranja	Proračun: Grad Novska, SMŽ, resorna ministarstva, EU fondovi
Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Potreban broj timova primarne zdravstvene zaštite (obiteljska medicina, dentalna medicina i ljekarništvo).</p> <p>Broj obnovljenih i/ili novih objekata zdravstvene i socijalne i infrastrukture</p> <p>Broj korisnika zdravstvenih usluga.</p> <p>Broj provedenih aktivnosti i projekata prevencije i ranog otkrivanja bolesti, raznih ovisnosti i mjera zdravog života</p> <p>Broj pretilih osoba i/ili osoba u stanju neke ovisnosti.</p> <p>Broj organizacija civilnog društva koje provode preventivne programe u zdravstvu i socijalnoj skrbi.</p> <p>Broj provedenih programa suradnjom zdravstvenih i socijalnih institucija sa organizacijama civilnog društva.</p>

Strateški cilj 3. Unaprjeđenje kvalitete života stanovnika i razvijena društvena infrastruktura	
Prioritet 3.3. Razvijene zdravstvene i socijalne usluge	
Mjera 3.3.2.	Razvoj socijalnih usluga
Cilj	Institucionalni i izvaninstitucionalni oblici socijalne skrbi kao podrška socijalnoj uključenosti osjetljivih skupina stanovništva te senzibilizacija lokalne zajednice.
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Omogućiti dostupnost institucionalnih i izvaninstitucionalnih socijalnih usluga osobama izloženima bilo kojoj vrsti socijalnog rizika (skrb o starijim osobama i djeci, osobama koje su izložene nasilju, siromaštvu, osobama s invaliditetom i intelektualnim teškoćama, socijalnoj isključenosti i drugim socijalnim rizicima). • Poticati aktivno starenje kao novi pristup radu s osobama starije životne dobi (sudjelovanje u društvenim, kulturnim, duhovnim i građanskim aktivnostima) • Osigurati dostupnost zdravstvene njege i socijalne skrbi u vlastitom domu. • Osigurati usluge za osobe u stanju socijalne potrebe organizacijom pomoći u kući - dostave prehrane (gotove hrane, nabava namirnica, pripremanje obroka), održavanje higijene korisnika, higijene prostora, suradnja sa liječnikom korisnika i institucijama, nabava lijekova, usluge prijevoza starijih osoba i osoba s invaliditetom i sl. • Osigurati podršku temeljenu na načelima obiteljskog okruženja, održivosti socijalnih veza, samostalnosti, društvene uključenosti i poštivanja dostojanstva čovjeka (segment usluga koje se mogu organizirati u vlastitom domu korisnika). • Osigurati mobilne timove za palijativnu skrb u kući i provoditi edukacije voditelja palijativne skrbi. • Poticati volonterizam lokalnog stanovništva, posebno mladih kao dodatnu vrijednost radu stručnjaka u izvaninstitucionalnoj skrbi za korisnike. • Uključivati volontere u akcije senzibiliziranja javnosti, promociju i prikupljanje sredstava za poboljšanje kvalitete skrbi.

	<ul style="list-style-type: none"> • Poticati mogućnost prekvalifikacije nezaposlenih osoba u zanimanje gerontodomačice koja pomaže nemoćnim i starijim osobama u obavljanju aktivnosti svakodnevnog života i provodi osnovne postupke iz područja zdravstvene njege. • Održavati edukacije stanovništva na stručnim radionicama za pružanje samopomoći do dolaska stručne pomoći na području slabije dostupnosti socijalnih i zdravstvenih usluga.
Nositelji mjere	Grad Novska, SMŽ, udruge
Razdoblje provedbe	2018. - 2023.
Izvori financiranja	Proračun Grada Novske, Sisačko-moslavačka županija, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, EU fondovi
Pokazatelji uspješnosti provedbe	<p>Broj dostupnih vrsta socijalnih usluga.</p> <p>Broj korisnika pojedine socijalne usluge.</p> <p>Broj starijih osoba uključenih u programe aktivnog starenja (sudjelovanje u društvenim, kulturnim, duhovnim i građanskim aktivnostima)</p> <p>Broj korisnika socijalnih usluga i zdravstvene njege u vlastitom domu.</p> <p>Broj mobilnih timova palijativne skrbi u vlastitom domu i broj educiranih voditelja palijativne skrbi.</p> <p>Broj volontera koji sudjeluje u provođenju aktivnosti i programima pružanja usluga socijalne skrbi korisnicima.</p> <p>Broj mladih uključenih u volontiranje.</p> <p>Broj održanih edukacija na stručnim radionicama za pružanje samopomoći na području slabije dostupnosti socijalnih i zdravstvenih usluga.</p> <p>Broj sudionika na stručnim radionicama za pružanje samopomoći na području slabe dostupnosti zdravstvenih usluga.</p> <p>Broj educiranih gerontodomačica koje pružaju usluge pomoći u kući</p>

P3.4. Razvoj civilnog društva

Prioritet je usmjeren stvaranju poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva kako bi se unaprijedio postojeći i stvorio novi sustav potpore osnivanju, radu i umrežavanju udruga. Razvoj civilnog društva doprinosi daljnjem razvoju temeljnih vrijednosti demokratski orijentiranog društva kao što su socijalna kohezija, sudionička demokracija, filantropija i volonterstvo te obrazovanje za demokratsko građanstvo i ljudska prava.

Strateški cilj 3. Unaprjeđenje kvalitete života stanovnika i razvijena društvena infrastruktura	
Prioritet 3.4. Razvoj civilnog društva	
Mjera 3.4.1.	Potpore osnivanju, radu i umrežavanju udruga
Cilj	Stvaranje poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva te podrška osnivanju, radu i umrežavanju udruga odnosno integraciji društvenih sadržaja. Intenziviranjem suradnje među udrugama, unaprjeđenjem njihove suradnje s lokalnom samoupravom i građanima te zajedničkim korištenjem postojećih resursa, omogućit će se razvoj civilnog društva i jačati njegovi kapaciteti za pripremu i provedbu zajedničkih projekata što će doprinijeti razvoju grada i poboljšanju kvalitete života stanovništva.
Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Izraditi registar udruga, analizirati njihovu strukturu i djelovanje • Poticati osnivanje, rad i umrežavanje udruga • Informirati i educirati udruge o dostupnim programima financiranja i mogućnostima međunarodne suradnje

	<ul style="list-style-type: none"> • Poticati partnerstvo s dionicima javnog i privatnog sektora • Pripremiti projekte za financiranje sredstvima iz EU fondova i drugih izvora u cilju poboljšanja društvene infrastrukture
Nositelji mjere	Grad Novska
Razdoblje provedbe	2018.-2023.
Izvori financiranja	Grad Novska, SMŽ, resorna ministarstva, EU fondovi i programi
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj i struktura udruga Broj udruga s ostvarenom međunarodnom suradnjom Broj održanih edukacija o dostupnim izvorima financiranja za udruge Broj pripremljenih projekata za financiranje sredstvima iz EU fondova i drugih izvora u cilju poboljšanja društvene infrastrukture

P3.5. Unaprjeđenje lokalnih usluga

Mjerama Prostorno planiranje i upravljanje razvojem te Razvoj, modernizacija i održavanje objekata i sadržaja javne namjene Grad Novska sa svojim poduzećima će neposredno provoditi i unaprijediti temeljne usluge i poslove koje su zakonom propisane i u nadležnosti su svih jedinica lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj.

Strateški cilj 3. Unaprjeđenje kvalitete života stanovnika i razvijena društvena infrastruktura	
Prioritet 3.5. Unaprjeđenje lokalnih usluga	
Mjera 3.5.1.	Prostorno planiranje i upravljanje razvojem
Cilj	Uspostaviti cjelovit sustav za analizu, izradu i razmjenu te distribuciju prostornih podataka.
Sadržaj	Svrha je mjere unaprijediti upravljanje prostorom grada, planiranje razvoja i zaštitu prostora na temelju ažurnih, cjelovitih i tehničkih suvremenih podataka. Poboljšati lokalnu infrastrukturu prostornih podataka za potrebe uprave, gospodarstva i građana. Učinkovito korištenje podatka o prostoru i stanovništvu grada za potrebe učinkovitijeg i kvalitetnijeg rada.
Nositelji mjere	Grad Novska
Razdoblje provedbe	2018.-2023.
Izvori financiranja	Grad Novska, SMŽ, resorna ministarstva, fondovi EU i drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Uspostavljen sustav prostornih podataka. Broj korisnika sustava.

Strateški cilj 3. Unaprjeđenje kvalitete života stanovnika i razvijena društvena infrastruktura	
Prioritet 3.5. Unaprjeđenje lokalnih usluga	
Mjera 3.5.2.	Razvoj, modernizacija i održavanje objekata i sadržaja javne namjene
Cilj	Unaprijediti kvalitetu života razvijanjem, modernizacijom i održavanjem objekata i sadržaja javne namjene.

Sadržaj	<ul style="list-style-type: none"> • Urediti, rekonstruirati i modernizirati postojeće prostore javne namjene i/ili izgraditi nove objekte (npr. vatrogasni domovi, društveni domovi, dječja igrališta, parkovi, groblja, tržnice itd.) • Modernizirati postojeće sadržaje javne namjene i uvesti nove. • Motivirati građane za veće korištenje objekata društvene i javne infrastrukture kroz održavanje raznih priredbi i manifestacija. • Jačati ljudske kapacitete djelatnika gradske uprave.
Nositelji mjere	Grad Novska
Razdoblje provedbe	2016.-2020.
Izvori financiranja	Grad Novska, SMŽ, resorna ministarstva, fondovi EU i drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj uređenih, rekonstruiranih i moderniziranih prostora javne namjene. Broj projektiranih i novoizgrađenih objekata. Broj postojećih i novih sadržaja javne namjene. Broj korisnika objekata i sadržaja javne namjene. Broj pripremljenih i prijavljenih projekata na EU fondove i druge izvore

5.4. USKLAĐENOST STRATEŠKOG RAZVOJNOG PROGRAMA GRADA NOVSKE S RAZVOJNOM STRATEGIJOM SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE

Strateški razvojni program grada Novske temeljni je dokument za pripremu projekata i korištenje bespovratnih sredstava iz europskih fondova, stoga su strateški ciljevi definirani u sklopu ovoga dokumenta usklađeni sa strateškim ciljevima relevantnih dokumenata na europskoj, nacionalnoj i regionalnoj razini. Osiguranjem navedene usklađenosti moguće je postizanje vertikalne kohezije razvojnih ciljeva i prioriteta. Na europskoj razini usklađen je sa strategijom Europa 2020 dok je na nacionalnoj razini usklađen s relevantnim nacionalnim strategijama i operativnim programima. Na regionalnoj razini, strateški ciljevi zacrtani u sklopu Strateškog razvojnog programa grada Novske u većini su usklađeni sa strateškim ciljevima Županijske razvojne strategije Sisačko-moslavačke županije 2017.-2020. godine.

Županijska razvojna strategija Sisačko-moslavačke županije 2017. - 2020. godine temeljni je dokument planiranja održivog društveno-gospodarskog razvoja županije. Svrha Županijske razvojne strategije Sisačko-moslavačke županije je postaviti jasne i realistične strateške okvire razvoja koji će omogućiti fokusirano i djelotvorno usmjeravanje investicijama i aktivnostima.

Strateški ciljevi Županijske razvojne strategije Sisačko-moslavačke županije 2017.-2020. godine su:

Strateški cilj 1. Gospodarski rast i zapošljavanje

Strateški cilj 2. Zaštita okoliša i očuvanje prirodne i kulturne baštine

Strateški cilj 3. Razvoj infrastrukture i unaprjeđenje kvalitete života

Strateški ciljevi Strateškog razvojnog programa grada Novske 2018. - 2023. su:

Strateški cilj 1. Gospodarski razvoj i nova radna mjesta

Strateški cilj 2. Održivo korištenje prirodnih resursa i kulturno-povijesne baštine

Strateški cilj 3. Unaprjeđenje kvalitete života stanovnika i razvijena društvena infrastruktura

Strateški ciljevi Sisačko-moslavačke županije i grada Novske imaju svrhu smanjenja visoke stope nezaposlenosti i otvaranja novih radnih mjesta, smanjenja negativnog prirodnog prirasta te poticanja razvoja gospodarstva i obrta, malog i srednjeg poduzetništva, poljoprivrede i turizma. Održivo korištenje prirodnih resursa, kulturno-povijesne baštine i zaštita okoliša također su usklađeni strateškim ciljevima grada Novske i Sisačko-moslavačke županije. Unaprjeđenje kvalitete života stanovnika i razvijena komunalna i društvena infrastruktura također su sukladni ciljevi te su obrazloženi nizom prioriteta koji se odnose na obrazovanje, unaprjeđenje zdravstvene i socijalne skrbi, razvoj sportsko-rekreativnih programa i manifestacija te aktivnosti civilnog društva.

5.5. BAZA PROJEKTNIH IDEJA

Baza projektnih ideja predstavlja operacionalizaciju Strateškog razvojnog programa grada Novske 2018. - 2023. godine. Ona je temelj uspješne provedbe SRP-a grada Novske, a osnovni cilj je učinkovito planiranje i funkcionalno praćenje provedbe SRP-a. Baza projektnih ideja je službeni registar projektnih ideja s područja koje obuhvaća.

Baza se formira putem službeno utvrđenog postupka za prikupljanje projektnih ideja koji se sastoji od: objave javnog poziva za dostavu projekata, informiranja zainteresiranih dionika kroz komunikacijske alate, zaprimanje projekata, administrativna i kvalitativna provjera/ocjenjivanje projekata, uspostava rang liste te odabir projekata koji će biti utvrđeni na ljestvici prioriteta. Bazu formiraju stručne službe Grada Novske (administrativni djelatnici) te rang listu i listu prioriteta potvrđuje Radna skupina. Projektni prijedlozi prikupljaju se objavom Javnog poziva, odnosno objavom uređenog obrasca za prijavu projekata na službenim internetskim stanicama Grada Novske.

Obrazac za prikupljanje projektnih prijedloga za izradu Baze projektnih ideja Grada Novske u razdoblju 2018. – 2023. godina:

1. Predlagatelj/nositelj projekta	
2. Kontakt osoba: Kontakt podaci (e-pošta i telefon)	
3. Naziv projekta	
4. Lokacija projekta (područje na kojem se projekt planira ili provodi)	
5. Kratak opis projekta (cilj, aktivnosti, očekivani rezultati)	1. Ciljevi projekta:
	2. Glavne aktivnosti:
	3. Očekivani rezultati i utjecaj projekta na širu zajednicu:

<p>6. Sektor projekta (zaokružiti)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gospodarstvo (proizvodne i uslužne djelatnosti) 2. Poljoprivreda 3. Turizam 4. Odgoj i obrazovanje 5. Komunalna infrastruktura 6. Okoliš 7. Društvena infrastruktura 8. Kultura 9. Sport 10. Razvoj civilnog društva 11. Drugo (navesti što): _____ (odabrati jedan sektor iz ponuđenog)
<p>7. Razina spremnosti projekta (zaokružiti)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Projektna ideja - ideja koju ćemo dalje razrađivati i prikupljati potrebnu dokumentaciju 2. Srednja razina spremnosti - do sada je projekt razrađen i ima djelomično pripremljenu sljedeću dokumentaciju (navesti): 3. Visoka razina spremnosti - projekt ima pripremljenu <u>svu potrebnu dokumentaciju</u> za početak provedbe (navesti): <p>Napomene/komentari (prepreke u pripremi projekta; imovinsko-pravni odnosi, dokumentacija koja nedostaje i dr.):</p>
<p>8. Očekivano trajanje projekta (mjeseci)</p>	
<p>9. Potrebno partnerstvo (navesti subjekte koji će sudjelovati u pripremi i provedbi projekta i financijski doprinijeti)</p>	
<p>10. Procijenjena vrijednost projekta (HRK) – bez PDV-a</p>	
<p>11. Planirani izvori financiranja (zaokružite)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. vlastiti proračun 2. nacionalni programi 3. EU programi 4. donacije 5. privatni izvori 6. drugo _____

Ovakav način prikupljanja projektnih ideja i uspostava Baze projekata predstavlja sustav za učinkovitu koordinaciju i upravljanje provedbom Strateškog razvojnog programa grada Novske. U Strateškom razvojnog programu grada Novske jasno su definirani ciljevi, prioriteti i mjere ulaganja za navedeno razdoblje, stoga svaka projektna ideja koja će se nalaziti u bazi projekata mora u njima imati svoje uporište.

6. INSTITUCIONALNI OKVIR I FINANCIJSKI IZVORI ZA UPRAVLJANJE

6.1. Provedba Strateškog razvojnog programa

Primjena partnerskog pristupa i suradnja svih dionika bitni su prilikom izrade i provođenja ovoga dokumenta. Kako bi se osigurala uspješna provedba, definiran je Institucionalni okvir za provedbu Strateškog razvojnog programa grada Novske. On obuhvaća sve relevantne dionike koji svojim koordiniranim djelovanjem pridonose ostvarenju zacrtanih razvojnih ciljeva.

6.2. Tijela provedbe

6.2.1. Partnerstvo i radni tim

Pored savjetodavne uloge u fazi izrade, Radna skupina ima istu ulogu i u fazi provedbe Strateškog razvojnog programa grada Novske. Ona svojim prijedlozima usmjerava daljnji razvoj grada, a njoj se podnosi izvješće o provedbi Strateškog razvojnog programa grada Novske.

U fazi provedbe, Radna skupina koordinira nositelje mjera koje su detaljnije razrađene u sklopu ovoga dokumenta. Pored toga, Radna skupina od nositelja mjera prikuplja informacije o rezultatima provedbe samih mjera te nakon analize prikupljenih informacija donosi Izvješće o provedbi strateškog programa.

6.2.2. Grad Novska

Grad Novska samostalan je u odlučivanju o poslovima iz svog samoupravnog djelokruga i podliježe samo nadzoru ustavnosti i zakonitosti rada i akata tijela Grada od strane ovlaštenih državnih tijela.

Grad Novska u samoupravnom djelokrugu obavlja poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju prava građana, a koji nisu Ustavom ili zakonom dodijeljeni državnim tijelima, i to osobito poslove koji se odnose na: uređenje naselja i stanovanje, prostorno i urbanističko planiranje, komunalno gospodarstvo, brigu o djeci, socijalnu skrb, primarnu zdravstvenu zaštitu, odgoj i osnovno obrazovanje, kulturu, tjelesnu kulturu i sport, zaštitu potrošača, zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša, protupožarnu zaštitu i civilnu zaštitu, promet na svom području i ostale poslove sukladno posebnim zakonima. Poslovi iz samoupravnog djelokruga i način njihovog obavljanja detaljnije se utvrđuju odlukama Gradskog vijeća i gradonačelnika u skladu sa zakonom i Statutom grada Novske.

Tijela Grada Novske su Gradsko vijeće i gradonačelnik.

Gradsko vijeće u fazi provedbe ima zadaću provoditi aktivnosti Strateškog razvojnog programa, obavještavati o postignutim rezultatima, animirati ciljne skupine za usmjereno i ciljano djelovanje, inicirati i sudjelovati u provedbi projekata. Nadalje, surađuje s Radnom skupinom na način da joj upućuje svoje prijedloge i primjedbe te kao predstavničko tijelo građana Novske, odobrava Izvješće o provedbi Strateškog razvojnog programa.

Gradonačelnik kao izvršno tijelo u fazi provedbe ima zadaću sazivati Radnu skupinu i ostale dionike kada se razmatra izvješće o provedbi Strateškog razvojnog programa, potvrđuje izvješće, inicira i sudjeluje u pripremi i provedbi razvojnih projekata te usvaja predložene projekte.

6.2.3. Javne službe

Javne službe kao nositelji pojedinih mjera i potencijalni nositelji projekata imaju važnu ulogu u provedbi Strateškog razvojnog programa grada Novske. U okviru svog samoupravnog djelovanja, sukladno zakonskim propisima, osnivanjem trgovačkih društava, javnih ustanova, drugih pravnih osoba i vlastitih pogona, grad osigurava obavljanje komunalnih, društvenih i drugih djelatnosti kojima se zadovoljavaju svakodnevne potrebe stanovništva. Kroz obavezno izvještavanje o svom radu i poslovanju u rokovima sukladno zakonu i odlukama Gradskog vijeća, Grad Novska nadzire rad i vodi brigu o racionalnom i zakonitom radu trgovačkih društava i ustanova u svom vlasništvu.

6.2.4. Javni sektor

U provedbi Strateškog razvojnog programa važnu ulogu imaju razne lokalne, županijske i državne institucije čija tijela i dionici iz javnog sektora sudjeluju u provedbi tog razvojnog programa, osobito u pripremi i provođenju projekata iz svog područja djelovanja te zacrtanim strateškim ciljevima Grada Novske.

Neke od institucija javnog sektora čije je uloga bitna u provedbi Strateškog razvojnog programa grada Novske, prema strateškim područjima su:

- Hrvatska gospodarska komora - Županijska komora Sisak, Hrvatska obrtnička komora - Obrtnička komora Sisak, Hrvatska turistička zajednica - Turistička zajednica Sisačko - moslavačke županije, Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, Ministarstvo turizma, Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU, za razvoj gospodarstva, zatim
- Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, Hrvatske vode, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Zavod za prostorno uređenje Sisačko - moslavačke županije, Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Sisačko-moslavačke županije, Hrvatske šume, Hrvatske vode, Hrvatske ceste, Županijska uprava za ceste, županijska razvojna agencija SI-MO-RA, za infrastrukturu i kvalitetu života, te
- lokalne odgojno - obrazovne ustanove, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava, Hrvatski zavod za zapošljavanje, za demografska kretanja i ljudske resurse.

Sada u gradu postoji matični ured, Ispostava Hrvatskog zavoda za zdravstveno i mirovinsko osiguranje, Centar za socijalnu skrb, Ispostava Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, gruntovnica, katastar, porezna uprava, stalne službe općinskog i prekršajnog suda, policijska postaja, poslovnica financijske agencije (FINA-e), poslovnica Privredne banke Zagreb, Ispostave Hrvatskih šuma, Hrvatske elektroprivrede, Hrvatskih pošta i Hrvatska gorska služba spašavanja - Stanica Novska.

6.2.5. Civilno društvo

Organizacije civilnog društva važan su čimbenik socio-ekonomskog razvoja te okupljaju lokalno stanovništvo radi postizanja zajedničkih ciljeva u raznim područjima (gospodarstvo, sport, kultura, socijalna skrb, socijalna uključenost itd.), a koji su individualnim djelovanjem teško dostižni. Kako

radom organizacija civilnog društva lokalna zajednica ostvaruje korist, za osnaživanje njihovih apsorpcijskih, upravljačkih i stručnih kapaciteta te daljnji razvoj, nužno je njihovo aktivno sudjelovanje u izradi i provedbi Strateškog razvojnog programa grada Novske. Zbog velikog iskustva u provođenju različitih projekata financiranih sredstvima iz EU izvora, značajan je njihov doprinos u zapošljavanju ili promicanju jednakih prava i mogućnosti stanovništva.

6.2.6. Privatni sektor

Predstavnici privatnog sektora, zbog svoje važnosti kao pokretača gospodarskog razvoja i izvora novih radnih mjesta, uključeni su u izradu i provedbu Strateškog razvojnog programa grada Novske. To je sektor koji ulaganjem i proizvodnjom stvara dodatnu vrijednost te je radi toga nužna kvalitetna suradnja u kreiranju Strateškog razvojnog programa i njihovo aktivno sudjelovanje u procesu provedbe aktivnosti s ciljem ostvarenja zacrtanih strateških ciljeva. Na taj se način omogućava uspostavljanje okruženja i uvjeta za brži razvoj poduzetništva te napredak lokalne zajednice i povećanje kvalitete života stanovništva.

6.3. Financijski okvir

Uspostava financijskog okvira je jedan od najvažnijih koraka u procesu strateškog planiranja. U njemu je dana okvirna alokacija raspoloživih financijskih sredstava za realizaciju pojedine mjere. Detaljna alokacija financijskih sredstava prikazuje se u proračunu i njegovim projekcijama. Na taj način moguće je optimalno korištenje raspoloživih financijskih sredstava ovisno o potrebama koje se mogu mijenjati svake godine. Izrađeni financijski okvir služi kao indikator uspješnosti provedbe Strateškog razvojnog programa. Naime, usporedbom iznosa uloženi sredstava i ostvarenih rezultata po strateškim ciljevima može se utvrditi opravdanost uloženi sredstava.

Proračun Grada je najvažniji izvor financijskih sredstava za provedbu Strateškog razvojnog programa grada Novske. Pored proračuna, drugi izvori financijskih sredstava za provedbu Strateškog razvojnog programa su:

Proračun Sisačko-moslavačke županije – budući da je realizacija zacrtanih strateških ciljeva i u interesu Sisačko-moslavačke županije, radi njihovog ostvarenja biti će osigurana financijska sredstva iz županijskog proračuna (sredstvima Programa javnih potreba poput prosvjete, kulture, športa, socijalne skrbi, zdravstva i sl.);

Proračun Republike Hrvatske - status potpomognutog područja i usklađenost Strateškog razvojnog programa grada Novske s nacionalnim strateškim dokumentima omogućuje financiranje iz nacionalnih fondova;

Fondovi Europske unije – zbog ograničenih financijskih sredstava u gradskom, županijskom i državnom proračunu, veliku važnost za uspješnu provedbu Strateškog razvojnog programa imaju bespovratna sredstva iz fondova EU. Činjenica da je navedeni izvor financiranja dostupan različitim korisnicima, njihovo uspješno korištenje je neophodno za provedbu Strateškog razvojnog programa grada Novske.

U financijskom razdoblju 2014. - 2020. Republici Hrvatskoj je iz Europskih strukturnih i investicijskih (ESI) fondova na raspolaganju ukupno 10,676 milijardi eura.

Od tog iznosa 8,397 milijardi eura predviđeno je za ciljeve kohezijske politike, 2,026 milijarde eura za poljoprivredu i ruralni razvoj te 253 milijuna eura za razvoj ribarstva.

Operativni programi i predstavljaju okvir za korištenje dodijeljenih sredstava iz ESI fondova.

Tablica 40: Raspodjela alokacije iz ESI fondova RH 2014. – 2020.

ESI fond	Alokacija (EUR)
Europski fond za regionalni razvoj (EFRR)	4.321.499.588
Kohezijski fond	2.559.545.971
Europski socijalni fond (ESF)	1.516.033.073
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR)	2.026.222.500
Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (EFPR)	252.643.138
UKUPNO	10.675.944.270

Izvor: <http://www.strukturnifondovi.hr/>

Europski fond za regionalni razvoj (EFRR/ERDF)

Europska komisija odobrila je Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. - 2020. čime je otvoren put za korištenje 6,881 milijardi eura iz Europski fonda za regionalni razvoj i Kohezijskog fonda.

Cilj operativnog programa

Programom se provodi kohezijska politika EU-a i doprinosi cilju *Ulaganje za rast i radna mjesta* kroz poticanje ulaganja u infrastrukturne investicije (u područjima prometa, energetike, zaštite okoliša, ICT-a) i pružanje potpore razvoju poduzetništva i istraživačkih djelatnosti.

Grafikon 29: Raspodjela po području financiranja

Izvor: <https://razvoj.gov.hr/>

Prioritetne osi OP-a Konkurentnost i kohezija su:

Jačanje gospodarstva primjenom istraživanja i inovacija, korištenje informacijske i komunikacijske tehnologije, poslovna konkurentnost, promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije, klimatske promjene i upravljanje rizicima, zaštita okoliša i održivost resursa, povezanost i mobilnost, socijalno uključivanje i zdravlje, obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje.

Korisnici sredstava OP-a , odnosno potencijalni prihvatljivi prijavitelji projekata su jedinice lokalne/regionalne samouprave, mali i srednji poduzetnici, znanstveno istraživački sektor, te civilni i privatni sektor.

Europski socijalni fond – ESF

Europska komisija odobrila je Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014. - 2020. čime je otvoren put za korištenje novca iz Europskog socijalnog fonda.

Jedan je od temeljnih strukturnih instrumenta Europske unije kojim se državama članicama pruža potpora za ulaganje u ljudski kapital i jačanje konkurentnosti europskog gospodarstva. Aktivnosti financirane iz sredstava Europskog socijalnog fonda pomažu ljudima da unaprijede svoje vještine i lakše se integriraju na tržište rada, usmjerene su na borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti te na poboljšanje učinkovitosti javne uprave.

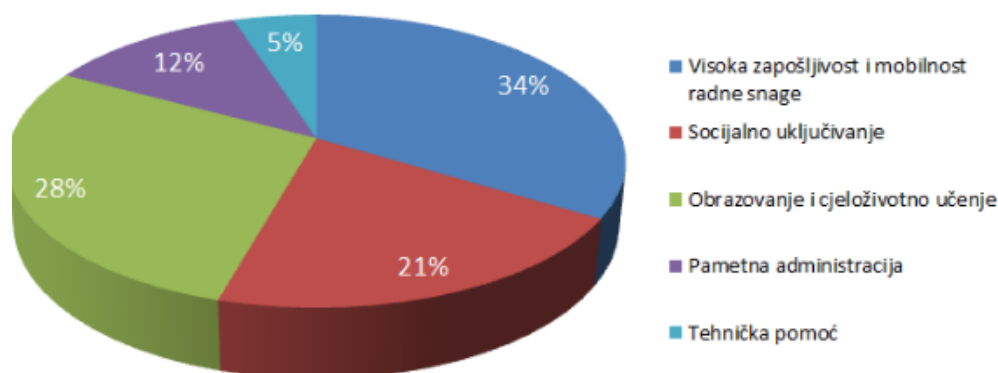
Cilj operativnog programa

Osnovni cilj Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali je pridonijeti rastu zapošljavanja i jačanju socijalne kohezije u Hrvatskoj. Njegova je ukupna vrijednost 1,85 milijardi eura, od čega se 1,58 milijardi financira iz proračuna Europske unije.

Operativnim su programom razrađena ulaganja u četiri temeljna područja:

- Više od trećine sredstava namijenjeno je mjerama za potporu pristupu održivom i kvalitetnom zapošljavanju nezaposlenih osoba. Naglasak je osobito stavljen na učinkovite mjere aktivne politike tržišta rada za mlade, dugotrajno nezaposlene, žene i starije radnike, kao i na preventivne mjere za smanjenje rizika od gubitka radnih mjesta u izmijenjenim gospodarskim prilikama.
- Oko 28 posto proračuna OP-a investirat će se u osiguravanje adekvatnog usklađenja znanja i vještina s potrebama tržišta rada i u tom će se smislu poticati tercijarno obrazovanje, strukovno obrazovanje i cjeloživotno učenje te poboljšanje pristupa kvalitetnom obrazovanju.
- Aktivnosti vezane uz područje socijalnog uključivanja predviđaju promicanje socijalne i ekonomske jednakosti, suzbijanje diskriminacije, prijelaz s institucionalne skrbi na skrb u zajednici, poboljšanje dostupnosti i održivosti socijalnih i zdravstvenih usluga, kao i poticanje društvenog poduzetništva.
- Potpora javnoj upravi obuhvaćena je kroz aktivnosti poboljšanja kapaciteta i usluga javne uprave, uključujući bolje upravljanje javnim financijama, razvoj e-uprave i borbu protiv korupcije. Predviđa se i promicanje javnog dijaloga, partnerstva i jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva i socijalnih partnera. U pravosuđu se osobit naglasak stavlja na poboljšanje učinkovitosti i neovisnosti.

Grafikon 30: Raspodjela sredstava po području financiranja

Izvor: <https://razvoj.gov.hr/>

Prihvatljivi potencijalni prijavitelji su jedinice lokalne/regionalne samouprave, javne i obrazovne ustanove, poslodavci i udruge.

Zajednička poljoprivredna politika (ZPP) predstavlja jedno od najznačajnijih područja djelovanja institucija Europske unije. Ruralni razvoj, kao drugi stup ZPP financiran je sredstvima.

Ukupna alokacija za Program ruralnog razvoja 2014. - 2020. iznosi 2.383 milijarde eura, od čega će se 2.026 milijardi eura financirati iz **Europskog fonda za ruralni razvoj** (EPFRR), a ostatak iz sredstava nacionalnog proračuna Republike Hrvatske.

Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014. - 2020. službeno je odobren 26.05. 2015. godine, te je njime definirano 16 mjera koje imaju za cilj povećanje konkurentnosti hrvatske poljoprivrede, šumarstva i prerađivačke industrije, ali i unaprjeđenja životnih i radnih uvjeta u ruralnim područjima uopće.

Ciljevi programa su poticati konkurentnost poljoprivrede, osigurati održivo upravljanje prirodnim resursima i klimatskim promjenama, te postići uravnotežen teritorijalni razvoj ruralnih područja, uključujući stvaranje i očuvanje radnih mjesta.

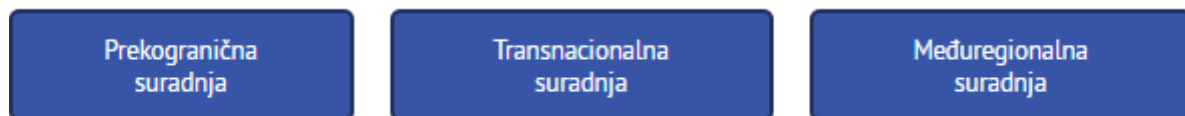
Prioriteti Programa ruralnog razvoja RH su: promicanje znanja i inovacija u poljoprivredi; povećanje održivosti poljoprivrednih gospodarstava te konkurentnosti svih vrsta poljoprivrednih djelatnosti u svim regijama, promovirajući pri tome i inovacijske poljoprivredne tehnologije, kao i održivo upravljanje šumama; promicanje organiziranja lanca prehrane, uključujući preradu i trženje poljoprivrednih proizvoda, dobrobit životinja te upravljanje rizicima u poljoprivredi; obnavljanje, očuvanje i poboljšanje ekosustava vezanih uz poljoprivredu i šumarstvo; promicanje učinkovitosti resursa i pomaka prema klimatski elastičnom gospodarstvu s niskom razinom ugljika u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru te promicanje socijalne uključenosti, smanjenje siromaštva i gospodarski razvoj u ruralnim područjima.

Potencijalni korisnici sredstava Programa ruralnog razvoja RH 2014. - 2020. su jedinice lokalne/regionalne samouprave (do 5.000 ili 10.000 stanovnika), lokalne akcijske grupe i obiteljska poljoprivredna gospodarstva, šumoposjednici, mladi poljoprivrednici.

Teritorijalna suradnja

Europska teritorijalna suradnja, kao drugi cilj kohezijske politike za razdoblje 2014.-2020., odnosi se na stvaranje podloge za razvoj koordinirane, sustavne i strateški usmjerene suradnje na lokalnoj, regionalnoj i središnjoj državnoj razini s partnerima iz susjednih zemalja i ostalih regija Europske unije. Time bi se kroz zajednički pristup na odgovarajućoj administrativno-teritorijalnoj razini smanjio negativan utjecaj granica i promovirala društveno-gospodarska kohezija.

Republika Hrvatska u ovom programskom razdoblju može sudjelovati u sva tri dijela europske teritorijalne suradnje:

Cilj prekogranične suradnje usmjeren je na rješavanje zajedničkih izazova koji su zajednički identificirani u pograničnim regijama, poput loše dostupnosti, posebno u odnosu na povezivost informacijskih i komunikacijskih tehnologija i prometnu infrastrukturu, lokalnih industrija u opadanju, neodgovarajućeg poslovnog okruženja, nedostatka umreženosti između lokalnih i regionalnih uprava, niskih razina istraživanja i inovacija te preuzimanja informacijskih i komunikacijskih tehnologija, onečišćenja okoliša, sprečavanja rizika, negativnih stavova prema građanima susjednih zemalja te bi cilj trebao biti iskorištavanje neiskorištenih potencijala rasta u pograničnom području (razvoj prekograničnih objekata i klastera za istraživanja i inovacije, integracija prekograničnog tržišta rada, suradnja između obrazovnih institucija, uključujući sveučilišta, ili između zdravstvenih ustanova), uz istovremeno jačanje suradnje u svrhu općeg usklađenog razvoja Unije.

Kroz jačanje prekogranične suradnje u pograničnim područjima pridonosi se sveukupnom razvoju teritorijalne suradnje, povećanju međunarodne konkurentnosti hrvatskih pograničnih regija, smanjenju društvene i gospodarske nejednakosti među hrvatskim regijama i ujednačavanju njihova razvoja.

Program prekogranične suradnje koji mogu koristiti prijavitelji s područja cijele Sisačko-moslavačke županije je INTERREG IPA program prekogranične suradnje Hrvatska – Bosna i Hercegovina – Crna Gora 2014. - 2020.

Kroz jačanje transnacionalne i međuregionalne suradnje pridonosi se sveukupnom razvoju teritorijalne suradnje, povećanju međunarodne konkurentnosti hrvatskih regija, smanjenju društvene i gospodarske nejednakosti među hrvatskim regijama i ujednačavanju njihova razvoja.

Međuregionalna suradnja

Pristupanjem u Europsku uniju Republici Hrvatskoj se otvorila mogućnost sudjelovanja i u trećem dijelu europske teritorijalne suradnje – i to u sljedećim programima međuregionalne suradnje: ESPON, INTERACT III, INTERREG VC i URBACT.

Programi Unije u financijskom razdoblju 2014. - 2020.

Programi Unije predstavljaju integrirani niz aktivnosti koje usvaja Europska unija u svrhu promicanja suradnje između država članica u različitim područjima povezanim sa zajedničkim politikama EU.

Potencijalnim prijaviteljima s područja cijele Republike Hrvatske dostupno je sudjelovanje u sjedećim Programima Unije 2014. - 2020: Kreativna Europa; Zdravlje za rast - Treći višegodišnji program EU u području zdravstva; Obzor 2020; Program za konkurentnost poduzeća i malih i srednjih poduzeća (COSME); Program EU za zaštitu potrošača 2014. - 2020; Mehanizam Unije za civilnu zaštitu; Europa za građane; Program za zapošljavanje i socijalne inovacije; Erasmus +; LIFE program za zaštitu okoliša i klimatske akcije itd.

U svim navedenim programima jedinice lokalne samouprave su prihvatljivi prijavitelji u suradnji s partnerima iz drugih europskih država i regija.

6.4. Praćenje i vrednovanje

Uspostavljanjem sustava praćenja i vrednovanja provedbe Strateškog razvojnog programa omogućava se efikasna i transparentna provedba dokumenta. Osnovni cilj praćenja implementacije Strateškog razvojnog programa, odnosno procjenjivanja provedbe svih predviđenih aktivnosti u odnosu na postavljene strateške ciljeve, prioritete i mjere, kao i projekata koje je potrebno realizirati radi kvalitetnog ispunjenja istih, je osigurati uspješno upravljanje razvojem grada Novske.

Sve aktivnosti praćenja i vrednovanja, kroz usporedbu predviđenih i ostvarenih učinaka za postavljene strateške ciljeve, ukazat će na stvarno stanje provedbe mjera u postavljenom provedbenom okviru, odnosno, u kojoj mjeri su doprinijeli ekonomskoj, društvenoj i ekološkoj održivosti, inovativnosti, porastu ekonomske i društvene dodane vrijednosti, poboljšanju lokalne infrastrukture te kvalitete života lokalnog stanovništva.

Ispunjenje ciljeva koji dovode do dostizanja željenog učinka izražava se vrijednostima izmjerenih pojedinačnih indikatora navedenima uz svaku predloženu mjeru, a pokazatelji uspješnosti implementacije predloženih mjera izrađeni su za svaku mjeru pojedinačno. Vremenski plan provedbe pojedinačnih aktivnosti i projekata te vrijeme realizacije i odgovornost za realizaciju pojedinih mjera utvrđeni su na početku razdoblja provedbe strateškog dokumenta i ovise o dostupnim sredstvima potrebnim za implementaciju i osiguranje provedbene dokumentacije pojedinih aktivnosti i projekata.

Za praćenje implementacije Strateškog razvojnog programa zadužena je Radna skupina koja utvrđuje u kojoj se mjeri projekti i aktivnosti provode u stvarnosti, evidentira sve eventualne promjene i neusklađenosti u odnosu na planirane mjere te o tome izvještava nadležna tijela.

Aktivnim praćenjem provedbe Strateškog razvojnog programa moguće je ubrzati provođenje aktivnosti, utvrditi i upozoriti na eventualna kašnjenja te nadopuniti sadržaj mjera, aktivnosti i obuhvat projekata, ovisno o novo utvrđenim okolnostima.

Uz utvrđenu obvezu izrade izvještaja jednom godišnje o realizaciji postavljenih ciljeva te odrađenih aktivnosti i ostvarenih pokazatelja, kao i usklađenosti s vrednovanjem ostvarenja gradskog proračuna, omogućava se uspješnija provedba Strateškog razvojnog programa grada Novske.

7. ZAKLJUČAK

Analizom gospodarskih, infrastrukturnih, socijalnih i društvenih pokazatelja na području grada Novske napravljena je SWOT analiza kojom su utvrđene temeljne snage, mogućnosti, slabosti i prijetnje razvoju te je razrađena vizija razvoja grada Novske.

Vizija razvoja grada Novske ostvarit će se samo ako se ostvare strateški i operativni ciljevi definirani unutar nje. Planirani razvoj opisan je temeljem rezultata analize stanja i održanih radionica te obavljenim konzultacijama s nositeljem razvoja grada Novske.

Na temelju postojećeg stanja definirani su prioriteti i mjere kojima se želi potaknuti jačanje lokalnog gospodarstva, kroz razvoj malog i srednjeg poduzetništva i obrta, razvoj poljoprivrede, infrastrukture, smanjiti nezaposlenost, očuvati okoliš, prirodu, kulturu, razviti društvenu infrastrukturu i zadržati stanovništvo poboljšanjem kvalitete života.

Strateškim razvojnim programom grada Novske 2018.-2023. godine definiran je smjer budućeg razvoja te ujedno predstavlja i temelj za korištenje bespovratnih sredstava iz nacionalnih i fondova EU s obzirom da su njegovi strateški ciljevi, prioriteti i mjere usklađeni s onima u strateškim dokumentima donesenim na europskoj, nacionalnoj i županijskoj razini.

Strateški razvojni program grada Novske izrađen je za razdoblje 2018.-2023. godine, a eventualne nadopune i revizije sadržaja dodatno će konkretizirati put do potpune realizacije.

Slika 15: Novska, autor fotografije: Željko Sajko-Saja

8. PRILOZI

8.1. POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1: Broj stanovnika po naseljima prema popisu iz 2011. godine	18
Grafikon 2: Broj stanovnika po naseljima prema popisu iz 2011. godine	19
Grafikon 3: Kretanje ukupnog broja nezaposlenih osoba na području grada Novske u razdoblju od 2010.-2017. godine (prosječne godišnje vrijednosti) i nezaposlenost prema spolu.....	22
Grafikon 4: Udio žena i muškaraca u ukupnoj registriranoj nezaposlenosti u razdoblju od 2010.- 2017. godine.....	22
Grafikon 5:Stopa rasta nezaposlenosti na području grada Novske u razdoblju od 2010.-2017. godine	23
Grafikon 6: Stopa rasta nezaposlenosti prema razinama obrazovanja na području grada Novske u 2017. godini.....	24
Grafikon 7: Struktura nezaposlenih osoba prema dobi u razdoblju od 2011.-2017. godine na području grada Novske	26
Grafikon 8:Broj nezaposlenih osoba prema razini obrazovanja i dobnoj strukturi na dan 31.12.2016. i 31.12.2017. na području grada Novske.....	26
Grafikon 9: Udio nezaposlenih osoba prema dobnoj strukturi na dan 31.12.2017. na području grada Novske	27
Grafikon 10: Udio nezaposlenih osoba prema djelatnostima prethodnog zaposlenja u razdoblju od 2011.-2016. godine na području grada Novske	28
Grafikon 11: Kretanje ukupne nezaposlenosti po mjesecima 2017. godine na području grada Novske	29
Grafikon 12: Udio pojedinih ispostava HZZ-a u ukupnoj nezaposlenosti u prosincu 2017. godine.....	29
Grafikon 13: Udio nezaposlenih žena prema razini obrazovanja po ispostavama HZZ-a na području grada Novske u 2017. godini	30
Grafikon 14: Kretanje broja zaposlenih osoba iz evidencije HZZ-a PU Kutina, temeljem radnog odnosa u razdoblju od 2010.-2017. godine na području grada Novske	31
Grafikon 15: Kretanje broja ukupno zaposlenih osoba (radni odnos i druge poslovne aktivnosti) i spolna struktura prema evidencijama HZZ-a PU Kutina u razdoblju od 2011.-2017. godine na području grada Novske	32
Grafikon 16: Udio žena i muškaraca u ukupnoj zaposlenosti prema evidencijama HZZ-a PU Kutina u razdoblju od 2011.-2017. godine na području grada Novske	32

Grafikon 17: Kretanje ukupnog broja zaposlenih osoba prema razini obrazovanja i spolu, prema evidencijama HZZ-a PU Kutina u razdoblju od 2011.-2017. godine na području grada Novske.....	34
Grafikon 18: Kretanje broja zaposlenih osoba prema evidencijama HZZ-a, temeljem radnog odnosa, u Ispostavama PU Kutina u razdoblju 2011.-2017. godine na području grada Novske	35
Grafikon 19: Kretanje ukupne zaposlenosti po mjesecima 2017. godine u ispostavama HZZ-a PU Kutina na području grada Novske	35
Grafikon 20: Udio ispostava PU Kutina po broju zaposlenih osoba tijekom prosinca 2017. godine	36
Grafikon 21: Kretanje broja zaposlenih osoba prema djelatnostima u razdoblju od 2014.-2017. godine.....	37
Grafikon 22:Kretanje broja subjekata i broja zaposlenih te bruto i neto plaća u razdoblju od 2013.-2016. godine.....	60
Grafikon 23: Kretanje pokazatelja uspješnosti i ostvarenih investicija u razdoblju od 2013.-2016. godine.....	61
Grafikon 24: Kretanje izvoza/uvoza i saldo robne razmjene u razdoblju od 2013.-2016. godine	62
Grafikon 25: Kretanje ukupnog broja tvrtki i broja zaposlenih u razdoblju od 2012. do 2016. godine	68
Grafikon 26: Ukupan prihod (kn) u svim djelatnostima u razdoblju od 2012. do 2016. godine	68
Grafikon 27: Kretanje ukupnog broja obrta u UO Novska u razdoblju od 2013. do 30.9.2017. godine	70
Grafikon 28: Struktura vlasnika obrta na području grada Novske na dan 30.9.2017. godine	71
Grafikon 29: Raspodjela po području financiranja.....	178
Grafikon 30: Raspodjela sredstava po području financiranja	179

8.2. POPIS SLIKA

Slika 1: Položaj grada Novske u Republici Hrvatskoj	12
Slika 2: Položaj grada Novske u Sisačko-moslavačkoj županiji.....	12
Slika 3: Novska, Fontana Ogrc, autor fotografije: Željko Sajko-Saja.....	15
Slika 4: Glazbena škola u Novskoj i Pučko otvoreno učilište Novska, autor fotografije: Željko Sajko-Saja	40
Slika 5: Osnovna škola Novska, autor fotografije: Željko Sajko-Saja	42
Slika 6: Novljansko jezero, autor fotografije: Željko Sajko-Saja	77
Slika 7: Cikloturistička županijska ruta SMŽ 01	80
Slika 8: Prikaz obilježene biciklističke infrastrukture na dionicama 3 i 4 cikloturističke rute SMŽ 01 ..	80
Slika 9: Prikaz obilježene infrastrukture na Cikloturističkoj nacionalnoj ruti Sava.....	81
Slika 10: Cikloturizam u Novskoj, autor fotografije: Željko Sajko-Saja	83
Slika 11: Svjetlosno onečišćenje u gradovima Novska i Kutina	88
Slika 12: Minski sumnjiva površina (MSP) na području grada Novske	89

Slika 13: Gradska vijećnica Novska, autor fotografije: Željko Sajko-Saja	95
Slika 14: Novska, autor fotografije: Željko Sajko-Saja	99
Slika 15: Novska, autor fotografije: Željko Sajko-Saja	183

8.3. POPIS TABLICA

Tablica 1: Zaštićena kulturna dobra na području grada Novske	13
Tablica 2: Kretanje broja stanovnika na području grada Novske	18
Tablica 3: Broj stanovnika po naseljima grada Novske, 2011. godine	19
Tablica 4: Prosječna starost stanovništva na području grada Novske, Popisi 1953. – 2011.	20
Tablica 5: Dobna i spolna struktura stanovništva (2011.)	21
Tablica 6: Broj i struktura domaćinstava	21
Tablica 7: Kretanje prosječnog broja nezaposlenih osoba u razdoblju od 2010. – 2017. godine na području grada Novske.....	21
Tablica 8: Pregled broja nezaposlenih osoba prema razini obrazovanja u razdoblju od 2010.-2017. godine	23
Tablica 9: Udio nezaposlenih osoba prema razini obrazovanja u ukupnom broju nezaposlenih na području grada Novske u razdoblju od 2010.-2017. godine	24
Tablica 10: Stopa rasta nezaposlenosti prema razinama obrazovanja na području grada Novske u 2017. godini	25
Tablica 11: Broj nezaposlenih osoba prema ispostavama HZZ-a PU Kutina i gradovima i općinama u razdoblju od 2010.-2017. godine na području grada Novske	28
Tablica 12: Broj nezaposlenih osoba u ispostavama HZZ-a prema razini obrazovanja i spolu u 2017. godini na području grada Novske.....	30
Tablica 13: Zaposlenost prema razini obrazovanja i spolu prema evidencijama HZZ-a PU Kutina u razdoblju od 2011.-2017. godine na području grada Novske	33
Tablica 14: Broj i spolna struktura zaposlenih osoba na temelju radnog odnosa, iz evidencije HZZ-a, na temelju radnog odnosa u ispostavama HZZ-a PU Kutina od 2011.-2017. godine.....	34
Tablica 15: Struktura zaposlenih osoba iz evidencije HZZ PU Kutina, prema djelatnostima u razdoblju od 2014.-2017. godine na području grada Novske	36
Tablica 16: Nezaposlenost i zapošljavanje iz evidencije HZZ-a za PU Kutina u prosincu 2016. i prosincu 2017. godine	38
Tablica 17: Kretanje broja učenika Osnovne škole Novska u razdoblju 2013.-2017.....	41
Tablica 18: Broj upisanih učenika razdoblju od školske 2011./2012. do 2017./2018. godine	43
Tablica 19: Autocesta	51
Tablica 20: Državne ceste	52
Tablica 21: Županijske ceste	52
Tablica 22: Lokalne ceste.....	52
Tablica 23: Udio pojedinih vrsta cesta i cestovna gustoća	52
Tablica 24: Željeznički promet.....	53
Tablica 25: Pokazatelji gospodarske aktivnosti grada Novske u razdoblju od 2013.-2016. godine	60
Tablica 26: Strateški ciljevi i opis strateških ciljeva iz Strategije razvoja poduzetništva 2013. - 2020. godine u Republici Hrvatskoj.....	63
Tablica 27: Broj trgovačkih društava po veličini, prema djelatnostima, ukupnom prihodu i broju zaposlenih za grad Novsku	64

Tablica 28: Ukupan broj obrta u UO Novska prema oznaci glavne djelatnosti u sjedištu u razdoblju od 2013. do 2017. godine.....	70
Tablica 29: Struktura vlasnika obrta prema spolu na području grada Novske na dan 30.9.2017. godine	71
Tablica 30: Površina poslovnih zona predviđenih PP SMŽ i PPUG Novska.....	72
Tablica 31: Poduzetničke zone na području grada Novske	72
Tablica 32: Nekretnine i prostori u vlasništvu Grada Novske	74
Tablica 33: Dolasci i noćenja u 2016. godini.....	78
Tablica 34: Pokazatelji turističkog prometa sustava eVisitor u gradovima i općinama Sisačko-moslavačke županije	79
Tablica 35: Dionice EuroVelo – Savske rute u RH značajne za područje Novske	81
Tablica 36: Površine poljoprivrednog zemljišta (ha)	85
Tablica 37: Broj i tip poljoprivrednih gospodarstava.....	85
Tablica 38: Nositelji gospodarstava prema spolu u 2016. godini.....	86
Tablica 39: SWOT analiza područja grada Novske	100
Tablica 40: Raspodjela alokacije iz ESI fondova RH 2014. – 2020.	178

8.4. POPIS IZVORA

Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, <https://razvoj.gov.hr/>

Ministarstvo poljoprivrede, <http://www.mps.hr/default.aspx>

Ministarstvo turizma, <http://www.mint.hr/default.aspx>

Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, <http://www.mingo.hr/>

Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, Obnovljivi izvori energije,

<http://www.mingo.hr/page/kategorija/obnovljivi-izvori-energije-i-energetska-ucinkovitost>

Europski strukturni i investicijski fondovi, <http://www.strukturnifondovi.hr/>

Agencija za znanost i visoko obrazovanje, <https://www.azvo.hr/hr/>

Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, <http://www.apprrr.hr/>

Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti, <http://bbzone.hakom.hr/>

Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr

Hrvatski zavod za zapošljavanje, <http://www.hzz.hr/>

Hrvatska gospodarska komora, Županijska komora Sisak, <http://www.hgk.hr/zupanijska-komora-sisak>

Hrvatska elektroprivreda d.d., <http://www.hep.hr/>

Sisačko-moslavačka županija, <http://www.smz.hr/site/>

Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje Sisačko-moslavačke županije, <http://www.zpusmz.hr/>

Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Sisačko-moslavačke županije, <http://zastita-prirode-smz.hr/>

Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije, <http://turizam-smz.hr/>

Županijska uprava za ceste Sisačko-moslavačke županije, <http://www.zuc-sk.hr/>

Grad Novska, <http://www.novska.hr/>